

ЧАС

за углед

Зборник
припрема
за угледне часове
предметне наставе

4

EDUKA-PORTAL

eduka

ЧАС ЗА УГЛЕД 4

Зборник припрема за угледне часове
предметне наставе

Главни уредник

Проф. др Бошко Влаховић

Одговорна уредница

Доц. др Наташа Филиповић

Приредила

Јелена Журић

Рецензенти

Проф. др Оливера Радуловић

Др Моња Јовић

Сања Булат

Наталија Кантар

Лектура и коректура

Споменка Трипковић

Дизајн

Иван Танић, Агенција *Мани два*

Издавач

Издавачко предузеће *Едука* д.о.о. Београд

Ул. Змаја од Ноћаја бр. 10/1

Тел./факс: 011 3287 277, 3286 443, 2629 903

Сајт: www.eduka.rs; имејл: eduka@eduka.rs

За издавача

Проф. др Бошко Влаховић

Београд, 2018.

Поштоване колеџнице и колеџе,

Зборник ЧАС ЗА УГЛЕД настао је као њлод наше сарадње са ѡредметним наставаницима из целе Србије. Када смо расписали конкурс за уљедне часове, надали смо се добром одзиву, и сада можемо да будемо заиста задовољни што су наша очекивања у ѡпштојности испуњена. Ситиљо нам је на ститине ѡријрема, са бројним додацима, ѡрилозима, ѡрезентацијама, фотѡграфиама, видео-снимцима – ѡако да су рецензенти и чланови комисија имали ѡжежак и деликатан задатјак да од добрих материјала изаберу најдоље. Последњих година, ѡа и овога ѡушта, ститизали су нам и радови из реиона, ѡе су се неки од њих нашли и у Зборнику. Осим ѡвога, од ове године конкурс је ѡтворен и за ѡредметну наставу у средњој школи.

У избор за ѡјављивање уврштене су ѡријреме за које сматрамо да су, ѡре свега, функционално изводљиве и ѡрименљиве у наставној ѡракси, да су стиручно, методички и дидактички, инвентивне и иновативне и ѡдситицајне и за наставнике и за ученике. Оѡределили смо се за то да се у једном тому Зборника налазе ѡријреме за више ѡредмета зато што сматрамо да је то веома важно за развијање и унаѡређивање ѡраксе у међуѡредметној корелацији.

Изабрани ѡекстиѡви су редиѡвани као и ѡрилози који се налазе на ЦД-у уз Зборник.

Наше заједничко уверење јесте да је овај вид сарадње вишеструко значајан и корисан: њиме се ѡдржавају настаѡјања и ѡреинућа из неѡсредне наставне ѡраксе, која се ѡпштом ѡново њој враћају – како би је освежила и унаѡредила.

Хвала, још једном, свим учесницима на дивној сарадњи!

До скорог виђења у следећем Зборнику!

*Срдечно,
Уреднички ѡтим Едуке*

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

Наташа Митровић: <i>Врсте зависних реченица. Исти везници у различитим зависним реченицама. Интерјункција у вези са зависним реченицама</i>	13
Ивана Ковачевић: <i>Вести (5. разред). Блискости далеких предела (рејорџажа) (8. разред)</i>	19
Татјана Крповић: <i>Ламени над Београдом Милоша Црњанског</i>	23
Лидија Ђоковић: <i>Порџреј</i>	26
Невена Вељковић и Сузана Ристић: <i>Ромео и Јулија Вилијама Шекспира</i>	30
Вишеслава Налчић и Ивана Љубић: <i>Десејница Ивана Цанкара</i>	35
Верџца Арула: <i>Сумњиво лице Бранислава Нушића</i>	40
Јелена Ђетковић и Весна Андрејевић: <i>Глајоли за разџрану децу</i>	45
Јелена Стојановић: <i>Историја језика</i>	49
Александра Томић: <i>Лейо на висоравни Стевана Раичковића</i>	52
Јелена Голушин: <i>Чијам, не скијам (обнављање градива књижевности)</i>	56
Маријана Шиљковић: <i>Облици новинарској изражавања</i>	61
Mili Hilmo Selimotić: <i>Usmena balada „Hasanaginica”</i>	64
Sanela Bešić Mujanović: <i>Galeb Džonatan Livingston Ričarda Baha</i>	71

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

Јелена Кузмановић: <i>Revision – The Present Simple Tense vs The Present Continuous (Progressive) Tense</i>	77
Милка Митровић: <i>Our Incredible World</i>	82

ИСТОРИЈА

Оливера Видовић: <i>Друштво социјалистичке Јујославије</i>	89
Марјан Михајловић: <i>Пројекат Фошјографија која је обележила XX век</i>	94
Зорица Влајковац: <i>Култура народа сјарој Рима</i>	99

ГЕОГРАФИЈА

Тања Парезановић, Олга Вујин: <i>Северна Америка – основне одлике</i>	103
Савица Ђурђевић: <i>Државе на Балканском полуострву – ујврђивање</i>	108
Гордана Петровић: <i>Рејублика Ишалија</i>	113

Јелена Тошић: Туризам: подела, услови за развој, историјичке реије и историјички центри.....	117
Иван Цветковић и Љиљана Пејчић: Симболи и становништво Републике Србије. Република Србија.....	121
Мирјана Симић, Марко Глишић: Речни систем најдужих река света у кључу надежној системи српској језика (утврђивање)	125

БИОЛОГИЈА

Вујадин Здравковић: Разноврсност биљака, значај и заштите (систематизација наставне теме)	133
Весна Јеремић, Марија Филиповић: Грађа и функција органа за излучивање.....	137
Оливера Затезало: Јестиве и лековите биљке.....	140
Мр Весна Миленовић: Хелија – хелијска мембрана	144
Сандра Вукелић: Животиње у њиховом животу и на њиви	149

ФИЗИКА

Драган Голубовић: Сила покрета у тврдој и у течности	155
Ксенија Драгаш: Мерење времена	162

МАТЕМАТИКА

Зорица Косјерина: Примена обрнуте пропорционалности.....	169
Душица Марковић: Једначине у скупу Q	175
Софија Влајин: Обим круга, број π	181
Марија Вуковић, Весна Ивановић: Сабирање и одузимање целих бројева – обрада	183

МУЗИЧКА КУЛТУРА

Марија Филиповић: Кармен, Жорж Бизе.....	187
Сања Војнов: Импресионизам.....	192

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Марија Јовановић, Гордана Петровић: Орнаменти.....	199
---	-----

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

Виолета Марковић: Основни електронски елементи	205
Др Драган Крецуљ: Својства метала и легура	209
Љиљана Бакић и Бранка Вујанић: Електротехнички материјали	215
Velma Selimotiћ: <i>Udobnost stanovanja</i>	225

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

Велма Селимотић: <i>Digitalni грађанин</i> (појам и особине).....	237
Невена Стоилков: <i>Земља лимунова</i>	243
Александра Драгић: <i>Вандализам – њревениција насиља</i>	247
Оливера Урошев Палалић, Ивана Вуков, Душица Кордић: <i>Квалиитет њроизвода које куйујемо – рекламе</i>	251

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

Наташа Миљановић, <i>Штпа је њо карактер</i> <i>(24 карактерна својства човека)</i>	255
Бојана Анђелић: <i>Светски дан туризма или колико њознајемо Нови Сад</i>	260

ФУНКЦИОНАЛНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

ПРЕДУЗЕТНИШТВО

Драгана Комадина: <i>Понуда и ѡражња</i>	269
---	-----

ФИЗИКА

Петрана Јаковић: <i>Мајнет и мајнетизам</i>	273
--	-----

СРЕДЊА ШКОЛА

РЕТОРИКА И БЕСЕДНИШТВО

Наташа Распоповић: <i>Зачеци беседништва – беседништво</i> <i>стараго века</i>	281
--	-----

ГЕОГРАФИЈА

Савица Ђурђевић: <i>Зајадна Србија</i>	285
---	-----

СОЦИОЛОГИЈА

Зорана Матићевић: <i>Облице релииозности</i>	290
---	-----

РАЧУНАРСТВО И ИНФОРМАТИКА

Мр Снежана Замуровић: <i>Пројрамска ѡдршка рачунара</i> <i>(систематизација)</i>	296
--	-----

ПРИМЕНА РАЧУНАРА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ

Вера Милићевић: <i>Постављање зграде у окружење у</i> <i>ѡројраму ArchiCAD</i>	301
--	-----

СВОЈСТВА МАТЕРИЈАЛА

Драгана Мудринић: <i>Својства и ѡѡшреба фурнирских ѡлоча</i>	305
---	-----

САДРЖАЈ ПРИЛОГА ЗА ПРЕУЗИМАЊЕ УЗ ЗБОРНИК

СРПСКИ ЈЕЗИК И КЊИЖЕВНОСТ

1. Наташа Митровић: *Врсте зависних реченица. Исти везници у различитим зависним реченицама. Интерјункција у вези са зависним реченицама* 1,12 Мб
2. Ивана Ковачевић: *Вести (5. разред). Блискости далеких њредела (рејорџажа) (8. разред)* 0,63 Мб
3. Лидија Ђоковић: *Порџреџ* 1,91 Мб
4. Невена Вељковић и Сузана Ристић: *Ромео и Јулија Вилијама Шекспира* 1,24 Мб
5. Вишеслава Налчић и Ивана Љубић: *Десеџица Ивана Цанкара* 2,52 Мб
6. Јелена Стојановић: *Историја језика* 1,68 Мб
7. Александра Томић: *Лето на висоравни Стевана Раичковића* 7,78 Мб
8. Јелена Голушин: *Чиџам, не скиџам (обнављање градива књижевности)* 19,1 Мб
9. Маријана Шиљковић: *Облици новинарскоџ изражавања* 1,40 Мб
10. Mili Hilmo Selimotiћ: *Usmena balada „Hasanaginica”* 0,67 Мб
11. Sanela Beџiћ Mujanoviћ: *Galeb Džonatan Livingston Ričarda Baha* 11,5 Мб

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

1. Јелена Кузмановић: *Revision – The Present Simple Tense vs The Present Continuous (Progressive) Tense* 0,45 Мб
2. Милка Митровић: *Our Incredible World* 0,02 Мб

ИСТОРИЈА

1. Оливера Видовић: *Друџиџво социјалистџичке Јуџославије* 4,80 Мб
2. Зорица Влајковац: *Кулџура народа сџараџи Рима* 1,12 Мб

ГЕОГРАФИЈА

1. Савица Ђурђевић: *Државе на Балканском џполуострву – уџврђивање* 1,01 Мб
2. Гордана Петровић: *Реџублика Иџталија* 1,52 Мб
3. Иван Цветковић и Љиљана Пејчић: *Симболи и сџановниџиџво Реџублике Србије. Реџублика Србија* 2,43 Мб

БИОЛОГИЈА

1. Вујадин Здравковић: *Разноврсности биљака, значај и заштити*
(систематизација наставне теме) 7,23 Мб
2. Оливера Затезало: *Јестиве и лековите биљке* 9,40 Мб
3. Мр Весна Миленовић: *Белија – ћелијска мембрана* 1,90 Мб
4. Сандра Вукељић: *Животиње у иоврињаку и на њиви* 0,84 Мб

ФИЗИКА

1. Драган Голубовић: *Сила иописка у течности и у тасу* 2,50 Мб
2. Ксенија Драгаш: *Мерење времена* 23,7 Мб

МАТЕМАТИКА

1. Зорица Косјерина: *Примена обрнуте иројорционалности* 11,8 Мб
2. Душица Марковић: *Једначине у скупу Q* 9,40 Мб
3. Софија Влајин: *Обим круа, број п* 21,5 Мб

МУЗИЧКА КУЛТУРА

1. Марија Филиповић: *Кармен, Жорж Бизе* 0,91 Мб
2. Сања Војнов: *Импресионизам* 1,24 Мб

ЛИКОВНА КУЛТУРА

1. Марија Јовановић, Гордана Петровић: *Орнаменти* 2,84 Мб

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

1. Виолета Марковић: *Основни електронски елементи* 1,40 Мб

ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ

1. Belma Selimotiћ: *Digitalni građanin* (појам и особине) 4,00 Мб
2. Невена Стоилков: *Земља лимунова* 1,30 Мб
3. Оливера Урошев Палалић, Ивана Вуков, Душица Кордић: *Квалитет ироизвода које куйујемо – рекламе* 54,3 Мб

ФУНКЦИОНАЛНО ОСНОВНО ОБРАЗОВАЊЕ ОДРАСЛИХ

1. **ПРЕДУЗЕТНИШТВО**
Драгана Комадина: *Понуда и иражња* 0,10 Мб
2. **ФИЗИКА**
Петрана Јаковић: *Мајнеи и мајнеизам* 4,34 Мб

СРЕДЊА ШКОЛА

1. **РЕТОРИКА И БЕСЕДНИШТВО**
Наташа Распоповић: *Зачеци беседништва – беседништво ствараоца века* 0,40 Мб
2. **ГЕОГРАФИЈА**
Савица Ђурђевић: Западна Србија 4,63 Мб
3. **СОЦИОЛОГИЈА**
Зорана Матићевић: Облици религиозности 0,61 Мб
4. **ПРИМЕНА РАЧУНАРА У ГРАЂЕВИНАРСТВУ**
Вера Милићевић: *Посматрање зграде у окружење у програму ArchiCAD* 4,83 Мб
5. **СВОЈСТВА МАТЕРИЈАЛА**
Драгана Мудринић: *Својства и употреба фурнирских плоча* 0,42 Мб

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

СРПСКИ ЈЕЗИК

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Врсте зависних реченица. Исти везници
у различитим зависним реченицама.

Интерпункција у вези са зависним реченицама

ОШ „IV краљевачки батаљон”, Краљево

Школа	ОШ „IV краљевачки батаљон”, Краљево
Наставни предмет	српски језик
Разред	8.
Датум реализације	7. 3. 2017. године
Наставница	Наташа Митровић
Наставна област	Језик
Наставна јединица	Врсте зависних реченица. Исти везници у различитим зависним реченицама. Интерпункција у вези са зависним реченицама
Тип часа	утврђивање градива граматике
Циљ часа	утврђивање знања о зависним предикатским реченицама
Образовни циљеви:	<ul style="list-style-type: none">• утврђивање и систематизација знања о врстама зависних реченица;• уочавање истих везника у различитим зависним реченицама;• проширивање знања из области синтаксе уочавањем напоредних односа међу зависним реченицама;• утврђивање инверзије међу реченицама препознавањем инверзије као књижевног поступка у песми „Почетак буне против дахија”;• повезивање стеченог знања са претходним знањем;• развијање логичког мишљења и закључивања.
Васпитни циљеви:	<ul style="list-style-type: none">• подизање свести о важности, чувању и неговању српског језика увиђањем нијанси које утичу на семантику реченице и лепоту говора;• стицање радних навика и развијање свести о значају познавања граматичких правила.

Функционални циљеви:	<ul style="list-style-type: none"> • оспособљавање ученика за самосталан рад и за презентацију градива пред одељењем; • стицање способности и искуства који се могу применити у непосредној животној пракси; • развијање моћи запажања и упоређивања, закључивања и доказивања, анализе и синтезе; • развијање смисла за откривање битних детаља и односа, узрочно-последичних веза и функција; • појачање радозналости, истраживачког духа, маште и критичности; • развијање стваралачке способности ученика.
Образовни стандарди	<p>СЈ.1.3.6. препознаје синтаксичке јединице (реч, синтагму, предикатску реченицу и комуникативну реченицу).</p> <p>СЈ.1.3.8. одређује реченичне и синтагматске чланове у типичним (школским) примерима.</p> <p>СЈ.2.3.6. одређује реченичне и синтагматске чланове у сложенијим примерима.</p>
Облици рада	фронтални, рад у паровима, групни
Наставне методе	монологска, дијалогска, текстовна, демонстративна, истраживачка
Наставна средства	припремљени материјал: текст, презентација ПП, наставни листићи са задацима, маркери и папир у боји
Место извођења наставе	учионица
Корелација	језичка култура и књижевност
Литература за ученике	<p>Драгана Ђећез Иљукић, Јелена Срдић, Слађана Савовић, Светлана Вулић, <i>Дар речи, Грамајшика за осми разред основне школе</i>, Нови Логос, Београд, 2014.</p> <p>Наташа Станковић Шошо, <i>Умешности речи, Чиштанка за осми разред основне школе</i>, Нови Логос, Београд, 2014.</p>
Литература за наставника	<p>Милија Николић, <i>Методика наставе српској језика и књижевности</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006.</p> <p>Павле Илић, <i>Српски језик и књижевности у наставној теорији и пракси</i>, Прометеј, Нови Сад, 1997.</p> <p>Симеон Маринковић, <i>Методика креативне наставе српској језика и књижевности</i>, Креативни центар, Београд, 2010.</p> <p>Душка Кликовац, <i>Грамајшика српској језика за основну школу</i>, Српска школска књига, 2004/2005.</p>
Активности ученика	Слушају, самостално раде задатке, објашњавају урађено, дискутују, закључују.
Активности наставника	Објашњава, подстиче, показује, упућује, координира рад ученика.

Резултати часа	Ученици утврђују стечена знања и адекватно их примењују.
-----------------------	--

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа

Ученици заузимају места према унапред утврђеном распореду.

(Ученицима је дан пре часа утврђивања зависних реченица показан план седења и назначено да се први задатак ради у паровима, а да након тога ученици чија су имена најиспани два дана заузимају место на ком је њихово име црвене боје.)

Прва активност

Наставник на интерактивној табли поставља први слајд презентације ПП на коме су исписани наслов и циљеви утврђивања зависних реченица написаних у облику зависних реченица (1. *које доуњују и одређују независне реченице*, 2. *јер их нисмо добро научили*, 3. *да бисмо их научили*) без главне. Ученици записују у свеске наслов лекције и утврђују да зависне реченице немају комуникативну функцију. Наставник за то време уписује час, и час отпочиње откривањем независне реченице **Утврђујемо зависне реченице**, која је тип часа.

НЕЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА
Утврђујемо зависне реченице

ЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА

које доуњују и одређују независне реченице

ЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА

јер их нисмо добро научили

ЗАВИСНА РЕЧЕНИЦА

да бисмо их научили

Изглед најаве часа

(Презентација ПП дана је у Прилоу.)

Друга активност

Ученици обнављају врсте зависних реченица кроз примере. Наставник поставља други слајд и ученици решавају по један пример за сваку од десет врста зависних реченица и утврђују да ли су **допуне** или **одредбе глагола** или **одредбе именичког појма**.

(Након завршетка ове активности, на интерактивној табли остварује систематизација зависних реченица све време док ученици решавају задатке са првој наставној листићи.)

🕒 Главни део часа

Трећа активност

Након што је сваки ученик добио наставни листић и у Читанци пронашао одломак из песме „Почетак буне против дахија” (која је обрађена ове школске године), наставник ученицима даје инструкције за рад. Овај задатак ради се у паровима. Трагајући за одговорима на питања и подвлачећи и препознајући врсте зависних реченица, ученици истовремено обнављају и песму, и утврђују још неке важне појмове из књижевности и језика (инверзија као стилски поступак и начин обликовања реченице, епско понављање). Ученици увиђају и постојање напредног односа међу зависним реченицама. *(Датио у Прилогу.)*

Четврта активност

Тачност одговора проверава се фронтално. Ученици саопштавају своје решење, а наставник их приказује сукцесивно на интерактивној табли и, уколико треба, даје додатна објашњења.

Пета активност

Ученици се деле на пет уједначених група како је унапред одређено. Свака група добија лист папира на коме су наредна три задатка - наставни листићи 2, 3, 4 и приступа изради првог, који је исти за све групе. Ученици треба да сложе пет предикатских реченица у комуникативну реченицу, водећи рачуна о семантици (логичком следу). Решавајући задатак, ученици увиђају и значења (врсте) зависних реченица. Сваки ученик записује реченицу у своју свеску.

(Сви наставни листићи дају су у Прилоу.)

Шеста активност

Представник једне групе казује решење и објашњава, а наставник приказује слајд са решењем. Представници других група могу да допуне одговор уколико су дошли до другог решења. Наставник утврђује да ли је решење прихватљиво.

Седма активност

У другом задатку свака група добија сличицу (илустрацију одређене ситуације) и на основу ње ученици смишљају комуникативну реченицу у којој ће употребити задату зависну реченицу и одговарајући везник, који треба да препознају међу понуђеним. Након што је запишу у свеску, записују је и маркером на папиру формата А4, подвлачећи зависну реченицу. Наставник прати рад ученика и усмерава их.

(Док ученици раде, на интерактивној табли приказан је слајд са сличицама свих група.)

Осма активност

Представници група излазе испред табле и лепе на њу лист хартије на коме је решење и објашњавају. Наставник проверава са осталим ученицима да ли су задаци тачни.

Девета активност

У четвртом задатку ученици треба да препознају врсте зависних реченица са истим везником. Сваки ученик преписује у свеску примере за своју групу (две реченице), а свака група тимски долази до решења. Ако заврше пре других група, могу решавати и њихове задатке.

Десета активност

Представник сваке групе казује решења и објашњава, а наставник их приказује сукцесивно на интерактивној табли и, уколико треба, даје додатна објашњења. На крају ученици увиђају инверзију и увиђају да неке реченице не могу бити у инверзији.

🕒 Завршни део часа

(На интерактивној табли се налази слајд са сликом која је илустрација бајке.)

Једанаеста активност

Ученици се договарају о начину израде домаћег задатка. Свака група добила је наставни листић са задацима за све групе и, треба да осмисли одређени сегмент структуре бајке (увод, заплет, препрека, фантастично биће, расплет), користећи усвојена знања о овој књижевној врсти, али тежећи оригиналности. У приповедању свака група мора употребити три зависне реченице које су задате. Сви чланови групе учествују у раду. Када заврше задатке, представници група ће на неком наредном часу ишчитати радове, које су ученици представили помоћу презентације ППТ.

(Наставни листић са задацима за домаћи задатак даћ је у Прилогу.)

НАПОМЕНА: Представници група, који саопштавају резултате рада групе, никад нису исти.

Вест (5. разред). Блискост далеких предела (репортажа) (8. разред)

ОШ „Др Драган Херцог”, Београд

Наградни конкурс „Час за углед 4”

- Школа:** ОШ „Др Драган Херцог”, Београд
- Наставни предмет:** српски језик
- Разред:** комбиновано одељење (ученици 5. и 8. разреда)
- Наставница:** Ивана Ковачевић
- Наставна област:** Језичка култура
- Наставна јединица:** *Вест*, 5. разред.
Блискост далеких предела (репортажа), 8. разред
- Тип часа:** утврђивање
- Циљ часа:** Овладавање вештинама и знањима потребним за креирање различитих облика новинарског извештавања и усмеравање ученика на могућност одабира будуће професије везане за различите послове који се односе на успешно језичко уобличавање мисли, запажања, осећања и на успешну лектуру и коректуру сваког текста.

Образовни задаци

Усвајање знања везаних за различите облике новинарског извештавања, разликовање вести, извештаја, обавештења, најаве, интервјуа и репортаже, упознавање са различитим алатима за писање текста, као и усвајање правописних правила и правила дигиталног правописа.

Функционални задаци

Оспособљавање ученика за успешно писање различитих облика новинарског извештавања, навођење ученика да активно и у тиму учествују у осмишљеним активностима и да користе рачунар у образовне сврхе, развијање позитивног става према коришћењу рачунара на наставним часовима, увиђање предности које пружа употреба рачунара приликом писања различитих текстова.

Васпитни задаци

Развијање културе читања штампе, праћења занимљивих информативних емисија на радију, телевизији и интернету. Обраћање пажње на безбедне и поуздане изворе на интернету и развијање свести о успешном одабиру добрих, квалитетних и корисних информација доступних путем новинарског извештавања.

Кључни појмови:

вештине, новинарство, правопис и алати за писање, безбедност деце на интернету, професионална оријентација, тимски рад, путовање

Образовни стандарди: CJ.1.2.2. CJ.1.2.5. CJ.1.2.8. CJ.1.2.7. CJ.1.2.1. CJ.2.2.5. CJ.3.2.1.

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни

Наставне методе: комбиновање метода: дијалошка, истраживачка, метода за-пажања и показивања, метода екскурзије, метода самосталних ученичких радова и аналитичко-синтетичка метода

Наставна средства:

- уџбеник
- програм *Лино*, линк: www.linoit.com
- програм: www.thinglink.com
- програми *Skype* или *Scopia*,
- *Misrosoft Word*,
- *Publisher*,
- програм www.flipsnack.com
- *Microsoft Sway*, линк: <https://sway.com/nLj5CN6lZDSdOyWO>
- сајт литерарне секције: Додатни час, линк: <http://www.dodatnicas.com/>
- сајт школе, линк: <http://www.osdrdraganhercog.edu.rs/>

Место извођења наставе:

Наставник планира час у складу са специфичностима рада у школи, у болницама и кућама ђака и на настави на даљину. Стога, припрема се конкретно односи на рад наставника у специјализованој учионици осмишљеној за потребе реализовања учења на даљину, док се ученици налазе у својим кућама широм Србије и на лечењу у иностранству. Такође, припрема се односи и на рад у комбинованом одељењу у болничким условима када се наставник са ученицима налази у посебној просторији осмишљеној за учење.

Корелација: географија, историја, техничко и информатичко образовање, ликовна култура

Литература за наставнике:

М. Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике, Београд, 2009.

Уџбеници различитих издавача – према уџбеницима ученика.

Литература за ученике:

Ученици доносе на час уџбенике различитих издавача.

Напомене: О раду ОШ „Др Драган Херцог” у болничким и кућним условима може се прочитати на: <http://www.osdrdraganhercog.edu.rs/>

Уводни део часа (10 минута)

Иако припрема за час може одговарати извођењу наставе у кабинету за информатику, у овој припреми биће приказан одабрани час који се изводи на даљину са групом ђака на кућном лечењу и на болничком лечењу у Србији и иностранству. Ученике повезујемо помоћу програма *Skype*/групни позив или програма *Scopia* и када се успостави веза, настава почиње. У уводном делу часа

разговарамо о једној од „виртуелних екскурзија” које ће бити тема нашег новинарског извештавања и које смо реализовали у претходном периоду. Ученици су имали за домаћи задатак да направе колаж од фотографија са „виртуелних екскурзија” и прикажу их у уводном делу часа, уз размену утисака са ових необичних путовања. На тај начин присећају се догађаја о којима би могли писати.

🕒 Главни део часа (20 минута)

Ученици 5. разреда. Главни део часа нам служи да се подсетимо шта је то вест (кратко обавештење о неком новом и значајном догађају; вест треба да буде актуелна, а подаци проверени и тачни; детаљан опис догађаја без личног става новинара). Затим, ученици добијају задатак да размисле о теми своје вести и да припреме своје алате за писање. **Ученици осмог разреда.** Главни део часа нам служи да се подсетимо шта је то репортажа (облик новинарског изражавања којим се неки стварни догађај описује верно, живо и занимљиво, и то тако да се види да је репортер присуствовао догађају; детаљан опис уз лични став новинара). Затим, ученици добијају задатак да размисле о теми своје репортаже и да припреме своје алате за писање. У наставку часа ученици се опредељују за тему свог текста. Имају на располагању да пишу о недавној виртуелној посети Народном музеју у Нишу, Александријској библиотеци у Египту или о догађајима везаним за школски живот.

Напомена: О „виртуелним екскурзијама” може се прочитати текст путем линка: <http://www.socijalnoukljucivanje.gov.rs/blog/?p=9170>, а „екскурзије” се могу реализовати путем образовне платформе: <https://education.microsoft.com/>

Сви ученици који наставу прате на даљину владају вешто радом на рачунару, познају правописна правила и дигитални правопис. Имају приступ програмима *Линоиџ* и *ТинкЛинк*, одлучују се за један од њих и тимски формирају постер који касније, заједно са осталим резултатима рада, постављамо на сајт школе, уграђујемо у електронски часопис, на страницу сајта Додатни час итд. Ученици пишу своје текстове помоћу програма *Word*, затим их лекторишу.

🕒 Завршни део часа (15 минута)

У завршном делу часа ученици читају своје радове и бирају се радови за школски пано у програму *Линоиџ*. Формирани пано уграђујемо у школски часопис који креирамо дуже време на састанцима литерарне секције, као редовног облика ваннаставних активности и места где ђаци испољавају велику вољу и жељу да учествују у тимском раду и да испоље своју креативност на најбољи могући начин.

Резултати рада

Заједнички постер који је видљив на презентацији путем линка: <https://sway.com/nLj5CN6lZDSdOyWO>

Репортажа која се налази на школском сајту у делу Новости: <http://www.osdrdraganhercog.edu.rs/vest/gostovanje-clana-zirija-italijanskog-hfaktora-na-poliklinici-san-mateo>

Електронски часопис у изради: <https://www.flipsnack.com/Ivana980/1.html>

Евалуација часа

Наставник који ради у комбинованом одећењу планира свој час комбинујући две наставне јединице или више наставних јединица. На почетку месеца треба пажљиво извршити комбинацију наставних јединица тако да час буде смислен, а сви ђаци једнако укључени у рад. Приказана дневна припрема за час прати основна методичка начела. Међутим, пошто није једноставно више наставних јединица спроводити у исто време на више узрасних група, веома је погодно смислено коришћење информационо-комуникационих технологија (ИКТ) са мером да би се настава ваљано одвијала. Час се одвијао по плану. Све предвиђене активности ваљано су спроведене, а ђаци су са вољом и љубављу писали на задату тему. Два ђака су желела литерарно да се изразе, па смо се уз консултацију са осталим ђацима сагласили да напишу литерарни рад. Овакав час представља један вид пројектне наставе, ученици сарађују, консултују се, друже се и стварају заједно, раде на заједничком пројекту. Циљ часа је остварен, а резултати рада видљиви су на више различитих места (сајт, часопис, пано).

EDUKA-PORTAL

Ламент над Београдом Милоша Црњанског

ОШ „Миливоје Боровић”, Мачкат

Облик рада: пројектна настава

Час је замишљен као пројекат који представља суматраистичко путовање кроз поему „Ламент над Београдом” Милоша Црњанског. Рад није довршен јер свака генерација треба да да свој допринос. Рад је настао на основу идеја ученика и наставника ради приближавања овог дела ученицима:

goo.gl/QLgzp3

goo.gl/Q1iCjZ

Наставне методе: дијалогска, монолошка, текстуална, истраживачка

Наставна средства: вербална, Читанка, *Google sites*, *Wix sites*, ИТ

Корелација: географија, ликовна култура

Основни циљ часа: Разноврсним приступом поеме ученици доживљавају, схватају и поимају ово књижевно дело, које је врхунско у домену српске и светске књижевности.

Остали циљеви: Оспособљавање ученика за истраживачки рад, неговање љубави према поезији, буђење интересовања за поезију Милоша Црњанског, афирмација тимског духа, побуђивање маштовитости и креативности.

ТОК ЧАСА

- ◆ Ученици су према својим интересовањима на почетку школске године добили истраживачке задатке и били подељени на основу страница на сајтовима.

🕒 **Уводни део часа** (5–8 минута)

Активност наставника

Разговарам са ученицима о животу и раду Милоша Црњанског.

Биографија

Активност ученика

Ученици на занимљив начин говоре о биографији песника.

1. Албум слика <https://app.emaze.com/editor/@AORRTCZRR>
<https://app.emaze.com/@AORRTCZRR/----copy1#1>
2. Животни пут goo.gl/P7WxLf
„Нада је највиши степен мудрости у људском животу.”
Милош Црњански

3. При крају живота, Црњански је говорио: „Па завичај је прво оно где сте се родили... Али завичај, прави, знате, који волите, који осећате, за мене је Србија...”
Радован Поповић, *Животи Милоша Црњанског*, Просвета, Београд, 1980.
4. Дела Милоша Црњанског [goo.gl/LrbQ1t](https://www.google.com/search?q=googl/LrbQ1t)

🕒 Главни део часа (30–35 минута)

Активност наставника

- ▶ Ученици се најпре уводе у контекст теме којом желимо да се бавимо.
- ▶ Креира се ситуација која свима омогућава да активно учествују у истраживању и изналажењу решења за постављени проблем.
- ▶ Кроз дискусију се размењује, објашњава, прецизира и уобличава искуство.
- ▶ Успоставља се веза са постојећим знањима и праве се различите генерализације.

Активност ученика

- ▶ Ученици читају текст, размишљају, договарају се, тумаче непознате и мање познате речи и изразе, постављају наставнику питања.
- ▶ Праве концепт лекције на папирима.
- ▶ Издвајају из лекције оно што је битно.

Циљ часа: Кренимо на суматраистичко путовање са Црњанским.
Ученици се упознају са књижевним правцем *суматраизмом*.
[goo.gl/SKRsto](https://www.google.com/search?q=goo.gl/SKRsto)

Локализација: Београд ће у песниковом животу имати значајно место. О њему пише: „Био је другачији него Темишвар, весео, а имао је понеку улицу у липама, и јоргованима. Куће у багрењу... Ја сам Темишвар волео, као што људи воле место у ком су одрасли. А Београд сам волео као што човек воли своју фикс-идеју...”
Радован Поповић, *Животи Милоша Црњанског* [goo.gl/sxsHk9](https://www.google.com/search?q=goo.gl/sxsHk9)

Анализа књижевног дела

Активност ученика: Ученик представља презентацију

Активност наставника: Наставник уз активно учешће ученика анализира књижевно дело у програму *Ed puzzle* <https://edpuzzle.com/content>

Речник: <https://learningapps.org/display?v=pdw4p7w7n17>

Ученичка презентација: <https://tatjanakrpovic68.wixsite.com/mysite/prezntacija>

Анализа књижевног дела: <https://www.youtube.com/watch?v=xF6EtDtEC40>

Тумачење непознатих и мање познатих речи кроз Путовање и анализа.
<https://tatjanakrpovic68.wixsite.com/mysite/arts-and-crafts>

Свет природе у књижевном делу: goo.gl/UtGU7L

Шта смо научили: goo.gl/yoEc4X

🕒 **Завршни део часа** (5–8 минута)

Решавамо осмосмерку goo.gl/Vbprmv

Домаћи задатак: *Моје вољено место*

Изглед табле:

„Ламент над Београдом”, Милош Црњански
ламент – тужбалица, плач
биографија песника
суматраизам
лирско-епска врста: ПОЕМА
лирски субјекат
контраст (антитеза)
метафора

EDUKA-PORTAL

Портрет

ОШ „Иво Лола Рибар”, Краљево

Разред: пети

Датум: 16. 2. 2018.

Тип часа: утврђивање (један школски час)

Образовни циљ: Оспособљавати ученике да уочавају, именују и истичу особине личности у портрету. Учити их да проналазе синонине и да богате своју лексику. Обновити врсте описа и њихове специфичности.

Васпитни циљ: Неговати љубав према читању и писању, проучавању личности и тумачењу и бољем разумевању туђих и својих поступака, што води јачању етичких вредности генерације.

Наставна метода: хеуристичка, дијалогска, демонстративна, истраживачка

Наставни облици: фронтални, групни, индивидуални, компјутер, пројектор, интернет, текст, визуелна, аудио-визуелна

Интерактивност: Повезивање текстова који су рађени на неколико часова српског језика, њихових садржаја, ликова, порука. Увођење интернета и презентације ПП у рад на часу.

Интердисциплинарност: Повезивање наставе историје, ликовне културе, музичке културе.

САДРЖАЈ ЧАСА

Уводни део часа (10 мин)

Подсетити ученике на текстове који су урађени на часу од почетка школске године: „Житије Ајдук Вељка”, „Дјевојка цара надмудрила”, „Еро с онога свијета”. На сваком од тих часова говорило се о књижевним ликовима, истицане су њихове особине, препознаване су директно казане карактерне одлике личности, као и оне индиректно испричане, кроз поступке и наговештаје писца.

Ученици су анализирали, објашњавали, дискутовали, испитивали поступке ликова. Током рада на часу, аутора „Житија”, Вука Стефановића Караџића, треба поменути и као реформатора наше азбуке и као сакупљача народних умотво-

рина, чиме се ученици подстичу на уочавање и препознавање значаја рада Вука Караџића.

Притом се упућују на коришћење библиотеке, упознају се са књижном фондом и обогаћују своје знање о Вуку Караџићу. Историјски оквир деветнаестог века упућује нас на различите народне обичаје, народни живот. Помињемо дела народне књижевности која ученици већ познају, као што су: народна песма „Орање Марка Краљевића”, легенде о Светом Сави, шаљиве народне приповетке...

Додатни задатак: Упутити заинтересоване ученике на додатне истраживачке задатке у вези са посебним областима рада Вука Караџића и његовим животом. Тим радовима касније обогатити часове тематски везане за народну књижевност.

Мултидисциплинарност: Потражити на интернету слике Вука Караџића из различитих временских периода као и слике познатих српских уметника; пусти ученицима одломак аудио-снимка опере Јакова Готовца *Еро с онога свијета*, прве југословенске опере.

Кратком анализом народних приповедака „Еро с онога свијета” и „Дјевојка цара надмудрила” ученици ће се присетити најважнијих особина ликова. Потом ће узрочно-последичном везом изградити хронолошки ток приче и објаснити основне карактеристике ликова.

Тиме се подстичу да наглашавају битне детаље приче, истовремено објашњавајући оне особине које су биле скривене у тексту, у понашању ликова, које је било потребно открити на часу обраде ових текстова. Логичким повезивањем, откривањем социјалних и психолошких момената мотивације личности, ученици ће бити у стању да у потпуности објасне карактер лика.

Приказом у презентацији ПП уводни део часа ученицима ће бити подстицајнији и омогућиће брже пролажење кроз анализе текстова.

Главни део часа (30 мин)

Посебни осврт је на дело *Житије Ајдук Вељка*, које као историографски рад пружа многе могућности за истицање и разликовање физичких и карактерних особина личности. Ученици замишљају и допуњавају лик великог српског јунака, притом уочавају и наглашавају његове карактерне особине.

Различити типови задатака које омогућава дигитална настава знатно обогаћују класичан начин рада и чине га занимљивијим, активнијим и држим. Осим широког поља историјских, књижевних и ликовних асоцијација, овај текст нуди и крајње практична правописна објашњења, у којима ученици сагледавају да су и правопис и језик у процесу стварања и да се временом мењају, као и народ који их користи.

Подсетићемо ученике на остале врсте описног изражавања: пејзаж, ентеријер и екстеријер.

На основу неколико слика (презентација ПП), ученици ће препознати врсте описа, а уз сваку слику тражи се по неколико карактеристичних реченица које ће истаћи најсликовитије особине описа.

Пошто је циљ говорне вежбе да ученици говоре што више и што боље, тражићемо прво да препознају одређене врсте описа, што ће њихово излагање учинити стилски сигурнијим и прецизнијим.

Следеће слике подстаћи ће својом сликовитошћу ученике да их опишу и покушају да их објасне.

Посебно одабрана музичка дела могу помоћи да се овај визуелни доживљај учини квалитетнијим.

Пажљиво одабране музичке композиције могу изазвати различита расположења, те предлажемо додатни задатак: истраживање у којем би ученици именовали основна расположења песама које су им познате или које обрађују на часовима музичке културе.

У стварању портрета, било на часовима српског језика или ликовне културе, важно је уочити карактеристичне особине личности. Не само физички изглед, већ карактерне особине које лику дају специфичан изглед. Наизглед једноставно, управо то је најтеже уочити и речима исказати. Због тога је то прва вежба, заснована на фотографијама цртаних ликова који су ученицима познати, а затим и на људским лицима. Изабрани су портрети прилагођени узрасту ученика петог разреда. Инсистира се на најмање четири особине за сваку слику.

Интересантан је експеримент убацивања слика животиња јер се и на њима могу прочитати особине које су ученицима познате. Када се особине уоче, није их увек једноставно исказати речима. Понекад их треба препознати „између стихова”. Путем песме „У Милице дуге трепавице”, која се у петом разреду обрађује само на часовима музичке културе, ученике упућујемо на то како да дубље, кроз вишезначне слојеве, тумаче делове текста, стихове и како да разумеју у потпуности причу о „Српкињици Милицы”. Символика доја, значење понашања и речи Миличине у овој песми у осликавају њен портрет.

Подстаћи ученике да отпевају ову песму. Очекује се да ученици знају ову песму, довољно је да наставник српског тактира (може га заменити ученик који похађа музичку школу).

Потражићемо синониме и имена изведена из ових синонима, затим пронаћи речи из чијег су корена изведена најлепша српска имена. Треба мотивисати ученике да заволе свој језик, да открију нове речи, нова заборављена имена. Нека изузетно стара имена добиће нови сјај када протумачимо њихово значење.

Приликом описивања лика, треба истаћи оно што је најоучљивије, најинтересантније, најзанимљивије, а то треба и научити. Цртани лик је опет најбоља илустрација захтева (Сунђер Боб Коцкалоне, презентација ПП).

У следећем захтеву потребно је да ученик објасни понашање човека у одређеној ситуацији. Очекује се да ће ученици са лакоћом препознати све ове облике понашања. Након овога, спремни су за најкомпликованији начин изражавања: гестовима и мимиком. Након припремних задатака, свака група ученика добиће задатак да одглуми једну малу причу пантомимом. Ученици се овде сусрећу са тимским радом, сарађују, предлажу, усвајају, допуњују, надограђују; истичу се њихове способности, сличности и разлике.

Комплетно ангажовање ученика, сценска активност, добро утиче на мотивацију ученика и подстиче интеракцију у групи. Аплауз за сваку групу битно

је морално подстицајан. Треба истаћи најчешћу стилску фигуру дескриптивног текста, а то је епитет.

Завршни део часа (5 минута)

Мини језичка вежба – испричати према задатој шеми једну кратку причу и у њој истаћи портрет. Ученици треба да искажу шта су све научили досад и да кратко, сажето испричају своју причу. Два или три ученика могу је изложити усмено. Остали је могу урадити као домаћи задатак.

Домаћи задатак (самостални рад): Урадити портрет на задату тему.

EDUKA-PORTAL

Невена Вељковић, професорка српског језика, и
Сузана Ристић, професорка енглеског језика

Ромео и Јулија Вилијама Шекспира

ОШ „Аца Синадиновић”, Тешица

ПРИПРЕМА ЗА УГЛЕДНИ ЧАС

- Предмет:** српски језик
Разред: VIII
Датум одржавања часа: 21. 12. 2017.
Сарадници у реализацији: Невена Вељковић, професорка српског језика, и Сузана Ристић, професорка енглеског језика
Наставна тема: Говорити о љубави, то је већ помало вољети
Наставна јединица: **Књижевност: „Ромео и Јулија”, Вилијам Шекспир**
Тип часа: утврђивање
Циљ часа: Утврђивање научног градива о Шекспиру и о драми „Ромео и Јулија”.
Облици рада: индивидуални, фронтални, рад у групи
Наставне методе: дијалoшка, монолошка, демонстративна, вербално-текстуална, мултимедијална

ЗАДАЦИ

Образовни:

- обнављање и примена знања стеченог на претходном часу обраде драме „Ромео и Јулија” (тема драме, структура и радња драме);
- разумевање прочитаног текста на енглеском језику и повезивање са одговарајућом сликом.

Васпитни:

- развијање навике за тимски рад;
- развијање љубави према књижевности, посебно према драмском роду.

Практични:

- развијање моћи опажања, јачање радозналости и истраживачког духа;
- повезивање појмова;
- припрема ученика за наступ пред већим бројем људи.

Образовни стандарди:

CJ.1.4.9. способан је за естетски доживљај уметничких дела*;
CJ.2.1.1. чита текст користећи различите стратегије читања: „летимично читање”, (ради брзог налажења одређених информација); читање „с оловком у руци” (ради учења, ради извршавања различитих задатака, ради решавања проблема); читање ради уживања*;

CJ.3.1.2. издваја кључне речи и резимира текст;

CJ.3.4.6. тумачи различите елементе књижевноуметничког дела позивајући се на само дело.

Наставна средства: слике, текстови, лаптоп, макета Јулијиног балкона, постер, картице

Корелација: Српски језик у корелацији са енглеским језиком (сиже драме „Ромео и Јулија”, обрађен у седмом разреду) и музичком културом (нумера „Јулија” Дејана Цукића).

Евалуација: Усмено испитивање ученика, писмено испитивање помоћу наставних листова на енглеском језику.

ПЛАН ЧАСА

🕒 Уводни део

Ученици су подељени у четири групе. Наставница српског језика свакој групи ученика показује по једну фотографију која асоцира на Шекспира и на драму „Ромео и Јулија”, и то користи као увод у тему часа. Фотографије приказују: Шекспиров родни град, његову породичну кућу, Јулијин балкон у Верони и кип Јулије који се налази испред балкона (**Прилог 1**). Ученици треба да препознају шта је на фотографији и у каквој је вези фотографија са Шекспиром и његовим стваралаштвом.

Наставница објашњава ученицима да је циљ часа утврђивање знања о споменутој Шекспировој драми, путем низа задатака, како на српском тако и на енглеском језику, будући да су ученици у седмом разреду обрађивали сиже ове драме на енглеском.

🕒 Оперативни део

Прва активност односи се на обнављање структуре драме. Наставница српског језика свакој групи ученика показује кратак инсерт из филма „Ромео и Јулија” из 1968. године. Ученици треба да препознају ком делу драме одговара одгледани инсерт – уводу, заплету, кулминацији, перипетији или расплету.

Након тога, наставница енглеског језика подсећа ученике на радњу драме путем препричаног текста на енглеском језику. Ученицима затим даје делове тог текста и различите слике (**Прилог 2**). Сви чланови групе добијају исти текст који треба да прочитају, а затим, у оквиру групе, треба да одлуче која од слика описује текст. Сlike описују различите сцене: свађу чланова двеју супротстављених породица, први сусрет Ромеоа и Јулије, Јулијино обраћање монаху, као и родитеље који се мире поред мртвих тела своје деце. Док ученици решавају задатак, у позадини се чује песма „Јулија” Дејана Цукића. Пошто све групе заврше са радом, представници група читају свој део текста и заједно са одабраном сликом долазе до табле на којој се налази постер. Ту постављају своју слику и текст. На

тај начин ученици добијају постер са препричаном драмом и илустрацијама, који остаје у учионици као пано.

Све четири групе ученика потом добијају по две картице са реченицама из драме – једна картица има исписан цитат на енглеском, а друга на српском језику (**Прилог 3**). Задатак ученика је да представник групе прочита наглас реченицу на енглеском језику, а да представник групе која има превод те реченице, препозна реченицу, јави се и прочита исту реченицу на српском језику.

🕒 Завршни део

У завршном делу часа, колеге-гости (наставница биологије и наставник технике и технологије) изводе сцену у којој Ромео и Јулија разговарају на Јулијином балкону (**Прилог 4**). У ту сврху је и направљена макета Јулијиног балкона. Овај део требало би да охрабри ученике да и они узму учешће и одглуме исту сцену.

На крају часа врши се евалуација тако што ученици убацују у Јулијин балкон папире, и то плаве ако им се час допао, или црвене ако није.

Прилози:

слике за уводни део часа (**Прилог 1**):

Прилог 2:

Romeo, a Montague, decides to go to the party. When he and Juliet meet, they immediately fall in love and they agree to get married as soon as possible. The next day Romeo goes to see his friend Friar Lawrence. Friar Lawrence agrees to help them. Romeo and Juliet get married in secret.

The story of Romeo and Juliet takes place in Verona, Italy. Two powerful families, the Capulets and the Montagues have been enemies for years and there are frequent fights between them in the streets of the city. Juliet's parents, Lord and Lady Capulet want their daughter to marry a wealthy young man called Paris. They hold a party so that Juliet can meet him.

IV

But, Romeo doesn't receive Friar Lawrence's message. He hears that Juliet is dead and he is heartbroken. He buys a bottle of poison and goes to the tomb where Juliet's body is lying. He takes the poison. When Juliet wakes up, she finds her young husband dead beside her. In despair, she kills herself with his dagger. When the Capulets and the Montagues find the bodies of their two children side by side, they agree to stop fighting and live together in peace.

But, their happiness is soon destroyed. There is another fight and Mercutio, Romeo's friend is killed by Tybalt, Juliet's cousin. Then, in a moment of anger, Romeo kills Tybalt. The prince announces that Romeo must leave Verona for ever. Juliet is desperate. She visits Friar Lawrence and asks him to help her. He gives her a drug and explains that she will sleep for a long time and everyone will think she is dead. The Friar promises to send a message to Romeo who will come and rescue her.

Прилог 3: реченице на картицама за завршни део часа:

"Romeo, Romeo! Why are you called Romeo?"

Ромео, Ромео! Зашићо си Ромео!

"I can't live without you, Romeo."

Не могу да живим без тебе, Ромео.

"We must stop fighting and live in peace."

Морамо престайати да се свађамо и почети да живимо у миру.

"Juliet and I are in love. We want to get married"

Јулија и ја се волимо. Желимо да се венчамо.

Прилог 4:

Juliet: Romeo, Romeo! Why are you called Romeo? Your name is my enemy, but what does a name matter? If a rose was called by another name, it would still smell as sweet... Change your name so that we can be together.

Romeo: Call me "love"!

Juliet: Tell me the truth: Do you love me?

Romeo: I swear to you on the moon that shines above us.

Juliet: Do not swear on something that changes so often.

Romeo: Tell me zhen, who should i swear on?

Juliet: Give me your xord and i will believe you. It's almost daytime and i have to leave. Good night, Romeo!

Romeo: Good night, Juliet!

Десејница Ивана Цанкара

ОШ „Душан Јерковић”, Рума

Разред: пети

I

Тип часа: обрада

Циљ часа:

- Анализа прочитаног одломка и уочавање поступака у карактеризацији јунака.

Образовни задаци:

- читање, доживљавање, разумевање и тумачење прочитаног одломка;
- анализа описа главног јунака (физичке и карактерне особине) и његових расположења;
- усвајање и коришћење књижевнотеоријских појмова.

Функционални задаци:

- оспособљавање ученика за разумевање и доживљавање прочитаног дела;
- активно учествовање у тумачењу осећања и расположења главног јунака;
- усвајање и примењивање појмова: портрет, карактеризација, приповедање у 1. лицу, аутобиографски елементи у приповедању; пејзаж, ентеријер, екстеријер;
- развијање истраживачког духа ученика;
- подстицање ученика на групни рад и сарадњу, вршњачко учење;
- развијање креативности код ученика;
- развијање критичког мишљења.

Васпитни задаци:

- оспособљавање ученика за логичко схватање и критичко процењивање књижевног текста;
- стварање литерарног и јачање језичког сензибилитета ученика;

Кључни појмови: приповетка, карактеризација, портрет, уметничка (ауторска) проза, уметнички портрет

Образовни стандарди: CJ.1.1.5; CJ.1.1.6; CJ.1.1.7; CJ.1.4.7; CJ.1.4.8; CJ.2.1.1; CJ.2.4.6; CJ.3.4.6; CJ.3.4.7.

Облици рада: комбиновани (фронтални, индивидуални, групни)

Наставне методе: комбиноване (вербално-текстуална, истраживачка, решавање проблема)

Наставна средства: текстуална, аудио-визуелна, дигитална учионица (интернет), техничко-помоћна

Корелација: географија, информатика, историја, музичка култура, ликовна култура

Литература :

- М. Николић, *Методика наставе српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2008.
- З. Мркаљ, *Наставна теорија и пракса 1*, Издавачка кућа Klett, Београд, 2008.
- Др С. Величковић, *Књижевности у основној школи*, пети разред, Ниш, 1999.
- Милија Николић, *Методика наставе српског језика и књижевности*, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1992.
- Миодраг Павловић, *Припремање наставника и ученика за тумачење књижевних дела*, Београд, 2008.

II Истраживачки задаци

Ученици су добили задатак да прочитају приповетку „Десетица” Ивана Цанкара. На Гугл-упитнику који им је послат раније на имејл-адресу добијају задатке и питања. Ученици самостално одређују временску и месну локализацију (користе Гугл-мапе), понављају раније обрађене књижевне термине (аутобиографија, лик, јунак, приповетка...) и сазнају да приповедач може бити свезнајући и доживљајни, па га одређују (**Прилог 1**).

III Организација часа

Уводни део (10 минута)

Игра: *Море среће*

Ученици су на средини просторије у кругу. Наставник „води фантазију” (**Прилог 2**). На потписаним плавим папирићима исписују оно што би их у тој ситуацији учинило срећним и помогло да се боље осећају. Читају оно што су написали. Папириће постављају испред себе и формирају *море среће*. Наставник им даје упутство да се одмакну од *мора* онолико колико су далеко од остварења оног што су написали. Затим им каже да размисле о томе ко би им помогао. Име особе исписују на папиру друге боје и читају да их сви чују.

Наставник формира четири групе у зависности од удаљености од *мора*. *Море среће* и име помагача постављају се на видљиво место (табла).

🕒 Главни део часа (25–30 минута)

Ученици и наставник анализирају домаћи задатак, иако су ученици резултате и тачне одговоре добили одмах пошто су послали домаћи задатак.

– Ученици одређују тему, књижевни род и врсту, главне мотиве. Разговор прати презентација. (Прилог 4 <https://we.tl/5y5pqxWH1N>, слајдови: 1–3).

– Наставник дели задатке по групама и, уколико се ученици слажу, пушта музику (Прилог 4, слајд 5)

– Групе добијају задатке. У табелама су уписане карактеризације главног јунака и споредних јунака, а ученици их доказују тражећи примере у приповеци (Прилог 3).

– Групе износе резултате свог рада. Оно што је урађено проверава се фронтално, уз помоћ презентације (Прилог 4, слајдови: 5–9).

Ученици закључују да им је приповетка открила изглед, осећања, размишљања и расположења дечака, али и осталих ликова у приповеци. Кроз задатке у групама већ је уочена разлика између психолошке и физичке карактеризације. Наставник уводи појмове карактеризација, врсте карактеризације и ученици их уписују на одговарајућа места у табели (Прилог 4, слајд 10).

– Наставник поставља питања да ли постоји разлика између приповедача као дечака и одраслог човека, и да ли је одрастање променило дечака. Ученици су, припремајући се за час, схватили да је у већем делу приповетке приповедач дечак, али да је пише одрастао човек. Наставник уводи појам РЕТРОСПЕКТИВНОГ ПРИПОВЕДАЊА (Прилог 4, слајд 11).

🕒 Завршни део (5 минута)

Читамо имена помагача која су ученици записали у игри *Море среће*. Међу помагачима издвајамо имена мајки и очева. Ученици издвајају идеју да родитељска љубав и брига (у приповеци мајчина) могу да учине да се победи страх, усамљеност, туга...

Домаћи задатак: форме приповедања и стилске фигуре (Прилог 5).

Прилози

Прилог 1

Документ у ПДФ-у.

Прилог 2

Вођена фантазија

Опустите се. Затворите очи. Седите на свом месту у учионици. Чујете своје дисање, нечије кашљуцање, жамор другова. Чујете капи кише које ударају у прозор. Десило се нешто ружно на часу. Пређите у мислима поново цео догађај. Не осећате се добро. Боли вас глава, мука вам је.

Прилог 3

Задатак прве групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
ДЕЧАК	Главни јунак је дечак, гимназијалац.	
	Хладноћа и глад били су саставни део сваког јутра.	
	(хладноћа и глад)	

Задатак друге групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
ДЕЧАК	Осећа горчину, боли га у души.	
	Са сумраком долазе страх и непријатност.	
	(непријатност и страх у сумрак)	

Задатак треће групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
ДЕЧАК	Борави у нељубазном окружењу.	
	Школа је храм непријатељства. (нељубазно окружење, храм непријатељства)	
	Одбачен је без разлога. (одбачен и скрајнут)	
	У близини нема никог блиског. Самоћа убија жељу за животом. (самоћа, губитак воље за животом)	
	Стиди се сиромаштва. Лаже да га не би исмевали. (лаже да избегне исмевање)	

Задатак четврте групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
ДЕЧАК	Узбуђеност због ненадане среће.	
	Коначно осећа нешто лепо – љубав.	
	Срећа навире и прожима цело тело (излив осећања, срећа).	
	Светлост и нада замењују мрак (све је светло).	

Задатак пете групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
ДРУГОВИ ИЗ СОБЕ	Дечаци су безбрижни, здрави и старији од главног јунака. (безбрижни, здрави, старији)	
	Весели су и потичу из богатих породица. (расположени, потомци богатих породица)	
ДРУГ ИЗ ОДЕЉЕЊА	Друг који непрестано једе.	
ГАЗДАРИЦА	Крупна, крута и улива страх.	

Задатак шесте групе

		ПРИМЕРИ ИЗ ТЕКСТА
МАЈКА	Необразована, али паметна. (неписмена)	
	Брижна и пожртвована сиротица која мисли на свог сина. (сиромашна, пожртвована)	
	Иако није поред сина, осећа његов бол и зна кад му је помоћ потребна. (брине за сина)	

Прилог 4

Презентација <https://we.tl/5y5pqxWH1N>

Прилог 5

Документ у ПДФ-у (домаћи задатак)

Сумњиво лице Бранислава Нушића

ОШ „Бранислав Нушић”, Београд

Наставна јединица	„Сумњиво лице”, Бранислав Нушић	Кључни појмови	драма, драмска радња, комедија, позориште
Циљ часа			
Општи циљ: <ul style="list-style-type: none">унапређивање трансверзалних вештина ученика кроз истраживање и упознавање са животом и делом Бранислава Нушића, са епохом и људима којима се својим делима обраћао, али и са Београдом из прошлости и са друштвеним проблемима и људским манама;тумачење „Сумњивог лица”;развој трансверзалних вештина.		Специфични циљеви: <ul style="list-style-type: none">унапређење дигиталне писмености ученика (коришћење и вредновање информација, стварање и креирање уз коришћење дигиталне технологије и електронских извора учења);коришћење веб-алата и израда веб-места за презентацију резултата рада;упознавање са културном историјом Србије и Београда, упознавање са историјом и развојем позоришта у Београду;креирање опште и свеобухватне приче о Нушићевој једноставности и сввремености.	
Новине			
<ul style="list-style-type: none">Рад на задацима овог типа, осим што укључује развој широког спектра предметних компетенција (на првом месту компетенција за српски језик и књижевност), много је више усмерен на развој трансверзалних вештина. За ученике је он комплексан, ангажује велики део њихових способности и могућности, али је и плодотворан у смислу могућег утицаја на развој и напредовање ученика.Сналажење, промишљен избор информација на интернету, као и процес извођења закључка на основу истражених извора јесте вештина потребна дигитално писменом човеку. Веб-претрага као метод представља пажљиво планиране кораке по којима се ученици воде кроз фазе сазнавања и коришћења референци са интернета, изграђује њихов критички однос према изворима, параметре по којима ученици процењују вредност информација и јачају способност за лично извођење закључака.ПреузетоЗадатке израђују колаборативно са могућношћу истраживања у свим доступним изворима.			

Исходи

Ученик:

- користи различите изворе информација и има критички однос према њима;
- примењује одговарајуће начине учења;
- способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања;
- негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу;
- препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања;
- кроз комуникацију негује културу изражавања и чува језички идентитет;
- спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима; способан је да развије идеју, представи је, образложи и преговара у тиму о њеној реализацији;
- селекује, обрађује наводећи извор и аутора, чува и представља податке у различитим форматима, укључујући и ИКТ;
- формулише објашњења и закључке на основу резултата до којих је дошао у раду, представља их и о њима дискутује са другим особама, преиспитује их у светлу добијених коментара; стечена нова сазнања и вештине повезује у јединствену целину са претходним;
- активно и конструктивно учествује у раду групе или пара;
- критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада;
- уме да претражује, критички анализира и систематизује информације у електронском облику користећи одговарајућа средства ИКТ-а;
- уме да представи, организује и обликује одређене информације користећи на ефикасан начин могућности ИКТ средства;
- ефикасно користи ИКТ за комуникацију и сарадњу.

Компетенције

- комуникација на матерњем језику,
- комуникација на страном језику,
- дигитална компетенција,
- знање о томе како се учи,
- друштвене и грађанске компетенције,
- културна свест и вештина изражавања.

Облици рада

фронтални,
индивидуални,
групни

Наставне методе

анализа, синтеза,
дијалошка,
истраживачка,
текстуална, стваралачка

Наставна средства

упутства за истраживачки рад и креирање продуката,
упутства за коришћење веб-алата, ученички производи,
видео-бим или интерактивна табла, лаптоп, уџбеници

Корелације	историја, српски језик, музичка култура, географија, ликовна култура
------------	--

ТОК РАДА

1. припрема – подела на групе – истраживање

Сва упутства потребна за рад налазе се на линку

Потрага за сумњивим лицем

Истицање циља рада на задацима

О пројекту:

Овај пројекат има за циљ упознавање са животом и делом Бранислава Нушића, али и са Нушићем који је својим комедијама повезао различита друштва различитих времена. Нова знања, стечена истраживањем и анализом, требало би да буду плодна основа за креативно сагледавање и приказ Нушићевог дела са акцентом на „Сумњивом лицу”.

Пред тобом је читав један шаренолики свет исплетен око лика Бранислава Нушића. Тај свет је око нас и себе сплео управо он, потпуно свестан своје слике у туђим очима. Нушић ће ти бити водич, јер он се веома лако наметне као тумач света око нас. Крени на путовање као истраживач и стваралац, широм отворених очију.

Задаци:

Овде ћете онлајн истраживати живот и време једног од наших најпознатијих комедиографа свих времена, Бранислава Нушића.

Радићете у групама (сваки члан групе има свој посебан задатак и може га изабрати у договору са осталим члановима, а на основу својих афинитета), пратећи упутства на процесној страници. Пратећи понуђене везе ка одговарајућим веб-сајтовима и страницама, наћи ћете одговоре на питања и захтеве. Понуђен вам је комплетан потребни материјал за обраду тема, а за израду задатка имате седам дана.

Док истражујете ову тему, желим да имате у виду разлике између публике тадашњег времена и вас, данашње публике, с обзиром на то да те разлике утичу на вашу перцепцију дела.

Ваш задатак је да формирате веб-место на које ћете поставити резултате свог истраживања о Браниславу Нушићу.

- Анализирајте понуђене материјале.
- Креирајте временске линије о животу и раду Бранислава Нушића.
- Испланирајте туристичку туру везану за Бранислава Нушића по Београду у програму ThingLink.
- Направите одговарајући видео или анимирани материјал.
- Урадите Sway у ком ћете представити друштво Нушићевог времена.
- Напишите кратак есеј о историји позоришта у Београду.
- Креирајте временску линију о судбини „Сумњивог лица”.

- Мапом представите анализу овог дела.
- Осмислите плакат за представу „Сумњиво лице”.
- Напишите текст о језику Нушићевог дела.
- Напишите текст о месту Нушићевог дела у данашњици.

Процес:

Проучите материјале на следећим линковима, а онда одговорите на захтеве.

1. Нушићева биографија

- Направите временску линију Нушићевог живота.
- Направите временску линију Нушићевог књижевног рада („Морална школа”).

2. Нушић у својим и њуђим очима

- Издвојте најзанимљивије анегдоте из Нушићевог живота и направите неки тип анимације.
- Испланирајте туристичку туру по Београду у програму *ThingLink*.

3. Друштво Нушићевој времена

- На основу материјала, представите Београд и Србију Нушићевог времена у програму *Sway*.

4. Позориште у Србији и Београду

- Какво је место у друштву имало позориште током овог периода?
- У којим позориштима се изводе најважнији позоришни комади тог времена?
- Ко је ишао у позориште? Којој публици се обраћао Нушић?
- Ко су најпознатији глумци и глумице? Укратко их представи и неке од њих доведи у везу са Нушићем.

5. Сумњиво лице – Прочитајте предговор „Сумњивом лицу”.

- Судбина комада – временска линија „Из управничке фотеље”.
- Ко пише предговор и зашто?
- На који начин комедија извире из Предговора?
- Урадите мапу или *свеј* водећи рачуна о свим захтевима квалитетне анализе дела.
- Истражите комедију карактера и објасните како се „Сумњиво лице” уклапа у дефиницију.
- Направите плакат за „Сумњиво лице” и представите га уз остале плакате за овај комад.
- Размишљајте о језику Нушићевог дела. Упоредите га са данашњим.

- Представите нам снимке и интервјуе сачињене на тему „Сумњивог лица”.
- Размислите о „Сумњивом лицу” у савремено доба.

7. Формирајте веб-место на које ћете поставити резултате својих истраживања о Браниславу Нушићу

За овај задатак бићете оцењени по завршетку веб-квеста на основу договорених критеријума. То значи да ћете на питања и захтеве одговарати у потпуности својим речима.

**ПОШТУЈТЕ ДИГИТАЛНИ ПРАВОПИС!
НЕ ПРЕПИСУЈТЕ ИЗ ИЗВОРА! СТВАРАЈТЕ!**

2. Истраживање и извештавање

1. **Истраживање и припрема концепта**
2. **Израда задатака**
3. **Извештавање** – Ученици извештавају о процесу рада на задацима, представљају резултате и образлажу своје одлуке. [РЕЗУЛТАТИ](#)

3. Процена – ученици процењују своје радове и излагање

Садржај: тема је у потпуности представљена/образложена; кратко и јасно је представљена (без непотребних података); излажу самостално и тачно; повезују; користе алате на одговарајући начин.

Процена рада групе: прате напредак групе; постављају циљеве; планирају и деле задатке; помажу другим члановима групе; учествују у раду; решавају конфликти.

Евалуација:

Ученици су урадили задатке са високим нивоом квалитета, а о њима су говорили компетентно и сликовито. Били су креативни и веома самокритични када су недостаци у питању (а било их је, што се може видети у резултатима). Посебан утисак оставља презентација продуката рада која је показала активну употребу књижевнотеоријских појмова са дубоким и правилним разумевањем појава у књижевном делу и потребе да се дело контекстуализује и посматра као део света који га окружује.

Глаголи за разиграну децу

ОШ „Карађорђе”, Горњи Матејевац и
ОШ „Стеван Синђелић”, Каменица

Наставна тема: Цео свет је позорница

Тип часа: обнављање

Облици рада: фронтални и двоструки круг

Наставне методе: дијалошка

Циљ часа: утврђивање раније стечених знања

Образовни задаци:

- обнављање појмова граматичка категорија, глагол;
- упознавање са термином глаголско значење;
- обнављање термина везаних за глаголе.

Функционални задаци:

- самостално анализирање и процењивање тачности информација до којих ученици долазе путем размене;
- ученици уче да презентују закључке (знања) до којих су дошли.

Васпитни задаци:

- подстицање на сарадњу и размену знања;
- ученици уче да слушају саговорника;
- охрабривање ученика да изражавају своје мишљење.

Кључни појмови: глаголи, граматичке категорије глагола (глаголски вид, род, број и лице; лични глаголски облици; глаголска времена и начини; нелични глаголски облици)

Образовни стандарди:

1.3.4. препознаје врсте речи; зна основне граматичке категорије променљивих речи; примењује књижевнојезичку норму у вези с облицима речи;

2.3.3. познаје врсте речи; препознаје подврсте речи; уме да одреди облик променљиве речи;

2.3.8. препознаје главна значења и функције глаголских облика;

3.3.4. познаје подврсте речи; користи терминологију у вези са врстама и подврстама речи и њиховим граматичким категоријама;

Наставна средства: слика Ђирила и Методија, плакат, картончићи са глаголским категоријама, радни листови, табла и креда

Место извођења наставе: учионица

Корелација: историја

Литература: Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски књижевни језик*; Љубомир Поповић, *Савремени српскохрватски језик и култура изражавања*; Јелена Журић и Јелена Ангеловски, *Српски језик и језичка култура*

Уводне припреме: На једном од претходних часова ученици добијају задатак да обнове раније стечена знања о глаголима као и о почецима словенске писмености.

Уводни део часа

На почетку часа наставник на таблу лепи одштампану фотографију иконе Ђирила и Методија, пита ученике ко је на фотографији. У даљем току разговора, наставник одговор користи како би са ученицима обновио раније стечена знања о почецима словенске писмености. Поставља им следећа питања:

Ко су били Ђирило и Методије? У ком веку су живели? Који језик им је био матерњи? У чему је њихов значај за словенску писменост?

Након ових питања, наставник прекида разговор најављујући тему, односно саопштавајући да ће се причати о глаголима. Следеће питање које наставник поставља ради усмеравања пажње и додатне мотивације, у духу је система учења НТЦ: *Шта је заједничко Ђирилу и Методију и данашњој теми (глаголима)?*

Наставник оставља неко време за размишљање, а ученици наводе да је то реч **глаголати**, што значи *причасти*. Тако се подсећамо да је реч *глагол* истог порекла као и *глаголица*.

У следећем кораку ученици се позивају да обнове знања о глаголима техником двоструког круга. Техника подразумева да ученици направе два круга. У унутрашњем кругу ученици седе окренути према споља, а у спољашњем кругу ученици су окренути према друговима, тј. седе једни наспрам других, у паровима. Након 90 секунди (наставник процењује да ли ће померање трајати колико је договорено) унутрашњи круг се помера у смеру казаљки на сату за једно место. Своја знања прво износи ученик у унутрашњем кругу, а онда у спољашњем. Ученици у свеске записују информације које чују од друга/другарице.

Главни део часа

Током рада у двоструком кругу, ученици седе једно наспрам другог. Да би се направио цео круг, потребно је 8 померања (у одељењу је 16 ученика, наставник процењује када је потребно окончати кретање круга). За сваку наведену тврдњу ученици су обавезни да наведу и пример.

Када се изврши последња промена, тражи се да се сви удобно сместе тако што ће се окренути према табли (круг, иначе, правимо око катедре). Наставник позива ученика који ради по ИОП1 да помогне у постављању празног плаката, на коме су само означена места на која ће се лепити већ спремљени картони са појмовима везаним за глаголе и њихове граматичке категорије. Техником мапирања започињемо систематизацију сакупљеног градива и то лепљењем централног појма (глаголи) и питањем: *Шта су глаголи?* Ученици дефинишу појам и лепе реч

глагол на одговарајуће, централно место плаката. Пишемо једноставнији пример у ком препознају и категоришу глаголе у зависности од тога шта означавају.

Пример: Док сам **читао**, јако је **загрмело** и ја сам **се уплашио**.

Ученици дају своје примере глагола који означавају радњу, стање и збивање.

Сада прелазимо на обнављање граматичких категорија које имају глаголи и то тако што се прво подсећамо значења синтагме *граматичка категорија* (тј. да је граматичка категорија променљивих речи својство променљивих речи да формирају различите облике ради усклађивања значења и службе).

Овај део часа започиње наставник захтевом да ученици наведу граматичке категорије глагола којих су се сетили. Ученици наводе облике по свом избору. Свака граматичка категорија већ је исписана на разнобојним картончићима који стоје на катедри (рецимо, црвене боје су лични глаголски облици, жуте глаголски вид итд.). Ученици сами са катедре узимају одговарајући картон, тј. појам који су изабрали да објасне, и уз помоћ наставника и другова лепе га на одређено, празно место на пану. Објашњавамо категорије и дајемо примере. Нека од питања која постављамо јесу: *Шта је глаголски вид? Какви могу бити глаголи према глаголском виду? Колико траје радња глагола несвршене виде? Колико траје радња глагола свршене виде? Какви могу бити глаголи несвршене виде?*

Обнављамо у најосновнијим цртама, постављамо појмове на пано и поткрепљујемо примерима. Активност се наставља до краја часа.

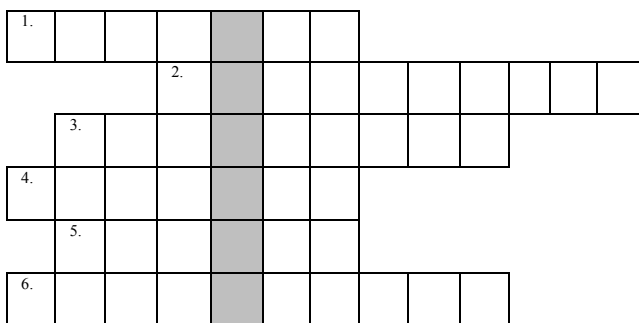
Завршни део часа

Ученицима се даје повратна информација о резултатима рада, сада само похвале. На следећем часу наставља се обнављање глаголских облика са посебним освртом на личне. Ученици добијају задатак да их обнове и да ураде укрштеницу у вези са глаголским облицима.

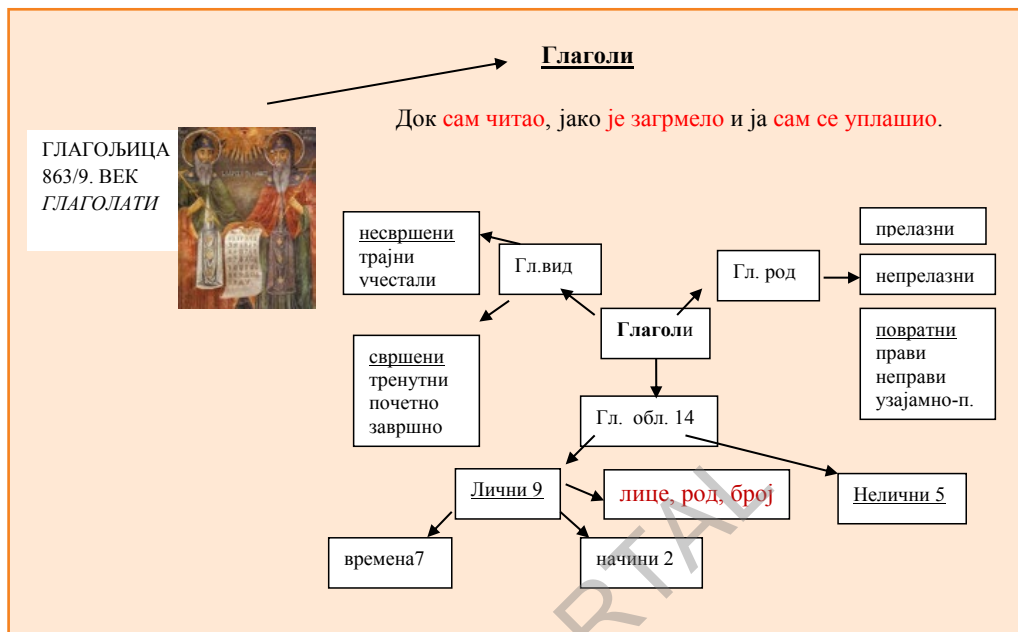
Укрштеница

Ако правилно решиш укрштеницу, у затамњеним пољима ћеш добити назив једног глаголског облика:

1. Напиши **3. л. мн. имперфекта** гл. слушати.
2. Наведи назив гл. облика који исказује услов, жељу или могућност да се нека радња изврши.
3. Напиши **1. л. мн. императива** глагола нацртати.
4. Напиши **инфинитив** глагола ударио сам.
5. Напиши **3. л. мн. презента** гл. укрстити.
6. Напиши **1. л. мн. футура I** глагола терати.

Изглед табле

Историја језика

Основна школа „Вук Караџић”, Липе и

Основна школа „Бранислав Нушић”, Смедерево

Разред: осми

Наставна тема: Кад се сретну сан и јава

Наставна јединица: Историја језика

Тип часа: утврђивање

Облик рада: фронтални, групни

Наставне методе: дијалогска, игровна

Наставна средства: табла, презентација ПП, рачунари (дигитални кабинет)

Циљ часа: Утврђивање градива о развоју српског језика, од мисије Ђирила и Методија обрађене у седмом разреду до Вукове реформе српског језика и савременог српског језика.

Образовни циљеви: Задацима примереним обрађеним садржајима проверити свеукупна знања о развоју српског језика.

Васпитни циљеви: Повезивање градива историје и историје језика, као и градива из седмог и осмог разреда.

Функционални циљеви: Мотивисати ученике за нова, шира знања о матерњем језику, о људима и делима који су значајни у историји језика и књижевности; учење кроз игру.

Образовни стандарди:

СЈ.1.1.7. повезује информације и идеје изнете у тексту, уочава јасно исказане односе (временски след, средство – циљ, узрок – последица и сл.) и изводи закључак заснован на једноставнијем тексту;

СЈ.1.1.8. чита једноставне нелинеарне елементе текста: легенде, табеле, дијаграме и графиконе;

СЈ.1.3.15. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (једноставни случајеви);

СЈ.2.3.11. одређује значења непознатих речи и израза на основу њиховог састава и/или контекста у коме су употребљени (сложенији примери);

СЈ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима за оквир приповедања;

СЈ.3.1.4. чита и тумачи сложеније нелинеарне елементе текста: вишеструке легенде, табеле, дијаграме и графиконе;

СЈ.3.4.1. наводи наслов дела, аутора, род и врсту на основу одломака, ликова, карактеристичних тема и мотива;

CJ.3.4.8. повезује књижевноуметничке текстове с другим текстовима који се обрађују у настави.

Корелација: историја, географија, ликовна култура

Активности наставника: Осмишљава игрице које ће ученицима бити занимљиве и које ће пратити наставно градиво. Прати рад ученика, усмерава их, помаже уколико је помоћ потребна, бележи поене...

Активности ученика: Учествоје активно у игрицама, прати питања, сарађује у оквиру групе, договара се о тачним одговорима, утврђује градиво обрађено у овом, али и у претходним разредима.

(Само)евалуација часа: _____

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа (3 минута)

Објаснити ученицима да ћемо данас градиво утврђивати кроз игру. Квиз је замишљен као низ игара путем којих утврђујемо градиво о историји језика. У квизу учествују две групе ученика, свака група има своје представнике који ће одговарати. Објаснити и правила такмичења, начин бодовања (код сваке игре појединачно).

🕒 Главни део часа (37 минута)

Корак 1

На самом почетку, игром *Корак по корак* (али без поена) открићемо чиме се, заправо, бавимо на данашњем часу.

Корак 2 – Асоцијације!

Ученици наизменично отварају поља у игри асоцијација, са могућношћу да погоде по једну колону или коначно решење. Поени: коначно решење – 5 поена, колона – 2 поена, свако неотворено поље – 1 поен.

Корак 3 – Писменима до Вука

Игра је замишљена као ликовна откривалица. Ученици отварају по једно поље наизменично. Одговор за свако питање носи један поен, а постоји могућност да друга група преузме одговор. Иза питања се крију слике које ученици треба да препознају. До поља са сликом води тачан одговор, тачније, ученици добију питање самим тим што отворе поље. Уколико тачно одговоре, отвара се део слагалице испод које је слика (поновни клик на исто поље). Ученици могу и одмах погодити ко/шта је на слици и тада добијају пет поена, али настављају са

одговарањем на наредна питања све док се сва поља не отворе. Када се отворе сва поља, отварају се лик Вука Карацића и азбука.

Корак 4 – Корак по корак

Ученици постепено откривају одређени појам отварањем једног по једног објашњења. Појмове наизменично отварају једна па друга група. Након сваког отвореног појма групе могу дати одговор, а у зависности од тога до ког су корака у откривању стигле, добијају и поене.

Корак 5 – Ко зна, зна!

Свака група има право да се јави на свако постављено питање. Ко се први јави, стиче право да први и одговара. Уколико прва група не зна одговор, право да одговара добија друга група и обрнуто. Уколико ученици тачно одговоре на питање, добиће један поен. Укупно има 20 питања.

Корак 6 – ДА или НЕ

Игра садржи 16 питања обележених бројевима. Свако питање је дато у виду тврдње. Ученици треба да одговоре са ДА или НЕ. Групе наизменично бирају број питања и за сваки тачан одговор добијају по један поен. Уколико је одговор НЕ, пола поена се добија за НЕ, а пола за исправљање одговора.

Корак 7 – Повежи

Обе групе добијају папире са годинама и важним догађајима, или објављеним делима везаним за реформу српског језика и историју језика (ове захтеве видимо и на екрану). Ученици имају минут да се међусобно консултују о тачним одговорима. За свако повезивање добија се по један поен. Друга група може преузети одговор уколико прва група не зна.

Корак 8 – Позајмљенице

Свака група добија питања из лексике. Питања се односе на познавање позајмљеница.

Завршни део часа (5 минута)

Сабирање освојених поена и проглашење победника. Евалуација часа.

Лето на висоравни Стевана Раичковића

ОШ „Јован Грчић Миленко”, Беочин

Општи методички подаци	
Разред	пети
Наставни предмет	српски језик
Наставна тема	Сунчане стране
Наставна јединица	Стеван Раичковић: „Лето на висоравни”
Тип часа	обрада новог градива
Циљ часа	<p>Задаци часа</p> <ol style="list-style-type: none">Образовни задаци наставне јединице:<ul style="list-style-type: none">• тумачење лирске песме;• уочавање структуре и одлика песме;• истицање сликовитости и изражајности песничког језика.Функционални задаци наставне јединице:<ul style="list-style-type: none">• навикавати ученике да знања из више различитих предмета систематизују и повезују у целину и да на тај начин долазе до нових сазнања;• оспособити ученике за самостално изражавање мисли, анализу и тумачење уметничког дела и упоређивање више различитих уметничких дела;• развијати код ученика моћ запажања, тј. оспособити ученике да уоче битне карактеристике уметности (књижевности, музике, сликарства).Васпитни задаци наставне јединице:<ul style="list-style-type: none">• заинтересовати ученике за више врста уметности и указати им на лепоту уметничких дела;• васпитавати ученике да поштују и чувају културну и уметничку баштину;• упућивати ученике на међусобну сарадњу, тј. на рад у тиму, и тиме истицати позитивне вредности тимског рада.
Исходи часа	<ul style="list-style-type: none">• ученик ће умети да изрази своје мишљење и запажање о уметничком делу (о песми, слици и композицији);• знаће да уочи многобројне детаље лирске (описне) песме и умеће да их објасни;

	<ul style="list-style-type: none"> • научиће да сарађује са ученицима у групи и да допринесе раду групе.
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текст, метода показивања
Наставни облици рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставна и помоћна средства	Зорица Несторовић и Златко Грушановић, Читанка <i>Мосић</i> , Клет, Београд, 2016. табла, креда, презентација
Корелација	ликовна култура, музичка култура, географија
Место и услови рада	кабинет за српски језик У кабинету имамо пројектор који је потребан за приказивање садржаја презентације.
Литература за наставника	Зона Мркаљ, <i>Наставна теорија и њихова 1</i> , Клет, Београд, 2010. Милија Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i> , Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2012. Павле Илић, <i>Српски језик и књижевност у наставној теорији и њиховој 1</i> , Змај, Нови Сад, 2006. Симеон Маринковић, <i>Методика креативне наставе српског језика и књижевности</i> , Креативни центар, Београд, 2000. Љиљана Петровачки и Гордана Штасни, <i>Методички системи у настави српског језика и књижевности</i> , Филозофски факултет, Нови Сад, 2010.
Артикулација часа	
Временска структура часа	<ul style="list-style-type: none"> • уводни део часа: 10 минута • главни део часа: 25 минута • завршни део часа: 10 минута

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа (10 минута)

Уводни део часа има мотивациони карактер. Наставник подстиче ученике да објасне шта је пејзаж и показује им слике: *Равница*, *Жиљно поље* и *Пејзаж Вождовца* Саве Шумановића. Тражи од ученика да детаљно опишу слике и да искажу шта уочавају. Истиче се годишње доба које је приказано на сликама, доба дана, сви детаљи из природе, посебно се осврћемо на изглед неба на поменутих сликама.

Након анализе слика, наставник пушта ученицима део композиције Антонија Вивалдија *Четири годишња доба (Лето)* и казује ученицима да се концентришу на музику и да замисле лето на основу музике коју чују. Након звучног записа, ученици детаљно описују музику и своју визију замишљеног лета.

Након оваквог увода, ученици исказују своје асоцијације на лето; где и како највише воле да проводе лето. Наставник пита ученике да ли су некада доживели летњи пљусак и тражи да ученици поделе своја искуства тог доживљаја.

🕒 Главни део часа (25 минута)

Наставник саопштава ученицима да ће се на часу упознати са стваралаштвом песника Стевана Раичковића и да ће заједно анализирати песму „Лето на висоравни”. Пре читања песме ученици ће видети слику висоравни. Како би се тај појам што боље објаснио, посебно се осврћемо на карактеристике Пештерске висоравни у Србији. Поред тога, наставник истиче и неколико биографских података и показује ученицима слику Стевана Раичковића. Следи читање песме. Песму најпре изражајно чита наставник, а након тога се путем видео-записа слуша како Љубомир Тадић интерпретира ову песму. Приликом слушања песме, ученици имају радни задатак да подвуку непознате речи и да уоче разлику између прве и друге строфе и објасне је. Након читања и слушања звучног записа следи детаљна анализа песме.

Пошто је реч о краткој песми, сви стихови се детаљно анализирају. Следи низ питања која прате текст: *Шта је описано у овој песми? Како замислиће висораван и шта се десило у природи? Како изгледа висораван пре кише? Како је песник описао сјај висоравни и са чим је пореди? Како је описан пљусак? Шта се дешава у природи након пљуска? Како је описана природа, а како корњача и њен оклоп? Због чега је песник описао баш корњачу? Да ли знамо какво је време на висоравни после кише? Како је Стеван Раичковић доживео и описао лето?*

Наставник пита ученике како бисмо другачије могли да насловимо ову песму. Даље, ученици треба да осмисле посебне називе за прву и другу строфу како би се уочиле разлике између строфа у погледу ритма и динамике. Такође, наставник предлаже ученицима да замисле како би сликар насликао прву, а како другу строфу, које мотиве и боје би користио, како би дочарао игру светлости на обе слике.

На часу се анализира језик ове песме (издвајају се предикати, истичу глаголска времена: презент, перфекат и футур), али се анализира и песнички језик (којим речима је песник исказао оно што можемо да видимо, чујемо, дотакнемо и помиришемо). Наставник предлаже ученицима да обе строфе кажу у форми реченица како би се демонстрирала разлика између говорног и песничког језика и истакле одлике оба стила.

Након тога, ученици треба да одреде књижевни род и врсту ове песме и да објасне своје одговоре. Даље, ученици издвајају основне мотиве и објашњавају их. Заједнички се дефинише тема, издвајају се стилске фигуре (поређење и персонификација). Након тога се бавимо одликама стиха и структуре песме. Истиче се да је песма испевана у два катрена, да је реч о деветерцу и да уочавамо парну риму.

🕒 Завршни део часа (10 минута)

У завршном делу часа наставник дели ученике у три групе. Прва група има задатак да упореди песму „Лето на висоравни” Стевана Раичковића и песму „Поље” Јована Дучића; друга група пореди песму „Лето на висоравни” Стевана Раичковића и песму „Покошена ливада” Десанке Максимовић; трећа група пореди „Лето на висоравни” Стевана Раичковића са песмом „Зимско јутро” Војислава Илића. Наставник напомиње ученицима да уоче сличности и разлике у атмосфери песама, у мотивима, описима, годишњим добима итд. Ученици још једном читају песме и међусобно се договарају. Након договора ученика следе одговори све три групе.

Домаћи задатак

За домаћи задатак ученици треба да одаберу један мотив из природе и да напишу песму на ту тему. Наставник наглашава ученицима да након што песму напишу, науче и изражајно да је рецитују како би на тај начин што боље дочарали стварност својих стихова. Домаћи задатак се чита на почетку следећег часа.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

„Лето на висоравни”

Стеван Раичковић (1928–2007)

Књижевни род: лирика

Књижевна врста: описна (дескриптивна песма)

Мотиви: висораван, киша, корњача

Тема: Летњи пљусак на висоравни.

Стилске фигуре: поређење, персонификација

Строфа: два катрена; деветерац; парна рима (1а, 2а, 1б, 2б).

Читам, не скитам

(обнављање градива књижевности)

ОШ „Др Ђорђе Јовановић”, Ново Милошево

ПЛАН НАСТАВНОГ ЧАСА

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ:	VII-1	Број часа: 55
наставница	Јелена Голушин	
САРАДНИЦЕ:	Александра Крстић, наставница музичке културе, Сандра Трајлов, наставница енглеског језика	
НАСТАВНИ САДРЖАЈ	Наставна тема: Лица и наличја људи и живота	
	Наставна јединица: Читам, не скитам (обнављање градива књижевности)	
ЦИЉ И ЗАДАЦИ ЧАСА	Образовни: <ul style="list-style-type: none">• обновити књижевнотеоријске појмове у делима која смо обрадили у претходна три месеца (технички и сугестивни опис, персонификација, метафора, мисаона песма, елегија, особине бајке, иронија);• осветлити историјски контекст настанка појединих књижевних дела (Други светски рат, крагујевачки октобар, поводом „Крваве бајке”);• истаћи лепоту и слојевитост дела довођењем у везу са делима ликовне и музичке уметности. Васпитни: <ul style="list-style-type: none">• јачати сарадњу са родитељима;• неговати тимски приступ настави;• упечатљивим избором материјала и задатака подстицати радозналост ученика и њихову заинтересованост за историјско наслеђе и културну баштину. Функционални: <ul style="list-style-type: none">• оспособљавати ученике за самостално истраживање;• неговати лепоту говора и културу јавног наступа.	
ПРИМЕЊЕНИ СТАНДАРДИ	СЈ.1.4.1. повезује наслове прочитаних дела са именима аутора тих дела; СЈ.1.4.3. разликује основне књижевне родове: лирику, епику и драму;	

	<p>CJ.2.4.1. повезује дело из обавезне лектире са временом у којем је настало и са временом које се узима као оквир приповедања;</p> <p>CJ. 2.4.5. препознаје и разликује одређене стилске фигуре у делу.</p>
НАЧИН И МЕТОДЕ УЧЕЊА	тип часа: утврђивање (тематско обнављање градива)
	облици рада: рад у групи, индивидуални рад
	наставне методе: истраживачки рад, дијалoшка и монолошка метода, демонстративна метода
НАСТАВНА СРЕДСТВА	презентација ПП, наставни листићи
КОРЕЛАЦИЈА	ликовна култура, музичка култура, историја
МЕСТО РАДА	кабинет за српски језик

ТОК И САДРЖАЈ НАСТАВНОГ ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА

Овај део часа осмишљен је као добродошлица родитељима и кратак приказ радова и новина у учионици. Истичем да ћемо у наредном делу часа покушати да обновимо и прикажемо део онога чиме смо се бавили и о чему смо учили током претходна три месеца. Зидови учионице осликани су и инспирисани различитим књижевним делима која смо обрађивали, те ће књижевна дела и писци бити наша тема. У учионици је и плакат са темом часа на којем смо навели разлоге због којих читамо.

ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА

На почетку овог дела часа истичем да ћемо радити у групама (Екипа за епику, Лиричари, Драмска трупа и Контролна група) које се и представљају у различитим етапама часа кроз дијалоге које су осмислили. Најпре говоримо о епским делима, те се прво представља екипа за епику.

ЕПИКА на делу

Тамара: Додар дан! Од нас можете очекивати разговор о...

Снежана: ... ликовима...

Дејан: ... фабули...

Зоран: ... формама приповедања...

Бојана: ... идејама.

1. Фотографија старе банатске куће повод је за разговор о књижевном делу Павла Угринова „Стара породична кућа”. Један од ученика, **Славко Попов**, фотографисао је ову кућу и покушао да пронађе што више података о њој. Резултате свог истраживачког рада исказује и **Зоран Прекајски** (Шта је то псеудоним? Ко је све стварао користећи псеудоним?).

Тамара Петрић води део

часа посвећен техничком и сугестивном опису. Зоран је користио податке са интернета (<https://sr.wikipedia.org/sr-el/Pseudonim;staznaci.com/pseudonim>)

Псеудоним је измишљено, лажно име које ионекад користе уметници. Павле Угринов је исеудоним, а право име овог писца и редитеља јесте Василије Појовић. Зоран је ипошом ипишао своје друћаре о разлозима стварања иод лажним именом. Час су иосмаићрале и иоједине колеге, ие смо чули да су: Волићер, Чехов, Орвел, Џорџ Елиот исеудоними. Зоран је иронашао иодатка да је ипрослављена сисаићелица Ц. К. Роулин инаписала 2013. иодине свој ирви деићективски роман „Зов кукавице” иод исеудонимом Роберти Галдрејти.

Славко Попов је у „Монографији Новог Милошева” сазнао да је реч о кући Милоша Попова, народног хероја из Другог светског рата. Ученик је, инспирисан овом темом, пронашао у селу још неколико споменика из овог периода и фотографисао их.

Тамара је користила уџбеник, а примере за технички и сугестивни опис пронашла у збирци за завршни испит. Примери су били спаковани у коверте и подељени групама.

2. Цртеж Силвије Раказов повод је за разговор о делу „Јабука на друму” Вељка Петровића. Дејан Закић усмерава нашу пажњу на метафору, а Бојана Гарчев на персонификацију (ученица ради по ИОП-у; сама је одабрала задатак; помогла сам јој да уобличи и запише одговор).

Цртеж користим чешће након семинара „НТЦ систем учења – развој креативног и функционалног размишљања и ефикасног учења” и посебно је користан за интеграцију и афирмацију деце која у редовним одељењима раде по посебном плану.

3. Мотив јабуке јавља се у још једном књижевном делу, у народној бајци „Златна јабука и девет пауница”. Ово дело послужило је као инспирација сликарки Снежани Милованов, која је читав један тематски круг посветила овој теми. Гледамо видео-снимак, песма која прати презентацију је на шпанском језику. Наставница енглеског језика **Сандра Трајлов, која воли и учи шпански језик**, преводи део песме и издваја неколико речи на шпанском које ученици покушавају да науче. Она користи плаве и жуте наставне листиће које дели ученицима, али и заинтересованим посматрачима часа. На плавим папирима

су речи на шпанском, а на жутим њихов превод. Потом, Контролна група поставља питања следећој екипи.

ЛИРИКА у нама

Тихомир: Ми смо ту...

Милица: ... да пробудимо ваше емоције...

Јелена: ... да причамо о стилским фигурама...

Дејан: ... о врстама строфа и рима...

1. Најављујем једну другачију бајку – крваву. Следи рецитовање „Крваве бајке” Десанке Максимовић, а затим ће **Славко Попов** рећи нешто о историјском контексту песме. **Следи тема из филма „Бошко Буха”. Ученице су увежбале са наставником музичке културе рефрен песме „Нек нас сете...”** Након тога гледамо фотографије споменика у нашем селу из периода Другог светског рата и сећамо се народног хероја Милоша Попова. Катарина Симић чита песму своје баке која је објавила збирку. Песма се зове „Пионири”. Разговарамо о значењу ове речи.

2. Замена за срећан крај у песми „Крвава бајка” јесте небо – вечно боравиште. Слушамо рецитовање песме „Небо”. Сваки ученик је задужен за по један стих, а ја их подсећам на значење појма мисаона песма. Наставница музичке културе представља уметнички рад Слободана Трукуље и слушамо интерпретацију песме „Небо” овог уметника.

Контролна група поставља питања: *Шта је симбол? Која је разлика између симбола и амблема?*

ДРАМА свуда око нас

Бранислав: У животу се сви најчешће жале да им је досадно!

Јелена: Са нама је све бурно и драматично.

Зага: Глумићемо...

Огњен: И подсетићемо вас на дијалоге, дидаскалије, сцене и чинове.

Адаптирали смо део приповетке „То код нас не може да буде” Радоја Домановића. Објашњавам ученицима шта је адаптација и подсећам их на дело Љубише Ђокића „Бидерче”, адаптацију истоимене народне бајке, које смо обрађивали у петом разреду. Најављујем драмско дело, комедију „Покондирена тиква” којом ћемо се бавити на наредним часовима.

Контролна група поставља питања.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА

Гест је веома важан за драму. У завршном делу активирани су сви присутни у учионици. Подељени су у три групе. Пре активности постављам питање:

„Колико вреди царева брада?” Одговор би требало да гласи: „Три летње кише”. Народ је некада врло добро знао да је киша предуслов за обиље и то је исказивао у многим делима. Питање које сам поставила односи се на приповетку „Дјевојка цара надмудрила”, а дозивање кише нам је познато још из додолских песама. Наставница музичке културе **Александра Крстић** води овај део часа, дели учеснике на три групе и сугерише покрете, њихов темпо и време извођења. Опонашамо кишу која прераста у пљусак.

Захваљујем деци, родитељима, колегама и најављујем будуће заједничке активности. Наставник информатике **Бранислав Цуцић** наглашава да ће уследити часови обраде филма, те ћемо искористити овај снимак.

EDUKA-PORTAL

Облици новинарског изражавања

ОШ „Јован Јовановић Змај”, Нови Пазар

ОПШТИ ПОДАЦИ	
Разред и одељење	седми
Наставница	Маријана Шиљковић
Општи методички подаци	
Наставни предмет	српски језик
Наставна тема	Језичка култура
Наставна јединица	Облици новинарског изражавања
Циљ часа	Утврдити и систематизовати знања о врстама текстова које се користе у новинарству.
Оперативни задаци	
ОБРАЗОВНИ	Подстицати и неговати ученичку креативност кроз писмено и усмено изражавање, разумевање и савладавање технике писања вести, интервјуа, обавештења, најаве, извештаја, молбе; инсистирати на правилном обликовању реченица, на јасном, смисленом, економичном и правилном формулисању.
ПРАКТИЧНИ	Практично примењивати стечена знања из области правописа и језичке културе; оспособљавање ученика за креативно и критичко мишљење.
ВАСПИТНИ	Развијати љубав према језику и новинарским облицима изражавања; богаћење речника, језичког и стилског израза; неговати машту и стваралачко мишљење.
Тип часа	систематизација
Наставне методе	монолошка, дијалогска, текстовна, метода самосталних ученичких радова, демонстративна, игровне активности, графички и ликовни радови
Наставна средства	штампани текстови, радови на хамеру, географска карта, помоћно-техничка средства, лаптоп и видео-пројектор

Облици рада	фронтални, индивидуални, групни, у пару
Исходи	Ученици разумеју и разликују облике новинарског изражавања, могу да их препознају и знају како да их самостално или уз помоћ наставника напишу, развијају тимски дух и успешно сарађују, радом на истраживачким задацима ученици развијају креативност и самосталност, практично примењују стечена знања, развијају критичко и аналитичко-синтетичко мишљење.
Корелација са другим предметима	енглески језик, информатика и рачунарство, географија, ликовна култура
Иновације	мултимедија у настави, учење кроз игру
Литература	В. Ломпар, <i>Српски језик за седми разред основне школе</i> , Клет, Београд, 2016. године. М. Николић, <i>Методика наставе српског језика и књижевности</i> , Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 2006. године. Ј. Ангеловски, Ј. Журић, <i>Српски језик и језичка култура за седми разред основне школе</i> , Едука, Београд, 2011. године.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа (5–7 минута)	Мотивационо-психолошка припрема и упознавање ученика са наставном јединицом. Фронталним обликом рада ученици се подсећају какав је језик и стил у новинарству. Набрајају које су облике новинарског изражавања учили. Наставник на пројектору приказује исечке из новина, а затим ученици погађају која је врста новинарског изражавања у питању. Дефинишући ту врсту, доказују да ли су у праву. Затим на следећим слајдовима добијају одговор, па дефиницију појма.
Емоционално-интелектуална припрема	
Главни део часа (25–30 минута)	Ученици су изразили жељу да буду новинари. Добровољно су се јављали за истраживачке задатке и предлагали како да обликујемо и реализујемо свој дневник. Одушевљено су прихватили самосталан рад. Своје задатке су доносили како бисмо их анализирали и заједно побољшали. После неколико исправки добили смо занимљиве и креативне облике новинарског изражавања. Неки задаци су у штампаном облику, неки у облику видео-записа, док ће се неки усудити да уживо представе свој рад. Пренос уживо са собом увек носи неизвесност, техничке грешке, импровизацију. Водитељи су сакупили све теме својих другова репортера и написали конферансу (Прилог број 1). Час је замишљен тако да почне најавом важних вести. Водитељи

	<p>се представљају, читају најаву, а затим, користећи знања из језичке културе, настављају извештавање:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вест о градњи сале (Прилог број 2, 1 мин) ; – вест о поклону Рециклажног центра (1 мин); – снимак интервјуа са наставницом Мелеком на енглеском језику уз превод на српски језик (у Прилогу број 3 стоји само превод, 2 мин); – извештај о раду Ђачког парламента (Прилог број 4, 1 мин); – снимак интервјуа са ученицом Берином (2 мин; прилог није послат због очувања приватности ученика, већ само део писаног интервјуа); – анкета о вршњачком насиљу (3–5 мин, уживо); – молба за одржавање журке (Прилог број 5, 1 мин); – обавештење о журки (Прилог број 6, 1 мин); – спортске вести (Прилог број 7, 2 мин); – временски извештај (Прилог број 8, 1 мин).
<p>Завршни део часа (5–10 минута)</p>	<p>Анкета о успешности часа (Прилог број 9, 5 мин). Ако остане времена, извршити анализу часа. Колико смо успешно испунили своје замисли? Шта је најбоље осмишљено и урађено? Који део је могао боље да се осмисли и како?</p>

Usmena balada *Hasanaginica*

JU VII osnovna škola, Mostar

JEZIK I KNJIŽEVNOST		
Razred	8.	
Ključni pojmovi balada, psihološko i emotivno prikazivanje lika	Obrazovna postignuća/ishodi Učenik će uočiti epsko-lirska obilježja balade; primijeniti znanja o strofi, stihu, epskom i lirskom u pjesmi i o stilskim sredstvima pri interpretaciji balade.	
Cilj nastavnog časa Spoznati o položaju žene u društvu nekada i danas. Osvijestiti važnost poštivanja osnovnih ljudskih prava na primjeru obespravljenosti Hasanaginice. Proširiti znanje o baladi i njenim obilježjima. Izdvojiti obilježja narodne književnosti. Odrediti ideju.		
Nastavno područje književnost	Tip nastavnog časa obrađa, interpretacija balade, dvočas	Nastavni oblici frontalni, individualni, grupni
Korelacija: kultura izražavanja, pisanje pisma, istorija		
Zadaće:		
a) obrazovne	Učenik će usvojiti pojam balade i navesti njena obilježja, prepoznati načine karakterizacije lika te motivisanost postupaka likova i njihove međudnose. Primijeniti znanja o strofi, stihu i o stilskim sredstvima prilikom interpretacije balade.	
b) vaspitne	Učenik će opisati kakav je bio položaj žene u patrijarhalnoj sredini. Objasniti zašto je važna ravnopravnost među polovima i poštivanje osjećajnog svijeta drugog čovjeka. Njegovati osjetljivost za pravdu i nepravdu.	
c) funkcionalne	Učenik će razvijati sposobnost doživljavanja, zapažanja i izražavanja umjetničke vrijednosti književnog djela, razvijati sposobnost komentaranja postupaka likova u baladi i zauzimanja pravilnog stava. Stvaralački primijeniti stečena znanja pisanjem pisma i aktuelizacijom.	

d) komunikacijske	Učenik će razvijati saradničko učenje u grupnom radu. Objasniti kako treba da komuniciraju ravnopravni sagovornici te zaključiti o važnosti postupaka i riječi kojima se nekome obraćamo.
Naziv nastavne jedinice:	Usmena balada „Hasanaginica” (prvi dio)

TOK NASTAVNOG ČASA

Uvodni dio i motivacija:

– Razgovaramo o majčinoj ljubavi koja je bila inspiracija umjetnicima od pamtivijeka. Prisjećamo se umjetničkih djela koja govore o snazi majčine ljubavi.

– Najava balade.

– Interpretativno čitanje sa emocionalnom pauzom.

– Utisci o pjesmi/objava doživljaja metodom pitanja i odgovora:

Kako si doživjela/doživio stihove narodne balade?

Izdvoj dio koji je na tebe ostavio najjači utisak.

Koji te detalj vezan za sudbinu Hasanaginice najviše potresao?

Šta je u Hasanaginom postupku bilo najokrutnije?

Glavni dio:

– Nakon provjere razumijevanja učenici rade u grupama.

– Učenici su na početku podijeljeni u pet grupa, a vrijeme rada je 15 minuta. Svaka grupa dobija kartice sa različitim zadacima. Nakon što na plakatima učenici urade istraživačke zadatke, slijedi zajedničko izlaganje.

PRVA GRUPA:

- Balada je lirsko-epska pjesma sa tragičnim završetkom. Koje epske elemente prepoznaješ u pjesmi? Obilježite lirska mjesta u tekstu.
- O kom događaju pripovijeda balada, šta je njena tema?
- Događaji u baladi odvijaju se dramskim tokom. Odredite uvod, zaplet, vrhunac, rasplet. Svakom dijelu dajte podnaslov.

DRUGA GRUPA:

- „Hasanaginica” je pisana stihom karakterističnim za mnoge narodne epske i epsko-lirske pjesme. Utvrdite o kojoj vrsti stiha je riječ. Gdje se u stihu ostvaruje pauza (cezura)?
- Ritam u baladi ostvaren je: a) dužinom stiha i pauzom, b) inverzijom, c) opkoračenjem, d) ponavljanjem pojedinih riječi i izraza. Za svako rimotvorno sredstvo pronađi primjere u pjesmi.
- U narodnim pjesmama česti su stalni epiteti koji se uvijek nalaze uz određenu imenicu. Pronađite i prepišite primjere stalnih epiteta.
- Pjesma počinje slovenskom antitezom. Pročitaj iz Čitanke definiciju slovenske antizeze, pronađi je i obilježi u pjesmi. Pokušaj odgonetnuti njenu ulogu u pjesmi.

TREĆA GRUPA:

1. U baladi se isprepliće više motiva:
 - a) odnos između muža i žene u patrijarhalnom društvu,
 - b) okrutnost narodnih običaja i tradicije prema ženi,
 - c) snaga majčinske ljubavi.
2. Ukratko objasnite svaki motiv, potom odaberite motiv koji ste najsnažnije doživjeli i neka vam on bude smjernica za određivanje ideje.

ČETVRTA GRUPA:

1. Opišite Hasanagicu. Izdvoj dijelove pjesme koji otkrivaju osjećanja Hasanaginice kao majke, supruge i sestre. Uporedi odnos između brata i sestre sa odnosom između muža i žene. Postoji li razlika?
2. U opisu posebno izdvojte dio koji se odnosi na: moralnu, psihološku, socijalnu i govornu karakterizaciju.

PETA GRUPA:

1. Formulirajte ideju.
2. Napišite pet poruka balade. Poruke možete povezati sa sadašnjim trenutkom/stvarnim životom.

– Objava rezultata grupnog rada, izlaganja predstavnika grupa, korekcije. Rezultati rada u grupi (svaka grupa izlaže po tri minute).

– **Mogući odgovori:**

PRVA GRUPA:

Balada je epsko-lirska pjesma sa tragičnim završetkom. Lirska mjesta su osjećanja i slikovitost, a epska pripovijedanje o događaju. Tema je nesretna sudbina Hasanaginice, žene, supruge i majke o čijoj sudbini odlučuju svi više nego ona sama, njen položaj u patrijarhalnoj porodici. Balada ima i dramske elemente, bliska je tragediji jer glavni junaci na kraju stradaju. Ima i dramsku kompoziciju te joj možemo odrediti:

Uvod – Hasanaga boluje, obilaze ga majka i sestra, ali ne i žena koja ostaje uz djecu.

Zaplet – Hasanaga, ljut zbog njenog nedolaska, tjera je iz njihovog doma odvajajući je od djece.

Vrhunac – Hasanagicu je isprosiо imotski kadija. Prolazeći sa svadbenom povorkom kraj Hasanaginog dvora, susreće se sa svojom djecom.

Peripetija – Hasanagina optužba. Okrutnim riječima prekida njihov susret.

Rasplet – Hasanaginica umire od tuge.

DRUGA GRUPA:

Balada je pisana stihom karakterističnim za mnoge narodne epske i lirske pjesme: „Šta se bijeli u gori zelenoj” – deseterac, 4 + 6 (nesimetrični deseterac, ima pauzu poslije četvrtog sloga).

Na ritam pjesme utiče dužina stiha, pauze, inverzije (*gori zelenoj, majka vaša, nože pozlaćene...*), ponavljanja (*u rodu je malo vrijeme stala/malo vrijeme, ni nedelju dana*).

Pojedinim imenicama se pridodaju isti epiteti. U narodnim pjesmama su česti stalni epiteti: gora zelena, mila majko, vjerna ljubav, listak knjige bijele, bijelo lice... Dio su tradicionalnog pjesničkog iskaza narodne književnosti, a uz to, olakšavaju pamćenje i usmeno prenošenje djela.

Slovenska antiteza je posebna vrsta poređenja koja se zasniva na suprotnosti. Ima ustaljenu strukturu: prvo se postavlja pitanje na koje se nude odgovori koji se potom negiraju, a zatim se daje treći, ispravan odgovor na postavljeno pitanje. Ovakav početak će zaokupiti pažnju slušalaca, povećati njihovu radoznalost, a na takav način se odgađa zaplet i povećava napetost iščekivanja zapleta, osigurava pjesniku (usmenom kazivaču, pjevaču) zapamćivanje teksta i njegovo lakše prenošenje. To je prvih šest stihova u pjesmi.

Jezik pjesmu boji prošlošću. Iako mu ne znamo ime, usmeni kazivač/kazivačica bio je izuzetno talentovan.

TREĆA GRUPA:

U baladi se isprepliće više motiva te na osnovu njih saznajemo o odnosu između muža i žene u patrijarhalnom društvu, o okrutnosti narodnih običaja i tradicije prema ženi. U skladu sa tadašnjim običajima, žena ne izlazi iz kuće, od stida ne posjećuje muža koji leži ranjen. Drži se pravila, nepisanih propisa sredine. Ništa nije skrivila, ni o jedan zakon se nije ogriješila, a on je tjera od sebe. Ona nije samostalna žena koja ima pravo na svoje odluke, njena sudbina je određena time što je samo Hasanagina žena. Narodni kazivač želi da pokaže da je tradicija, običaji društva, navike, isticanje junaka kao ratnika, važnije od porodice, a da osjećanjima moramo znati gospodariti kako oni ne bi upravljali nama. Hasanaginica zbog osude društva te zbog ljubavi prema djeci zanemaruje sve što je junački svijet od nje očekivao, zato postaje tragična junakinja. Ovo je psihološka drama žene koju muž tjera iz doma, a što je za nju najbolnije, odvaja je od djece. Naj snažnije je doživljen motiv majčinske ljubavi.

Majčina ljubav je neizmjerena.

ČETVRTA GRUPA:

Hasanaginica je obespravljena kao žena (supruga), majka i sestra. Muž upravlja životom svoje žene. Uprkos tadašnjim običajima, Hasanaga očekuje da ga žena posjeti ranjenog. Kad ga ne posjećuje, pogrešno to tumači kao nedostatak njene ljubavi. Mužu se (muškarcu) ne smije suprotstaviti. Boji ga se, u velikom je strahu, ne pomišlja da bi mu se mogla suprotstaviti. Ne dolazi u obzir da razgovaraju, nema komunikacije. Hasanaga odluke donosi u ljutnji, afektu, ne razmišljajući trezveno. Razum je u drugom planu – ne komunicira sa ženom direktno. Donosi odluku prije nego što ima pravo nešto reći. I brat postupa iz osvete. On voli svoju sestru, ali želi da se osveti Hasanagi. Njegova zaštita sestre postaje kobna – želi da je preuda, a to ona ne želi. Kao razlog navodi djecu, koju više neće moći viđati. Voli svoju djecu, ali kao otpuštena žena neće moći da ih viđa. Želi da ih vidi kada novi svatovi budu prolazili kraj njenog bivšeg doma i da ih daruje. Ovo je posljednja prilika da bude sa njima. Vjerovatno zna da je muž posmatra pa želi da pred njim pokaže majčinska osjećanja

i da je djeca pamte po dobrom. Muž je ponovo optužuje da je loša majka, ona to ne može da podnese. Muž joj ne oprašta. Nema više nikakve nade i smisla da se živi – jedini izlaz je smrt. Od žalosti joj puca srce.

U karakterizaciji Hasanaginičinog lika uočavamo:

moralnu (etičku) karakterizaciju – *Da, moj brate, velike sramote, gdje me šalje od petoro djece!*

psihološku karakterizaciju – *Oblazi ga mati i sestrice, a ljubovca od stida ne mogla.*

socijalnu karakterizaciju – *Dobra kada i od roda dobra, dobru kadu prose sa svih strana.*

Na govornu karakterizaciju utiču arhaizmi, turcizmi, deminutivi, jezik pjesmu boji prošlošću.

Hasanaginica se pridržavala starih običaja i zakona tradicije, a kriva je bez krivice, sve je moglo da se riješi drugačije.

PETA GRUPA:

Ideja narodnog pjevača je isticanje nesretnih porodičnih odnosa i težak položaj žene u starom patrijarhalnom društvu. Poruke balade univerzalne su, svezremene: Teško se ispravljaju posljedice pogrešnih odluka. Ljubav ima najveću vrijednost u životu. Tragedija je svuda prisutna gdje plemenitost strada. Koliko čovjek voli, toliko i pati. Teško onom ko hoće da je uvijek u pravu. Brak u kom nema komunikacije, razgovora, dogovora mora da srlja u propast.

Završni dio:

– Presentacija. Diskusija. Tokom presentacije uočavati likove i njihove međudnose, usmjeravati izlaganja ka ostvarivanju indikatora učenja. Korigovati prema potrebi koristeći presentaciju PP. Obnoviti pravila pisanja privatnog pisma.

Naziv nastavne jedinice:

Usmena balada „Hasanaginica” (drugi dio)

TOK NASTAVNOG ČASA

Uvodni dio i motivacija:

– Frontalnim oblikom rada razgovaramo o načinima komunikacije na daljinu u prošlosti i danas. Mogu li mobiteli, internet i društvene mreže zamijeniti pisma?
– Ukratko će istaći i pravila pisanja (forma, jezička i pravopisna norma), jer ćemo se u sljedećoj aktivnosti baviti pisanjem pisama.

Glavni dio:

– Grupni rad osmišljen je kao na prethodnim časovima (pet grupa, vrijeme trajanja rada 10 minuta, vrijeme izlaganja grupa po četiri minute). Pošto je cijeli čas aktuelizacija balade, čas nosi naziv **Hasanaginica 21. vijeka/ Hasanaginica u novom ruhu**

– Učenici će napisati svoje pismo Hasanagi i to tako da se postave u ulogu jednog od likova ili narodnog kazivača, te će uz pomoć natuknica osmisлити pismo. Mogu

osmisлити da je Hasanaga lik iz 21. vijeka te ga na taj način približiti savremenoj stvarnosti i običajima našeg vremena. Njemu se tako u pismu obraćaju moderna Hasanaginica i moderna djeca, koji su svojim navikama bliski današnjim učenicima i njihovim roditeljima. Pisma ne moraju slijediti natuknice.

PRVA GRUPA: Hasanaginica 21. vijeka

Hasanaginica piše pismo Hasanagi kao zaposlena žena, živi u 21. vijeku, radi na vrlo odgovornoj poziciji u međunarodnoj kompaniji, a njeno petoro djece čuva dadilja. Muž joj se razbolio od nove vrste gripe i leži u bolnici na zaraznom odjeljenju, niko mu ne smije doći previše blizu kako se ne bi zarazio. On uporno želi vidjeti svoju ženu, na to ona mu odgovara pismom, zna da je preosjetljiv kad je bolestan i da se počinje ponašati poput djeteta, te mu obrazlaže zašto ga neće posjetiti.

DRUGA GRUPA: Hasanagina djeca 21. vijeka

Hasanagina djeca odlučila su napisati zajedničko pismo „starome” jer oni su sve vrijeme zauzeti svojim učenjem, školom, modernim komunikacijskim sredstvima i društvenim mrežama; nemaju previše osjećaja za oca koji ionako često izbiva iz kuće. Kako je sad bolestan i leži na zaraznom odjeljenju, pozovu ga jednom dnevno da provjere kako je. U pismu se iz njihovih riječi ne iščitava prevelika zabrinutost, znaju da će se „stari” izvući i doći kući; zanima ih kada slijedi novi zajednički „pohod” na trgovački centar gdje su već dobili nove mobitele.

TREĆA GRUPA: Hasanagina majka 21. vijeka

Hasanagina majka piše pismo sinu koji se opet razbolio od previše „trčanja” za novcem i zbog nezdrave prehrane, savjetuje mu da se posveti poslu za koji se školovao, a ne da izigrava „svemogućeg” trgovca koji luta cijelim svijetom. Također mu savjetuje da se prestane svađati sa ženom i neka se zapita čime se bave njegova djeca u slobodno vrijeme, „obećava” mu da ih ona ne misli prevaspitavati svojim starinskim metodama – ima pametnijeg posla u svom vrtu, a i u penziji je, želi se odmarati i živjeti bez briga. Dodaje mu da više nije „mamin sin” i neka već jednom odraste – od malo zarazne gripe ništa mu se neće dogoditi, sad barem ima dovoljno vremena za razmišljanje o životu.

ČETVRTA GRUPA: Pintorović beg

Pintorović beg nikad nije volio samoproglašenog, bahatog junaka, za kojim je njegova mlađa sestra izgubila glavu i pobjegla od kuće. Već je kao djevojka bila svoje glava pa bi Hasanaga sada, kad mu je rodila toliko djece, morao imati više razumijevanja za njeno ponašanje i podržavati je u odluci da ne odlazi „u goru zelenu” gdje vrebaju bolesti i razne opasnosti. Uostalom, djeci je potrebna majka ako već otac mora ratovati.

PETA GRUPA: narodni kazivač/kazivačica

Narodni kazivač piše Hasanagi jer je nedavno posjetio njegovu ženu koja mu je ispričavala kako je nesretna, kako žali za svojim mužem koji samo želi biti junak,

a ne pita za nju, ni njenu ljubav, ni za to kako joj je teško biti samoj s djecom. Kazivač joj želi pomoći tako što poziva Hasanagu kući. Kazivač želi da osvijesti Hasanagu da je pogriješio i u pismu se naglašava da je komunikacija preduslov dobrih, kvalitetnih međuljudskih odnosa i da brak, veza, u kom nema razgovora, dogovora, dvosmjerne komunikacije, srlja u propast. To je ujedno i poenta balade.

- Presentacija rada grupa. Predstavnici prezentuju pisma nastavnom strategijom „autorska stolica”.
- Scenske improvizacije: učenici ukratko uvježbavaju scensku improvizaciju sa jednim predstavnikom (glumac/glumica u grupi). Dramatizuju se pisma i izvode kao dramski dijalog u kojem će učenici prepoznati univerzalna ljudska osjećanja i probleme.

Završni dio:

- Balada govori o starom patrijarhalnom vremenu. Po čemu je ovo djelo aktuelno i danas?
- Svaka grupa ima zadatak da pogleda pozorišno/filmsko ostvarenje i da ga uporedi sa baladom, te da o tome napišu poredbeni osvrt koji ćemo čitati na jednom od sljedećih časova kulture izražavanja i časova sistematizovanja znanja o baladi.

Nastavni materijali:

čitanka, nastavni listići, prezentacija PP

Literatura:

A.Verlašević, V. Alić, *Čitanka 8*, NAM Tuzla; D. Slavić, *Peljar za tumače, metodika*, PROFIL Zagreb; M. Jović, *Čitanka 8*, EDUKA Beograd; grupa autora, *Narančasta čitanka 8*, PROFIL Zagreb.

Galeb Džonatan Livingston Ričarda Baha

Prva osnovna škola Brčko

NASTAVNA PRIPREMA ZA OGLEDNI ČAS
IZ BOSANSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI
SRPSKOG JEZIKA I KNJIŽEVNOSTI

LEKTIRA
GALEB DŽONATAN LIVINGSTON
RIČARD BAH

(Projektno učenje bazirano na ZJNPP-a za bosanski jezik, hrvatski jezik i srpski jezik definisanoj na ishodima učenja s naglaskom na unutarpredmetnu i međupredmetnu korelaciju nastavnih sadržaja uz primjenu IKT-a)

Nastavnica: Sanela Bešić Mujanović

Škola	Prva osnovna škola, Brčko
Datum	30. 3. 2018.
Nastavni predmet	bosanski jezik i književnost srpski jezik i književnost
Razred	deveti (XI-1)
Nastavna oblast	Lektira
Nastavna jedinica	„Galeb Džonatan Livingston”, Ričard Bah
Vrsta nastave	projektna
Tip časa	obrada
Nastavne metode	dijaloška, monološka, rad na tekstu, usmeno izlaganje, demonstracija, integrativno-komunikativna
Nastavni oblici rada	frontalni, grupni, individualni
Materijal	„Galeb Džonatan Livingston”, Ričard Bah, računar, projektor, pano, samoljepljivi papirići, ilustracije, flip chart
Zadaci	<p>Obrazovni: Upoznati se s Bahovim stvaralaštvom. Odrediti književni rod i vrstu, temu; razumjeti sadržaj i poruke djela. Upoznati i shvatiti alegorijski kontekst letenja kod Baha.</p> <p>Odgojni: Razvijati kulturne navike i vještine. Shvatiti da naša istinska priroda nije ograničena ni vremenom, ni prostorom.</p> <p>Funkcionalni: Istražiti Bahovo filozofsko gledište.</p> <p>Interkulturalni: Uočavanje filozofskog stava američkog autora.</p>

Cilj Razvijanje kompetencija potrebnih za aktivno učešće u kulturno pluralnom i demokratskom društvu, lingvističkih i komunikativnih sposobnosti; razvijanje učeničke sposobnosti imaginacije i ličnog izražavanja.	
Ishodi Minimalni • Učenik prepoznaje književni rod i književnu vrstu; obrazlaže temu i ideju; navodi osobine lika/likova. Maksimalni • Učenik obrazlaže prepoznatu književnu vrstu; povezuje djelo sa životom, pročitanim djelima i sadržajima iz demokratije i ljudskih prava; argumentovano brani stav o postavljenom pitanju za debatu.	
Kriterij uspješnosti (učenik): – Samostalnost u radu (odgovorno pristupanje zadacima, sposobnost uočavanja i nuđenja rješenja za postavljene zadatke, kreativnost i inovativnost u radu). – Učestvovanje u timskom radu (poštovanje vremenskog okvira, vještine usmenog i pismenog izražavanja, motivisanje saradnika u timu, odgovoran odnos prema postavljenim zadacima). – Spremnost na promjene (spretnost u pregovaranju, argumentovana odbrana stavova).	
Međupredmetna korelacija informatika, fizika, matematika, biologija, demokratija i ljudska prava, likovna kultura, engleski jezik, pravoslavna i islamska vjeronauka	
Unutarpredmetna korelacija Kultura izražavanja, Medijska kultura	
Nastavnica	Sanela Bešić Mujanović

1. ČAS

EVOKACIJA (10 do 15 minuta)

- Najava nastavne jedinice, ishoda učenja, isticanje kriterija uspješnosti (vizuelno uočljivi).
- Cilj nam je gotov proizvod – plakat s individualnim odgovorima na pitanje: **Treba li bezuslovno prihvatiti nametnuta pravila i zakone ili ih treba preispitivati i mijenjati?**
- Kome je posvećena ova knjiga? Na što vas djelo asocira? Na flip-chartu ispisati asocijacije.
- Razgovor o asocijacima.
- Kom književnom rodu i kojoj književnoj vrsti pripada ovo djelo? Zašto roman, zašto bajka, zašto basna?

RAZUMIJEVANJE ZNAČENJA (20 do 25 minuta)

- O autoru (*Rad učenika u programu Powtoon. Powtoon je **onlajn** alat za izradu animiranih video-zapisa i prezentacija.*)

- Kratak sadržaj djela (rad grupe učenika predstavljen crtežom i naracijom, zabilježeni kamerom).
- Presentacija grupnog rada:

1. grupa

Opiši Galeba. Ko je on? Koliko ima godina?

2. grupa

Poveži ovo djelo s ranije pročitanim djelima, sa sadržajima iz demokratije i ljudskih prava, sa životom.

3. grupa

Uporedi Galeba i ostale galebove.

4. grupa

Raščlani djelo, njegovo osnovno i preneseno značenje. Zašto je djelo alegorično? Uoč simbole u njemu.

5. grupa

Primijeni – kako djelo možemo koristiti u životu.

Napomena: *Ukoliko prezentacije ne mogu stati u predviđeno vrijeme, sa radom se nastavlja sljedeći čas.*

REFLEKSIJA (5 minuta)

- Sumiranje urađenog na času.
- Koliko su učenici promijenili svoje stavove čuvši izlaganja grupa.

2. ČAS

EVOKACIJA (10 minuta)

- Najava nastavka rada.
- Gledanje filma (rad grupe učenika) koji je uvod u debatu na pitanje:
Treba li bezuslovno prihvatiti nametnuta pravila i zakone ili ih treba preispitivati i mijenjati?
- Dok se gleda film, nastavnica dijeli stikere na kojima se nalaze naljepnice s oznakama učesnika u debati:
AFIRMACIJU će predstavljati A1, A2 i A3.
NEGACIJU će predstavljati N1, N2, N3.
Troje među gostima su sudije: S1, S2, S3.
- S pravilima debatovanja učenici su već upoznati.

RAZUMIJEVANJE ZNAČENJA (15 minuta)

Debata u skraćenoj verziji

1. Nastavnica dijeli grupe na afirmacijsku i negacijsku. (2 minute)
2. Grupni dogovor. Sumiranje argumenata. (2 minute)
3. Jedan učenik prezentuje stav afirmacijske grupe.

4. Jedan učenik prezentuje stav negacijske grupe. (2 minute)
5. Grupni dogovor. (1 minuta)
6. Drugi član afirmacijske grupe postavlja pitanje trećem članu negacijske grupe. (2 minute)
7. Drugi član negacijske grupe postavlja pitanja trećem članu afirmacijske grupe. (2 minute)
8. Grupni dogovor. (1 minuta)
9. Završna riječ drugog člana afirmacije. (1 minuta)
10. Završna riječ drugog člana negacijske grupe. (1 minuta)

14 minuta

Proglašnje pobjednika (onaj ko ima jače argumente).

- Nakon debate, učenici na stikere pišu svoj odgovor na pitanje debate i lijepe na grupni pano.

REFLEKSIJA (20 minuta)

Zaključci

- Pošto su učenici imali istraživačke zadatke za individualni rad, rade zadatke na tri nivoa složenosti – korelacija s drugim nastavnim predmetima. Iako se ovi zadaci ocjenjuju, imaju pretežno zabavni karakter. (U pozadini „Galeb i ja”, Oliver Dragojević.)
- Grupe mijenjaju zadatke i prate rješenja. Rješenja su prikazana u prezentaciji PP. Maksimalan broj bodova je 100. Ocjenjuje se prema Pravilniku o ocjenjivanju
- **Učenici se ocjenjuju na nivou grupe (vršnjačko ocjenjivanje), a zatim popunjavaju evaluacijski listić za čas.**
- Za domaći rad:
 - Uporediti pjesmu koju izvodi Oliver Dragojević „Galeb i ja” s našim djelom. Uočiti ikavske riječi i ijekavizirati ih. Objasniti nepoznate riječi.

Prilog:

Biografija Ričarda Baha

https://www.powtoon.com/online-presentation/dedNZkLLJ4B/?utm_campaign=facebook%2Bshare%2Bby%2Bowner&playOnLoad=1&utm_content=dedNZkLLJ4B&utm_source=player-page-social-share&utm_medium=SocialShare&mode=movie

ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Revision – The Present Simple Tense vs The Present Continuous (Progressive) Tense

ОШ „Вук Караџић”, Бачка Паланка

Припрема за час енглеског језика
разред: V

Наставна тема: *School Days*

Наставна јединица: *Revision – The Present Simple Tense vs The Present Continuous (Progressive) Tense*

Тип часа: понављање

Облици рада: фронтални, групни, у пару, индивидуални

Наставне методе: вербално-текстуална, илустративна, аудитивна

Наставна средства: интерактивна табла, интернет, рачунари за сваког ученика (у кабинету информатике), уџбенички комплет *Discover English 2* (интерактивни ДВД, уџбеник, приручник за наставнике ауторки Карол Берет, Фионе Бедал, и др., издавач Пирсон, наставни листићи, онлајн листићи, плакати за оба глаголска времена, географска карта Европе

Корелација са другим предметима: историја, географија, музичка култура

Претходна наставна јединица: понављање *The Present Continuous (Progressive) Tense*

Наредна наставна јединица: *Essay Practice* (вежба писања састава)

Циљ часа: Оспособљавање ученика да правилно користе ова два глаголска времена у усменој и писаној комуникацији.

Образовни задаци: Примена научених правила и изузетака формирања и употребе ових глаголских времена у усменој и писаној комуникацији.

Васпитни задаци: Обавезе ученика у свакодневном животу и њихов утицај на формирање личности.

Општи стандарди постигнућа за крај основног образовања за први страни језик, 5. разред

1. Функционално-прагматичка компетенција:

1. Разумевање говора: ПСТ.1.1.5; ПСТ.2.1.4; ПСТ.3.1.3.

2. Разумевање писаног текста: ПСТ.1.1.9; ПСТ.2.1.8; ПСТ.3.1.10.

3. Усмено изражавање: ПСТ.1.1.13; ПСТ.2.1.18; ПСТ.3.1.22.

4. Писано изражавање: ПСТ.1.1.20; ПСТ.2.1.20; ПСТ.3.1.24.

2. Лингвистичка компетенција: ПСТ.1.2.3; ПСТ.2.2.4; ПСТ.3.2.2.

3. Интеркултурна компетенција: ПСТ.1.3.4; ПСТ.2.3.8; ПСТ.3.3.9.

4. Медијација: ПСТ.1.1.23; ПСТ.2.1.27; ПСТ.3.1.31.

Стандарди на овом часу:

1. 1) ПСТ:3.1.3 2) ПСТ: 3.1.10. 3) ПСТ: 2.1.18. 4) ПСТ:ПСТ: 2.1.20
- 2) ПСТ:2.2.4.
- 3) ПСТ:3.3.9.
- 4.) ПСТ:2.1.27.

ТОК ЧАСА

**Уводни део
часа**

5 минута

Провера домаћег задатка: Ученици су путем сајта <https://www.liveworksheets.com/> добили од наставника индивидуализоване онлајн задатке у форми листића да увежбају глаголско време презент континуус. Тачност одговора се аутоматски проверава на сајту уз приказане тачне и погрешне одговоре и процену успешности изражену оценом од 1 до 5, а наставник има увид у рад сваког ученика. Наставник коментарише са ученицима домаћи задатак и објашњава евентуалне нејасноће.

(Прилој 1: Онлајн вежба за домаћи What are they doing?)

**Главни део
часа**

34 минута

– **Истицање циља часа:** Претходних часова смо поновили прављење и употребу садашњег простог и садашњег трајног времена појединачно. Данас ћемо поновити разлику у употреби ових времена и поновити њихову употребу у говору и писању.

– **Истицање наслова наставне јединице**

- Revision – *The Present Simple Tense vs The Present Continuous (Progressive) Tense*

1. Неколико ученика понавља основна правила прављења и употребе појединачних времена (служећи се као подсетником плакатима о сваком времену појединачно који су на интерактивној табли као помоћ ученицима).

(Прилој 2: Правила и употреба садашњег простог и садашњег трајног времена за интерактивну таблу)

Након поновљених основних информација о оба глаголска времена, ученици се деле у групе како би лакше урадили понављање у поређењу оба времена у писменој форми. Неки ученици су несигурнији у индивидуалном раду, па заједно почињемо групним радом, заједним прелазимо на рад у паровима и на крају, када се сматра да је рад довољно утврђено, прелазимо на индивидуални рад и на тај начин смањујемо могућност грешака.

2. Групни рад: 6 група од по 4 ученика добија 2 листића. На првом листићу (**Прилој: 3.** Листићи за групе од 1 до 6 презент симпл vs презент континуус) нацртани су људи који обављају свакодневне обавезе и они који врше неку радњу сада. Задатак

сваке групе је да препозна која од тих радњи је презент симпле а која презент континуус и да направи реченице на основу визуелног подстицаја у одговарајућем времену. Те реченице затим написати на други листић (*Прилој 4*: Други листић за групни рад је исти за свих 6 група) у једну од две колоне: *the Present Simple Tense or the Present Continuous Tense*.

Када заврше, своје листиће дају другој групи која проверава тачност урађеног. Након те провере, представник групе чита урађени задатак своје групе, а наставник контролише тачност.

Прелази се на рад у њару и њонављање у њошребе ових времена у усменој комуникацији.

3. Рад у пару: Ученици наизменично постављају питања и одговарају на њих. На табли су два плаката – један са људима који обављају свакодневне послове, а други са онима који тренутно врше неку радњу.

А: Шта Габријела ради у 7.30 сваки дан? (понављање *the Present Simple Tense*).

Б: Она се облачи.

(*Прилој 5*: Рад у пару – *the Present Simple Tense* плакат за таблу.)

Ученици наизменично постављају питања и одговарају уз слике и цртеже као подсетник са другог дела табле (нпр. Том/гледати/ТВ; Ана/читати/књига...).

А: Шта Том ради сада? (понављање *the Present Continuous Tense*).

Б: Он се тушира.

(*Прилој 6*: Рад у пару – *the Present Continuous Tense* плакат за таблу.)

Када су у њару урадили усмену вежду разликовања ова два њаѡлска времена, ученици су сѡремни да индивидуално ураде задатке различитѡе у њошребе ѡаѡлских времена.

4. Индивидуални рад: Ученици индивидуално раде на рачунарима додељење онлајн листиће које им је наставник проследио путем сајта *Live worksheets*. Задаци су подељени по тежини на три нивоа:

1. основни ниво: препознавање – заокружи један од два попуђена одговора (*Прилој 7*: индивидуални рад – листић основног нивоа);

2. средњи ниво: глагол из заграде употреби у једном од ова два глаголска времена (**Прилој 8:** индивидуални рад – листић средњег нивоа);
3. напредни ниво: слушај песму и допуни текст понуђеним глаголским облицима ова два времена (**Прилој 9:** индивидуални рад – листић напредног нивоа).

Када ученик савлада основни ниво, добија задатак средњег и на крају напредног нивоа, те тако сваки ученик напредује својим темпом.

Након понављања градива кроз групу, рад у пару и индивидуални рад, ученици гледају видео који на забаван и информативан начин о енглеској историји, важним личностима енглеске културе и географији понавља уједињене ових историјских времена.

5. Слушање и гледање са задатком.

Увод у гледање видеа:

Ученицима се даје задатак да пронађу Велику Британију и њен главни град Лондон на географској карти Европе на интерактивној табли, а затим да одговоре на питање како се зове краљица Уједињеног Краљевства.

(**Прилој 10:** географска карта Европе за интерактивну таблу.)

Задаци уз гледање видеа:

1. Допуни реченице које се појављују у видеу једим од понуђених одговора које видиш на екрану – *the Present Simple Tense* (док траје видео).
2. Одговори на питања: Шта ради енглеска краљица у току дана? (након одгледаног видеа) (повнављање времена *the Present Simple Tense*).

(**Прилој 11:** видео *Daily Routine of the Queen Elizabeth*: <https://www.youtube.com/watch?v=ZuXACPrJNHw>)

(**Прилој 12:** Питања уз видео о краљици.)

3. Шта мислите шта енглеска краљица ради сада? (након одгледаног видеа) – (повнављање времена *the Present Continuous Tense*).

Домаћи задатак: Напиши кратак састав до 80 речи о томе шта радиш сада и употреби презент континуус у тексту (нпр. Код куће сам и пишем домаћи задатак. Моја мама сада чита књигу а тата гледа телевизију. Брат се игра са другарима напољу.)

<p>Завршни део часа</p> <p>6 минута</p>	<ol style="list-style-type: none"> Поновити употребу оба глаголска времена – прозвати ученике. Најавити прелаз на нову лекцију и тему од следећег часа – следећи час вежбамо писање састава – Опиши један свој дан (вежба употребе презент симпл времена). Додатна активност (ако остане слободног времена): забавна видео презентација употребе <i>the Present Simple Tense</i> & <i>the Present Continuous Tense</i>. (Прилој 13: видео <i>Describing Activities</i>: https://www.youtube.com/watch?v=SzL6Ww7xUWc)
<p>ИОП 1</p> <p>(ученик који ради по овом плану)</p>	<p>Ученик учествује у свим активностима као и остали ученици, осим што:</p> <ol style="list-style-type: none"> ради споријим темпом и са више времена за одговоре на питања, уз помоћ другара из групе и у пару даје своје предлоге, у вежби Слушање са задатком има одштампана питања те уз њих прати презентацију. (Прилој 14: ИОП питања уз видео о краљици.) Домаћи задатак: написати четири реченице користећи <i>the Present Simple Tense</i> и четири користећи <i>the Present Continuous Tense</i>.

- [PRILOG 14 IOP pitanja uz video o kraljici.docx](#)
- [PRILOG 13 VIDEO Describing activities.mp4](#)
- [PRILOG 12 Pitanja uz video o kraljici.docx](#)
- [PRILOG 11 VIDEO The Daily Routine of the Queen.mp4](#)
- [PRILOG 10 GEOGRAFSKA KARTA EVROPE ZA INTERAKTIV...](#)
- [PRILOG 9 INDIV. RAD NAPREDNI NIVO.pdf](#)
- [PRILOG 8 INDIV. RAD SREDNJI NIVO.pdf](#)
- [PRILOG 7 INDIV. RAD OSNOVNI NIVO.pdf](#)
- [PRILOG 5 Rad u paru present simple za tablu.doc](#)
- [PRILOG 4 DRUGI LISTIC ZA GRUP. RAD ZA SVIH 6 GR...](#)
- [PRILOG 3 GRUPNI RAD LISTIC ZA 5 I 6 GR..doc](#)
- [PRILOG 3 GRUPNI RAD LISTIC ZA 3 I 4 GR..doc](#)
- [PRILOG 3 GRUPNI RAD LISTIC ZA 1 i 2 GR..doc](#)
- [PRILOG 2 ZA INTERAKTIVNU TABLU present-simple-...](#)
- [PRILOG 1 onlajn vezba za domaci zadatak.pdf](#)
- [PRINT SCREEN LIVE WORKSHEETS.docx](#)

ПРИПРЕМА ЗА ИЗВОЂЕЊЕ УГЛЕДНОГ ЧАСА

Разред и одељење:	6/1
-------------------	-----

ОПЕРАТИВНИ ПОДАЦИ

Наставна тема:	Животна средина
Наставна јединица:	<i>Our Incredible World</i>
Тип часа:	обрада
Облици рада:	фронтални, групни рад
Наставне методе:	демонстративна, монолошко-дијалогска, аудитивно-визуелна, интерактивни рад
Наставна средства:	уџбеник, табла, креда, компакт-диск, штампани материјал, сличице разних знаменитости, градова и држава, заставице, разгледнице
Активност ученика:	спаја, чита, разврстава, разуме текст, користи усвојено знање, решава квиз, поставља питања, одговара на питања, процењује, закључује, критички размишља, примењује, пише
Активност наставника:	прати, контролише рад ученика, даје инструкције, поставља питања, одговара на питања, објашњава, помаже, упућује, мотивише
Циљеви и задаци часа:	Образовни: Упознавање са називима држава и њиховим главним градовима кроз корелацију са предметом географија путем слика, речи, питања и разних активности; усвајање нових речи и израза, читање и разумевање текста, повезивање главних градова и држава, спајање сличица, решавање квиза, примењивање научног кроз практичне примере, писање разгледнице. Васпитни: Развијање ученичких способности да учествују у раду, подстицање ученика на комуникацију и кооперативност, неговање и јачање мотивације за учење

	<p>енглеског језика; развијање интересовања за живот људи у земљама чији се језик учи.</p> <p>Функционални: Оспособљавање ученика да примењују ново знање током усменог и писменог изражавања кроз критичко размишљање, употреба новостечених знања у свакодневној комуникацији.</p>
Резултати – исходи часа:	<p>Ученици знају називе земаља и њихових главних градова на енглеском језику. Разумеју садржај разгледнице. Знају да напишу разгледницу на енглеском језику. Помажу једни другима у процесу учења.</p>
Очекивани проблеми и могућа решења:	<p>Наставник ће покушати да што једноставнијим примерима и објашњењима приближи ученицима наставно градиво кроз активности, слике и практичне примере. Уколико се догоди да ученицима нису довољно јасне инструкције или евентуалне непознате речи на енглеском језику, наставник ће замолити некога од ученика да преведе или објасни. У крајњем случају, наставник ће дати објашњење на српском језику. Такође, наставник ће, уколико процени да има мањак времена, модификовати излагање и активности.</p>
Литература:	Уџбеник <i>Messages 2</i> – Diana & Noel Goodey; интернет
Корелација:	географија

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО (6 минута)

На почетку часа, поделити ученике у пет група од по 5-6 ученика због активности које ће радити у току часа. Било би добро поделити их непосредно пре почетка часа и наместити клупе тако да ученици седну на своја места и буду на време спремни за почетак часа.

Наставник показује слике градова и држава залепљене на табли (ПРИЛОГ 1). Говори: *Look! Here are some pictures! Can you say something about these pictures? What do you see?* Ученици гледају, размишљају о сликама и дају своје одговоре. Наставник пита ученике шта мисле да ће данас учити на часу: *What do you think you are going to learn today?* (Очекивани одговор: *Countries and Capitals*). Наставник пише на табли наслов лекције: *Our Incredible World – Countries and Capitals*. Наставник даје додатна објашњења шта ће у току часа радити како би ученици знали шта да очекују – учиће изговор имена држава и њихових главних градова, имаће неколико активности у вези са том темом, писаће разгледнице, радиће вежбе спајања и решаваће квиз на крају часа како би се видело колико су научили на данашњем часу. Објаснити ученицима да је час осмишљен тако

да ће то бити у виду једног такмичења и да ће се такмичити у групама. Група која освоји највећи број поена, добија неки симболичан поклон од наставника. Не откривати шта је поклон све до краја часа.

По један ученик из сваке групе долази код наставника и бира по једну заставицу неке државе које се налазе на стиропору. Њихова група ће се звати по држави чију су заставицу изабрали. Обухваћене државе су: Србија, Русија, Грчка, Италија, Велика Британија, Аустралија, САД, Канада, Немачка итд. Наставник пише на табли имена група и такмичење може да почне.

ГЛАВНИ ДЕО (33 минута)

Активност 1 – Упознавање са главним градовима и државама – групни рад (3 минута)

Наставник дели свакој групи ученика по један папир са именима држава и њиховим главним градовима (**ПРИЛОГ 2**) и проверава да ли ученици разумеју значења речи *country* (земља) и *capital city* (главни град) као и како се изговарају називи држава – The UK, the USA, Canada, Australia, New Zealand, Greece, Serbia, Italy, Spain, France, Russia и њихових главних градова – London, Washington D.C., Ottawa, Canberra, Wellington, Athens, Belgrade, Rome, Madrid, Paris, Moscow. Државе и градови нису повезани већ је то задатак ученика у следећој активности.

Активност 2 – Државе и главни градови – спајање – компакт-диск 2, бр. 12 – групни рад (5 минута)

Пре почетка ове кратке активности, проверити да ли ученици знају неке основне главне градове. Поставити им следећа питања.

1. What is the capital city of Serbia?
2. What is the capital city of the UK?
3. What is the capital city of Italy?

Наставник објашњава ученицима да имају задатак да повежу државе са њиховим главним градовима. Група која прва заврши задатак, треба да подигне своју заставицу. Наставник ће прићи да провери тачност одговора, али неће им говорити да ли су тачно урадили. Када сви заврше спајање, наставник пушта компакт-диск бр. 12 да би ученици проверили да ли су добро урадили. Надгледати која група има све тачне одговоре и записати поен на табли за групу која је све тачно урадила. Уколико се догоди да је једна група имала један нетачан одговор или два нетачна одговора, а остале групе су имале више нетачних одговора, опет та група добија поен зато што је имала више тачних одговора од осталих група. Похвалити ученике: *Congratulations!*

Активност 3 – Повезивање сличица са државама – групни рад (5 минута)

Наставник дели групама сличице са разним знаменитостима и називима држава (**ПРИЛОГ 3**). Ученици имају задатак да споје сличице са називима

држава. Наставник обилази групе и проверева тачност одговора. Група са највише тачних одговора добија поен. Похвалити ученике.

Активност 4 – Писање и читање разгледница – уџбеник, стр. 80, компакт-диск 2 бр. 14 – групни рад (15 минута)

Наставник показује неколико разгледница са сликама великих градова добијених од својих пријатеља из иностранства. Наставник поставља питања: *What city is this? Have you ever been there? What did you see there? Who did you go with? Would you like to go there? Why? What would you like to see there?* Наставник чита ученицима садржај неколико разгледница и објашњава од кога су те разгледнице добијене и пита ученике да ли су они добили неку такву разгледницу, а ако нису да ли би волели да добију или да је некоме пошаљу у иностранство.

Наставник говори ученицима: *Open your Classbooks at page 80. Look at the postcard from Kate! Listen!* Ученици слушају Кејт на компакт-диску. Након што су послушали и прочитали њену разгледницу, наставник пише неколико речи из текста на табли и пита ученике да ли знају шта те речи значе (*trip, experience, forest, destination, postcard*). Ученици покушавају да објасне кроз једноставне примере значење речи. Уколико се догоди да ученици не знају како да објасне, наставник ће им у томе помоћи и навести их да сами дају одговор.

Наставник говори ученицима да зажмуре и замисле да су у некој другој држави на неком путовању: *Close your eyes and imagine you are on a trip in another country.* Питати ученике, док још жмуре, где се налазе, шта тамо раде, са ким су тамо и сл. Наставник говори ученицима да сада могу да отворе очи и имају задатак да напишу разгледницу својој породици, рођацима или пријатељима. Свака група добија по једну штампану разгледницу (ПРИЛОГ 4) на којој треба да напишу нешто и адресирају коме желе. Сви ученици у групи раде заједно и осмишљавају како да напишу разгледницу. Када заврше писање, један ученик из сваке групе чита шта су написали. Организовати гласање за најбоље написану разгледницу. Група са највећим бројем гласова осваја поен. Похвалити ученике.

Активност 5 – Квиз – групни рад (5 минута)

Наставник дели групама ученика штампане папире са 11 питања из квиза (ПРИЛОГ 5). По један члан сваке групе чита по једно питање на које треба да одговоре чланови те групе. Након што су одговорили на питања из квиза, ученици подижу своју заставицу и то је знак да наставник треба да им приђе и погледа одговоре. Проверити да ли су добро урадили и избројати тачне одговоре. Група која је имала највише тачних одговора добија поен. Наставник похваљује групу за освојен поен.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (6 минута)

На крају часа, након свих активности, сабирају се поени сваке групе. Група са највећим бројем поена осваја награду. Наставник честита групи ученика: *Congratulations! You were great!*

За крај часа, оставити времена да се поразговара са ученицима о данашњем часу. Постављати им питања: *Have you been busy so far today? (Yes, we have.); What have you done? (We have learned about countries and capital cities, etc.) Was it difficult? (Yes, it was./No, it wasn't.) What did you like most or least? Which activity was difficult/easy? Do you know all these countries and their capitals now? Can you write a postcard on your own now?*

Захвалити ученицима и рећи: *Thank you very much! You were great today! Have a nice day! Good bye!*

ИЗГЛЕД ШКОЛСКЕ ТАБЛЕ

Our Incredible World Countries and Capitals

Залепљене слике мапа држава
и знаменитости градова

Имена група ученика
и њихови поени

ИСТОРИЈА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Писмена припрема наставника за час историје

- Име и презиме:** Оливера Видовић
Школа, разред, одељење и датум: Основна школа „Јован Поповић”, Сусек, VIII, 12. мај 2018.
Наставна тема: Југославија после Другог светског рата
Наставна јединица: Друштво социјалистичке Југославије
Тип часа: час утврђивања
- Образовни стандард – за основну школу**
- Основни ниво:** ИС.1.1.7, ИС.1.2.1, ИС.1.2.3, ИС.1.2.7, ИС.1.2.8.
Средњи ниво: ИС.2.1.5, ИС.2.2.1, ИС.2.2.2, ИС.2.2.5.
Напредни ниво: ИС.3.1.2, ИС.3.2.4, ИС.3.2.7.

Планирање часа

Циљеви часа

1) **Образовни.** Оспособити ученике за учење путем откривања. Радом са историјским изворима развити критичко мишљење код ученика. Оспособити ученике за примену раније стеченог знања, за постављање кључних питања, за анализу и тумачење, за доношење закључка, те за излагање истраживачког процеса и резултата у вези са задатом темом. Оспособити ученика да познат феномен посматра из различитих углова.

2) **Васпитни.** Заједничким радом у групи подстаћи међусобну комуникацију и сарадњу ученика, као и ученика са наставником. Развити навику критичког преиспитивања података и упоређивања с другим изворима, систематског и објективног приступа учењу и сазнавању. Подстаћи интересовање за националну историју. Поспешити индуктивне способности код ученика усмереним питањима и дијалогском расправом и на тај начин повећати мотивацију за учење.

3) **Функционални.** Оспособити ученике за истраживачки рад. Развити интелектуалну радозналост и омогућити стицање вербалних вештина, вештине јавног излагања и одбране сопственог става.

Исход часа: Ученик препознаје на основу историјских извора о којој историјској појави, догађају, појму или личности је реч. Препознаје да постоји пристрасност у појединим тумачењима историјских феномена и разуме узрок тога. Разуме: улогу деце и младих у ширењу и очувању

идеолошких вредности, њене позитивне и негативне последице, те због чега се данас не практикује оваква пропаганда. Способан је да дискутује на ову тему и да индивидуално ради на другим сличним изворима.

Облик рада: фронтални, индивидуални, групни облик рада

Методе рада: комбиновање монолошке, дијалошке, текст методе и методе демонстрације

Корелација са наставним предметима: српски језик и књижевност, грађанско васпитање

Активност наставника: У уводном делу часа наставник дијалошким методом рада утврђује претходно стечено знање ученика о догађајима, друштвеним и политичким приликама у Југославији после Другог светског рата; знање се обнавља и усавршава. Главни део часа се остварује групним радом ученика, уз координацију и помоћ наставника. Ученици анализирају историјске изворе и одговарају на припремљена питања (Прилог). Наставник сумира резултате ученика, коментарише их и дијалошким методом проверава колико су разумели. Похваљује ангажовање ученика, те вреднује рад најистакнутијих група и појединца. Сугерише на проблематичне појединости. Задаје домаћи задатак, чији је начин реализације претходно објаснио.

Наставна средства: уџбеник/електронски уџбеник, рачунар, платно, пројектор, наставни материјал

Литература за ученика: Вајагић, Предраг, Стошић, Ненад, *Историја за 8. разред основне школе*, Београд : Клетт 2013, приложени материјал.

Литература за наставника:

Вајагић, Предраг, Стошић, Ненад, *Историја за 8 разред основне школе*, Београд: Клетт 2013. (ел. уџбеник)

Ђукић, С., Николић, И., Рудић, В., *Историја за 3. и 4. разред осмогодишње школе*, Београд : Београдски графички завод, 1959.

Хофман, Иван, „Школа социјализма – образовање и васпитање југословенске омладине на радним акцијама 1946–1951, *Токови историје: часопис Института за новију историју Србије*, 1 (2013): 203–230.

Младеновски, Мире, *Обични људи у необичној земљи: свакодневни животи у Босни и Херцеговини, Хрватској и Србији 1945–1990 : Југославија између истока и запада*, Београд: Удружење за друштвену историју – EUROCLIO, 2007.

Страдлинг, Роберт, *Настава европске историје двадесетог века*, Београд 2003.

Тодић, М., *Фотографија и пројекат 1945–1958*, Бања Лука: Књижевна задруга, Панчево: Helicon, 2005.

Španović, Svetlana, Trbojević, Aleksandra, „Novi pristup methodskom aspektu obrade društvenih sadržaja u razrednoj nastavi”, *Norma: časopis za teoriju i praksu vaspitanja i obrazovanja* 2 (2010), 177–191.

Интернет сајтови:

„SFRJ i njeni simboli – galerija uspomena”, Sećanja.com, <http://secanja.com/2014/sfrj-i-njeni-simboli-galerija-uspomena/> (preuzeto: 10. maja 2018).

Desimir Živković Buin, autor najčitanijeg Yu stripa Mirko i Slavko; Cisternu tuša

sam potrošio, Yugopapir <http://www.yugopapir.com/2013/11/desimir-zizovic-buin-autor-najcitanijeg.html> (preuzeto: 10. maja 2018).

Blog: Vremeplov by Srećko Ignjatović. <http://vremeplov.ba/> (preuzeto: 10. maja 2018).

„Yugopapir: ORA 'Sava' i 'Novi Beograd': Zašto hiljade mladih Jugoslovena žele da postanu brigaderi (1968)”, Yugopapir, <http://www.yugopapir.com/2013/04/omladinske-radne-akcije-sava-i-novi.html> (preuzeto: 10. maja 2018).

Blog: *Slike mog SFRJ detinjstva*, „Male novine – Sarajevo”, <https://slikemogdetinjstva.wordpress.com/novine-u-sfrj/2499-2/> (preuzeto: 3. maja 2018).

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

🕒 Уводни део (5 минута)

У уводном делу часа наставник дијалошким методом рада утврђује претходно стечено знање ученика о Југославији после Другог светског рата. Акцент ставља на значај и улогу и присутност идеологије у свакодневном животу Југословена. Помоћу рачунара и пројектора отвара електронски уџбеник и упућује на најзначајније секвенце претходно обрађене наставне јединице. Ученици прате инструкције наставника у својим уџбеницима. Наставник утврђује знање ученика на тему пионирске организације, радних акција, културе, свакодневног живота, култа личности. Истиче улогу деце у Другом светском рату и настанак пионирске организације. Подстиче активност ученика и уводи ученике у тему часа питањима: Да ли постоје подаци о учешћу деце у Другом светском рату? Када настаје пионирска организација? Који су били циљеви њеног оснивања? Шта симболише пионирска заклетва? Како изгледа пионирска униформа? Ученике дели у шест група од по пет ученика уз консултацију са ученицима. Бира лидера групе и дели задужења. Групе су мешовите, а питања прилагођена различитим нивоима знања. Задаци групе су диференцирани према садржају и свака група решава различите задатке.

🕒 Главни део (35 минута)

Наставник приказује презентацију у програму *PowerPoint* на којој је истакнут наслов наставне јединице (Друштво социјалистичке Југославије: улога деце и младих у ширењу идеолошких вредности и очувању тековина револуције). Објашњава задатке сваке групе и наглашава значај сарадње и истраживачког рада. Кључни задатак сваке групе јесте да сарадњом и размењивањем знања и вештина анализирају историјски извор и дођу до заједничког одговора који ће написати у школске свеске. Ученици самостално организују рад у тиму уз смернице наставника. Групама су подељени различити историјски извори. Извори су различите врсте (писани, сликовни, аудио-визуелни). Задатак ученика је да анализом извора одговори на кључна питања. Као смерница, ученицима је дато 10 потпитања поређаних по степену тежине задатака тако да сви чланови групе могу подједнако да учествују у изради задатака. Редослед питања је такав да ученике усмерава на поступну анализу (будући да су у питању ученици основ-

не школе, дат је већи број конкретнијих питања). Питања су одређена оквиром за анализу извора* диференцираним на: контекст (Шта ми говори овај извор?), тумачење уз повезивање са претходним знањем (Шта могу претпоставити и закључити?), уочавање празнина у сведочанству (Шта ми извор не говори?) и уочавање извора нових података (Која још питања морам да поставим да бих решио/решила проблем?). Свака од тема садржи један извор који пропагира идеолошке вредности и други који представља резултат овакве пропаганде.

Тема 1. Популарна култура: Деца и млади у Народноослободилачкој борби (Извор 1. Инсерт из филма *Бошко Буха* у којем се препознаје његова спремност да се одрекне детињства у корист спровођења револуције; Извор 2. Интервју са аутором стрипа *Мирко и Славко* у којем је истакнуто поистовећивање деце са ликовима).

Тема 2. Омладинске радне акције (Извор 1. Подстицајни говор Тита на отварању пруге Брчко–Бановићи; Извор 2. Интервју са учесницима радних акција – изјава омладинке која се нада поновном Титовом доласку).

Тема 3. Литература за децу и младе (Извор 1. Текст у уџбенику историје из 1959. који говори о доприносу Јосипа Броза Тита изградњи социјализма; Извор 2. Песма ученика посвећена Титу, објављена у дечјем часопису).

Наставник прати рад свих група, усмерава ток анализе и указује на евентуалне пропусте. Када сви ученици изврше задатке, следи изношење истраживачких резултата ученика. Свака група представља поступак истраживања, резултате и закључке. Ученици које наставник прозове образлажу одговоре на постављена питања. Притом, наставник води рачуна о претходно постигнутом нивоу знања ученика кога прозива. Разматрају се она питања која су од највеће важности за доношење закључка и пореде се закључци група са истом темом. Наставник кратко записује најважнија запажања ученика директно на презентацију како би сви ученици имали увид у резултате свих група (Табела са питањима). Анализа сличности и разлика у одговорима група које су радиле различите задатке отвара дискусију усмерену кључним питањима: Какву поруку деци и младим пренеси историјски извор који си прочитао/прочитала? Зашто је по твом мишљењу пропаганда била усмерена ка деци и младима? На тај начин ученици заједнички долазе до комплексних закључака о улози деце и младих, очувању и преношењу народноослободилачке тековине и идеолошких вредности. Наставник усмерава ученика да препозна улогу идеологије у југословенском друштву, улогу деце и младих у ширењу и очувању идеологије, позитивне и негативне стране овакве пропаганде, због чега се данас не практикује оваква пропаганда. Не постоје предвиђени тачни одговори. Циљ је да ученици примене постојеће знање о култу личности, идеолошкој пропаганди, свакодневном животу у социјализму, те да дају своје мишљење на задате теме и да их упореде са свакодневицом.

* Р. Страдлинг, *Настава европске историје двадесетог века*, Београд 2003. Свака група питања обележена је различитом бојом.

Завршни део часа (5 минута)

Наставник похваљује и вреднује најистакнутију групу и ангажовање појединаца на основу различитих критеријума (степен ангажовања, сарадње, тачних одговора, степен објективности и критичког размишљања, креативног размишљања при трагању за решењем...). Сугерише на проблематичне појединости и усмерава на превазилажење проблема. Објашњава начин реализације домаћег задатка који се односи на анализу усмених извора.

Домаћи задатак

Циљ домаћег задатка јесте наставак истраживања задатих тема и продубљивање знања о различитим тумачењима неког историјског феномена. Задатак ученика је да усменим путем пронађу одговоре на претходно састављена питања о одрастању старијих из своје околине, о учешћу у пионирској организацији, о радним акцијама, школовању...

Изглед презентације:

- Слајд 1.** Наслов – Друштво социјалистичке Југославије: улога деце и младих у ширењу идеолошких вредности и очувању тековина револуције
- Слајд 2.** Група 1. Популарна култура: Деца и млади у Народноослободилачкој борби
- Слајд 3.** Група 2. Омладинске радне акције
- Слајд 4.** Литература за децу и младе
- Слајд 5.** Питања
- Слајд 6.** Табела за одговоре

Пројекат Фотографија која је обележила XX век

ОШ „Мирослав Антић”, Ниш

Време реализације	април–мај 2018. године
Разред	VIII
Наставни предмет	ИСТОРИЈА
Наставна тема	Савремено доба
Тип часа	систематизација
Исходи Ученик ће бити у стању да:	<ul style="list-style-type: none">– познаје општу и националну историју XX века;– разуме историјске догађаје, појаве и процесе, улогу истакнутих личности из опште и националне историје XX века;– упозна културна и научно-технолошка достигнућа на српском, југословенском, европском и ваневропском простору XX века;– разуме да национална историја представља саставни део опште историје;– развије истраживачки дух и критички однос према прошлости кроз употребу историјских извора (фотографија);– повеже појаве из прошлости са појавама из садашњости.
Образовни стандарди	<p>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода.</p> <p>ИС.1.2.1. препознаје на основу карактеристичних историјских извора (текстуалних, сликовних, материјалних) о којој историјској појави, догађају и личности је реч.</p> <p>ИС.1.2.3. препознаје једноставне и карактеристичне историјске информације дате у форми слике.</p> <p>ИС.1.2.8. препознаје различита тумачења исте историјске појаве на једноставним примерима.</p> <p>ИС.2.1.1. уме да повеже личност и историјски феномен са одговарајућом временском одредницом и историјским периодом.</p> <p>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости.</p> <p>ИС.2.2.2. уме да закључи о којем историјском феномену је реч на основу карактеристичних сликовних историјских извора.</p>

	ИС.3.2.4. уме да одреди на основу анализе историјског извора контекст у којем је настао извор и контекст о којем говори извор (идеолошки, културолошки, социјални, политички, географски контекст извора).
Облици рада	фронтални, индивидуални, рад у групи
Наставне методе	монолошко-дијалoшка, самостални истраживачки рад, рад са историјским изворима, илустративна, демонстративна, вршњачко учење
Наставна средства	интернет, видео-бим, фотографије, уџбеници, пројектни образац
Активности ученика	Примењује стечена знања, презентује резултате истраживања, закључује, учествује у поставци изложбе.
Активности наставника	Објашњава, подстиче, проверава, показује, вреднује рад ученика, поставља изложбу истраживачких радова ученика.
Кључни појмови	периодизација, савремено доба, XX век, историјски извори, фотографија
Корелација	свакодневни живот у прошлости, ликовна култура, енглески језик
Извори и литература	<p>Бранибор Дебељковић, <i>Стара српска фотографија</i>, Београд, 2005.</p> <p>Миланка Тодић, <i>Историја српске фотографије (1839–1940)</i>, Београд, 1993.</p> <p>Биљана Шимуновић Бешлин, <i>Како се више историја</i>, Нови Сад, 2001.</p> <p>Мира Радојевић, Љубодраг Димић, <i>Приче из XX века</i>, Нови Сад, 2002.</p> <p>Rosie Turner-Bisset, <i>Creative Teaching: History in the Primary Classroom</i>, Routledge, London, 2005.</p> <p>Ђорђе Ђурић, Момчило Павловић, <i>Историја за осми разред основне школе</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2010.</p> <p>Предраг Симић, Ивана Петровић, <i>Историја 8</i>, Нови Логос, Београд, 2015.</p> <p>Предраг М. Вајагић, Ненад Стошић, <i>Историја за осми разред основне школе</i>, Клет, Београд, 2010.</p> <p>Зоран Павловић, Јово Боснић, <i>Мозаик прошлости 8</i>, Бигз, Београд, 2010.</p> <p>Драгомир Бонџић, Коста Николић, <i>Историја за осми разред основне школе</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2015.</p> <p>Радош Љушић, Љубодраг Димић, <i>Историја за осми разред основне школе са чиианком и радном свеском</i>, Фреска, Београд, 2010.</p> <p>Милица Омрчен, Невена Грбовић, <i>Историја 8</i>, Едука, Београд, 2013.</p>

Образовни стандарди за крај обавезног образовања за наставни предмет Историја, ЗВКОВ, Београд, 2010.

Кључни појмови за крај обавезног образовања за наставни предмет Историја, ЗВКОВ, Београд, 2008.

<http://100photos.time.com/>; <https://nastavaistorije.wordpress.com/>

РЕАЛИЗАЦИЈА ЧАСА/ПРОЈЕКТА

Припремне активности

Наставник је на претходним часовима (током априла) упознао ученике са циљем пројекта и активностима (кораџима) које су потребне за реализацију. Коришћењем рачунара и видео-џима ученицима је презентовао сајтове на интернету који би им могли послужити као извор за истраживачки рад.

Најбољи пример је сајт *100 photos | The Most Influential Images of All Time* <http://100photos.time.com/>, где је амерички часопис *Тајм* (Time) 2016. године, после трогодишњег међународног истраживања историчара, кустоса и фото-уредника, објавио 100 најутицајнијих фотографија свих времена, међу којима су многе које су промениле историју.

Наставник је ученицима као пример за националну историју представио књигу Бранибора Дебељковића *Сџара српска фототографија*, као и књигу Миланке Тодић *Историја српске фототографије*.

Задатак је да ученици према својим интересовањима изаберу једну фотографију из опште или националне историје која је по њиховом мишљењу обележила XX век. За реализацију пројекта могу користити интернет (<https://nastavaistorije.wordpress.com/linkovi/na-stranim-jezicima/>, <https://nastavaistorije.wordpress.com/linkovi/na-srpskom-jeziku/>), књиге из кућне библиотеке и све уџбенике историје за осми разред основне школе.

Одабрану фотографију треба да залепе или унесу у пројектни образац (Прилог) и да дају што прецизнији опис фотографије (назив догађаја или личности, време настанка, значај, утицај...), као и да наведу разлоге због којих су је изабрали.

Резултате свог истраживања представиће на унапред одређеном часу систематизације на крају школске године.

Уводни део

На почетку часа подсећамо се периодизације прошлости и поделе историје на стари век, средњи век, нови век и савремено доба. Ученицима постављамо питања:

1. Који период историје смо обрађивали у осмом разреду? (Део новог века од 1878. године и савремено доба.)
2. Како делимо историјске изворе? (Материјални историјски извори, писани историјски извори, усмено предање и аудио-визуелни историјски извори.)

Прилог

ФОТОГРАФИЈА КОЈА ЈЕ ОБЕЛЕЖИЛА XX ВЕК

Име и презиме ученика:

Фотографија представља...

Изабрао/изабрала сам ову фотографију зато што...

Култура народа старог Рима

ОШ „Мара Јанковић”, Кусић

Писана припрема за час	
Наставна тема	Стари Рим
Наставна јединица	КУЛТУРА НАРОДА СТАРОГ РИМА
Циљ часа	Продубити стечена знања.
Задаци часа	Образовни: Ученици треба да уоче сличности и разлике између римске и грчке културе. Васпитни: Код ученика треба развијати навику понављања усвојених садржаја, одговорност према раду. Функционални: Ученици треба да вежбају самосталан рад, сналажење у електронском окружењу и уочавање битног.
Стандарди	Основни ниво <u>ИС.1.1.2. именује историјске периоде и зна редослед историјских периода.</u> Средњи ниво <u>ИС.2.1.4. препознаје да постоји повезаност појава из прошлости са појавама из садашњости.</u> Напредни ниво <u>ИС.3.2.3. уме да анализира и процени ближе хронолошко порекло извора.</u>
Литература	<i>Илустрирована историја света – Стари Рим</i> , Књига комерц, Београд. Александар Тодосијевић, <i>Историја за њени разред</i> , Едука, Београд. <i>Историјски атлас</i> , Завод за уџбенике, Београд. Интернет
Наставна средства	уџбеник, историјски атлас, рачунари, интерактивна табла
Корелација	информатика и рачунарство
Тип часа	проширивање знања

Структура и садржај часа	Облик рада	Наставна метода	Активност ученика	Активност наставника
Уводни део часа	фронтални, индивидуални	дијалoшка	Решавање асоцијације. Давање тачних одговора. Легенда о настанку Рима – гледање филмића.	Праћење одговора ученика. Усмеравање ка тачним одговорима. Презентује филмић.
Главни део часа Приказати рад по нивоима за то одељење.	фронтални, индивидуални, групни	дијалoшка, текстуална	Прва група (основни ниво) Чланови групе праве презентацију. Тема је ликовна уметност и архитектура. Друга група (средњи ниво) Чланови групе праве презентацију. Тема је право и књижевност. Трећа група (напредни ниво) Чланови групе праве презентацију о религији старог Рима и римским бројевима.	Наставник усмерава ученике да изаберу праве информације. Пружа техничку подршку приликом израде презентације.
Завршни део часа	фронтални, индивидуални	дијалoшка, текстуална	Пишу необичну причу у већ оформљеним групама.	Праћење рада. Усмеравање. Објашњавање. Похвале за ученике.

ГЕОГРАФИЈА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Северна Америка – основне одлике

ОШ „Иво Андрић”, Београд

МЕТОДИЧКА ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

Предмети: географија, информатика и рачунарство

Разред: VII

Облик наставе: редовна настава

Наставна тема: 4. Северна Америка – опште географске и друштвеноекономске одлике

Наставна јединица: 47. Северна Америка – основне одлике

Циљ: Утврђивање усвојеног знања о основним природногеографским одликама Северне Америке и понављање начина коришћења *Google map* и апликације *instant street view*

Задачи

Образовни:

- Утврђивање знања о географском положају и природним и друштвеним одликама Северне Америке.
- Утврђивање начина коришћења *Google map*, апликације за истраживање удаљених предела.

Васпитни:

- Развијање радозналости, интересовања и способности за истраживање геопростора на карти и у виртуелној реалности.
- Развијање логичког закључивања и вештине комуникације (међусобна сарадња, дискусија, функционисање у пару).

Функционални:

- Развијање способности запажања географског распореда објеката и појава на географској карти и њихових основних својстава.
- Развијање способности систематизације знања и примена наученог у свакодневном животу.
- Увежбавање проналажења физичкогеографских појмова на карти.
- Увежбавање начина проналажења информација доступних на интернету.
- Подстицање креативности.

Тип часа: понављање, вежбање

Наставне методе: монолошко-дијалoшка, илустрaтивно-демонстрaтивна, програмирана настава

Технике рада: проблемска питања, решавање задатака, учење по моделу

Наставни облици: фронтални, рад у пару, индивидуални

Место рада: дигитална учионица

Наставна средства: карта Северне Америке, рачунари, *Google map*, VR наочаре, QR кодови, мобилни телефони, географски блог (<https://geografijazatebe.wordpress.com/>)

Корелација: информатика и рачунарство, биологија, српски језик

Литература: упутства за рад у програму, радни лист приказан на географском блогу

Шифре стандарда: ГЕ 1.4.2, ГЕ 2.4.5, ГЕ 3.4.4.

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа

У уводном делу часа упознајемо ученике са циљевима часа, планом активности и правилима игре. Допуштамо им да сами изаберу са ким ће радити у пару. Затим ученици посећују школски географски блог (<https://geografijazatebe.wordpress.com/2018/03/20/istrazivanje-severne-amerike/>), на коме проналазе упутства за рад. За то време наставници деле QR кодове. Ученици у пару имају могућност да погледају пројекције уз помоћ VR наочара, које су претходно читали помоћу кода, и самим тим уживају у призорима континента који смо изучавали у претходном периоду.

Слика 1. Коришћење VR наочара у настави

Након одгледаних пројекција, ученици се међусобно консултују о томе које су објекте посетили и записују њихове називе. Наставници проверавају да ли је сваки пар изнео добре закључке (*задајни појмови: Њујорк, Холивуд, Сан Франциско, Вашингтон, Ошава, Торонто, национални паркови Јелоустон, Банф, Секвоја, Гранд кањон и Рајмор, лејовалиште Канкун, ледене санде Гренланда, поларна свећлост Аљаске, Мачу Пикчу и Анђоски водопад*).

Како би цело истраживање било занимљивије, наставник задаје два појма која не припадају Северној Америци, а на ученицима је да открију уљезе на крају истраживања. **Напомена:** сваки видео-снимак траје до два минута.

Уводни део часа траје око 10 минута.

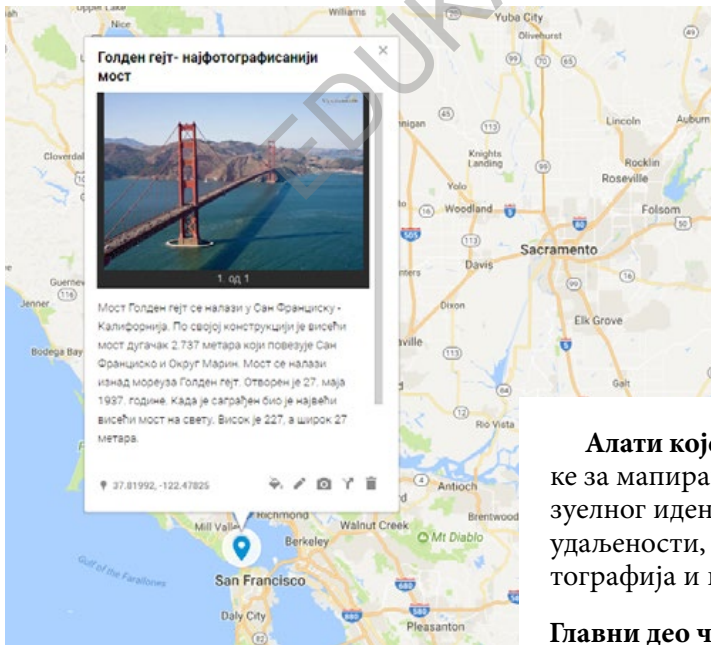
🕒 Главни део часа

У главном делу часа ученици приступају практичном делу, у коме ће користити стечена знања из информатике. У овом делу неопходно је да се ученици улогују на своје gmail налоге и да приступе линку који се налази на географском блогу како би могли да врше измене у Гугл мапама. Сваки ученик истражује по један појам, али је дозвољено да се међусобно консултују да би разменили искуства, чиме се подстиче вршњачко подучавање.

Слика 2. Претраживање информација на интернету и израда Гугл мапе

У наставку су приказани алати које ученици користе при изради задатка и пример како би информација за сваки појам требало да буде уписана. Свака иновација и слобода при креирању дозвољена је и пожељна.

Алати које ученици користе: алате за мапирање локације, мењање визуелног идентитета локације, мерење удаљености, алатке за убацивање фотографија и видео-записа.

Главни део часа траје око 25 минута.

🕒 Завршни део часа

У завршном делу часа сваки пар представља јавно своја места о којима су истраживали, водећи рачуна о граматичком изражавању. На телевизору се појављују уцртана места са описом, фотографијом и видеом како би ученици имали међусобно увид у радове. Наставник поставља додатна питања како би наставну тему потпуно обновили. На крају излагања свих парова, ученици издвајају два појма која не припадају скупу и објашњавају разлог (Анђеоски водопад и Мачу Пикчу налазе се у Јужној Америци).

На крају завршног дела часа, наставник даје повратну информацију о успешности извршења задатака, а затим евидентира активност ученика у педагошку свеску.

Завршни део часа траје око 10 минута.

Активност наставника

Пише припрему за час, осмишљава ток часа, припрема радне листове, задаје задатке, поставља питања, објашњава оно што је нејасно, показује на карти, дискутује са ученицима, усмерава их, похваљује ангажованост ученика, евидентира активност ученика у педагошку свеску.

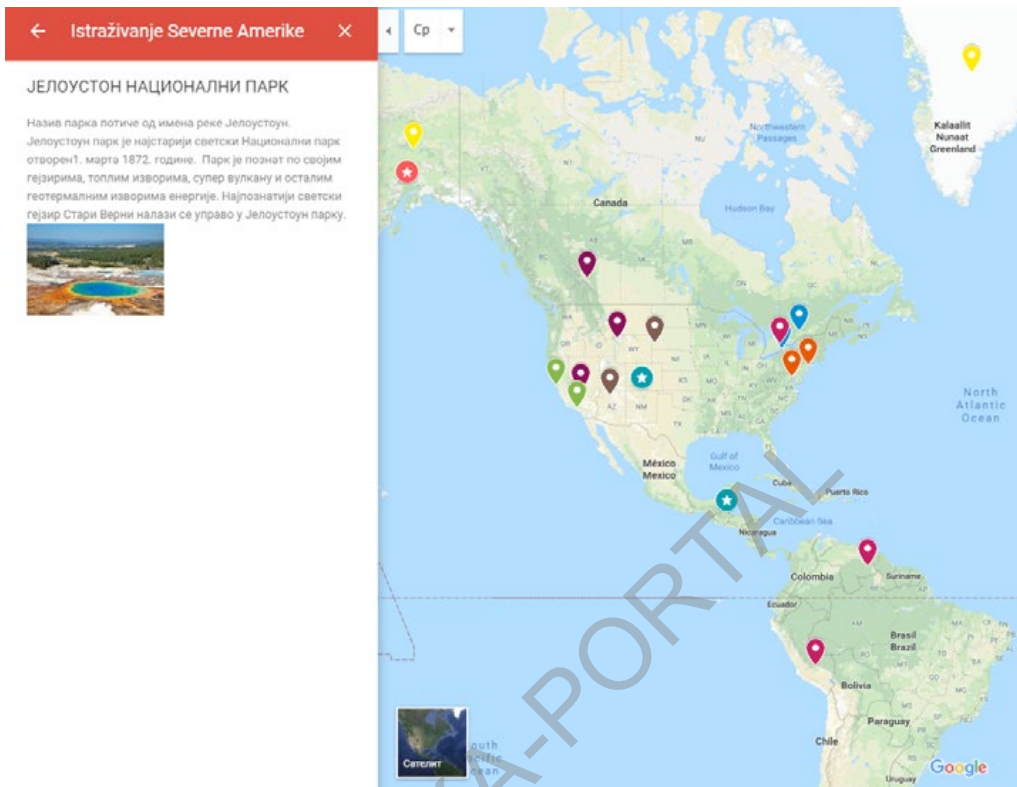
Активност ученика

РЕЦЕПТИВНЕ (слушају, посматрају)
РЕПРОДУКТИВНЕ (одговарају, питају оно што је нејасно)
ПРОДУКТИВНЕ (повезују претходно стечено знање, решавају задатке, истражују, дискутују, уцртавају појмове у карту, излажу, износе закључке)

Евалуација

Вредновање:	
Запажања/напомене:	

Изглед мапе коју су ученици израдили на часу и коју могу да користе у настави.

Пример QR кодова коришћених на часу:

Напомена: Ученици су добили кодове без натписа. Кодови се читавају помоћу апликације **QR код генератор** или уз помоћ апликације **вибер**.

Атмосферу са часа можете погледати на следећем линку:

https://www.youtube.com/watch?v=o-oVEmATH_c

Како је напоменуто да је неопходно да припрема за час буде примењива, морам да објасним да коришћење ВР-а у настави није захтеван процес и да је за њихову набавку потребно издвојити око 1000 РСД. Дакле, уколико желимо да унапредимо наставни процес и осавременимо наставу, верујем да се могу пронаћи средства за њихову куповину. Из досадашњег искуства, коришћењем оваквог наставног средства деца постају заинтересованија за предмет, више се ангажују при извршавању задатака, а знања која стичу су трајнија.

Државе на Балканском полуострву – утврђивање

ОШ „Надежда Петровић”, Сићево

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС

Наставни предмет: географија

Разред: VI

Наставна тема: Регионална географија Европе – Јужна Европа

Наставна јединица: Државе на Балканском полуострву – утврђивање

Број часа: 30.

Тип часа: утврђивање, тематска провера знања

Наставни облици: индивидуални, рад у пару и фронтални

Наставне методе: демонстративна, самостални рад, вршњачко вредновање

Наставна средства: у школи – рачунари за ученике, видео-пројектор, интернет веза; код куће – рачунар са интернет везом

Час се реализује коришћењем ИТ*:

- приказују се тематске карте (креиране [у прилогу ППТ]),
- интерактивне карте,
- онлајн огласна табла ([padlet](#))
- и електронски упитник.

Циљ и задаци часа: Тематско утврђивање знања о државама Балканског полуострва уз развијање међупредметних компетенција ученика и уз подстицање коришћења ИТ у процесу учења, вежбање проналажења појмова на географској карти и самовредновање знања о Јужној Европи.

Образовни задаци: Упутити ученике да самостално користе географску интерактивну карту на презентацији (или на интернету) у процесу провере знања о регијама Европе.

Васпитни задаци:

- Развијање свести о важности примене стечених знања на немој карти.
- Подстицање употребе ИКТ у настави у функцији учења и провере знања.
- Развијање одговорности за сопствени рад и учење.
- Формирање радне дисциплине.
- Развијање свести о значају и сврси самовредновања.

Функционални задаци:

- Развијање међупредметних компетенција: компетенције за целоживотно учење (... ученик практично примењује знања; уме да процени сопстве-

* Информационе технологије.

ну успешност у учењу); сарадње (... ученик је способан да се у сарадњи са другима ангажује на реализацији предвиђених активности и преузима одговорности за њихову реализацију).

- Припремање ученика да стечена знања примене коришћењем карти.

Образовни стандарди

ОСНОВНИ НИВО:

ГЕ.1.1.2. наводи и описује начине представљања Земљине површине (глобус и географска карта).

ГЕ.1.1.3. препознаје и чита географске и допунске елементе карте.

ГЕ.1.4.2. ученик/ученица: именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике.

СРЕДЊИ НИВО:

ГЕ.2.1.2. одређује положај места и тачака на географској карти.

ГЕ.2.1.4. зна да приказује понуђене географске податке: на немој карти, картографским изражајним средствима (бојама, линијама, простим геометријским знацима, симболичким знацима...), графиком, табелом и схемом.

ГЕ.2.4.2. зна да описује природне и друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије.

НАПРЕДНИ НИВО:

ГЕ.3.1.1. ученик може да доноси закључке о просторним (топографским) и каузалним везама географских чињеница – објеката, појава, процеса и односа на основу анализе географске карте.

ГЕ.3.4.2. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости (опште и посебне) у Европи и уме да издвоји географске регије.

Исходи

Ученик:

- зна да на географској карти означи полуострва Јужне Европе;
- препознаје на тематској карти означене државе Балканског полуострва;
- може да вреднује свој рад према упутству;
- процениће које делове градива зна а које треба боље да научи.

Усаглашеност са наставним планом и програмом: Наставна јединица је у потпуности усклађена са планом и програмом наставе географије у шестом разреду основне школе.

УВОЂЕЊЕ НОВИНЕ

Планиране активности су усмерене да се кроз примену информационих технологија у настави позитивно утиче на развој међупредметних компетенција у којима је ученик главни елемент процеса учења. Диференцирани задаци на тематским и интерактивним картама Европе.

Самовредновање и вршњачко вредновање (ученици имају повратну информацију о постигнућима).

Корелација: међупредметна корелација – информатика, **унутарпредметна** – хоризонтална за проучавање осталих регија Европе

Литература:

В. Ковачевић, С. Топаловић, *Географија, уџбеник за 6. разред основне школе*, Klett, Београд, 2014.

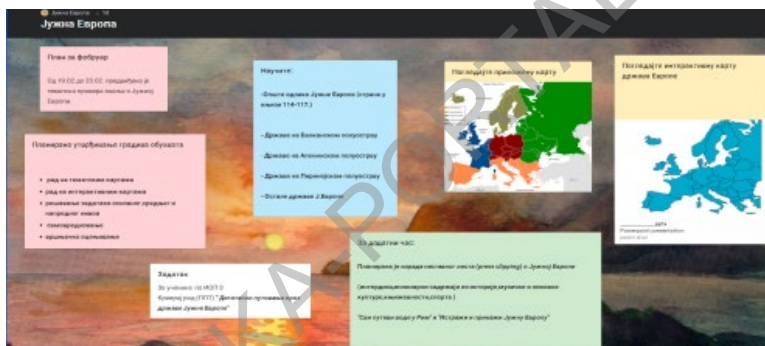
Б. Колачек, А. Јовичић, *Збирка задатака за припрему завршног испитија*, БИГЗ, Београд, 2016.

ТОК ЧАСА

Припремне активности

Припремне активности обухватале су преглед информација постављених за ученике на електронској табли „Јужна Европа” ([линк](#)) с циљем да се ученици поступно уведу у планирано тематско утврђивање (развој дигиталне компетенције „**ученик користи ИКТ за комуникацију и сарадњу**”).

За ученике који раде по ИОПЗ предвиђено је креирање рада (презентације) „**Дигитално путовање кроз државе Јужне Европе**”.

Слика 3. Електронска табла (padlet)

🕒 Уводни део часа (10 минута)

Ученици су у дигиталној учионици у којој рачунари имају приступ интернету (или су умрежени). Наставник ученицима саопштава циљеве, планиране активности и даје упутства за рад.

Активности ученика

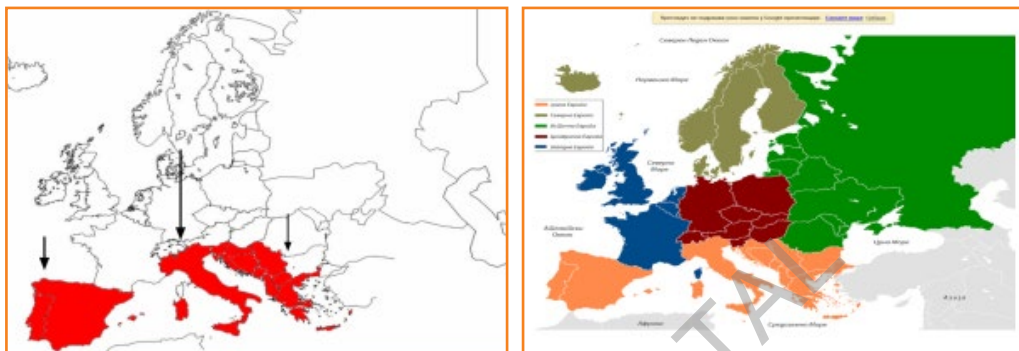
Раде индивидуално на тематским и интерактивним картама, бележе на листићима тачне одговоре, раде задатке по нивоима, мењају места са ученицима супротне групе, вреднују рад ученика друге групе, уписују податке у листић ученика чији рад оцењују, процењују и анализирају постигнућа на тесту и попуњавају упитник за оцену часа.

Активности наставника

Поставља обавештења за ученике, креира задатке по нивоима (и индивидуалне и групне), припрема тематске карте и задатке за интерактивне карте, штампа

листиће за вредновање знања, прати рад ученика, објашњава нејасно, помаже ученицима уколико има техничких проблема, приказује презентације, прослеђује ученицима задатке на рачунару (појединачно или у виду презентације ако нема интернета), прикупља и анализира анкету, процењује рад ученика и лични рад.

У уводном делу ученицима је приказана карта регија Европе и постављена су кратка питања: Којом бојом су приказане на карти регије Европе? (набрајају се регије и боје). Која полуострва су стрелицама означена на тематској карти? (Балканско, Пиринејско и Апенинско)

Слике са ППТ: Регије Европе, тематска карта

Наставник најављује утврђивање градива о државама Балканског полуострва на интерактивној карти. На штампаним листићима са упутством за самовредновање и вршњачко оцењивање ученици вреднују знања.

🕒 Главни део часа (25 минута)

Провера

Ученици раде у овом делу часа индивидуални задатак:

- *Означити бојом полуострва Јужне Европе (основни ниво).*
- Задатак средњег нивоа обухвата: *Обележи – лоцирај државе на тематској карти* (групе 1 и 2); ученици оцењују рад супротне групе (вршњачко оцењивање). На листићу заокруже задатке са тачним одговорима.
- Трећи задатак напредног нивоа: *Сложи интерактивну карту*, захтева да ученици издвојене државе Балканског полуострва са десне стране карте врате на одговарајуће место.

Наставник на основу попуњених листића са одговорима и нивоа знања процењује – вреднује знања ученика о државама Балканског полуострва.

(**НАПОМЕНА.** На часу се ради помоћу презентације са интерактивним задацима и решењима.)

🕒 Завршни део часа (10 минута)

Ученици у овом делу часа упоређују провере знања на тематској карти и износе своја запажања. Наставник ученицима, после попуњавања Упитника о одржаном часу, за рад код куће задаје да поново прочитају област коју нису добро урадили и најављује наставну јединицу за наредни час.

Оствареност циљева часа проверава се према активностима у оквиру вршњачког оцењивања и вредновањем ученика по нивоима знања на креираним задацима на презентацији.

Уочене су позитивне стране часа:

- Ученици вреднују свој рад, прате и контролишу напредак током учења, уочавају грешке и добијају одмах повратну информацију о свом раду (компетенција за целоживотно учење).
- Диференцираном методом наставник је свим ученицима предложио задатке основног нивоа и поступно им дао сложеније задатке.
- Наставник је уочио пропусте у раду, постигнућа сваког ученика је евидентирао и имао је увид за потребу организовања додатне или допунске наставе.

У другом полугодишту урадиће се утврђивање градива по избору ученика још једне регије Европе.

Упитник за самовредновање и слика задатка основног нивоа.

Упутство за самовредновање:

Погледајте решења задатака и оцените свој рад. За тачне одговоре заокружите број у табели за 1. и 3. задатак, а за 2. задатак попуните листић ученика са којим сте заменили места. Заокружите у другој табели свој ниво знања.

Задатак 2 По тематској карти означице полуострва Јужне Гарије.
(Портогалија, Англија-члани и Исландија)

Оцени свој ниво знања

							урађено
Задатак 1.	1	2	3				
Задатак 2.	1	2	3	4	5	6	
Задатак 3.	1	2	3	4	5		

ниво знања (број поена)
I 0-4
II 5-9
III 10-14

Име ученика _____

Ауторка припреме: Савица Ђурђевић,
ОШ „Надежда Петровић”, Сићево

УГЛЕДНИ ЧАС – КОРЕЛАЦИЈА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ И ГЕОГРАФИЈЕ

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ: VI₄

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: географија

РЕДНИ БРОЈ ЧАСА: 37/38.

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: *Република Италија*

ЦИЉ И ЗАДАЦИ: Упознати ученике са основним природногеографским карактеристикама Италије. Развијање пријатељског, хуманог односа према другим народима и религијама. Развој креативности и самосталног рада ученика, вежбање картографске и компјутерске писмености ученика. Развијање логичког мишљења, коришћења стеченог знања, литературе и интернета. Подстицање ученика на продубљивање знања о Републици Италији.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ: Ученици ће научити основне географске појмове и податке о Републици Италији и проширити своја знања.

ТИП ЧАСА: обрада/утврђивање

ОБЛИЦИ РАДА: рад у групама

МЕТОДЕ РАДА: дијалогско-монолошка, текстуална, истраживачка, демонстрација

КОРЕЛАЦИЈА: географија/информатика/историја/српски језик/ физичко васпитање/домаћинство/музичка култура

НАСТАВНА СРЕДСТВА ЗА РАД И МАТЕРИЈАЛ: уџбеник, карта Европе, аудио-визуелна, мултимедијална, компјутери, видео-бим

У реализацији часова коришћени су следећи извори:

- енциклопедије,
- *Географија за 6. разред основне школе*,
- интернет претраживач www.google.com.

За израду ученичких пројеката потребно је:

- Географска карта света, Европе, атласи, уџбеник, географска читанка, енциклопедије.
- Сваки ученик има рачунар повезан са интернетом.

- Штампач.
- Хамер, маказе, лепак, слике из новина и часописа, са интернета.
- Костими за драмски приказ *Ромеа и Јулије*, игре уз италијанску музику и улогу куvara који говори о најпознатијим италијанским специјалитетима.
- Презентација (PowerPoint).
- Имамо још много фотографија, али због ограничења величине презентације приказан је само делић радова наших вредних ученика.

Вредновање постигнућа ученика

Наставник у току рада прати њихову заинтересованост, активности, залагање. Ученик није пасиван слушалац, већ активан учесник у разноврсним активностима. Неки задаци подстичу ученика да учествује у активностима у којима дотад није учествовао на часу – глума, игра, извештај, јавно излагање, информатичка писменост и неке друге вештине.

Планирање даљих активности

Ученици су показали велико интересовање за истраживачки рад.

Коментари ученика

- Рад у групи им је занимљив.
- Развија се колективни дух.
- Доста тога је научено ван стандардног градива које је написано у уџбенику.
- Хтели би да наставимо са оваквим радом.

Научене лекције

- Нова улога ученик – наставник.
- Наставник помаже ученику да сам стигне до сазнања и да се у њему пробуде интересовања.
- Класичне методе често ученицима буду досадне, желе да упознају нешто ново.
- У ери глобализације и информатике ученици показују велику заинтересованост и креативност.
- Развија се такмичарски дух.

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО (10 минута)

Први корак: Наставник записује наслов на табли и истиче циљ часа и поставља питања ученицима.

- Која су највећа полуострва у Јужној Европи?
- Које се државе налазе на Апенинском полуострву?

ГЛАВНИ ДЕО (50 минута)

Други корак: Следи подела у групе. За рад наставник дели ученике у пет група.

Ученици су подељени на претходном часу у пет групе. Формирано је пет група помоћу картица различитих боја. Ученици који су извукли исту боју формирају групу.

Свака група је добила одређени задатак. Ученици у раду могу да користе уџбеник, интернет и осталу литературу.

Наставник наглашава да ће презентовање за сваку групу бити по 10 минута.

Трећи корак: Подела задужења у оквиру групе

1. група (жуте картице) презентује природногеографске одлике Италије.
2. група (зелене картице) презентује део историјског периода за време Римског царства.
3. група (црвене картице) презентује уметност, музику, моду, игру, драмска секција (*Ромео и Јулија* – Јулијин балкон – Верона).
4. група (плаве) презентује италијанску кухињу и спорт.
5. група (наранџасте) презентује туристичке дестинације које би најрадије посетили у Италији.

Ученицима је на претходном часу географије речено да у уџбенику географије за шести разред пронађу податке везане за Италију (површина, број становника, географски положај, природне и друштвене одлике), да географске садржаје који се односе на Републику Италију повежу са садржајима из историје, српског језика, физичког васпитања, ликовне културе, музичке културе, домаћинства и других предмета. Податке могу проширити коришћењем интернета и друге доступне литературе.

Четврти корак: Групе представљају заједнички рад

Активности ученика у групама су приказане у презентацији *PowerPoint*.

ЗАВРШНИ ДЕО (20 минута)

Пети корак: Оцењивање активности ученика у групи.

Свака група ће на папиру написати оцену којом од 1 до 5 оцењује активност остале четири групе.

Шести корак: Наставник најављује активност (тест, асоцијацију и укрштеницу за ученике) која следи давањем инструкција (рад на рачунару за сваког ученика).

■ Ученици добијају тест, асоцијацију и укрштеницу које решавају у одређеном временском интервалу.

Тест садржи 8 питања. Сваки тачан одговор доноси по 2 поена (24 поена).

Свако решење у асоцијацији доноси по 3 поена и главно решење 4 поена ($4 \times 3 = 12 + 4 = 16$ поена).

Решење укрштенице (отварање поља по 4 поена и коначно решење 8 поена), укупно 60 поена.

Седми корак: Наставник оцењује ученике. Максималан број поена је 100.

60–70 поена – оцена 2;

70–80 поена – оцена 3;

80–90 поена – оцена 4;

90–100 поена – оцена 5.

Након што је свака група представила свој рад и добила оцену и сваки појединац решио тест, асоцијацију и укрштеницу, наставник сабира оцене и јавно чита за сваког ученика коначну оцену.

Осми корак: Евалуација

Ученици добијају и попуњавају евалуациони листић. То раде и колеге које присуствују угледном часу.

EDUKA-PORTAL

Туризам: подела, услови за развој, туристичке регије и туристички центри

ОШ „Живојин Перић”, Стублине

Резиме: У раду је приказано утврђивање наставне јединице „Туризам: подела, услови за развој, туристичке регије и туристички центри” применом ИКТ (информационо-комуникационе технологије). Наставна јединица ће бити реализована у току два часа у дигиталном кабинету (кабинет за информатику и рачунарство), где ће сваки ученик имати приступ рачунару и интернету. Час је осмишљен да се изведе уз употребу већ постојећих садржаја на интернету (блог [Географија за радознале](#) и постављени чланци и задаци на блогу као наставна средства). Час је пример учења кроз игру и истраживачког рада у коме ће ученици кроз истраживачки процес доћи до битних информација које ће искористити за прављење туристичке брошуре за путовање.

ПРИКАЗ ТОКА ЧАСА

Разред: осми

Наставна тема: Привреда Србије

Редни број теме: 5.

Редни број часа: 53.

Наставна јединица: Туризам: подела, услови за развој, туристичке регије и туристички центри

Садржај наставне јединице: домаћи туризам, панонска туристичка регија, планинска туристичка регија, туристички центри, планински, бањски, градски, манифестациони, рекреациони, културни туризам.

Предвиђено време за реализацију:

два школска часа (90 минута)

Тип часа: понављање, вежбање

Циљ часа: Провера нивоа остварености обрађеног наставног садржаја, креирање брошуре за путовање која укључује истраживачке вештине и примену својеног градива.

Образовни задаци:

- Провера савладаности наставних садржаја и могућности да те садржаје интерпретирају и примене у новим задацима.
- Примена претходно стечених знања о Србији.

Васпитни задаци:

- Развијање и унапређивање језичке писмености.
- Развијање и унапређивање информатичке писмености.
- Развијање опште културе.
- Развијање критичког и креативног мишљења.

Функционални задаци:

- Обучавање за коришћење нових веб-алата у настави и учењу.
- Самостално коришћење савремених информационих технологија као извора географских информација у процесу стицања нових знања.
- Оспособљавање за самостално и групно учење и истраживање, правилно и рационално коришћење времена.
- Оспособљавање за разликовање битног од небитног.
- Подстицање радозналости и креативности.
- Примена знања из свакодневног живота и другог предмета (енглески језик, српски језик и књижевност, информатика и рачунарство).

Исходи

Након утврђивања ове наставне јединице, ученик ће:

- знати којој грани привреде припада туризам,
- знати поделу туризма,
- знати који су туристички потенцијали Србије,
- знати одлике туристичких регија и центара у Србији.

Активности ученика:

- активно слуша;
- одговара на питања, решава укрштеницу;
- користи различите технолошке и информативне ресурсе за сакупљање и синтетизовање информација и стварање знања;
- активно учествује у раду у групи, решава задатак, учествује у изради брошуре;
- повезује постојећа знања као и знања из свакодневног живота.

Активности наставника:

- припрема наставне материјале применом ИКТ,
- даје упутства за рад,
- дефинише активности и садржаје,
- подстиче ученике да дају своја мишљења,
- помаже ученицима којима је потребна помоћ у раду,
- прати ефекте рада ученика.

Облик рада: фронтални, индивидуални, рад у групи

Наставне методе: монолошко-дијалoшка, илустративно-демонстративна, истраживачко учење, учење кроз игру

Наставна средства: рачунари за ученике са интернет конекцијом, рачунар и пројектор за наставника, блог „Географија за радознале”, укрштеница „Туристички бисери Србије”, квиз „Туризам у Србији”, географска карта Србије, разне туристичке брошуре из туристичких агенција, туристички часописи

Место извођења наставе: дигитални кабинет (кабинет за информатику и рачунарство)

Корелација: информатика и рачунарство, енглески језик, ликовна култура, српски језик и књижевност

Литература за наставника:

- Уџбеници за географију за осми разред основне школе са одобрењем Министарства просвете, науке и технолошког развоја.
- Р. Влајев, В. Ковачевић, *Приручник за наставнике*, Klett, Београд, 2015.
- В. Ковачевић, Б. Младеновић Кљајић, *Географија за трећи разред гимназије*, Klett, Београд, 2015.
- С. Станковић, *Туризам Србије*, Српско географско друштво, Београд, 2002.
- А. Попадић, „Квиз у настави географије – пример из наставне праксе”, *Глобус*, vol. 41, бр. 35, Српско географско друштво, Београд, 2002.

Литература за ученике:

- В. Ковачевић, Р. Влајев, Ј. Поповић Ракочевић, *Географија за 8. разред основне школе*, Klett, Београд, 2015.
- Припремљени материјал на блогу „Географија за радознале”.

Структура и ток наставног часа:

За извођење часа потребно је обезбедити термин у кабинету за информатику и рачунарство. Због специфичности градива и задатака, овај час географије је предвиђен да се реализује као двочас. Зато је пре извођења часа неопходно извршити мале промене у распореду. Час се састоји од уводног дела који оквирно траје 15 минута, средишњег дела који траје 60 минута и завршног дела који траје 15 минута. Ученици су на претходном часу подељени у шест група према врсти туристичких мотива: „Тара” – планине, „Врњачка бања” – бање, „Фрушка гора” – излетнички туризам, „Гамзиград” – археолошка налазишта, „Ниш” – градови, „Ђердап” – речне долине.

🕒 Уводни део часа (15 минута)

Наставник објашњава на који начин ће се радити на часу. Истиче циљ часа, уз објашњење да ће наставну јединицу „Туризам: подела, услови за развој, туристичке регије и туристички центри” поновити коришћењем савремене технологије и различитих е-алата.

Наставник поставља неколико питања: Шта је туризам? Који природни, а који друштвени фактори утичу на развој туризма? Које манифестације у Србији привлаче велики број туриста, како домаћих тако и страних, и када се одржавају? Која су најпознатија бањска, градска, сеоска и планинска места у Србији? Након одговора на питања, наставник упућује ученике да отворе страницу на интернету „Географија за радознале” тако што ће самостално укуцати веб-адресу <https://geografijazaradoznale.wordpress.com/>. На почетној страни блога налази се укрштеница коју ученици самостално решавају. Покрећу је кликом на слику у чланку „Туристички бисери Србије” (<http://uk2.hotpotatoes.net/ex/65694/OXUTXBVS.php>).

Укрштеница садржи 17 питања, а одговор на свако питање представља неку од туристичких вредности у Србији. Овај задатак је временски ограничен, и предвиђено је да се реши за 8 минута. Наставник објашњава ученицима како

се покреће и решава укрштеница. Након истека времена наставник приказује укрштеницу на белој табли и заједно са ученицима проверава тачност одговора.

🕒 Главни део часа (60 минута)

У овом делу часа реализоваће се две активности.

Активност 1 (40 минута): Израда туристичких брошура. Ученици су подељени на групе. Свака група представља један туристички мотив. Наставник објашњава да ће у току другог дела часа свака група направити туристичку брошуру користећи програм *Microsoft Publisher*. Ученици су упознати са радом у овом програму. На тој брошури ће представити неке од мотива које су добили као решење у укрштеници, а који одговарају њиховој групи (нпр. група „Тара” може одабрати планине из решења: Копаноник, Фрушку гору, Златибор...). Наставник показује ученицима различите туристичке брошуре из туристичких агенција, говорећи им да обрате пажњу на изглед, садржај, квалитет текста, фотографије. Пошто су детаљно прегледали брошуре, наставник дискутује са ученицима о њиховом садржају: Да ли постоје карте, фотографије, мапе, дијаграми или неке друге илустрације? Какав је текст? Да ли су сазнали све што их интересује о одређеном туристичком месту? Наставник покреће тзв. „олују идеја” – шта све треба да се нађе на једној туристичкој брошури? Одговоре записује на табли. Ови одговори ће помоћи ученицима приликом израде њиховог задатка. После одлуке који туристички мотив ће приказати на својој брошури, свака група приступа истраживању и сакупљању потребног материјала: текста, фотографија и других информација, користећи интернет, уџбеник, часописе и сл. Чланови групе деле радне задатке међу собом. Након што су ученици прикупили сав потребан материјал и завршили истраживање о одређеном туристичком месту у Србији, спремни су да започну креирање својих туристичких брошура. Наставник помаже ученицима да покрену програм *Microsoft Publisher*, обилази ученике и помаже по потреби у изради брошура.

Активност 2 (20 минута): Представљање ученичких радова. Свака група има по два-три минута да уз помоћ своје брошуре што боље представи туристички потенцијал Србије. Наставник преко свог рачунара пројектује (рачунари су умрежени) урађен задатак сваке групе. На крају наставник заједно са ученицима доноси суд о квалитету туристичке брошуре и о презентовању сваке групе.

🕒 Завршни део часа (15 минута)

У завршном делу часа биће реализоване две активности.

Активност 1: Квиз „Туризам Србије”. Квиз је урађен у програму *Wondershare QuizCreator* и унапред је инсталиран на сваки рачунар. Ученици решавају квиз индивидуално. Наставник има увид у резултате квиза сваког ученика. На основу резултата свих задатака, проглашава најуспешнију групу.

Активност 2: У разговору са ученицима, наставник врши евалуацију часа постављајући питања: Како вам се свидео овако организован час? Да ли вам је било забавно? Да ли сте научили нешто ново?

Иван Цветковић и Љиљана Пејчић

Симболи и становништво Републике Србије (4. разред). Република Србија (6. разред)

Основна школа „Јован Аранђеловић”, Црвена Река

ГЕОГРАФИЈА – ПРИРОДА И ДРУШТВО
(корелација наставе)

I ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ

Наставни предмет	географија/природа и друштво
Разред и одељење	шести и четврти

II ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ

Наставна тема	Моја домовина – део света (4. разред) Регионална географија Европе (6. разред)
Наставна јединица	Симболи и становништво Републике Србије (4. разред) Република Србија (6. разред)
Тип часа	обрада
Претходна наставна јединица	Територија и границе (4. разред) Државе на Балканском полуострву (6. разред)
Наредна наставна јединица	Главни град Републике Србије (4. разред) Република Црна Гора (6. разред)
Циљ часа	<ul style="list-style-type: none">• Упознати симболе и становништво своје државе.• Упознати своју домовину.
Задаци часа	<p><i>Материјални задаци:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Усвајање знања о изгледу, улози и значају симбола наше државе.• Упознавање ученика са народима који живе у Србији, по чему су међусобно слични и по чему се разликују.• Повезивање претходних знања са новим. <p><i>Васијни задаци:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Развијање одговорног односа према себи, другима и окружењу.• Практична примена стечених знања.• Тачност, марљивост и уредност.

	<p>Формални задаци:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Развијање такмичарског духа. • Оспособљавање ученика за анализу, синтезу. • Уопштавање, закључивање.
Наставне методе	методе усменог излагања (описивање и објашњавање), методе разговора (слободан разговор, метода илустративних радова, метода демонстрације, приказивање ради стицања знања), драмски метод, картографски метод
Наставни облици рада	индивидуални, фронтални, групни
Наставна средства	презентација, географска карта, неме карте, бојанке, застава, грб, диск са химном, новчанице, пасош, листићи у боји, листићи са деловима лекције
Специфичност часа	<ul style="list-style-type: none"> • комбинација ученика 4. и 6. разреда, • тимски рад, • драмски метод у настави, • примена ИКТ, • прављење заједничке књиге са новонаученим појмовима.
Корелација	српски језик, ликовна култура, музичка култура, математика, историја

Уводни део часа:

Обнављање знања о нашој земљи, о географском положају, територији и границама.

Улази уруча ученика шестог разреда са заставом у рукама и њева: „Ишли смо да победимо и поносно се враћамо!”

Следи разговор са њима:

- **Наставник:** Одакле ви долазите?
- **Ученици:** Са међународног такмичења у малом фудбалу.
- **Наставник:** И, враћате се као победници?
- **Ученици:** Да.
- **Наставник:** Шта то носите?
- **Ученици:** Заставу Републике Србије.
- **Наставник:** Како је текла свечана додела признања?
- **Ученици:** Попели смо се на највише постоље, подигла се наша застава и свирала химна. **(Чује се химна. Сви устају и слушају химну.)**
- **Наставник:** Шта мислите зашто застава и химна?
- **Ученици:** Да би сви знали из које смо земље.
- **Наставник:** Па, шта онда представљају застава и химна за једну земљу?
- **Ученици:** Њено обележје, њене симболе.
- **Наставник:** Осим химне и заставе, шта још спада у симболе неке земље?
- **Ученици:** Грб.

Најава наставне јединице: *Најављујемо шта ћемо радити овога часа и пишемо наслов*

Објаснити појам републике.

Главни део часа:

- Да поновимо: свака држава има своје симболе. То су: застава, грб и химна (3. слајд).
- Да опишемо заставу Републике Србије (4. слајд).
Застава РС је тробојка коју чине три водоравна поља црвене, плаве и беле боје. На застави се налази и грб, ближе јарболу (показати слике).
- Да опишемо грб Републике Србије (5. слајд).
На њему су приказани двоглави орао Немањића, који носи мањи црвени штит са крстом и четири огњила, те златни љиљани (кринови), на великом црвеном штиту крунисаном краљевском круном и огрнутом у плашт од велике ласице, такође крунисан истом круном. Грб је скоро истоветан као грб Краљевине Србије и представља чин враћања историјског грба.
- Химну знате, али сигурно не знате напамет свих 8 строфа (6. слајд).
Химна Србије „Боже правде” јесте песма која се изводи у свечаним тренуцима у част домовине. Текст наше химне, који је претрпео неке измене, написао је Јован Ђорђевић 1872, а композитор је Словенац Даворин Јенко.

Објашњавамо нејасне речи.

- Осим симбола, по чему још препознајемо неку државу? По новцу – валути и пасошима.

Ученике наводимо да што мало ближе објасне (7. слајд).

Ученике делим у групе и што у групи: једни читају грб, други групу стихова, а трећа пише и илустрирају химну по свом нахођењу.

Исте групе добијају задатак да за пет минута напишу што више асоцијација за појам НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВИ (од 9. до 14. слајда).

- Ми причамо о Републици Србији. Ко су њени грађани?

Овде допуњујемо наслов своје наставне јединице: Становништво Републике Србије

Према попису из 2002. године, на целој територији Републике Србије, изузев Косова и Метохије, живи 7.498.001 становник. 52% становништва живи у градовима.

- Како се мења број становника? (Једни се рађају, а други умиру.)
- Зашто се ради попис становника? (Да бисмо знали колико нас је.)
- Шта је густина насељености, где је она већа и зашто? (Просечан број становника на 1 km². Већа је у градовима и равничарским пределима јер се тамо лакше живи.)
- *Рачунамо једну групу насељености.*

Срби чине већину од 83,32% становништва, следе Мађари 3,53%, Роми 2,05%, Бошњаци 2,2%, Хрвати 0,80%, Словаци 0,73%, Црногорци 0,54% итд. (17. слајд).

Права и обавезе становника одређене су Уставом. Устав је највиши закон једне државе. Сви грађани су равноправни.

Службени језик је српски језик, а писмо ћирилично.

Већина становника је православне вере, али има католика, муслимана, Јевреја и сви имају право на своју веру и културу.

Сви имају и своју ношњу (од 18. слајда до краја презентације).

Становништво је подељено на старосне групе:

- младо становништво – до 15 година;
- радно способно – од 15 до 65 година и
- старо становништво – од 65 година.

Каквим словом се пишу имена држава и њихових становника? (Великим.)

Завршни део часа:

Шта смо радили на часу

- *Ученици шестој разреду добијају листиће са новонаученим појмовима (граница државе, територија државе, национални паркови, република, застава, грб, химна, устав, јасови, валуша, јустина насељености, становништво Републике Србије) и објашњавају их и украшавају странице. Када заврше, хефтелицом спојимо листиће и осмислимо насловну страну. Добијамо књиу.*
- *Ученици четвртој разреду добијају листиће са деловима лекције. Њихов задатак је да их исправно распореде у своје свеске (лејбењем)*

Домаћи задатак:

- *Четврти разред – научити лекцију и појунити наставни листић.*
- *Шести разред – научити лекцију и појунити нему картиу.*

Речни систем најдужих река света у кључу падежног система српског језика (утврђивање)

ОШ „Светозар Марковић”, Крагујевац

Мирјана Симић* (географија)
Марко Глишић** (српски језик)

РЕЧНИ СИСТЕМИ НАЈДУЖИХ РЕКА СВЕТА У КЉУЧУ ПАДЕЖНОГ СИСТЕМА СРПСКОГ ЈЕЗИКА

Апстракт

Идеја за облик корелације наставе географије и српског језика који ће бити изнет у овом раду поникла је из запажања да су падежна значења (месно, описно, аблативно, присвојно, деоно, као и значења правца, намене и предмета радње) погодна за довођење у везу са природногеографским појмовима, који се, исто као и падежна значења, обрађују у седмом разреду. Ту у првом реду мислимо на физичко-географске одлике континената, а тема нашег угледног часа били су речни системи највећих светских река (Амазон, Нил, Замбези, Јангцекјанг и Мисисипи) којима смо се бавили проматрајући их из визуре система значења падежа српског језика. Испоставило се да је мрежа падежних значења одличан и свеобухватан критеријум за утврђивање градива хидрологије. Због ефикасности и прегледности, припрему ћемо представити на примерима Амазона и Нила.

Припрема за час

- Наставна јединица:** Речни системи најдужих река света у кључу падежног система српског језика (утврђивање)
- Корелација и разред:** географија – српски језик; 7. разред
- Облик рада:** фронтални, индивидуални, групни рад
- Наставне методе:** дијалогска, истраживачка, метода презентације
- Наставна средства:** табла, креда, атлас, географске карте, интернет, образац за падежно-хидролошки графикон

Образовни циљеви: усвајање научног погледа на свет; утврђивање знања о значењу и употреби падежа; стицање и утврђивање знања о природногеографским одликама (хидрологија) ваневропских континената.

* mirjanasmc1@gmail.com

** markoglicic83@gmail.com

Васпитни циљеви: буђење радозналости и истраживачког духа; развијање љубави према учењу и науци; развијање креативности, подстицање тимског рада и рада у групи; подршка у постављању и остваривању циљева.

Функционални циљеви: вежбање примене стечених знања; развијање вештине запажања, упоређивања и закључивања; усмеравање на постизање циљева; развијање вештине сналажења на географској карти, усвајање нових техника учења и утврђивања наученог, промоција иновативног односа према настави и учењу.

Образовни стандарди: СЈ.3.3.6. познаје главна значења падежа; ГЕ.1.4.2. именује континенте и препознаје њихове основне природне и друштвене одлике; ГЕ.2.4.2. описује друштвене одлике континената и наводи њихове географске регије; ГЕ.3.4.3. објашњава географске везе (просторне и каузалне, директне и индиректне) и законитости на ваневропским континентима и уме да раздвоји географске регије.

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа (5 минута)

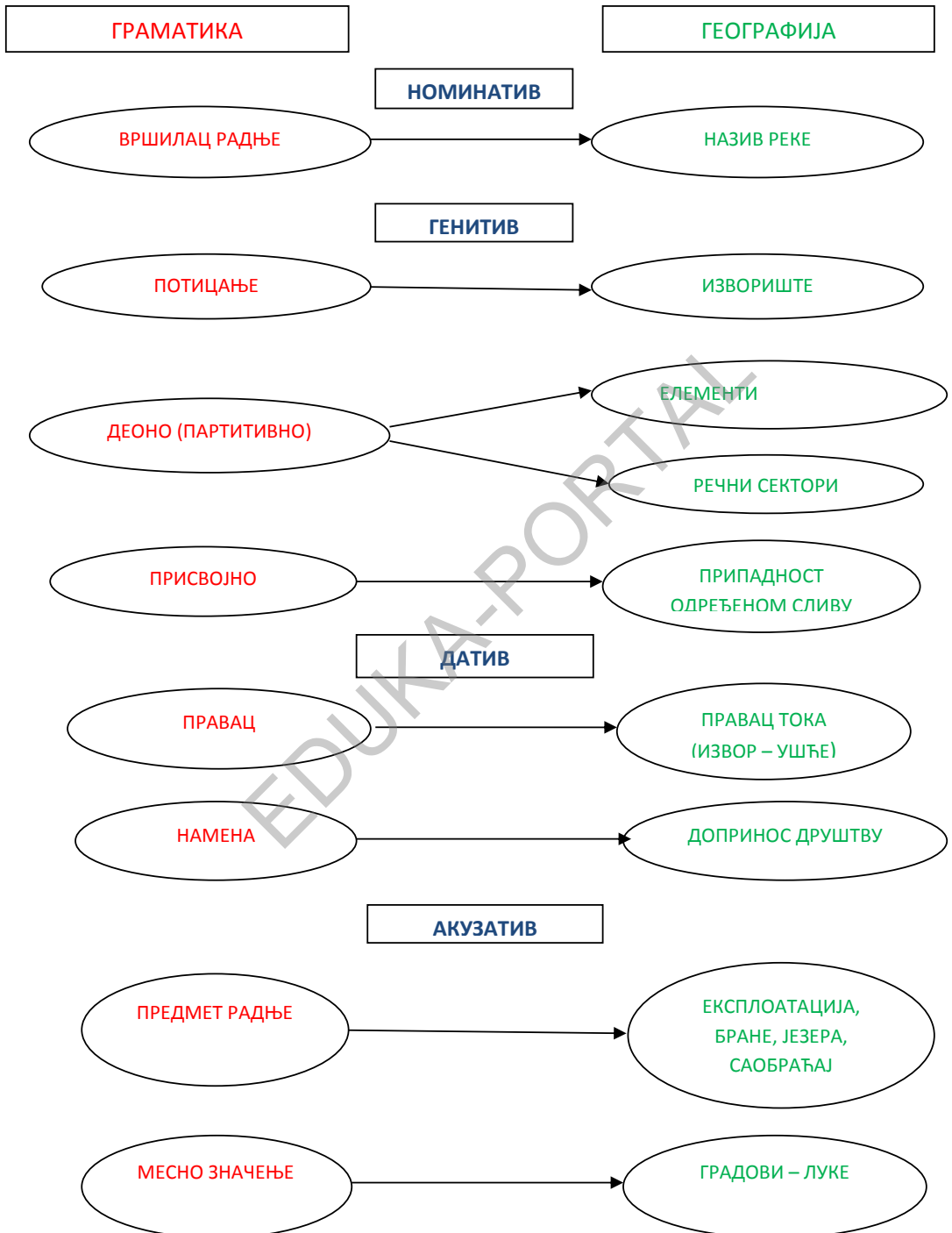
У уводном делу часа ученици наводе падежна значења која су обрађивали у седмом разреду, а наставник српског језика их записује на табли. Овде је потребно нагласити да наставник српског језика даје предност оним падежним значењима која се могу лако превести у географски дискурс, а која је, у ранијој консултацији са наставником географије, маркирао као погодна и одговарајућа. Своју табелу значења којима ћемо баратати у главном делу часа дајемо у следећој табели:

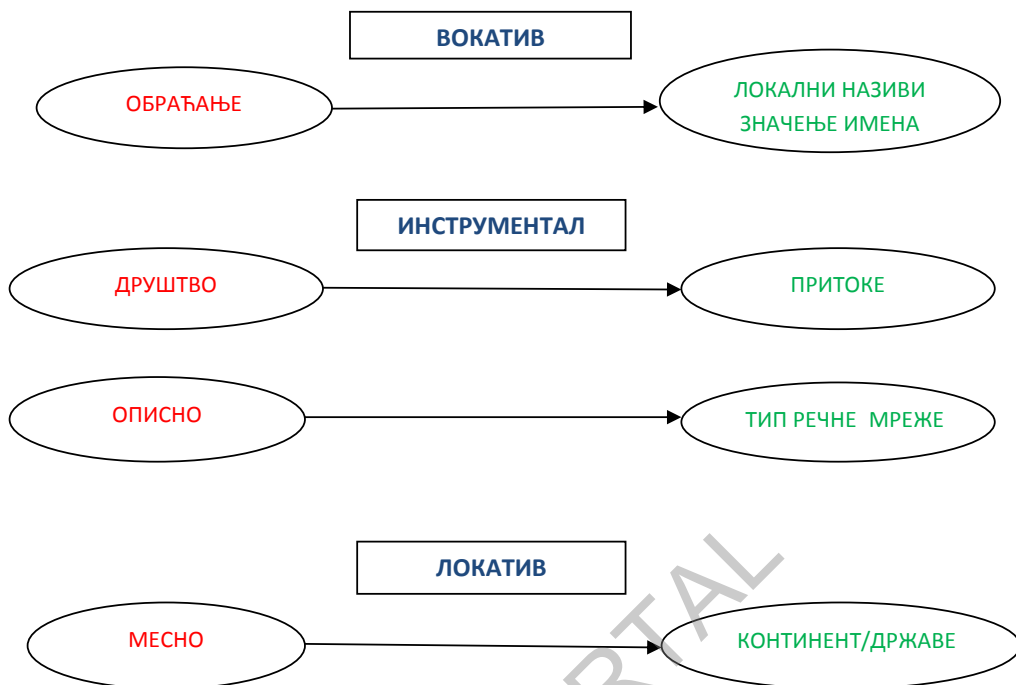
ПАДЕЖ	ПАДЕЖНО ЗНАЧЕЊЕ
НОМИНАТИВ	вршилац радње
ГЕНИТИВ	потичање (аблативно), присвојно, деоно
ДАТИВ	правац кретања, намена
АКУЗАТИВ	предмет радње, месно значење
ВОКАТИВ	ословљавање, дозивање
ИНСТРУМЕНТАЛ	друштво, описно
ЛОКАТИВ	значење места

🕒 Главни део часа (30 минута)

Главни део часа састоји се из две фазе. У првој фази (10 минута) ученици треба да изврше трансфер издвојених падежних значења из граматичког у географски дискурс. У томе им помаже наставник географије постављајући им питања и потпитања. Наставник српског на табли графички бележи идејна решења ученика. У наставку дајемо графикон свог наративног трансфера, скрећући пажњу на то како је пракса показала да се пренос не врши по строгим и крутим

матрицама те да асоцијације и закључци ученика могу бити разнолики, а опет логични и прихватљиви:

У другој фази главног дела часа (20 минута) ученици формирају пет група. Свака група из шешира извлачи по једну цедуљу (на цедуљама су исписана имена река – Амазон, Нил, Замбези, Мисисипи и Јангцекјанг). Потом групе добијају непопуњен образац за израду тзв. *падежно-хидролошкој графикана*. Пошто добију материјал, ученици почињу са израдом огледног приказа речног система задате реке. Дозвољено је да ученици користе уџбеник географије и географски атлас. Уколико одређене податке не могу да пронађу у уџбеницима и на картама, ученици могу користити интернет на својим мобилним телефонима. Стога сугеришемо да у свакој групи буде макар по један ученик са „паметним” телефоном.

Након описаног завршног дела часа, дајемо пример урађеног падежно-хидролошког графикана за реку Нил и реку Амазон.

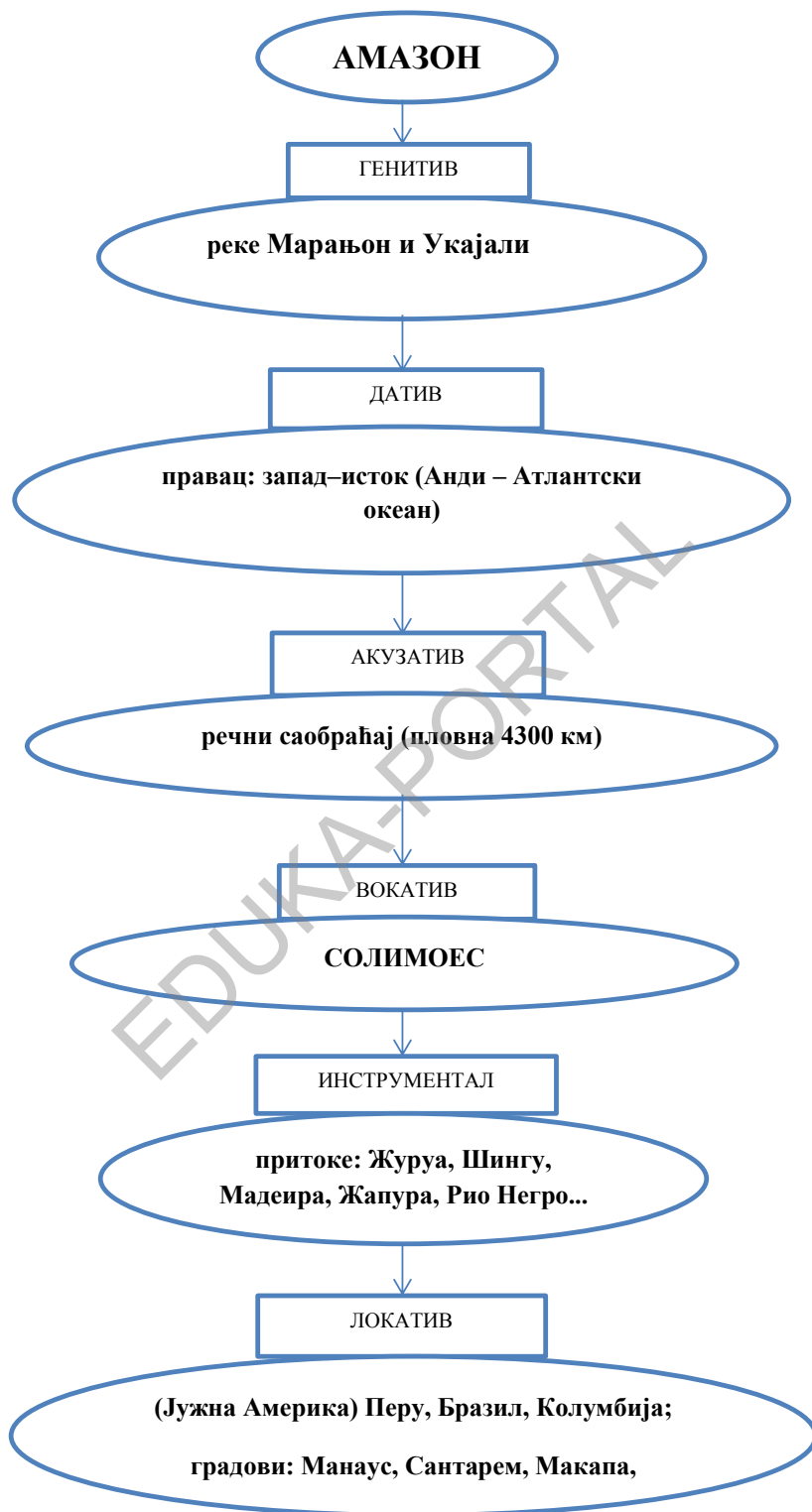
🕒 Завршни део часа (10 минута)

Чланови групе представљају свој падежно-хидролошки графикон тако што сваки члан износи карактеристике речног система из визуре једног од падежа. Поделу по падежима ученици врше интерно. Као продукт часа ученици креирају школски пано.

Домаћи задатак

На исти начин, дакле трансфером система падежних значења у географски дискурс, представити планинске масиве, острва или вулкане.

БИОЛОГИЈА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Разноврсност биљака, значај и заштита (систематизација наставне теме)

ОШ „Јован Поповић”, Нови Сад

ОПШТИ МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ	
Наставни предмет:	биологија
Образовни задаци:	Утврдити основне појмове и чињенице о диверзитету биљака. Остварити трајност и висок квалитет стеченог знања које се односи на разноврсност биљака. Поновити градиво о грађи и функцији биљних органа.
Васпитни задаци:	Формирање интересовања за природне појаве и процесе. Развијање прецизности у раду и способности за сарадњу са вршњацима.
Функционални задаци:	Оспособљавање за логичко размишљање и закључивање. Формирање критичког става о квалитету сопственог знања. Увиђање нових (образовних) начина употребе савремених ИК технологија.
Облик рада:	рад у пару, фронтални облик рада
Наставне методе:	самосталан рад ученика, вербално-текстуалне, демонстративно-илустративне
Врста наставе:	амбијентална настава, учење кроз игру, учење путем решавања проблема, активно учење
Наставна и помоћна средства:	„паметни” телефон, QR кодови, интернет конекција, рачунар, папир
Унутарпредметна корелација:	Грађа и функција вегетативних и репродуктивних биљних органа.
Међупредметна корелација:	информатика и рачунарство (интернет, URL)
Наставни простор:	школско двориште
Образовни стандарди:	1.1.4, 1.2.3, 1.2.4, 1.3.1, 2.1.1, 2.1.2, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.5, 3.2.2, 3.2.3.
Литература за ученике:	Биологија за 5. разред основне школе
Литература за наставнике:	Ждерић, М., Миљановић, Т., <i>Методика наставе биологије</i> , ПМФ, Нови Сад, 2014.

	<p>Матановић, В., <i>Приручник за наставнике уз радни уџбеник биологије: за њихи разред основне школе</i>, Едука, Београд, 2008.</p> <p>Татић, Б., Блечић, В., <i>Системајика и филојенија виших биљака</i>, Завод за уџбенике и наставна средства, Београд, 1996.</p>
--	--

Артикулација часа

Уводни гео (5 минуја)

Наставник истиче назив наставне јединице и циљ наставног часа, а потом води демонстрацију и припрема ученике за самостални рад. Такође, наставник дели ученике у парове и обезбеђује неопходан папирни материјал.

Основни гео (35 минуја)

Након добијених инструкција, ученици у паровима самостално раде на решавању додељеног задатака.

Завршни гео (5 минуја)

Ученици извештавају о томе како су урадили задатке. Наставник анализира добијене резултате и коментарише их заједно са ученицима.

Приремни радови

Наставник:	Ученици:
<ul style="list-style-type: none"> – пописује биљне врсте у дворишту школе; – бира одговарајуће биљне врсте у складу са градивом и знањем ученика; – израђује и штампа мапу школског дворишта; – израђује онлајн квизове за изабране биљке; – повезује онлајн квизове са QR кодовима; – штампа и лепи QR кодове на изабрана биљна стабла. 	<ul style="list-style-type: none"> – понављају садржај наставне теме „Разноврсност биљака, значај и заштита”; – инсталирају апликацију QR – Barcode Scanner; – доносе „паметни” мобилни телефон на час биологије.

На претходном часу, наставник је најавио систематизацију градива и саопштио ученицима да је неопходно да понове градиво о разноврсности биљака. Такође, замолио је ученике да понесу своје „паметне” мобилне телефоне на следећи час биологије и да инсталирају апликацију QR – Barcode Scanner, која ће им омогућити да скенирају QR кодове. Он је објаснио ученицима да ће радити у паровима, и да ће за рад сваког пара бити неопходан један „паметни” мобилни телефон са интернет конекцијом.

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часа

Наставник:	Ученици:
<ul style="list-style-type: none">– саопштава задатке;– даје неопходне инструкције;– дели ученике у парове;– дели паровима мапу школског дворишта;– демонстрира скенирање QR кода и решавање онлајн квиза.	<ul style="list-style-type: none">– пажљиво слушају инструкције;– гледају демонстрацију;– постављају питања о могућим нејасноћама.

Наставник објашњава да је циљ часа поновити претходно градиво о разноврсности биљака (маховине, папрати, голосеменице, скривеносеменице) кроз рад у паровима. Следи диригована подела ученика у парове како би што већи број парова испоштовао критеријуме *йола* ученика (пар: дечак–девојчица) и *ипредзнања* ученика (пар: ученик са вишом оценом – ученик са нижом оценом). У наставку, наставник паровима даје мапу школског дворишта (Прилог, Слика 1) и наглашава да су изабране биљке, које ученици треба да пронађу, обележене на тој мапи. Он даље објашњава да се на сваком изабраном биљном стаблу налази QR код (Прилог С 2) који ученици треба да скенирају помоћу својих „паметних” телефона и инсталиране апликације. Скенирањем QR кода, апликација ће ученике упутити на онлајн квиз о биљној врсти на чијем стаблу се налази скенирани код (Прилог, Слика 3). Питања тог квиза заснована су на биолошкој систематици те врсте и на основним карактеристикама њене спољашње грађе. Наставник наглашава да је изабрано 12 биљних врста, из различитих група са којима су се ученици раније упознали (Прилог, слике 4–15). Сваки пар има задатак да пронађе све биљке, да скенира сваки QR код и да тачно реши дате квизове. Ученици који чине један пар треба да сарађују и да заједно одговарају на сва питања, користећи један „паметни” мобилни телефон.

Наставник демонстрира скенирање једног QR кода и делимично решавање квиза. Након тога, наглашава како је потребно да ученици детаљно читају дата упутства и питања, као и да имају право да на свако питање одговоре само једанпут.

🕒 Основни део часа

Наставник:	Ученици у паровима:
<ul style="list-style-type: none">– прати ученике;– пружа неопходну помоћ.	<ul style="list-style-type: none">– траже изабране биљке тако што анализирају штампану мапу школског дворишта;– скенирају QR кодове;– решавају онлајн квизове.

Ученици који чине пар самостално анализирају мапу дворишта школе и бирају путању којом ће се кретати. Наставник посматра ученике, креће се кроз двориште и пружа неопходну помоћ ученицима.

🕒 Завршни део часа

Наставник:	Ученици:
<ul style="list-style-type: none">– анализира добијене резултате квизова;– разговара са ученицима;– поставља ученицима додатна питања.	<ul style="list-style-type: none">– саопштавају своје утиске о школској активности;– одговарају на питања.

На крају часа, наставник и ученици се враћају у учионицу. Наставник похваљује ученике због уложеног труда при решавању новог задатка. Такође, он користећи мобилни телефон или рачунар анализира добијене резултате квизова и успешност ученика. Интернет апликација за израду онлајн упитника (*Survey Monkey*) пружа информације о питањима са малим процентом тачних одговора, на основу којих наставник иницира дијалог о потешкоћама које су ученици имали током решавања задатка. Ученици одговарају на додатна питања о разноврсности биљака како би се уклониле све мисконцепције и обезбедила дуготрајност стеченог знања. Такође, наставник пружа допунска објашњења о компликованим деловима градива

Весна Јеремић, наставница биологије,
Марија Филиповић, наставница музичке културе

Грађа и функција органа за излучивање

ОШ „Херој Срба”, Осипаоница

Разред	седми
Датум реализације	април 2018.

ПОДАЦИ О ЧАСУ

Наставна тема	Систем органа за излучивање
Наставна јединица	Грађа и функција органа за излучивање
Тип часа	обрада
Циљ часа	Упознавање с грађом и функционисањем органа за излучивање.
Образовни задаци	Поновити грађу органа за излучивање код важнијих група животиња и упознати грађу и функционисање органа за излучивање код човека.
Функционални задаци	Развијати способност анализирања, мишљења и закључивања.
Васпитни задаци	Развијати хигијенске навике и формирати правилан однос према телу.
Кључни појмови	бубрег, мокраћовод, мокраћна бешика, мокраћна цев, примарна и секундарна мокраћа
Образовни стандарди	<ul style="list-style-type: none">• БИ.1.2.4. познаје основну организацију органа у којима се одвијају различити животни процеси.• БИ.1.2.7. зна да организми функционишу као независне целине у сталној интеракцији с околином.• БИ.3.2.2. разуме морфолошку повезаност појединих нивоа организације и њихову међусобну функционалну условљеност.• БИ.3.2.3. разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције током еволуције.

Образовни исходи	Ученик разуме узроке развоја и усложњавања грађе и функције органа за излучивање током еволуције, зна карактеристике, грађу и основне функције органа за излучивање код човека.
Облици рада	фронтални, групни рад, рад у пару, индивидуални рад
Наставне методе	дијалoшка, демонстративна
Наставна средства	уџбеник, зидна слика, приступ интернету и рачунар (за сваког ученика)
Место извођења наставе	учионица, кабинет за биологију, рачунарска учионица
Корелација	биологија 6 – царство животиња, музичка култура
Литература и додатни материјал за наставнике	<ul style="list-style-type: none"> С. Здравковић, <i>Биологија 7 – уџбеник за седми разред основне школе</i>, Klett, Београд, 2012. Даница Ђурић, мр Весна Сурчински Миковиловић, <i>Биологија 7</i>, Едука, Београд, 2011.
Литература и додатни материјал за ученике	<ul style="list-style-type: none"> Даница Ђурић, мр Весна Сурчински Миковиловић, <i>Биологија 7</i>, Едука, Београд, 2011.
Напомене	<ul style="list-style-type: none"> Материјал коришћен на часу доступан је на блогу БИОЛОГИЈА https://vjbiologija.wordpress.com/, ауторка блога је Весна Јеремић. Музика која прати рад ученика доступна је на блогу МУЗИКА МОЈ ПУТ ДО СРЕЋЕ, ауторка блога је Марија Филиповић. https://muzikamojputdosrece.wordpress.com/ Потребно је да сваки ученик или сваки пар ученика има уређај са приступом интернету. Трајње делова часа није строго утврђено и зависи од темпа који ученицима највише одговара.

ТОК ЧАСА

Уводни део часа	<ul style="list-style-type: none"> Ученици имају задатак да у пару проуче текст из уџбеника који се односи на систем органа за излучивање. Наставник даје упутство да у току рада запишу нове појмове на које су наишли током рада. Ученици записују нове појмове на паноу и стављају на видно место у учионици. (Овај задатак испуњавају ученици који су први завршили читање текста из уџбеника.)
Главни део часа	<ul style="list-style-type: none"> Истицање циља часа, записивање на паноу који је већ постављен. Давање упутстава за рад парова. Потребно је да ученици приступе блогу <i>Биологија</i> https://vjbiologija.wordpress.com/.

	<ul style="list-style-type: none"> • Пронађу чланак „Систем органа за излучивање” и прате упутства. • Ученици помоћу алата <i>Версал</i> https://versal.com/learn/wzavzk/introduction треба да усвоје основна знања о човековом систему за излучивање. • Лекција је подељена на више делова и после сваког дела од ученика се тражи да одговори на питања у вези са делом лекције који је проучавао, па прелази на следећи део. • Сваки део лекције праћен је одговарајућим сликама које олакшавају рад. • Сваки пар ученика ради усклађеним темпом који је одговарајући за оба члана пара. • Наставник прати рад ученика и пружа подршку паровима којима је то потребно. • Ученици који држе напредују деле се у две групе (А и Б) и састављају питања везана за систем за излучивање. • Кад сви ученици заврше са радом и сви су разврстани у групе А и Б, наизменично одговарају на питања (чланови групе А одговарају на питања која су саставили ученици групе Б и обрнуто).
Завршни део часа	<ul style="list-style-type: none"> • Наставник указује ученицима на појмове које су издвојили на почетку часа; уколико има неразјашњених појмова, сад их објашњавају ученици који су их разумели. • Наставник даје упутство ученицима како би поновили научено да у алату <i>Квизлет</i> одиграју једну од понуђених игрица по свом избору, а код куће и остале https://quizlet.com/282877035/grad-a-i-funkcija-organa-za-izlucivanje-diagram/. • Евалуација се обавља тако што ученици попуњавају листић за самовредновање који је дат у прилогу.

Прилог

Листић за самовредновање	
Означи лик који показује у којој си мери задовољан/задовољна својим приказаним знањем на часу и напиши коментар.	
	
Коментар _____	<hr/> <hr/>

Јестиве и лековите биљке

Основна школа „Марија Трандафил”, Ветерник

ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ		
Општи методички подаци		
Разред :	V ₄	Редни бр. часа: 60
Наставни предмет:	Биологија	
Наставна тема:	Разноврсност биљака, значај и заштита	
Наставна јединица:	Јестиве и лековите биљке	
Тип часа:	обрада	
Циљ часа:	Упознавање ученика са одликама јестивих и лековитих биљака с циљем да се сагледа њихов значај за човека и природу.	
Задаци часа	Образовни задаци наставне јединице	
	<p>Ученици треба:</p> <ul style="list-style-type: none"> • да схвате значај, одлике и разлику између самониклих и гајених јестивих биљака; • да схвате значај лековитих, зачинских и индустријских биљака; • да схвате значај коровских биљака у природи. 	
	<p>Функционални задаци наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање вештина посматрања, уочавања, описивања, закључивања; • развијање вештина комуникације у групи и сарадничких односа; • развијање вештина говора и излагања; • развијање истраживачких вештина. 	
	<p>Васпийни задаци наставне јединице:</p> <ul style="list-style-type: none"> • развијање сарадничких односа; • развијање правилног односа према природи и њеној заштити. 	

Активност наставника:	Мотивисање и подстицање ученика за учење новог градива и повезивање са претходним знањима, мотивисање ученика на групни рад.
Активност ученика:	Дијалог, дискусија, практичан рад у групи, бележење, закључивање, демонстрација.
Исходи часа:	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none"> • познају одлике и врсте самониклих и гајених јестивих биљака, да знају да у природи постоје и отровне врсте које се не сакупљају, да знају да неке биљке имају и лековито својство, али се никако не користе без надзора лекара; • препознају зачинске биљке које се користе у свакодневној исхрани, да познају врсте индустријских биљака и њихов значај за човека; • знају да коровске биљке нису штетне у природи.
Наставне методе:	дијалогска, демонстративно-илустрациона, рад на тексту
Наставни облици рада	фронтални облик рада, индивидуални, групни рад
Наставна и помоћна средства:	рачунар, презентација, наставни листићи, природни материјал
Корелација:	екологија, географија, природа и друштво, историја
Образовни стандарди:	БИ.1.5.6, БИ 2.5.1, БИ 2.5.2, БИ 2.5.3, БИ 3.1.1.
Место и услови рада:	кабинет за биологију
Литература за наставника	<ol style="list-style-type: none"> 1. Тијана Прибићевић, Томка Миљановић, Весна Миливојевић, <i>Биологија за 5. разред</i>, Герундијум, Београд, 2013. 2. Јелена Станисављевић, <i>Методички приручник и оријентациони распоред за наставнике биологије уз уџбеник Биологија за 5. разред</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2009. 3. https://mikrosvijet.wordpress.com/2010/05/18/biljna-stanica/

Артикулација часа

Уводни део часа (5 минута)

Активности наставника

Наставник јасно истиче циљ и задатке часа. Са ученицима води дијалог постављањем питања и на тај начин их уводи у тему. На плазми пушта припремљену презентацију.

П: Шта је ипшредно да човек зна да би биљке сакуиљао и користио? **О:** Потребно је да познаје које делове тих биљака сме да користи. **П:** Оишкада

човек користи биљке у исхрани? О: Од давнина. П: У ком облику је прво коришћено биљке? О: У сировом необрађеном до проналазка ватре, када је почео термички да обрађује биљке. П: Шта је претходило оснивању насеља? О: Гајење биљака и припитомљавање животиња. П: Од којих врста воде порекло данашње гајене биљке? О: Од самониклих биљака.

Активност ученика

Ученици пажљиво слушају и одговарају на постављена питања.

Главни део часа (25 минута)

Активност наставника

Наставник приликом демонстрације користи природни материјал. У одсуству природног материјала служи се сликама са презентације. Главни део часа наставник води дијалог са ученицима постављајући питања. Уз помоћ питања заједно са ученицима врши поделу биљака на групе. На табли бележи поделу. Након тога ученици приступају групном раду.

Јестиве биљке које човек користи делимо на **самоникле** и **гајене**. П: Које биљке називамо самоникле? О: То су оне биљке које саме ничу и расту у природи. П: Где ћемо браћи самоникле биљке? О: Што даље од путева и загађених места.

Наглашава да се самоникле јестиве биљке беру док су младе од пролећа до јесени и да човек у исхрани користи различите делове биљака.

П: Да ли су све биљке у природи јестиве и да ли постоје отровне биљке? О: Нису. Постоје и отровне. П: Које отровне биљке смо досад научили? О: Тиса, љутић, булка. Јасно наглашава и постојање **отровних биљака** и да треба бити опрезан приликом сакупљања.

П: Које су то гајене јестиве биљке и како их можемо доделити? О: То су култивисане биљке (**гајене**) и делимо их на воће, поврће, житарице, зачинске, лековите...

Наставник говори о **лековитим биљкама** и да се оне користе уз надзор лекара. Јесу корисне, али могу бити и штетне у великим количинама или у неодговарајућим дозама. Објашњава да постоје и **медоносне биљке**. **Зачинске биљке** користимо у свакодневној исхрани као и **индустријске**. **Коровске биљке** човек уништава јер сметају гајеним врстама, али је корист од њих у природи велика. Ученици набрајају биљке из сваке групе. Уколико не знају које врсте припадају датој групи, препознају биљке са слика са презентације.

Затим ученике дели у четири групе од по пет до шест ученика. Свака група добија задатак који се састоји из три дела и природни материјал. Први део задатка је да ученици препознају природни материјал. Добиају две познате биљке и једну мање познату. Биљке које добијају су у употреби у свакодневном животу. Првој групи су дате биљке: маслачак, зеље, сремеш. Другој групи су дате биљке: липа, нана, кантарион. Трећој групи су дате биљке: бибер, оригано и ловор. Четврта група је добила: семе сунцокрета, детелину и соју.

Други део задатка је да наброје начине коришћења датих биљака у исхрани.

Трећи део задатка је питање на које треба да одговоре, а везано је за дату групу биљака. Питања су следећа: Зашто се сремеш (дивљи бели лук) назива и медвеђим луком? Шта мислите зашто се жалфија назива и чајем мудрости?

Зашто су у античкој Грчкој победници Олимпијских игара добијали венац од ловора? Зашто се у Јапану саде поља сунцокрета у близини нуклеарних електрана, нпр. Фукушимае?

Могу да користе уџбенике за препознавање непознатих биљака. Ученици се осим чула вида могу служити и чулом мириса, додиром. Задаци су подељени према тежини на основни, средњи и напредни ниво. Ученици за рад имају 15 минута. Наставник прати ученике, обилази групе и помаже им у раду.

Активност ученика

Ученици одговарају на питања, пажљиво слушају, гледају слике и природни материјал. У свескама бележе поделу биљака. Групни рад раде уз међусобно договарање и помагање. Препознају врсте и набрајају где се користе. Размишљањем и међусобним договором долазе до одговора на постављено питање. На наставним листићима бележе основно. Сви подједнако учествују у раду.

Завршни део часа (15 минута)

Активност наставника

Наставник изводи групе испред табле, слуша излагања и исправља их уколико је потребно. Понављају лекцију у кратким цртама. На крају часа разговарају о вежби и сумирају резултате. У педагошким свескама наставник бележи активност ученика и њихов рад. Задаје домаћи задатак за наредни час.

Активност ученика

Вођа групе или цела група излази испред табле, показују природни материјал који су препознавали. Набрајају начине употребе датих биљака. Читају постављено питање и одговарају на њега. Са наставником понављају лекцију и разговарају о групном раду.

Домаћи задатак

За наредни час ученици треба да наброје биљке које расту код нас и које користимо у исхрани за сваку од наведених група.

Изјед табле

Јестиве и лековите биљке

1. Самоникле биљке

- јестиве
- отровне
- лековите
- медоносне
- коровске
- житарице

2. Гајене биљке

- воће
- поврће
- лековите
- зачинске
- индустријске

Самоевалуација часа: оствареност припреме

одељење	остварен	делимично остварен	неостварен
V ₄	+		

Белешке: Ученици су били активни и успешно су извршили радне задатке.

Похваљени су за свој рад.

Ћелија – ћелијска мембрана

ОШ „Вук Караџић”, Житковац

Предмет: биологија

Разред: VII

Датум: 28. 9. 2016.

Наставна тема: Нивои организације биолошких система

Наставна јединица: Ћелија – ћелијска мембрана

Тип часа: обрада/вежба

Наставне методе: дијалoшка, монолошка, метода разговора, демонстративно-илустративна, експериментална, интерактивне методе

Наставна средства: табла, рачунар, пројектор, интернет веза, микроскоп, трајни препарат коже, стаклена чаша, пипета или цевчица, целофан, коцка шећера, воћни сируп, мастило, пластелин

Облик рада: игра улога, вршњачка едукација, метода практичног рада, групни облик рада, фронтални и индивидуални облик рада

Циљеви

Образовни:

- усвајање нових појмова (осмоза, дифузија, селективна пропустљивост, пасивни транспорт);
- упознавање са структуром и улогом ћелијске мембране;
- упознавање са процесом осмозе и дифузије извођењем огледа;
- повезивање градива са претходно наученим о ћелији у петом разреду;
- систематизација знања о облику, грађи и функцији ћелије и ћелијске мембране.

Васпитни:

- развијање радозналости и интересовања за практичну примену знања;
- развијање компетенција излагања код ученика;
- развијање практичних животних вештина (спретност, планирање времена);
- развијање сарадње и мотивације за рад у групи;
- помоћ ученицима који имају слабије резултате у учењу;
- развијање способности процене властитог рада.

Функционални:

- упознавање са значајем коришћења различитих извора информација у савладавању садржаја и примени знања;
- оспособљавање ученика за самостално извођење огледа с циљем практичне примене знања;

- оспособљавање ученика за самостално учење и препознавање корисних информација на интернету;
- уочавање битних чињеница и узрочно-последичних веза;
- развијање способности уобличавања стеченог знања у јединствену логичку целину;
- оспособљавање за самостално и групно учење и истраживање;
- ученици се припремају да успешно уче на вишем нивоу образовања (у првој години средње школе обрађује се ћелија) и да буду професионално и животно усмерени.

Стандарди: 1.2.1, 1.2.2, 1.2.3, 2.2.1, 2.2.2, 2.2.3, 2.2.4, 3.2.4, 1.6.1

Корелација:

- корелација унутар предмета: биологија за пети разред;
- са другим предметима: хемија, српски језик, енглески језик, ликовна култура, информатика и рачунарство.

Исходи:

- Зна да препозна делове ћелије и објасни њихову улогу.
- Уочава основне делове грађе ћелије: ћелијску мембрану, цитоплазму, једро, митохондрије.
- Уме да објасни улогу, грађу и значај ћелијске мембране.
- Успоставља везу између спољашње средине и ћелијске мембране.
- Повезује грађу различитих типова ћелија са њиховом улогом.
- Користи различите изворе информација током рада и развија самосталност у раду.

Број часа: 7

Напомена: У оквиру пилот-програма MARCH, одржан је огледни час у одељењу VII разреда. Игром улога (Роберт Хук, цитолог, научник 21. века, научник истраживач) подсетили смо се на откриће ћелије, шта је предмет проучавања цитологије и како данас претраживањем интернета долазимо до жељених информација.

Извођењем огледа: осмоза и дифузија ученици су се упознали са функционисањем ћелијске мембране (селективно пропустљива) и начином кретања честица у цитоплазми. Након дискусије сазнања су поткрепљена видео-материјалом: грађа ћелијске мембране и олакшана дифузија. Прављењем специјализованих ћелија од пластелина (нервна ћелија, мишићна ћелија и крвне ћелије) ученици су сазнали да ћелија има три димензије и да се облик ћелије прилагођава функцији коју обавља.

Завршни део часа укључује повезивање чињеница и сопственог искуства о ћелији, изложбу направљених ћелија и попуњавање евалуационог упитника. О активностима са часа и процедури извођења огледа можете више сазнати на блогу: blogpriroda.wordpress.com.

Часу су присуствовали и учествовали у активностима психолог школе и биолог-приправник.

Активности:

- Најава циљева часа и упознавање са активностима.
- Откриће ћелије – Роберт Хук. Чиме се бави цитологија? (игра улога).

- Анимална ћелија (видео-запис).
- Оглед: осмоза и дифузија.
- Дискусија: Шта се десило?
- Видео-записи: Олакшана дифузија. Грађа ћелијске мембране.
- Посматрање ћелије коже микроскопом.
- Дискусија о грађи ћелије, облику и величини ћелије.
- Прављење специјализованих ћелија од пластелина (нервна ћелија, мишићно влакно, црвена крвна зрнца).
- Решавање осмосмерке: ћелија (домаћи).
- Евалуација часа.

ПЛАН ЧАСА СА ВРЕМЕНСКОМ СТРУКТУРОМ

Фазе часа и трајање	Сврха	Поступак	Интеракција
1. Уводни део часа 5 мин	Упознавање ученика са темом, циљевима часа и активностима током часа.	Излагање наставника и упознавање ученика са задацима појединих ученика и њихових улога (историјска личност – Роберт Хук, цитолог, научник-истраживач, ученик 21. века, вајар...).	Наставник – ученици (цело одељење)
Главни део часа: 2. Откриће ћелије и цитологија (5 мин)	Подсетити ученике на откриће ћелије и на значај Роберта Хука. Шта је предмет проучавања цитологије.	Игра улога: први ученик Роберт Хук, други ученик цитолог. Ученици су добили задатак на претходном часу да прикупе информације о проналаску ћелије и чиме се бави цитологија.	Ученици са задужењима и ученици у одељењу. Ученик са задужењем и ученици у одељењу.
3. Шта је ћелија (5 мин)	Да се подсетимо шта је ћелија и нешто о њеној грађи.	Ученик 21. века објашњава како долази до информација на интернету. Видео 1: Анимална ћелија	Ученик истраживач, остали ученици, наставник.
4. Оглед: осмоза и дифузија (7 мин)	На основу огледа сазнати шта се дешава са ћелијском мембраном. Извођење закључка (у овом слушају са целофаном). Објашњење кретања честица у цитоплазми.	Извођење огледа (део огледа је постављен прошлог часа). Шта се десило? Зашто? Шта ви мислите о томе? На који начин се крећу честице у цитоплазми?	Ученик 21. века, остали ученици.

5. Олакшана дифузија (3 мин)	Какво је научно објашњење пасивног транспорта кроз мембрану.	Видео-снимак 2. са интернета, демонстративна метода.	Ученик 21. века, остали ученици, наставник.
6. Грађа ћелијске мембране (3 мин)	Да ученици схвате грађу и начин функционисања ћелијске мембране.	Симилација ћелијске мембране (два слоја липида и уроњени молекули беланчевина) Видео-снимак 3.	Наставник – ученици, интеракција у оквиру групе између ученика.
7. Прављење ћелија од пластелина	Прављењем ћелија од пластелина ученици треба да закључе да је облик ћелије повезан са улогом (специјализоване ћелије).	Поделити ученике у групе, објаснити задатак (фотографије ћелија и пластелин).	
8. Посматрање ћелије коже (10 мин)	Посматрањем ћелија под микроскопом ученици могу да закључе да су ћелије различитог облика у зависности од тога где се налазе.	Четири групе. Прва група посматра ћелије коже помоћу микроскопа (трајни препарат), три групе вајају ћелије: нервну, мишићну, црвена крвна зрнца.	
Завршни део часа 7 мин	Повезивање чињеница и сопственог искуства о ћелији, запажање ученика.	Домаћи: Осмосмерка о ћелији.	Ученици у одељењу, наставник.
	Евалуација часа.	Изложба направљених ћелија, попуњавање упитника.	

Активност ученика: учествују у активностима, прате излагање наставника и својих другова, записују са табле, демонстрирају оглед, анализирају проблем, излажу садржаје, објашњавају, презентују, одговарају на питања, изводе закључак, претражују интернет, израђују моделе ћелија, дискутују.

Наставник припрема и организује наставу. Координира током часа и прати активност ученика. Ствара позитивну радну атмосферу, прати и усмерава процес учења. Инсистира на систематичности у раду и поштовању правила. Похваљује ученике и истиче шта је добро, креативно. Прати и вреднује активности ученика и даје препоруку за даљи рад.

Запажања: Активности су планиране из угла ученика. Важно је да се ученици укључе у припрему и организацију часа. Тиме се постиже одговорност у обављању задатка. Ученици у комуникацији са другим ученицима ослобађају се страха од јавног наступа, уче на који начин могу да користе информације које су им доступне на интернету, али и практично примењују своја знања. Добит од оваквог начина рада јесте унапређење наставног процеса и мотивација ученика да свој задатак обаве успешно. Активним приступом постиже се трајност и квалитет стеченог знања. У процесу учења комбиноване су теоријске и практичне методе учења (активно учење и вршњачко учење). На часу су сви ученици на одеђени начин учествовали. Унапређен је процес учења сваког ученика.

Резултати:

- ▶ час је динамичан, подстицајан и занимљив;
- ▶ појачана пажња и заинтересованост за рад;
- ▶ пораст мотивације код ученика;
- ▶ функционална примена знања
 - проблем је анализиран различитим приступом: објашњење, излагање, демонстрирање огледа, претраживање интернета;
- ▶ већа интерактивност у раду
 - ученици показују мотивисаност, креативност и сналажење у прављењу модела ћелије.

За детаљнију обраду ћелијске мембране одлучили смо се јер ученици имају одређено предзнање о ћелији. О грађи и улози ћелије радили су у петом разреду. У седмом разреду количина информација о ћелији се повећава и представља добру основу за даље школовање. Наставни садржаји изучавају се кроз огледе и примену ИКТ. Примењују се различите технике учења на часу. Уколико има ученика у одељењу који раде по ИОП-у, раде се индивидуални задаци. Ученик треба да обоји ћелију или да уз помоћ слике обележи делове ћелије.

За евалуацију се користи евалуациони упитник и домаћи задатак (осмосмерка о ћелији). Евалуациони упитник је чек-листа којом ученици дају мишљење о начину рада на часу. Кроз решавање осмосмерке ученици треба да препознају делове ћелије и повежу их са њиховом улогом. Уколико нема довољно времена на часу, ученици решавају осмосмерку за домаћи. **Прилог 1** и **Прилог 2**.

Прилози: фотографије са часа, видео-записи и линкови ка интернет странама.

Животиње у повртњаку и на њиви

ЈУ ОШ „Свети Сава”, Добој

ВРИЈЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ: 27. април 2018, од 14²⁰ до 15⁰⁵

РАЗРЕД И ОДЈЕЉЕЊЕ: V₁

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: познавање природе

НАСТАВНА ТЕМА: Животне заједнице

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: **Животиње у повртњаку и на њиви**

ТИП ЧАСА: обрада

ИНОВАТИВНИ МОДЕЛ: компјутеризована настава (е-учење)

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ПРОЦЈЕНУ НИВОА ОСТВАРЕЊА ИСХОДА УЧЕЊА

Ниво знања, вјештина и ставови	ИСХОДИ УЧЕЊА НА ЧАСУ (САЗНАЈНО И АФЕКТ ПОДРУЧЈЕ) Ученици знају – могу – умију да:
1. Ниво знања најнижи ниво: познаје, именује, идентификује...	<ul style="list-style-type: none">• именују/наброје животиње у повртњаку и на њиви;• идентификују на сликама и разликују животиње као што су птице, животиње које живе под земљом и штетни инсекти који живе на листовима и плодовима биљака;• знају да постоје различите животиње у повртњаку и на њиви.
2. Разумијевање, схваћање и њимање: интерпретира својим ријечима, опише, објасни...	<ul style="list-style-type: none">• разумију појмове: повртњак, њива, као и појам корисних и штетних животиња које се налазе у повртњаку и на њиви;• могу да наведу/уоче примјере за сваку животињу, како корисну и штетну, у повртњаку и на њиви;• могу самостално да опишу и/или објасне сваку животињу која је корисна или штетна у повртњаку или на њиви.
3. Примјена, евалуација и изражавање осјећања и ставова...	<ul style="list-style-type: none">• уз подстицај могу да процијене и објасне зашто је нека животиња корисна, а нека није у повртњаку или на њиви;• могу да наведу/уоче међусобне односе и утицаје биљака и животиња у повртњаку и на њиви и да их објасне;• подстичу критички однос према животињама и развијају одговорност према животињама у повртњаку и на њиви.

МИКРОПЛАН НАСТАВЕ У ОБРНУТОМ ДИЗАЈНУ

1. Идентификација жељених резултата:

- оспособљавање ученика за посматрање, препознавање и именовање животиња које живе у повртњаку и на њиви, да уоче сличности и разлике;
- проширивање знања о живом свијету, стаништима и животним заједницама;
- развијање радозналости, интересовања и способности за активно упознавање природног окружења;
- развијање љубави према природи и животињама;
- оспособљавање за самостално учење и проналажење информација;
- развијање виших интелектуалних процеса;
- подстицање мотивације и навикавање на истраживачки рад;
- развијање интересовања за праћење сопственог напретка и
- развијање интересовања за примјену рачунара у учењу.

2. Одређивање прихватљивих доказа:

- успјешно ријешене загонетке;
- успјешно ријешени задаци у пару;
- успјешно коришћење *MS PowerPoint* и
- 75 одсто и више тачних одговора у петоминутној провјери.

3. Планирање искустава учења и поучавања:

- рјешавање загонетке (мотивација ученика за рад);
- обрада наставних садржаја путем мултимедијалне мапе ума;
- подјела материјала и упутства за рад;
- интерактивни рад ученика у пару на рачунарима;
- извјештавање парова уз сарадњу са учитељицом;
- петоминутна провјера знања;
- анализа рада на крају часа.

4. Материјално-техничка основа наставног рада:

- е Учионица;
- пројектор и платно;
- мапа ума у електронској форми путем *FreeMind*;
- наставни листић у електронској форми;
- презентације у *MS PowerPoint*.

Облици наставног рада:

- фронтални, рад у пару, индивидуални.

Наставне методе:

- метода наставног разговора;
- метода усменог излагања;
- метода писаних радова;
- метода рада на тексту;
- метода поучавања;
- метода демонстрације и илустрације (презентација наставних садржаја уз помоћ мапе ума путем *FreeMind* и *MS PowerPoint*).

Начини провјере остварености исхода учења:

- усмени разговор,
- извјештавање ученика о урађеним задацима,
- петоминутна провјера знања,
- анализа рада на крају часа.

Временска динамика наставног рада:

- рјешавање загонетки (мотивација ученика за рад),
- обрада градива путем мултимедијалне мапе ума,
- интерактивни рад ученика у пару,
- презентација интерактивног рада у пару уз сарадњу са учитељицом,
- петоминутна провјера знања,
- анализа тока рада.

(45 мин)
(око 2 мин)
(око 5 мин)
(око 15 мин)
(око 15 мин)
(око 5 мин)
(3 мин)

ПРИПРЕМНЕ АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА

Прије почетка угледног часа, ученици су подијељени у парове за рад на основу извлачења сличица. Сваком пару додијељен је рачунар. Парови ће се прије почетка реализације наставних активности повезати са мојим рачунаром и регистровати у програму *MythwareeUcionice*. Након што се сви ученици повежу, шаљем им потребан материјал за рад.

ТОК И СТРУКТУРА ИНОВАТИВНОГ НАСТАВНОГ РАДА

1. КОРАК: Мотивација ученика за рад

Час почиње рјешавањем загонетки које ученицима усмено говорим и они покушавају да их одгонетну и на тај начин се подсећамо особина неких животиња (*нпр.: зеца, славуја, мрав, њуж, лисица*):

Пјева као.....	СЛАВУЈ
Брз као.....	ЗЕЦ
Спор као.....	ПУЖ

Помоћу рјешавања законетки долазимо до саопштавања циља часа и записивања на табли у виду наслова: **ЖИВОТИЊЕ У ПОВРТЊАКУ И НА ЊИВИ**, а затим понављамо шта је повртњак, а шта њива.

2. КОРАК: Мултимедијална обрада наставних садржаја

Након уводног мотивационог почетка часа, слиједи обрада наставних садржаја путем мултимедијалне мапе ума. Ученике уводимо у основне појмове везане за ту наставну јединицу како би могли самостално да трагају за новим знањем.

❖ Мапа ума (Прилог бр. 1)

3. КОРАК: Интерактивни рад ученика у пару на рачунарима

Ученицима објашњавам задатке за рад. Сваки пар је добио документ у коме се налази опис одређене животиње која живи у повртњаку или на њиви, а након тога и неколико питања за рад. Говорим ученицима да ће сваки, већ одабрани пар, имати задатак да нам представи дату животињу и њене карактеристике помоћу презентације ППТ тако што ће одговорити на постављена питања.

Током ученичког рада, обилазим парове и дајем им по потреби додатна објашњења.

❖ Наставни листић за рад у пару (Прилог бр. 2)

4. КОРАК: Презентација интерактивног рада у пару уз сарадњу са учитељицом

Повратну информацију ћемо добити извјештавањем парова ученика о свом раду тако што ће се демонстрирати рад одређеног пара осталим ученицима преко опције *дијелење екрана* како би сви ученици могли да виде активности тог пара. Сви ученици пажљиво прате и коригују евентуалне грешке и недостатке.

Послије сваке њихове презентације, пуштам преко мапе ума аудио-запис о датој животињи.

а) Презентовање аудио-визуелног записа

ПТИЦЕ;

б) Презентовање аудио-визуелног записа

ЖИВОТИЊЕ КОЈЕ ЖИВЕ ПОД ЗЕМЉОМ;

в) Презентовање аудио-визуелног записа

ШТЕТНИ ИНСЕКТИ.

5. КОРАК: Петоминутна провјера знања

Уз помоћ *Mythware*-а покрећем тест за петоминутну провјеру. Након завршетка теста, оцјењујем тестове и шаљем повратну информацију ученицима (*процентни успјешности и оцијењен тесст на увид*).

❖ Електронска петоминутна провјера знања (Прилог бр. 3)

6. КОРАК: Анализа тока рада

Методом разговора понављамо наставне садржаје, а потом анализирам час.

- ✓ Да ли им се допада овакав начин рада, шта им се посебно свиђа, а шта би вољели да промијене.
- ✓ Да ли им је лакше да уче уз помоћ рачунара.

ПЛАН ЗАПИСА НА ТАБЛИ (платну)

Ученици ће добити одштапану мапу ума на тему ЖИВОТИЊЕ У ПОВРТЊАКУ И НА ЊИВИ, коју ће залијепити у своје свеске и за домаћу задаћу ће имати задатак да прошире ту мапу ума као што смо ми радили на часу. Тиме ће имати преглед цјелокупног наставног садржаја.

ФИЗИКА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Сила потиска у течности и у гасу

ОШ „8. октобар”, Власотинце и одељење за математичке таленте ОШ „Вук Караџић”, Лесковац

МЕТОДИЧКИ ПОДАЦИ О ЧАСУ

Разред: VII

Редни број часа: 43.

Наставна тема: Равнотежа тела

Наставна јединица: Сила потиска у течности и у гасу

Тип часа: обрада наставног градива

Кључни појмови: притисак, потисак

Место извођења часа: кабинет за физику

Корелација: математика, физика за шести разред

Стандарди: ФИ 1.1.1, ФИ 1.4.1, ФИ 1.4.3, ФИ 2.1.1, ФИ 2.1.2, ФИ 2.1.5, ФИ 2.1.6, ФИ 2.4.1, ФИ 2.4.2, ФИ 2.4.3, ФИ 2.6.1, ФИ 2.6.2, ФИ 3.1.4, ФИ 3.4.1.

Облици рада: фронтални, индивидуални и индивидуализирани, групни, тимски и рад у пару

Наставна средства: табла, креда, свеска и оловка традиционално као и постери и илустрације, Слајд 14, прибор за огледе, сталак, посуда са водом, чаша, свеже јаје, со, динамометар, гумена лопта, метална лопта, метални предмет, модел коцке, балон са хелијумом

Циљ часа: Усвајање знања о притиску и потиску као и утврђивање знања о појму равнотеже.

Васпитни задаци: Развијање самосталности у интелектуалном раду као и вештина решавања проблема у групи.

Задаци часа

Образовни задаци: Усвајање новог појма – потиска, повезивање са хидростатичким притиском као и успостављање везе између ових појмова.

Функционални задаци: Развијање способности учења слушањем, развијање вештина препознавања, увежбавање изражавања сопственог размишљања, развијање логичког мишљења, увежбавање записивања, подстицање на активни рад, развијање смисла за прегледност и поступност и експериментални рад и мерење.

Васпитни: Подстицање ученика на самостално учење и тимски рад, јачање мануелних способности, развијање кооперативности, утемељење радне навике, развијање способности истрајавања у преданом раду, задовољства сопственим постигнућима и мотивација за даљи рад.

Наставне методе: монолошко-дијалoшка, илустрaционо-демонстрaционо, метод практичног рaдa у лабораторијском експерименту и активно учење путем открићa и решавањa практичних проблема

Литература: Сви акредитовани уџбеници и приручници за 7. разред основне школе, лична библиотека и интернет.

Компетенције: За целоживотно учење, за рaд са подaцимa и информацијaмa, за рaд са мерним инструментимa, за комуникацију и сарадњу.

Активност ученикa: Слушaју и посматрaју, учествују у разговору, постављaју питањa и одговарaју на постављена питањa, анализирају појмове, учествују у дискусији, учествују у експерименту, записују.

Активност наставникa: Даје уводну реч, објашњaва нове појмове, даје упутствa, објашњaва улогу ученикa у огледу и пружа сву неопходну помоћ.

Анализа часa: Кроз самoeвалуацију и корекцију уз процену остварености стандардa.

Напомене: Увођење једноставних експериментa за демонстрирање физичких појaвa и законa има циљ да врати оглед у наставу физикe, да развијa радозналост и интересовање за физикy код ученикa и да користи истраживачки приступ природним наукама уопште. Једноставне експерименте могу да изводе и сами ученици на часу или да их понове код куће, користећи многе предмете и материјале из свакодневног живота.

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део часa (5 до 10 минута)

Ако је Египат дар реке Нила, онда је разумевање потиска сигурно дар Архимедa. Сваки увод на ову тему вратиће нас у антику. Ја предлагем „причу из учионице”. То је моја прича о Архимеду и, наравно, потиску.

Прича из учионице

Велики је изазов предаваћи закон потиска јер се намеће потпреда да се ученици упознају са животном и делом Архимедa. То се догађа у седмом разреду, баш некако кад животињи диорисам уведу наше ученике у доба њубертејта. Реакције су емотивније, њублика је жељна атракције, а тема је преоздильна.

Како савладаћи овако велики изазов и задовољити аудијоријум?

И већ на прве речи јавио би се неко и констатиовао – тај је доскочио лоповима! Морао сам да реагујем и објасним да је Архимед од краља Хиерона добио задатак да установи да ли је круна коју праве јувелири од чистој злати или је у њу залућало и нешто сребра. То је било веома давно, кажем, у прећем веку пре н. е. у Сиракузи, а данас се код нас не краде? Чак сам за те потпреде развио и научну теорију краће уз објашњење да смо тустину као физичку величину већ научили у прећходном разреду.

Смех је заокупио слушаоце. Нико ми није веровао, али сам изгубио добру атмосферу за рад. И све би било добро да је Архимед користио туш, али он се купао у кади. Нашао решење док је лежао у кади, открио закон физике, испрчао на улици уз чувено: Еурека!

У ваздуху се осећа вајра, следи питање да ли је био на, као од мајке рођен.

Опет морам да уозбиљим ситуацију и кажем како ја годинама покушавам да снимим филм о Архимеду, али не могу да пронађем главну тему. И можда замислити, пола одељења руке ка небу. Следи одговор на претходно питање.

Та сцена када Архимед на, као од мајке рођен, испрчава на улици и виче: Еурека, мало је незгодна, камера све види... И ипак сам поново остао без главне теме, ништа од филма.

Данас су слободне велике. Не бих се укључио у даљу анализу, предлажем да се вратимо на час.

Питајте ученике где су се купали њихови баке и деке и њихови баке и деке... Е сад је публика збуњена. Да није неки хакузи посреди, питање. И онда као и сваки наставник морам да знам одговор на свако питање. Одговор је: у користи.

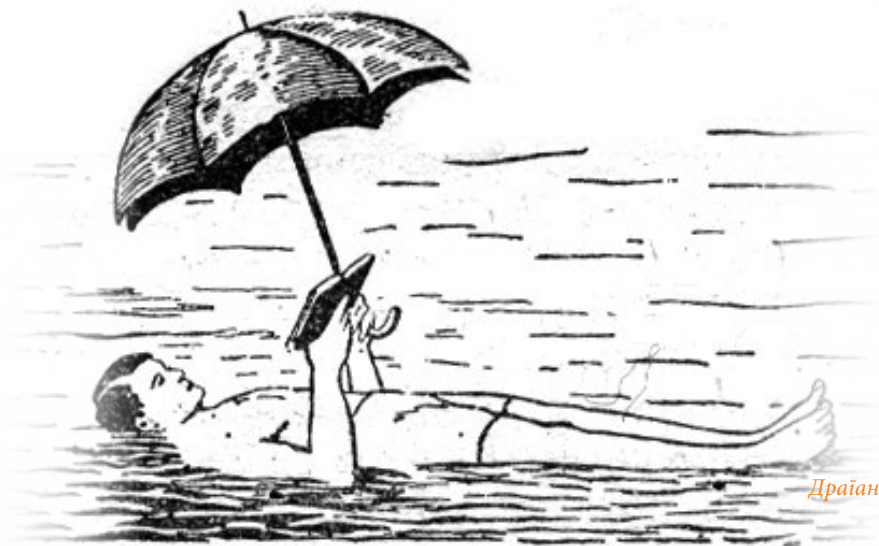
Да, моји ученици двадесет година и мало више након Архимеда купају се у користи.

Причамо о законима физике, када остаје за додатну наставу, а биће и додатне приче о кади у којој је пронађен закон физике.

🕒 Главни део часа (30 до 35 минута)

Први корак: Нека тела пливају, а нека тону у води

Наставник враћа ученике на летњи распуст: право у море, језеро, реку... Сви се радо сећају тих тренутака. Сећање резултира закључком да нека тела пливају на води, док друга тону. Примера је много. Ученици наводе примере: плива санта леда у океану, дрво у реци... тоне камен у језеру...

Други корак: Шта то пркоси сили Земљине теже

Наставник покушава да се ослободи силе Земљине теже. Не успева. То је централна сила усмерена вертикално надоле и она уређује дешавања на нашој планети.

Поменута тела која пливају налазе се у стању равнотеже па због тога на њих поред силе Земљине теже мора да делује и нека сила истог правца, а супротног смера. Закључак изводе ученици. То је сила потиска. Или, једноставно, потисак.

Мали оїлег 1: Да ли свеже јаје плива или тоне у води

Свеже јаје тоне у чаши са водом. Уколико додамо кухињску со, оно ће испливати. Свеже јаје плива у сланој води. Дискусија, ученици објашњавају оглед. Закључак: Свеже јаје, тј. његов течни садржај, има мању густину од густине слане воде, а већу од обичне. То је тајна ове магије.

Свеже јаје у сланој и у обичној води

Уколико је тежина свежег јајета Q већа од силе потиска F_p , оно тоне:

$$Q > F_p$$

У супротном, плива:

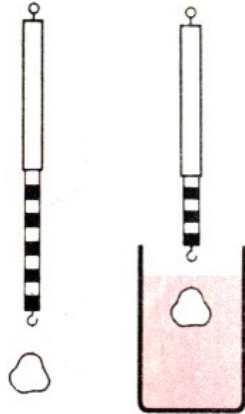
$$Q < F_p$$

Поставља се питање шта ће се догодити у случају када је потисак једнак тежини. Да ли се тело може налазити у равнотежи на било ком месту у течности? Одговор је потврдан: тело може и да лебди у течности.

$$Q = F_p$$

Мали оілег 2: Шта показује динамометар

Уз причу о Архимеду, оцу теоријске физике, формирају се две групе. Прва група мери тежину комада метала у ваздуху динамометром. Резултат записују на табли. Друга група мери тежину истог тела, али потопљеног у течност, тј. воду. Такође резултат записује на табли.

За то време наставник подсећа ученике да је тежина сила којом неко тело притиска хоризонталну подлогу или затеже носач о који је обешено.

Резултат мерења показује да је тежина тела у течности мања. Ученици већ знају одговор. Тела потопљена у течност привидно су лакша. Дејство силе потиска је очигледно.

Трећи корак: И на небу и у води

Потисак се јавља када је неко тело окружено течношћу, тј. последица је међуделовања тела и течности у којој се оно налази. Шта ће се догодити када је тело окружено ваздухом, тј. гасом?

Следи објашњење да се сила потиска или једноставно потисак јавља и у гасовима, само је много мањег интензитета. Сетимо се балона који лебди у ваздуху.

Потисак је дакле својствен флуидима. Закони физике су универзални.

Наставник затвара прозор и из ормана излеће балон са хелијумом на коме је шаљиви натпис о потиску. Ученици одобравају. Након овог теоријског и експерименталног упознавања са потиском, предлаже његово објашњење законима физике. Наставник захтева додатну пажњу.

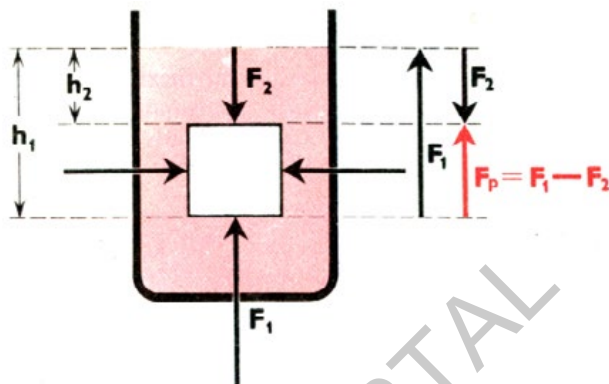
Метеоролошки балон

Четврти корак: Дејство хидростатичког притиска

Опет се враћамо у лето, ронимо у води где нас чека хидростатички притисак, тежински притисак воде, са којим смо се упознали у шестом разреду и који, поред њене густине ρ , директно зависи и од дубине h :

$$F = \rho g h$$

Наставник предлаже да у воду заронимо коцку чији модел стоји на катедри, што и чини.

Објашњава: На бочним, наспрамним странама коцке хидростатичке силе имаће увек исти правац, али супротни смер, тј. поништаваће се. Међутим, то није случај и са доњом и горњом страном коцке. На горњу страну коцке услед мање дубине h_2 делује мањи хидростатички притисак, тј. делују мање хидростатичке силе F_2 вертикално надоле. Хидростатички притисак расте са дужином, па је доња страна коцке која се налази на већој дубини h_1 изложена дејству већих хидростатичких сила F_1 усмерених вертикално нагоре. Та разлика, $F_1 - F_2$ имаће смер веће силе, вертикално навише.

Сила потиска F_p је дакле једнака разлици вертикалних сила које делују на потопљено тело, од којих већа делује са доње, а мања са горње стране:

$$F_p = F_1 - F_2$$

Закључак: Укупна сила која делује на урођену коцку, а која потиче од хидростатичког притиска, усмерена је вертикално нагоре и тежи да тело потисне. Зато је и зовемо потисак.

Тело било каквог облика можемо сматрати мноштвом таквих малих коцки те се изнети закључак може уопштити. Физички закони важе универзално. Једноставно, потисак је својствен свим телима. Сетите се само почетка часа.

Пети корак: Од чега зависи потисак

1. Наставник наводи неке примере у форми питања: Где је потисак већи: у речној или у морској води? Како би изгледало купање у Мртвом мору?

Потисак зависи од врсте течности, тј. од њене густине. Исти закључак важи и за гасове. Многа тела која пливају у води то неће моћи у ваздуху.

Закључак је недвосмислен: потисак је утолико већи уколико је већа и густина ρ :

$$F_p \sim \rho$$

2. Шта се догађа при потапању гумене лопте? Што је потопљени део лопте већи, тј. што је већа потопљена запремина, већи је и потисак.

$$F_p \sim V$$

Наставник покушава да зарони у воду малу гумену лопту. Демонстрира дејство зависности потиска од запремине.

Потапање је могуће, али када наставник малу гумену лопту замени сличном металном куглом, снага и немоћ потиска је очигледна. Ученици се позивају да активно учествују у наредном огледу. Кратка пауза.

🕒 **Завршни део часа** (5 до 10 минута)

Ученици се деле у три групе. Свака група добија истоветну пластичну боцу (исте запремине) са затварачем и оловне куглице. Боце су транспарентне па ће и визуелно помоћи наредној магији. Задатак сваке групе је да убацивањем оловних куглица оствари различите тежине тако да потопљена боца плива у случају треће групе, лебди, тј. тоне, у случају друге, тј. прве групе.

О резултатима се дискутује.

На боце зароњене у течност делују једнаке силе потиска због једнаких запремина. Када је укупна тежина боце и додатих куглица већа од силе потиска, она тоне, лебди у случају када су тежина и потисак једнаки, а за пливање је довољна и празна боца.

Најлакши задатак, погађате, имала је трећа група. Наставник честита ученицима на успешно обављеном задатку, подсећа их да је тежина пропорционална маси $Q = m g$ и закључује:

Уколико је средња густина тела мања од густине течности, тело ће у њој пливати, у супротном ће потонути, а лебдети у случају њихове једнакости.

Ово сазнање омогућава да и тела веће густине од густине течности могу пливати уколико се комбинују са лакшим телима, тј. са телима мање густине. Тако плива кутија од гвозденог лима, комад дрвета са металним ексерима...

Наравно, пливају и бродови чије је корито метално, а унутрашњост испуњена ваздухом.

И ми смо тако допловили до краја.

Последњи корак: Домаћи задатак

Поред обавезног купања у кади, наставник захтева и одговоре на следећа питања:

Шта ће се догодити са дужином роњења брода када уплови из реке у море? Која је улога риблиг мехура? Како се ваздушни балони пењу навише?

За ученике који желе да знају више: Кратка прича па задатак

Смрзавањем чиста вода прелази у лед и том приликом повећава своју запремину за деветину. Ваш задатак је да на основу овог податка одредите део ледене санте, запремину која вири изнад површине воде. Ученици записују шта имају за домаћи задатак. За то време следи помоћ. Наставник даје упутство. Санта леда плива када је сила потиска која делује на део санте који је у води по интензитету једнака њеној тежини.

Слика ледене санте за крај часа и жеља да наредно лето испуни уживање у потиску.

Санта леда

Мерење времена

ОШ „Ђура Јакшић”, Чуруг

РАЗРЕД: VI	ПРЕДМЕТ: ФИЗИКА	Редни број часа: 37
Датум: 25. јануар 2018.	ЦИЉ ЧАСА: Формирање појма време и усвајање битних чињеница о мерењу времена.	
НАСТАВНА ТЕМА: МЕРЕЊЕ	ЗАДАЦИ ЧАСА	
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: Мерење времена	– Усвајање ознаке и јединица за изражавање времена. – Схватање зашто је важно мерење времена. – Дефинисање појма време. – Увиђање односа између мерних јединица за време.	
ТИП ЧАСА: ОНГ	– Учење мерила којима се мери време. – Дефинисање појмова временски тренутак и интервал.	
ОБЛИК РАДА: фронтални и групни	– Развој интелектуалних способности ученика. – Развој радне културе.	
МЕТОДЕ РАДА: вербална, текстуална	– Развој самосталности у раду и мишљењу. – Развој способности јасног и прецизног изражавања.	
НАСТАВНА СРЕДСТВА: креда, табла, радни листићи, штампани материјал, лаптоп, картице за евалуацију часа	– Развој научног погледа на свет. – Побуђивање интересовања за физику. – Подстицање радозналости.	
КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: време, јединице мере, мерила, временски тренутак и интервал	– Подстицање на рад и учење. – Повећање самопоуздања код ученика.	
КОРЕЛАЦИЈА: српски језик, математика	– Увиђање повезаности новог градива са свакодневним животом. – Повезивање претходно наученог и новог градива.	
СТАНДАРДИ КОЈИ СЕ РЕАЛИЗУЈУ:		
ФИ.1.4.2. уме да препозна мерила и инструменте за мерење дужине, масе, запремине, температуре и времена.		
ФИ.1.4.3. зна да користи основне јединице за дужину, масу, запремину, температуру и време.		
ФИ.2.4.3. уме да користи префиксе и претвара бројне вредности физичких величина из једне јединице у другу, нпр. километре у метре.		

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА: извођење закључака, одговарање на питања, слушање, учествовање у активностима које је осмислио наставник, евалуација часа.

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА: идентификација циља часа, планирање, програмирање и организовање рада на часу, објашњавање, стварање позитивне радне атмосфере, праћење и усмеравање процеса учења, подстицање и усмеравање ученика на рад, утврђивање исхода учења.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКА:

1. Крнета, М., Стевановић, К. (2013), *Физика: уџбеник за 6. разред основне школе*, Београд: БИГЗ.
2. Крнета, М., Стевановић, К., Тошовић, Р. (2013), *Физика: збирка задатака са лабораторијским вежбама за шести разред основне школе*, Београд: БИГЗ.
3. Крнета, М., Стевановић, К. (2013), *Методички њручник за наставау физике у шестом разреду основне школе*, Београд: БИГЗ.

ЛИТЕРАТУРА ЗА УЧЕНИКЕ:

1. Крнета, М., Стевановић, К. (2013), *Физика: уџбеник за 6. разред основне школе*, Београд: БИГЗ.
2. Крнета, М., Стевановић, К., Тошовић, Р. (2013), *Физика: збирка задатака са лабораторијским вежбама за шести разред основне школе*, Београд: БИГЗ.

ТОК И САДРЖАЈ ЧАСА

Уводни део часа (20 минута)

– Истицање циља часа.

– Истицање кључних речи.

– Ученици гости изводе игру улога. (Три ученика VIII разреда изводе малу драмску сцену. Када наставница саопшти циљ часа и нагласи кључне речи, онда ће ови ученици ући у учионицу. Они ће глумити ликове из приче „Алиса у земљи чуда” [Алису, Белог Зеца и Краљицу]. Наиме, Краљица ће ући бесна у учионицу и викаће да се Алиси одруби глава јер јој само одговара и преиспитује њене речи. Извршење казне ће спречити Бели Зеца, који ће молити Краљицу да помилује Алису. Она ће пристати на то само под условом да Алиса реши задатке из физике које јој она да и ако одговори на њена питања у вези са временом. Алиса ће негодовати јер тврди да уопште не зна физику. Краљица ће онда опет тражити Алисино погубљење. Међутим, Бели Зеца ће опет молити Краљицу за помиловање. Он ће предложити да Алиси помогну ученици VI разреда јер је чуо да су они одлични познаваоци физике, те ће лако решити задатке. Бели Зеца и Алиса питају ученике хоће ли јој помоћи. Ученици пристају да решавају задатке, уз стални надзор наставнице. Краљица пристаје на понуду, смејући се и говорећи како јој ни они неће моћи помоћи, те да ће се свакако извршити њена првобитна наредба. Након кратког промишљања, Краљица одлучује да организује такмичење како би допринела занимљивости догађаја. Краљица остаје као посматрач и контролор, као и Бели Зеца и Алиса.)

🕒 Главни део часа (40 минута)

– Краљица објашњава правила рада у групама. (Ученици у групама решавају задатке у вези са временом. Задаци су различитих нивоа, од основног до напредног. Док раде задатке, ученицима се мери време [Бели Зеџ мери време и упозорава ученике на његово истицање]. Свеукупно задаци се раде пола сата. Задатак са основног нивоа ради се пет минута, са средњег 10 минута, а са напредног 15 минута. Уколико ученици тачно реше задатак, добијају 5, 10 и 15 бодова [на сваком нивоу посебно]. Уколико раније реше задатак, добијају додатних 5 поена, а уколико га до истека времена тачно не реше, не добијају бодове. Бодове на табли записује Алиса. Осим што сами раде задатке, ученици имају право на помоћ за решавање задатака на средњем и напредном нивоу. Ту помоћ им на средњем нивоу пружа Бели Зеџ, а на напредном наставница. Кад ученици тачно реше задатке, добијају први део ослобађајуће повеље којом се Алиси признаје помиловање, а на којем се налази и текст везан за мерење времена. [Први део повеље је подељен у три дела. За сваки тачно решен задатак добија се један део текста. Уколико ученици не реше тачно задатак за одређено време, не добијају део текста. Ученици који не реше тачно задатак до истека времена, добијају решење задатка.] Решења задатака ће проверавати Краљица и даваће делове повеље. На крају, после решавања задатака, организоваће се такмичење. У оквиру тог такмичења ученици ће одговарати на питања у вези са добијеним текстом. Тачан одговор на свако питање донеће 5 поена. Група која на крају часа буде имала највише поена биће проглашена победником и добиће и други део повеље за Алису. И ученици који раде по ИОП укључени су у рад група. Наиме, три ученика који раде по ИОП распоређују се у три групе. Они добијају посебно припремљене задатке у вези са временом. Уколико реше тачно те задатке, њихове групе ће добити додатне поене на крају такмичења [20 поена]. Наставница ће утврдити да ли су ти задаци исправно решени.)

– Краљица даје Белом Зеџу бецеве са логом групе које он даје члановима група.

– Краљица даје Алиси папире са задацима, а она их дели унапред одређеним хетерогеним групама. Свака група има по пет ученика. Све три групе имају исте задатке. Сав штампани материјал се налази у прилогу.

– Ученици раде у групама на објашњен начин.

🕒 Завршни део часа (30 минута)

– Ученици 10 минута проучавају добијени текст.

– Краљица провера знање ученика о мерењу времена. (Питања: 1. Зашто је важно мерење времена? 2. Шта су временски тренутак и временски интервал? 3. Шта је време, која је његова ознака и основна јединица? 4. Какав је однос између мерних јединица за време? 5. Којим мерилима се мери време?)

Очекивани одговори: 1. Савремени живот се не би могао замислити без мерења времена. Један ученик мора да зна кад полази у школу, колико времена ће бити у школи, кад му почиње тренинг, итд. 2. Временски тренутак представља време када је нека појава почела или када се завршила. Временски интервал представља време трајања дате појаве. 3. Време је основна физичка величина којом се описује када се нешто десило и колико је трајао догађај. Време се означава малим словом t . Основна јединица за мерење времена јесте секунда (s). 4. Ученици представљају „модел стрелица”. 5. Најчешће се за мерење времена користи часовник (sat), а за прецизнија мерења хронометар (штоперица). За одређивање временског интервала користи се метроном.)

- Краљица проглашава победничку групу и даје им други део помиловања. Затим, бесно одлази из учионице, а за њом у журби излази Бели Зец.
- Алиса захваљује одељењу на указаној помоћи и дели бомбоне.
- Алиса им оставља ослобађајућу повељу како би преписали оно што је написано о времену.
- Ученици врше евалуацију часа уз помоћ картица.

АНАЛИЗА ЧАСА (самоевалуација и корекција):

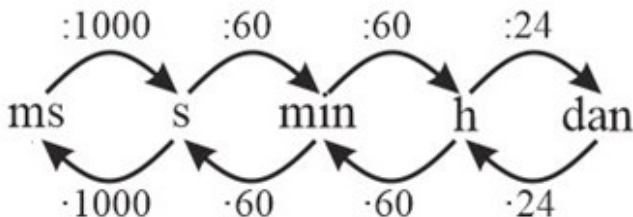
НАПОМЕНА: Ученици који раде по ИОП решавају посебно припремљене задатке. (Ученици помоћу радних листића уче дефиницију времена, ознаку и јединице за време, шта су временски тренутак и временски интервал и како се одређују. Осим тога, ученици уче како се зове и изгледа мерило за мерење времена. Радни листићи се налазе у прилогу.)

Изглед табле

Мерење времена

- време
- јединице мере
- мерила
- временски тренутак и интервал

АЛИСА	МАЧАК	ШЕШИРЦИЈА

МАТЕМАТИКА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Примена обрнуте пропорционалности

ОШ „Јован Поповић”, Сусек

Разред:	седми
Наставна тема:	Зависне величине и њихово графичко представљање
Наставна јединица:	Примена обрнуте пропорционалности
Тип часа:	увежбавање
Циљ часа:	Упознавање ученика са начином примене пропорције у решавању задатака; међусобном разменом знања ученици решавају проблеме.
Образовни задаци:	Ученици треба: <ul style="list-style-type: none">• да се оспособе за коришћење пропорције у решавању математичких и проблема из праксе.
Функционални задаци:	Ученици треба да: <ul style="list-style-type: none">• развијају способност уочавања функционалних зависности међу величинама;• развију и усавршавају вештину брзог и тачног рачунања;• стичу способност изражавања математичким језиком, јасно и прецизно, у писменом и усменом облику;• развијају математичко мишљење, нарочито применом мисаоних операција, идентификације и диференцијације и закључивања по аналогији; применом мисаоних операција, нарочито апстракције и генерализације, развијају способности за индуктивни облик закључивања;• развијају логичко, аналитичко и процедурално (алгоритамско) мишљење;• развијају вештине и способности решавања проблемских задатака (проблема);• увежбавају координацију и вештину моделовања.
Васпитни задаци:	Ученици треба да развијају: <ul style="list-style-type: none">• концентрацију;• способност за упоран и предан рад;

	<ul style="list-style-type: none"> • поступност и систематичност у раду; • тачност, прецизност и уредност у раду; • позитиван однос према математици и уважавање математике као подручја људске делатности и да схвате потребу познавања математике за решавање разних животних проблема; • самопоуздање и поверење у властите математичке способности; • навику самоконтроле и критичког мишљења; • способност самопроцене; • комуникацију у социјалној групи (тиму или пару); • толеранцију према другима и другачијем мишљењу.
Кључни појмови:	пропорција, примена пропорција
Образовни стандарди:	МА2.2.4.
Облици рада:	групни, индивидуални, фронтални
Наставне методе:	решавање проблема, дијалогска
Наставна средства:	уџбеник, збирка, наставни листићи, табла, креда, селотејп, маказе
Место извођења наставе:	учионица
Корелација	физика, хемија, географија, техничко и информатичко образовање
Активности наставника	У припремној фази у оквиру припреме за час: бира средства за рад, примере и задатке; у оперативној фази: поставља питања, одговара на питања, усмерава ученике на решавање задатака, објашњава, даје инструкције и додатна објашњења, прати индивидуални и групни рад ученика кретањем кроз учионицу, подстиче рад свих и захтева од ученика који ради задатке пред таблом да објасни шта ради.
Активности ученика	Прати рад наставника, пише, одговара на питања, поставља питања, решава задатке у групи и на табли, дискутује са ученицима из исте групе, објашњава свој рад, саставља лист са задацима и решењима а после коментарише насталу слику.
Литература:	<ul style="list-style-type: none"> • Јешић С., Мишић Д., Игњатовић М., <i>Мајхематика 7, уџбеник за шестии разред основне школе</i>, Издавачка кућа Герундијум, Београд, 2012. • Јешић С., Мишић Д., Игњатовић М., <i>Збирка задатака из мајхематике за седми разред основне школе</i>, Издавачка кућа Герундијум, Београд, 2012.

<p>Уводни део часа (10 минута)</p>	<p>Наставник уписује у дневник назив наставне јединице и одсутне. Потом исписује назив наставне јединице на табли и тражи да сви исто ураде у свескама. Истиче да је циљ часа вежбање примене обрнуте пропорционалности. Такође истиче да ћемо поводом Светског дана воде и на овом часу имати задатке с темом H_2O. Пита их знају ли шта значи ознака H_2O (они кажу шта знају) и напомиње да се о значају воде ипак мало прича јер не би постојао живи свет да ње нема, а поред свега тога она се упорно загађује.</p> <p>Наставник поставља питања:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Који смо пример из физике стално помињали као илустрацију две пропорционалности? ($s = v \cdot t$) Ако ауто успори, хоће ли дужи пут прећи, а ако убрза, хоће ли се мање времена кретати? Брзина и пут односно брзина и време директно су или обрнуто пропорционални? (v и s директно, v и t обрнуто) - Како знам да ли се ради о обрнутој или о директној пропорционалности? (По смислу задатка, логички закључим.) - Како усмеравамо стрелице код директне, а како код обрнуте пропорције? (Код директне стрелице су истог смера, а код обрнуте су супротног.) - Која је битна особина пропорције? (Производ спољашњих чланова једнак је производу унутрашњих.) <p>Анализа домаћег задатка: Наставник пита је ли било нејасноћа у вези с домаћим задатком, пита хоће ли неко да га уради на табли; ако ученик ради, то наставник бележи у предвиђеном простору десно на табли као + или А, а после у педагошку свеску.</p>
<p>Главни део часа (30 минута)</p>	<p>Наставник тражи да се ученици поделе у групе (четири групе по пет ученика), дели им наставне листиће са задацима за рад. Прво треба да саставе лист са задацима од делова и залепе га, а после други лист са решењима и залепе га (као танграм али само од четири дела ради времена). На полеђини сваког листа је слика реке, језера, водопада из Азије, Африке, Сев. Америке, Јуж. Америке, о чему могу да кажу шта знају на крају часа кад реше задатке. Свака група ученика добија по четири унапред припремљена задатка. Ученици раде групно у свескама, а после и на табли.</p> <p>Наставник подсећа на битну особину код пропорција и на смер стрелица, као и да након формирања табеле од датих података и непознате величине (у истим врстама налазе се парови величина које одговарају једна другој) треба применити следећи поступак:</p>

	<p>1. Најпре утврдити да ли су величине на које се односи задатак директно или обрнуто пропорционалне, и у складу са тим поставити стрелице у одговарајућим смеровима.</p> <p>2. Затим образовати одговарајућу пропорцију.</p> <p>3. На крају одредити непознати члан пропорције.</p> <p>Задаци у групи су следећи:</p> <p>1. Три цеви напуне базен за 35 часова, за колико би га пунило пет цеви?</p> <p>2. Марија пуни чаше лимунадом. Ако може напунити 10 чаша од два децилитра, колико чаша би напунила од два и по децилитра?</p> <p>3. Цистерна се може напунити водом за 20 часова помоћу једне цеви, за колико часова се може напунити ако се истовремено пуни са пет истих цеви?</p> <p>4. Никола је за рођендан планирао да купи 8 флаша од 0,75 литара сока, а пошто имају само паковање од 0,5 литара, колико флаша треба да купи да би имао исту количину сока?</p> <p>Решења су на другом листу, редом: 21 час, 8 чаша, 4 часа, 12 флаша.</p> <p>Наставник прати рад ученика и, уколико нека група ученика има тешкоћа у решавању задатака, даје додатна објашњења и инструкције.</p> <p>Свака група ученика изабере свог представника који ради све задатке или неки задатак на табли и објашњава онима који не разумеју како се дошло до решења. Ту активност наставник бележи као + или А.</p>
<p>Завршни део часа (5 минута)</p>	<p>Наставник с ученицима опет понавља да се до закључка која врста пропорције је у питању долази заправо по смислу задатка и логичким закључивањем, да су стрелице код обрнуте пропорције супротног смера, а код директне истог, да се након тога формира пропорција и решава се на основу особине пропорције да је производ спољашњих чланова једнак производу унутрашњих. Указује им на то да могу погледати линк Razmjera i proporcija, produžena proporcija на Јутјубу или прочитати о пропорцији на плакату на зиду учионице.</p> <p>Наставник пита ученике да кажу је ли им било јасно; они којима није јасно треба да кажу шта не разумеју, а наставник или ученик који се јави то им објашњава својим речима.</p> <p>Наставник им на крају сугерише да све слике залепе да би имали леп приказ природних лепота на Земљи, што могу користити на географији.</p>

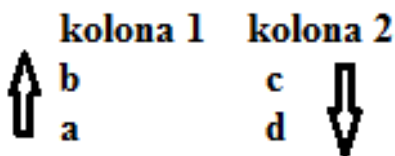
Домаћи задатак: 1. Базен се напуни преко једне цеви за четири сата, а испразни се преко друге за шест сати. За које време би се напунио ако се истовремено отворе обе цеви?
2. Задаци број 830, 836 – збирка задатака.

ИЗГЛЕД ТАБЛЕ

Примена обрнуте пропорционалности – вежбе

$$a:b=c:d$$

$$a*d=b*c$$

СУПРОТАН смер

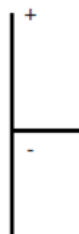
Прошли домаћи

Задатак 1

Задатак 2

Задатак 3

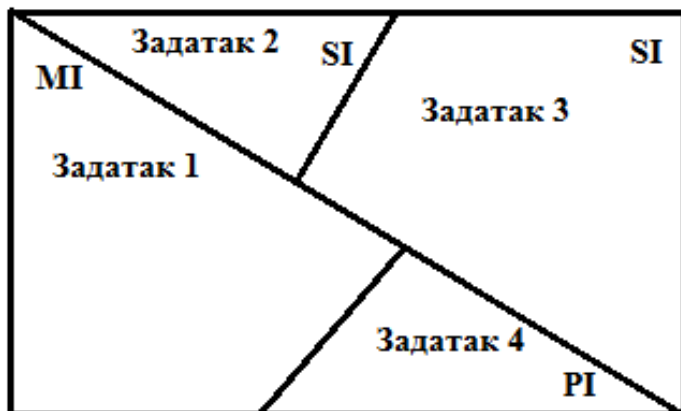
Задатак 4

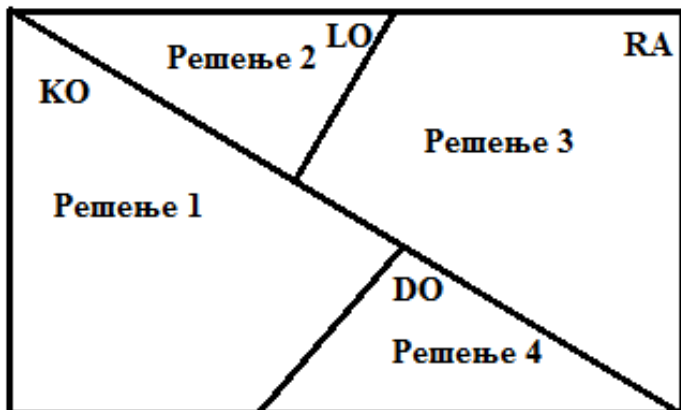
Домаћи задатак

Базен се напуни преко једне цеви за четири сата, а испразни се преко друге за шест сати. За које време би се напунио ако се истовремено отворе обе цеви?
+ Задатак број 830, 836 – збирка задатака.

Лист са задацима након спајања делова:

Лист припадајућих решења тих задатака након спајања делова:

На полеђини тих листова је слика неке природне лепоте – река, језеро или водопад, са континентата које уче у седмом разреду, на пример Мисисипи и Колорадо у Северној Америци:

Поред текста задатка или решења су делови назива појма са слике (МИ-СИ-СИ-ПИ) па могу доћи до закључка о чему се ради. Преостале слике представљају: Хоанхо и Мртво море, Нил и Викторијино језеро, Амазон и водопаде Игуазу. Свих осам слика ученици могу спојити и користити на часу географије.

Једначине у скупу Q

ОШ „Стефан Немања”, Ниш

Разред – осми

Тип часа – систематизација

Образовни стандарди – МА.1.2.1. -МА.2.2.1. -МА.3.2.1.

Циљеви и задаци – Циљ часа је:

- а) оспособљавање ученика за хеуристички приступ проблему кроз истраживачки концепт;
 - б) мотивисање ученика за решавање задатака из реалног контекста;
 - в) посматрање и разумевање историјског контекста текстуалних задатака који се своде на решавање једначина;
 - г) разумевање смисла и суштине решавања једначина кроз издвојене кораке;
 - д) примена математичког моделовања за решење проблема из реалног контекста.
- **Васпитни задаци:** Неговање систематичности у раду реализује се кроз поступност у решавању једначина. Рад на истом проблему, кроз групни рад и пројектни задатак, појачава емотивну везу међу ученицима.
 - **Образовни задаци:** Реализују се кроз оспособљавање ученика да истражују, решавају проблеме, самостално решавају једначине, умеју да препознају једначину у проблему (било да је дат у тексту или је произашао из реалних околности) и преведу је у математички запис.
 - **Функционални задаци:** Развијају се кроз практичан однос према окружењу и животу, а постиже се коришћењем математичке „апаратуре”, у реалним ситуацијама (дате су у задацима предвиђеним за групни рад).

Исходи

- а) Оспособљеност ученика да решавању проблема приступи као истраживач и своја идејна решења прикаже у виду пројектних активности.
- б) Кроз занимљиве задатке из различитих историјских, просторних и културних околности, ученици су покренути да постављају и решавају једначине.
- в) Код ученика је подстакнуто асоцијативно размишљање – добра вила и чаробни штап не решавају математичке проблеме.
- г) Ученици су оспособљени да истражују, решавају проблеме кроз задатке, уче, генерализују и примењују методе за решавање различитих примера, виртуалних и практичних.
- д) Ученици схватају једначину као математички модел за решавање проблемских ситуација (задатака).

Облици рада: фронтални, индивидуални, групни (хомогене групе)

Наставне методе

Наставна средства: наставни листови са задацима, презентација PowerPoint

Иновације: Ученици раде у хомогеним групама, задаци диференцирани, дати по нивоима тежине.

Корелација: ликовна култура, историја, географија, музичка култура, српски језик и књижевност

Евалуација: математичка лествица успешности

ТОК ЧАСА

🕒 Уводни део – 3’

Загонетка задатак: <https://www.youtube.com/watch?v=PpuX7MszD18> – одслушати фрагмент из опере *Либуше* Беджиха Сметане – 3 минута. На крају часа одговорити зашто је час почео на овај начин и каква је веза опере и његове суштине. Музика може да иде у позадини часа током његове даље реализације.

🕒 Главни део – 37’

Различити видови задавања и решавања једначина сусрећу се од самог почетка историје математике. Алгебра и аритметика су дубоко испреплетане и јављају се у најранијем периоду људске цивилизације, а зависно од сензибилитета, историјских околности и културног наслеђа народа, формално се различито обликује текст.

1. Задатак: Који број треба умањити за 0,3 да би се добио број једнак збиру бројева 3, 2 и $\frac{5}{8}$?
Задатак решити на два начина.

- Увођењем променљиве и применом методе теразија.
- Израчунавањем без увођења променљиве, користећи бројевне изразе.
- Који је начин једноставнији и „елегантнији“?
- Да ли сте размишљали ко је и када увео појам променљиве у математику?

Анегдота из криптографије – драмски приказ (5’)*

1. Наратор: Математичка симболика се кроз историју мењала и умногоме поједностављивала. Њен развој је доприносио развоју математичких идеја.

2. Наратор: У доба ренесансе 1591. године у делу *In artem analyticam isagoge* Вијет употребљава самогласнике за непознате, а сугласнике за познате величине. Као виђенији правник на двору Хенрик IV, послужио се математичким знањима и помогао краљевству.

* Глумци могу имати лик на слици, са прорезима на очима, дато у прилогу.

Филип II: Моја плава крв делом је са француског двора тако да полажем право на свету француску круну!

Хенрик IV: По цену рата, чуваћу свој престо! (*крајња пауза – видно размишља*) Вијету, пријатељу мој, извидница је моја, мудро и непримећено, пронашла шифроване поруке.

Наратор: Вијету успева да је дешифрује, а Французима да извојују победу.

Филип II: Каквим се чародејствима послужио Хенрик? Морам сазнати. Задаци које ће ученици радити забележени су знатно пре Вијета и у њиховом решавању нису коришћене методе које се данас користе. Нагласити чињеницу, али од ученика захтевати да задатке постављају и раде на данас прихватљив начин. У оквиру групног рада, кроз анализу једног задатка из разичитих култура и епоха ученици ће увидети да су једначине суштина која их повезује.

Решавање једначина у оквиру хомогених група реализовати на три нивоа:

- Када је једначина експлицитно дата – решавају ученици 1. групе.
- Једначина дата кроз текст (обучена једначина) – превођење на језик математике – решавају ученици 1. и 2. групе.
- Једначина дата кроз текст који има везе са реалним контекстом: **математичко моделовање** – решавају ученици 3. и 4. групе.

Поделити ученике на четири хомогене групе, подела задатака и давање упутстава за рад. Називи група: 1. група **x**, 2. група **y**, 3. група **z**, 4. група **t**.

Ученици раде у оквиру група. Следи презентација и анализа рада уз обавезну дискусију и коментаре на нивоу одељења.

🕒 Завршни део – 5'

Домаћи задатак ученици раде у оквиру тимова, који су аналогни групама формираним на часу. **Истраживачки задаци по тимовима:**

1. група – ученици са најслабијим постигнућем	Питагорин задатак Решење: $\frac{1}{2}x + \frac{1}{4}x + \frac{1}{7}x + 3 = x$ $x = 28$ ученика
2. група – ученици са средњим нивоом постигнућа	Задатак у песничком руху – стари Индијци Решење: $\frac{1}{5}x + \frac{1}{3}x + 3(\frac{1}{3}x - \frac{1}{5}x) + 1 = x$ $x = 15$ пчела
3. група – ученици са средњим и напредним нивоом постигнућа	Персијски задатак Решење: $x - (\frac{1}{2}x + \frac{1}{2}(\frac{1}{2}x) + \frac{1}{2}(\frac{1}{4}x) + \frac{1}{2}(\frac{1}{8}x)) = 10$ $x = 160$ јабука

4. група – ученици са напредним нивоом постигнућа	Задатак чешке принцезе Либуше Решење: $\left(\frac{1}{2}x + 1\right) + \left(\frac{1}{2}\left(\frac{1}{2}x - 1\right) + 1\right) + \left(\frac{1}{2}\left(\frac{1}{2}\left(\frac{1}{2}x - 1\right) - 1\right) + 3\right) = x$ $x = 30 \text{ шљива}$
---	--

Резиме

Нема чаролије - једначина се решава корак по корак

Проблем из непосредног окружења се математички моделује

Дати у тексту - "преводи" се у експлицитну једначину и решава методом терација

Експлицитно дата једначина са "+ и -", решава се методом терација

1. корак - проучити текст и размислити о његовој суштини;

2. корак - "превести" текст у једначину;

3. корак - решити једначину применом методе "терација".

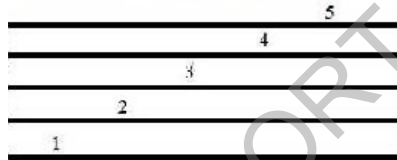
1. корак - издвојити проблем;

2. корак - издвојити релевантне податке као параметре (остале одложити са стране);

3. корак - конструисати задатак у виду "приче";

4. корак - задатку - "причи" придружити једначину;

5. корак - решити једначину методом терација.

Евалуација –
математичка лествица
успешности

Домаћи задатак ученици раде у оквиру тимова, који су аналогни групама формираним на часу.

Истраживачки задаци по тимовима:

1. тим – x	Израда пет задатака из збирке, област једначина, основни ниво, по избору.
	Упознати се са географским положајем старе грчке државе и издвојити једну историјску чињеницу која се односи на математичку проблематику тог периода.
	Израда пет задатака из збирке, област једначина, средњи ниво, по избору.
2. тим – y	Упознати се са географским положајем старе индијске државе и издвојити једну историјску чињеницу која се односи на математичку проблематику тог периода.
	Израда пет задатака из збирке, област једначина, средњи и напредни ниво по избору.
3. тим – z	Упознати се са географским положајем старе персијске државе и издвојити једну историјску чињеницу која се односи на математичку проблематику тог периода.
	Израда пет задатака из збирке, област једначина, напредни ниво по избору.
	Израда пет задатака из збирке, област једначина, напредни ниво по избору.

Резултате своје истраживачке делатности ученици ће презентовати у виду постер презентације. Сваки тим испуњава Декартову мапу.

Наставни материјал: Музика коришћена у презентацији.

Питагорин задатак – 1. група

На Поликратово (био је владар-диктатор на острву Самос) питање колико има ученика, Питагора је одговорио:

Половина мојих ученика изучава математику, четвртина тајне вечне природе, седмина проводи време у ћутању вежбајући моћ духа. Ако томе додамо још три жене, сви ученици су на броју. Толико ја имам ученика.

Питагорин задатак – 2. група

Стари Индијци су задатке писали у стиху. „Једна петина неког роја пчела спустила се на цвет кадамбе, а једна трећина на цвет цилиндхе. Трострука разлика тих бројева одлетела је до цвета углава. Преостала је још једна пчела лебдећи у ваздуху амо-тамо, подједнако привучена дражесним мирисом јасмина и пандама. Реци ми, дивна жено, колико је пчела било у роју?”

Персијски задатак – 3. група

Задатак из легенде *Историја Морагбалса* (персијска легенда). Жена је отишла у врт да набере јабуке. У повратку је морала да прође кроз четвора врата на који-

ма је стајао по један стражар. Првом је дала половину јабука. Другој половину остатка и тако редом. Колико је јабука набрала жена ако је кући донела 10 јабука?

Задатак чешке принцезе – 4. група

Либуша, чешка принцеза (легенда каже да је пророковала изградњу великог града чија ће слава додирнути звезде, данашњи Праг), требало је да се одлучи између тројице просилаца за кога ће се удати. Донела је мудру одлуку: „Удаћу се за оног који први реши задатак:

У корпи имам изванстан број шљива. Ако првом просцу дам половину шљива и још једну, другом половину остатка и још једну, трећем половину остатка и још три шљиве, у корпи неће остати ниједна шљива. Колико је шљива било у корпи?”

Литература

1. <https://www.pobarvanke.net/pobarvanke-vile/pobarvanka-vile-kraljice.html> – преузете слике виле
2. <https://www.youtube.com/watch?v=PpuX7MsZD18> – опера Беджиха Сметане
3. [file:///C:/Users/ASRock/Downloads/Primer_seminarskog_rada%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/ASRock/Downloads/Primer_seminarskog_rada%20(1).pdf) „Историја математике”, семинарски рад Александра Андрејића, Висока школа електротехнике и рачунарства струковних студија у Београду
4. <http://www.ritosimbolico.it/rsi/2012/08/note-su-pitagora/> – преузета фотографија
5. <http://www.medias.rs/stare-civilizacije-xi-persija> преузета фотографија

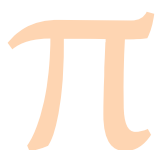
* Легенда каже да је у VIII веку основала Праг.

Обим круга, број π

ОШ „Свети Сава”, Сремска Митровица

Припрема за извођење наставног часа	
Датум	14. март 2018.
Разред и одељење	VII ₁
Наставна тема	Круг
Наставна јединица	Обим круга, број π
Тип часа	обрада новог градива
Циљ часа	Ученици треба да схвате шта је то обим круга и да науче формулу помоћу које могу да га израчунају...
Задаци	<u>Васпитни</u> Развијање осећаја за тимски рад, одговорност према раду, тачност, марљивост...
	<u>Образовни</u> Ученици треба да запамте формулу за обим круга и да науче да је примене у другим наставним јединицама, као и да запамте неколико децимала броја π .
	<u>Функционални</u> Јачање менталних способности, концентрације, координације покрета при мерењу дужине, изражавање математичким језиком...
Облици рада	индивидуални, фронтални, рад у пару
Наставне методе	дијалог, илустративно-демонстративна
Наставна средства	основна, лаптоп и пројектор, модел круга од картона, канап, лењир и интернет веза
ТОК ЧАСА	
Уводни део	Око 5 минута. <ul style="list-style-type: none">– Наставник истиче циљ часа.– Наводи начин на који ће да га остваре, као и значај данашње наставне јединице за решавање задатака из реалног окружења.

<p>Главни део</p>	<p>Око 35 минута.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Презентација о броју π (са www.youtube.com) (ученици сами реализују презентацију уз сугестију наставника). – Рад ученика у пару (ефективно одређивање вредности за број π као количник обима и пречника круга). (Наставник даје упутства, обилази ученике, помаже и бележи њихове резултате.) Ученици рачунају средњу вредност коју је разред добио за π као аритметичку средину добијених вредности које су добили сви парови. – Ученици решавају неколико задатака у којима се тражи O круга ако је дато r или R круга, и обрнуто, проналазе полупречник ако је дат O круга... (дат је задатак где π фигурише као π и задатак где је константа употребљена као 3,14 и визуелно је скривена – ученици раде у пару). После решавања задатака, ученици су запамтили формулу за O круга и вредност броја π и следи мали предак уз музику... – Музика и π (инструментал са интернета, а после тога уживо извођење броја π по М. Џону Блејку на флаути, ученица Јована Квас). (Ученици сами реализују целокупан рад са лаптопом и пројектором и емитују како звучи број π на клавиру и на другим инструментима.)
<p>Завршни део</p>	<p>Око 5 минута.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Кратке занимљивости о π. (Светски дан броја π јест 14. 3. Прва прослава организована је 1988. у Сан Франциску, како Енглези читају π „пај” што значи пита...). – Домаћи задатак. У електронској збирци 184. тест или два по сопственом избору из области обим круга у класичној збирци. <p>Наставник констатује да је циљ часа остварен и позива ученике да се после завршетка часа почасте ванилицама, које су у облику круга...</p>

Сабирање и одузимање целих бројева – обрада

Основна школа „Нада Пурић”, Ваљево

Угледни час – веза између математике и физичког васпитања

Наставна јединица: Сабирање и одузимање целих бројева – обрада

Угледни час је реализован на часу физичког васпитања.

На часу физичког васпитања, ученици шестог разреда су кроз игру „Између две ватре” научили да сабирају и одузимају целе бројеве и на тај начин им је градиво математике, област „Цели бројеви”, на лепши и лакши начин приближена.

🕒 Уводни део часа (5 минута)

На почетку часа, ученици се загревају, трче, раде вежбе обликовања, што и иначе раде на часовима физичког васпитања.

🕒 Главни део часа (30 минута)

Након што ураде вежбе загревања, ученици се играју „Између две ватре”. Наставница физичког васпитања дели ученике у две екипе, у екипу А и у екипу Б. Делегати су редари, што значи да ће сваки ученик бити делегат у недељи када буде редар.

Правила игре су следећа: ученици се играју „Између две ватре”, али на мало другачији (нов) начин, кроз који уче како да сабирају и одузимају целе бројеве. Деца у току игре сакупљају поене и нико из игре неће бити избачен. На почетку игре сви имају по нула поена. Ученици једне екипе гађају лоптом ученике друге екипе.

Ако ученик ухвати лопту, након што га је гађао ученик из супротне екипе, он добија + 1 поен. Тада му наставница физичког говори: „Добио си + 1 поен.”

Ако је ученик погођен, он добије – 1 поен. Наставница физичког му говори: „Добио си – 1 поен.” Ако га затим поново неко погоди, он добија поново – 1 поен, а затим му наставница математике говори: „Ти сада имаш – 2 поена.”

Ако је ученик имао – 1 поен, а након тога је ухватио лопту, наставница физичког му говори: „Добијаш + 1 поен”, а затим му наставница математике говори: „Сада имаш 0 поена.”

Дакле, кроз игру им наставница математике објашњава како се одузимају и сабирају цели бројеви.

Ова игра траје 20 минута, након чега се проглашава победничка екипа на следећи начин: У сали за физичко васпитање налази се мала зелена табла. Сваки ученик екипе А говори колико има поена, а наставница математике све поене пише на табли, једне испод других. Затим ученици екипе Б говоре колико имају поена и наставница записује и њихове поене. Након што их напише, наставница математике још једном објашњава како се сабирају и одузимају цели бројеви и заједно са ученицима из обе екипе прво рачуна поене екипе А, а затим рачуна поене екипе Б.

Пример: + 2

- 1

0

- 3

- 4

Резултат: + 2.

Побеђује екипа која има већи број поена.

Завршни део часа (10 минута)

Након што се прогласи победничка екипа, наставница математике говори ђацима: „Хајде сада да замислимо да је једна екипа освојила следеће поене: - 46, + 23, - 58, + 19. Колико би имали поена?“ Дакле, наставница повећава апсолутну вредност бројева како би ученици што боље разумели како се сабирају и одузимају цели бројеви. Наставница математике пише примере на табли, а наставница физичког васпитања прозива све ђаке, појединачно, како би били сигурни да су сви ученици разумели како се сабирају и одузимају цели бројеви.

Пример: - 47 + 50, - 48 + 60, - 22 - 14, + 88 + 15.

У својој школи смо на часу физичког васпитања наставну јединицу „Сабирање и одузимање бројева” одржали два дана пре него што је наставница математике предавала на часу математике ту наставну јединицу. На часу математике ученици су већ знали правила сабирања и одузимања, били су много више мотивисани него на претходним часовима. Сви су се јављали, изразили су жељу да поново на часу физичког васпитања кроз игру уче математику.

Наставница физичког васпитања: Весна Ивановић, 0643059280.

Наставница математике: Марија Вуковић, 0645055938.

Основна школа „Нада Пурић”, Ваљево

МУЗИЧКА КУЛТУРА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Кармен, Жорж Бизе

ОШ „Херој Срба”, Осипаоница

ОПШТИ ПОДАЦИ О ЧАСУ

Предмет: музичка култура

Разред: осми

Наставна тема: Упознавање музике различитих епоха и извођење музике

Наставна јединица: *Кармен, Жорж Бизе*

Циљ часа: Упознавање оперског стваралаштва Француске и њеног представника Жоржа Бизеа; оспособљавање ученика за доживљавање и разумевање музике, за естетско процењивање уметничких дела и за музичку интерпретацију (изражавање и образлагање свога мишљења); развијање способности да слушањем препознају жанр композиције; развијање музикалности и креативности.

Образовни задаци

Усвајање темељних знања о опери; упознавање најзначајнијих карактеристика из живота Жоржа Бизеа кроз слушање најпопуларнијих одломака из његове опере; оспособљавање ученика да слушањем препознају жанр композиције; да препознају и певају теме из опера; упознавање изражајних средстава музичке уметности.

Васпитни задаци

Развијање културних навика ученика и свест о естетској и етичкој вредности опере; стварање љубитеља музике и активних посетилаца музичких приредби и концерата.

Функционални задаци

Развијање музичког памћења и запажања (препознавање карактеристика опере кроз музичке примере, препознавање оперских нумера на основу слушаних примера).

Кључни појмови: Жорж Бизе, Кармен, Тореадор, Дон Хозе, хабанера, опера, увертира, арија

Стандарди:

МК.1.1.2. ученик уме да опише основне карактеристике музичких инструмената и састава, историјско-стилских периода и музичких жанрова.

МК.1.2.1. ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке изражајне елементе.

МК.1.2.2. ученик уме на основу слушања музичких примера да именује извођачки састав.

- МК.1.2.3. ученик уме на основу слушања музичких примера да именује музичке жанрове.
- МК.2.1.1. ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу.
- МК.2.1.2. ученик уме да анализира повезаност структуре и драматургије одређеног музичког жанра.
- МК.2.2.1. ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената.
- МК.2.2.2. препозна структуру одређеног жанра.
- МК.3.1.1. ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела.
- МК.3.1.2. ученик разуме историјске и друштвене околности настанка жанра.
- МК.3.1.3. критички и аргументовано образлаже свој суд.
- МК.3.2.2. уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера.

Тип часа: обрада

Облик рада: фронтални, групни, индивидуални облик

Наставне методе: метода демонстрације, разговора, монолошка, текст метода

Наставна средства: аудитивна, аудио-визуелна, помоћно-техничка

Место рада: дигитална учионица/кабинет

Корелација: књижевност, ликовна култура, енглески језик, географија, информатика и рачунарство

Активности наставника: организује час, ствара добру радну атмосферу, активира ученике, утврђује претходно стечена знања и вештине, демонстрира, показује и објашњава појмове...

Активности ученика: ангажовано слушање, уочавање, повезивање, закључивање.

Начин праћења рада ученика: примена претходно стечених знања, повезивање и упоређивање појмова, разговор и слушање.

Очекивани ефекти: повезивање и упоређивање појмова, стицање нових знања.

Литература за ученике:

Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан, *Музичка култура за 8. разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2017.

Литература за наставнике:

Мирјана Ивановић, *Методика наставе музичкој васпитања у основној школи*, Нота, Књажевац, 1985.

Нада Ивановић, *Методика ошћее музичкој образовања за основну школу*, Завод за уџбенике, Београд, 2007.

Александра Паладин, Драгана Михајловић Бокан, *Музичка култура за 8. разред основне школе*, Нови Логос, Београд, 2017.

🕒 Уводни део (око 10 минута)

Уводни део часа започиње стварањем расположења кроз игру асоцијације познате из квиза „Слагалица”. Кроз отварање поља и погађање појмова, ученици (претходно подељени у две групе) долазе до коначног решења – **опера** (Прилог бр. 1).

Следи понављање информација везаних за настанак опере – нпр. шта је опера; које све врсте уметности обједињује (*музика, књижевности, балет, ликовне уметности*); у којој земљи се први пут појавила; из којих елемената се једно оперско дело састоји (*увертюра, арија, речитатив, хор...*); познати оперски певачи/познате оперске певачице и оперске куће, као и на основу либрета, тј. садржаја, опере да погоде о којој опери и о ком композитору је реч.

🕒 Централни део (око 30 минута)

Упознавање ученика са оперским стваралаштвом у **Француској** и са најзначајнијим композитором на том пољу – **Жоржом Бизеом** (*слика Жоржа Бизеа – Слајд бр. 1*).

Напомена: Ученици се са најзначајнијим детаљима из живота и стваралаштва композитора упознају путем **презентације PowerPoint** коју приказује наставник путем видео-бима, док ученици прате његова објашњења и активно учествују у разговору и дискусији.

Након општих података о композитору **Жоржу Бизеу** (*година и месито рођења [слајдови бр. 2 и 3], приказује се земља композиторовој рођења [Француска], коју ученици лако препознају кроз знаменитости главне града, као што су: **Ајфелов торањ, катедрала Нойр Дам и Тријумфална карија, школовање, преславне наредбе...** [Слајд бр. 4]*) и опште детаља везаних за француску оперу, ученици ће имати прилику да се упознају са композиторовом најзначајнијом опером **Кармен** (*Слајд бр. 5*) за коју је либрето написао француски писац **Проспер Мериме**.

Ученици ће се путем **аудио-визуелних примера, гледања опере – филма Кармен** и **рашчлањавања садржаја опере** кроз **чинове** (за разумевање једне опере много је боље унапред знати њену радњу, ликове и односе међу њима) увести у садржај опере (*слајдови бр. 8, 10, 11, 15, 16, 19, 20*) која говори о ватреној девојци **Кармен** која је заљубљена у тореадора **Ескамиља** и о **Дон Хозеу** који има вереницу **Микаелу**, али је несрећно заљубљен у Кармен (*Слајд бр. 6*)... Опера се завршава трагично, смрћу главне јунакиње Кармен коју убија Дон Хозе.

Аудио-визуелни приказ: Кармен, Ж. Бизе – Увертира (*Прилози бр. 2 – Слајд бр. 7*).

Ученици (који су претходно путем методе разбрајања подељени у пет група) пажљиво слушају музички пример, након чега свака група на челу са својим вођом има задатак да на стикеру одговори на једно (одређено) питање које је на-

ставник претходно припремио и поделио пре слушања. Прва група има задатак да уочи да ли је композиција вокална, вокално-инструментална или инструментална, друга да погоди о ком делу опере је реч – *уверџири која њредсџавља уводну музику за оџеру и чија је улога да увече њублику у аџмосферу радње*, трећа да уочи карактер композиције, четврта да уочи какав оркестар изводи на инструментима, пета да наброји инструменте... Након тога наставник лепи стикере на хамер и заједно са ученицима сумира утиске о овом делу опере.

Читање садржаја опере по чиновима и аудио-визуелни примери који прате либрето:

Први чин

Аудио-визуелни приказ: Кармен, Жорж Бизе – Хор малих војника (Прилоџ др. 3 – Слајд др. 9).

Ученици (у оквиру својих група) имају задатак да уоче да ли је композиција вокална, вокално-инструментална или инструментална, која је улога дечака у опери, какав хор заступају и на ком језику певају, којим средствима имитирају звук трубе и војничке кораке и који инструменти се појављују у делу...

Након тога наставник чита одговоре, дискутује са ученицима и лепи стикере на хамер.

Аудио-визуелни приказ филма Кармен („Хабанера”), Жорж Бизе (Прилоџ др. 4 – Слајд др. 12).

Прва група има задатак да препозна главну јунакињу Кармен и тренутак када она изводи своју омиљену песму „Љубав шарена крила има” (позната „Хабанера”) и Дон Хозеа који не обраћа пажњу на прелепу Кармен. Друга група има задатак да препозна који је елеменат опере приказан кроз мелодију главне јунакиње (арија), трећа група уочава који елеменат опере представљају раднице које су окружиле главну јунакињу (женски хор), четврта група препознаје да ли је композиција вокална, вокално-инструментална или инструментална, а пета група уочава у коју земљу је смештена радња опере.

Аудио-визуелни приказ: Кармен („Хабанера”), Жорж Бизе (Прилоџ др. 5 – Слајд др. 13).

У оквиру овог примера једна група ученика уочава да се пример понавља, али на другачији начин, друга група записује да главну арију доноси женски глас – сопран на француском језику, трећа да се у примеру јавља кубански плес – хабанера, четврта уочава инструменте. Пета група има задатак да путем **аудио-визуелног приказа: Кармен („Хабанера”), Жорж Бизе (Прилоџ др. 6 – Слајд др. 14)** погоди у ком домаћем филму је коришћена мелодија „Љубав шарена крила има” – *Жикина династија*. Након тога наставник лепи стикере на хамер и заједно са ученицима сумира утиске о првом чину опере.

Други чин

Аудио-визуелни приказ филма Кармен (Арија Ескамиља), Жорж Бизе (Прилоџ др. 7 – Слајд др. 17).

Путем рада у групи, након одслушаног примера ученици уочавају арију тореадора коју доноси мушки глас – тенор на енглеском језику уз инструменталну пратњу, уз објашњење шта представља тореадор.

Након **трећег чина** (*Прилој др. 8 – Слајд др. 18*) који доноси сукоб Дон Хозеа и Ескамиља и појаву мелодије тореадора из другог чина, следи **четврти чин** који најављује почетак кориде и поворку тореадора коју предводе Кармен и Ескамиљо певајући заједно о тријумфу и о својој љубави. У маси света се налази и Дон Хозе који моли Кармен да му се врати и, када га она одбија, љубоморан и очајан, Дон Хозе убија Кармен због неузвраћене љубави.

Аудио-визуелни приказ филма Кармен (четврти чин), Жорж Бизе (Прилој др. 9 – Слајд др. 20). Ученици у филму препознају најављене догађаје и победничку песму „Арије тореадора” која допире из арене у тренутку кад Ескамиљо слави свој тријумф на кориди. Наставник са ученицима сумира утиске о четвртој чину опере.

🕒 **Завршни део** (око 5 минута)

Кратка рекапитулација изложеног градива.

Евалуација

Наставник дели ученицима веб-адресу путем које могу да приступе Гугл упитнику и анонимно попуне анкетни листић (*изглед анкетног листа дајте у прилоју*). Одговори служе наставнику за процену квалитета часа и за унапређивање наставе.

Изглед табле:

Жорж Бизе „Кармен“

УВЕРТИРА

- инструментална композиција
- елемент опере (увертира)
- темпо (покретљив)
- симфонијски оркестар
- инструменти: гудачки инструменти, виолине, чинеле, трубе, триангл...

I чин

Хор малих војника

- вокално - инструментална композиција
- дејчи хор, француски језик
- инструменти: труба, пиколо флаута

Хабанера

- вокално - инструментална композиција
- арија (главна мелодија - женски глас - сопран)
- језик – француски
- Хабанера – врста плеса
- инструменти: гудачки, кастанете, даире...
- мелодија заступљена у домаћем филму „Живина дива”

II чин

- вокално - инструментална композиција
- арија тореадора
- главна мелодија – мушки глас - тенор
- језик – енглески
- тореадор – борац са биковима
- симфонијски оркестар

III чин

- вокално - инструментална композиција
- елементи опере: речитатив (певани говор), хор
- сукоб Ескамиља и Дон Хозеа
- језик – енглески
- појава мелодије тореадора из другог чина

IV чин

- кориде
- елементи опере: речитатив (певани говор)
- дует Кармен и Дон Хозеа
- језик – енглески
- инструменти: даире, кастанете
- појава победничке песме „Арија тореадора” из другог чина

Импресионизам

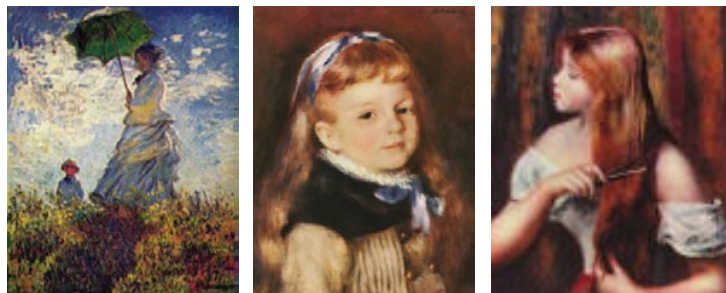
ОШ „Славко Родић”, Лазарево

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС		
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	музичка култура, ликовна култура	
РАЗРЕД	осми	
НАСТАВНА ТЕМА	Слушање музике (уознавање музике различитих епоха)	
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	Импресионизам	
ЗАДАЦИ	Упознати ученике са карактеристикама правца импресионизам, повезати визуелно и аудитивно у анализи дела импресионизма, слушати композиције из датог периода и стилског правца и остварити корелацију ликовних и музичких активности кроз групни рад.	
Тип часа	обрада и обнављање	
ЦИЉЕВИ ЧАСА	Образовни	Стицање знања о стилу у уметности, о његовим карактеристикама, представницима и музичким делима.
	Васпитни	Развијање естетског чула слуха кроз слушање квалитетне музике 19. и 20. века, развијање емотивности кроз слушање музике, развијање тимског духа кроз рад у групама.
	Функционални	Повезивање знања из два наставна предмета кроз обраду стилског правца из предмета музичка култура и обнављање градива из предмета ликовна култура. Стицање знања о карактеристикама правца импресионизам смером наставе од познатог ка непознатом – од визуелног ка аудитивном опажају, ради лакшег усвајања градива.
Наставна средства	мултимедијална презентација, наставни листићи, колаж папир	
Корелација	музичка култура – ликовна култура	
Наставне методе	монолошка, дијалoшка, демонстративна	
Стандарди образовних постигнућа	Основни ниво: МК 1.1.2. ученик уме да опише основне карактеристике историјско-стилских епоха. МК 1.2.1. ученик на основу слушног примера може да именује музичке изражајне елементе. МК 1.2.2. ученик на основу слушног примера може да именује извођачки састав.	

	<p>Средњи ниво: МК 2.1.1. ученик уме да анализира повезаност музичких елемената и карактеристика музичких инструмената са музичком изражајношћу. МК 2.2.1. ученик уме да опише и анализира карактеристике звучног примера кроз садејство опажених музичких елемената.</p> <p>Напредни ниво: МК 3.1.1. ученик зна функцију елемената музичке писмености и извођачких састава у оквиру музичког дела. МК 3.2.2. ученик уме да анализира слушни пример и открије везу опажених карактеристика са жанровским и историјско-стилским контекстом звучног примера.</p>
ОРГАНИЗАЦИЈА РАДА НА ЧАСУ	
Организација рада	Садржај рада
УВОДНИ ДЕО ЧАСА	Слушање композиције Клода Дебисија „Месечина” и давање наслова композицији.
трајање 5 минута	Предложени наслови су: <ol style="list-style-type: none"> 1. Месечина 2. Излазак сунца 3. Сањарење <p>Ученици именују композицију према својим утисцима о њој.</p> <p>Исту композицију треба повезати са сликом (уколико је потребно, поново саслушати композицију).</p>
облик фронтални, индивидуални	Предложене слике: <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> </div>
метода дијалогска, демонстративна	<p>Ученици имају задатак да објасне из којих разлога су се одлучили за одређени наслов и одређену слику. Претпоставља се да ће код наслова имати различите одговоре, а да ће одабрати исту слику.</p> <p>Ученицима се објашњава да су бирали наслове према ономе какав су индивидуални утисак стекли о композицији, па је логично да им се избори разликују. Дати ученицима задатак да сами објасне зашто код избора слике није био случај различитог мишљења (због коришћених боја, садржаја слике и сл.).</p>

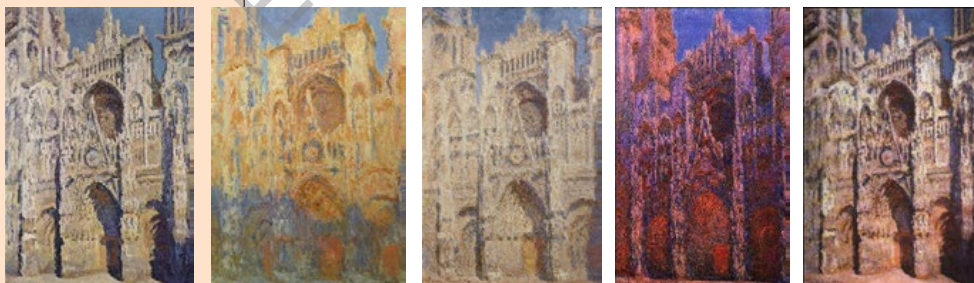
ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА	Саопштавање назива лекције, правца у уметности који се јавља крајем 19. века у Паризу – импресионизам. Опште одлике овог стила, порекло назива, географско лоцирање, представници.
трајање 35 минута	
облик фронтални, рад по групама, индивидуални	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Правац у уметности, јавља се у Паризу крајем 19. века, најпре се јавља у сликарству, а потом у књижевности и музици.
метода монолошка, дијалошка, демонстративна	<ul style="list-style-type: none"> ☞ Основна одлика импресионизма у сликарству јесте приказивање тренутног утиска – импресије, усредсређеност на игру светлости и сенке. ☞ Назив правца потиче из француског језика, односи се на импресију као тренутни утисак, доживљај, добија име према слици Клода Монеа „Рађање сунца – импресија”. <p>Гледање поменуте слике, кратко коментарисање о сликарској техници – замрљаност боја...</p> <p>Представљање осталих сликара импресионизма и кратка прича о њиховом дружењу и оснивању овог правца (сви сликари су живели у Паризу и радили заједно, имали су сличне тенденције у стваралаштву, те су заједнички основали правац који су касније преузеле њихове колеге из књижевне и музичке уметности).</p> <p>Слушање претходне композиције у различитом аранжману, уочавање разлике. Прву верзију изводи клавир, другу оркестар, средство којим се добија различитост јесте боја инструмената. Боја је главно изражајно средство у импресионизму.</p> <p>Импресионисти су користили природан спектар боја, игру светлости и сенке, искључиво обојене сенке.</p> <p>Појавом једног уређаја/апарата у току импресионизма, сликари су у великој мери олакшали себи посао у сликању портрета. Ученици имају задатак да размисле који то уређај може бити. У питању је фото-апарат. Кроз гледање неколико портрета долази се до детаљнијих карактеристика сликарских техника импресиониста – импресионисти су светлост дочаравали брзим наносењем боје у виду тачкица, цртица, мрља, на њиховим сликама облици немају чврсте контуре, обриси су умекшани и расплинути. Сликали су уљаним бојама, акварелом, пастелима.</p>

Портрети (подсећање на термине анфас и профил):

Повезивање портрета са музичким портретом – одређивање карактера (евентуално пола) особама које су представљене музичким композицијама (инструменти, карактер музике) и образложење разлога због ког су се ученици одлучили за одређени карактер и на основу чега су га одгонетнули. Подсетити ученике на музички облик настао у претходној епохи (романтизму) – клавирску минијатуру, јер се она често примењује и у импресионизму, управо је слушана Дебисијева композиција у овом облику.

Композитори представници импресионизма у музици били су Клод Дебиси и Морис Равел, њихове композиције су претходно слушане: „Девојка са косом боје лана” (Дебиси) и „Циганин” (Равел). Сем њих, досад је на часу слушана и Дебисијева композиција „Месечина”, а у току часа ће бити представљене композиција „Потопљена катедрала”, чији је аутор такође Клод Дебиси, и чувени „Болеро” Мориса Равела. Гледање серије слика Клода Монеа „Катедрала у Руану”.

Кроз анализу слика ученици треба да открију да су импресионисти, проучавајући ефекте светлости, учили да се изглед природе и ствари у нашем окружењу мења у зависности од јачине светлости и доба дана. Представљено

	<p>је пет слика исте катедрале у различитим бојама, па ученици могу да претпостављају у које доба дана су сликане – јутро, подне, предвече, у зависности од светлости и сенке.</p> <p>Слушање композиције Клода Дебисија „Потопљена катедрала”, одређивање разлике у боји на једном инструменту – клавиру, чиме се постижу нијансе. Музичко нијансирање у оквиру боје једног инструмента добија се коришћењем различитих регистара тог инструмента (различите висине тонова).</p> <p>Осврт на поделу музичких инструмената: Који инструменти чине симфонијски оркестар? (наставни листић)</p> <p>Додељивање боје свакој групи инструмената (ученици се деле у групе – у свакој групи има ученика на основном, средњем и напредном нивоу). У овом задатку ученицима може помоћи визуелни приказ спектра и поделе боја на топле и хладне. Свака група може имати различиту комбинацију боја. Колажи се ређају на папир у току слушања музике, а након тога се лепе.</p> <p>Слушни пример за ову радионицу јесте савремени аранжман француског уметника Андре Риуа композиције „Болеро” Мориса Равела. Ученицима се саопштава да једино сребрну боју не могу користити, она представља боју звука која се јавља на крају композиције, а њихов задатак је да открију који је звук у питању и да накнадно убаце ову боју у свој колаж.</p> <p>Слагање колажа под дејством слушања музике.</p> <p>Након слушања, откривање инструмената који су изводили тему „Болера” и лепљење делова колажа на папир.</p>
<p>ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА</p>	<p>Представљање колажа који су ученици урадили и коментарисање. Игра асоцијација (по групама). Свака група отвара по једно поље и има права да погађа решење колоне, али не и коначно решење. Циљ игре асоцијација на часу није да се што брже заврши игра, већ да се, кроз игру погађања и повезивања појмова са часа, понови ново градиво. Решења колоне су фотографија (насловна, полеђинска, уметност, моменат), импресионизам (Моне, Равел, излазак сунца, боја), профил (Фејсбук, Инстаграм, са стране, анфас), девојка са косом боје лана (Дебиси, минијатура, клавир, офарбана женска особа), коначно решење – портрет.</p>
<p>трајање 5 минута</p>	
<p>облик рад по групама</p>	
<p>метода демонстративна, дијалошка</p>	

ЛИКОВНА КУЛТУРА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Орнамент

ОШ „Живадинка Дивац”, Крагујевац

УГЛЕДНИ ЧАС – КОРЕЛАЦИЈА ЛИКОВНЕ КУЛТУРЕ И ГЕОГРАФИЈЕ

РАЗРЕД И ОДЕЉЕЊЕ: V₃

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ликовна култура

НАСТАВНА ТЕМА: Орнамент

РЕДНИ БРОЈ ЧАСА: 57–58. (блок настава)

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: Орнамент

ТИП ЧАСА: обрада/вежбе (57/58)

ОБЛИК РАДА: комбиновани (фронтални, групни)

НАСТАВНЕ МЕТОДЕ: комбиноване (вербални – моңолошки и дијалошки, демонстративни, практични рад)

МЕСТО РАДА И

НАСТАВНА СРЕДСТВА: кабинет, визуелна (фотографије, слике), аудио-визуелна (презентација *PowerPoint*), мануелна

МАТЕРИЈАЛ И ПРИБОР: графитне оловке, водене боје, темпере, пастел, фло-мастери, селотејп, блок број 5

КОРЕЛАЦИЈА: географија

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА: уџбеник за 5. разред (ликовна култура), интернет

ЦИЉ ЧАСА: Допринос васпитног рада општем образовању и информисаности ученика, као и култивисању целокупне личности ученика; стицање базичне уметничке писмености; богаћење знања ученика из опште културе; подстицање и развијање стваралачког мишљења; развијање мотивисаности и заинтересованости за предметне садржаје.

ЗАДАЦИ ЧАСА

а) Васпитно-образовни задаци: Утврђивање знања о орнаменту и његовим својствима; способност формирања цртежа по узору/моделу; способност квалитетног исцртавања портрета поштујући систем пропорција; повезивање раније стечених знања из наставне теме *Линија* и наставне теме *Ришам* са тренутном наставном јединицом *Орнамент*, и коришћење тих знања за формирање квалитетног цртежа; способност визуелног памћења; оспособљавање ученика за рад у групи, узајамно помагање, отвореност за сугестије и поделу посла; повезивање знања из различитих наставних предмета; коришћење разних техника.

Заинтересованост ученика за проучавање живота, обичаја, навика и изгледа других народа и раса; уочавање лепоте различитости; поштовање и толеранција за другачије и несвакидашње; неговање радозналости и истраживачког духа код ученика.

б) Функционални: Овладавање почетним техникама сазнајног процеса: по-сматрање, уочавање, упоређивање, запажање карактеристика и обичаја народа који живи у Африци.

ОЧЕКИВАНИ ИСХОДИ: Исцртавање орнамента на лицима афричких племена – реализовање идеје коришћењем сопствених знања и искуства, али и размењивањем знања и идеја са другима у оквиру групе.

ТОК ЧАСА

⌚ УВОДНИ ДЕО ЧАСА (15 минута)

Претходна ситуација:

На претходном часу ликовне културе ученици су упознати са појмом орнамент (шта је орнамент, како изгледа, које су његове карактеристике, где се може наћи...). На основу наученог, осмислили су и нацртали свој орнамент са иницијалима, где су применили елементе њему својствене – симетрију и ритам.

I корак (наставник ликовне културе)

Обнављањем шта је орнамент, како изгледа и где све може да нађе примену, наставник наводи ученике на размишљање о томе где би све могли да нацртају орнамент (шару, украс). Од њих тражи да замисле како би та шара изгледала на лицима, и да ли би и зашто неко цртао по свом лицу. Наставник истиче циљ часа.

⌚ ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (60 минута)

II корак (наставник географије)

Сликарство на стенама и телу. Гравирање, урезивање по људском телу код народа у Африци, ношење маски. Шта представља сликање на лицу и телу код афричких племена? Наставник поставља питање ученицима и дискутује са њима.

Наставник у презентацији *PowerPoint* показује ученицима слике афричких племена која украшавају лице и тело.

Наставник упознаје ученике с тим да у Београду (Топчидерско брдо) постоји Музеј афричке уметности који је основан давне 1977. године. Упућује их на сајт који могу да посете <https://www.museumofafricanart.org/sr/posetite-nas-2.html>.

III корак – Формирање група за практични рад

Ученици су подељени у четири групе. Свака група извлачи фотографију чију репродукцију треба да уради. Ученици ће спојити и залепити два листа блока број 5 и на том формату ће радити. Све групе окрећу папир хоризонтално. Фотографије (у прилогу) које су извукли приказују портрете припадника појединих афричких племена, који су, својим ишараним, украшеним лицима, у вези са данашњом наставном јединицом – орнаментом. Ове шаре на лицу садрже главна својства орнамента: симетричне су и имају понављање елемената тј. ритам. Свака група има свој назив – по називу племена – Боро, Ндебеле, Сурма и Мурси.

IV корак – Подела задужења у оквиру групе

Ученици ће у оквиру сваке групе поделити задужења, неко ће цртати портрет, неко додатне украсе на глави и око врата, док ће неки бојити. Треба да се потруде да што верније ураде репродукцију фотографије коју посматрају и на тај начин добију квалитетан рад. Наставник ће подсетити ученике на правила о којима водимо рачуна када цртамо портрет, затим на начин на који постављамо цртеж главе (на колико делова треба да поделимо облик главе који смо нацртали и шта се у ком делу налази). Такође, указаће им на карактеристике црта лица црне расе. Данашњим исцртавањем шаре ученици користе знања која су стекли обрадом наставних тема – Орнамент, Ритам, Линија и Облик.

Након што исцртају све потребне детаље, ученици ће бојити комбинованом техником. Кожу, орнамент на лицу и позадину треба да обоје темперама. За детаље на глави и око врата могу користити прецизније бојице – пастел и фло-мастере, по свом избору.

Потребно је више пута обићи ученике, указати на успешна решења и недостатке, и давати сугестије како би квалитет радова био што бољи.

⌚ ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (15 минута)

V корак – Представник групе показује заједнички рад

Један ученик, представник групе, показаће заједнички рад. Ученици других група коментаришу квалитет репродукције – сличност са оригиналом, и анализирају рад (композицију, колорит, технику...). Ученици предлажу шта је могло боље да се уради. Наставник евентуално указује на квалитете и недостатке које ученици нису уочили. Такође, говори се о лепоти орнамента и о креативности и таленту афричких племена.

VI корак – Оцењивање радова

Свака група ће на папиру написати оцену којом од 1 до 5 оцењује приказани рад. Након што свака група покаже свој рад и добије оцену других група, настав-

ник прави изложбу свих радова на табли. Тада сабирамо поене и проглашавамо победника.

VII корак – Евалуација

Ученици добијају и попуњавају евалуациони листић. То раде и колеге које присуствују угледном часу.

EDUKA-PORTAL

ТЕХНИЧКО И ИНФОРМАТИЧКО ОБРАЗОВАЊЕ

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Основни електронски елементи

ОШ „Илија Гарашанин”, Гроцка

Разред: ОСМИ

Наставна тема: ДИГИТАЛНА ЕЛЕКТРОНИКА

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: ОСНОВНИ ЕЛЕКТРОНСКИ ЕЛЕМЕНТИ

Тип часа: вежбање

Облик рада: фронтални, индивидуални, групни

Метод: демонстрација, дијалог, практични рад

Циљ часа: Оспособљавање ученика за састављање струјних кола са основним електронским елементима.

Задачи часа

Ученик вежба састављање струјних кола цртањем шеме и/или коришћењем електронских елемената из комплета материјала или/и на рачунару.

Ученик после наставне јединице треба да очита вредност отпорника, кондензатора, да уочи разлику у еквивалентном отпору редне и паралелне везе, да користи едукативни софтвер, да самостално проналази информације.

Ученик треба да научи да користи симболе и шеме у електротехници.

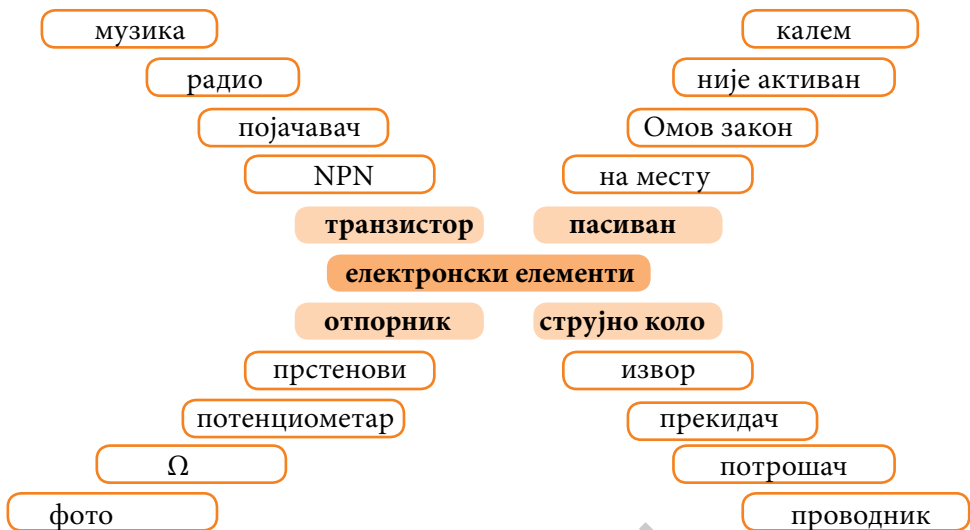
Ученици у групи заједничким радом проналазе креативна решења.

Наставна средства: рачунар, пројектор, дигитални мултиметар, основни електронски елементи, табла, табела боја прстенова отпорника, одштампане слике Мајкла Фарадеја, Андре-Марије Ампера и Алесандра Волте.

Корелација: физика, информатика

🕒 УВОДНИ ДЕО ЧАСА (8 минута)

Наставник	Ученик
Наставник игром асоцијација проверава предзнања ученика.	Ученици слушају наставника.
Наставник даје упутства за игру асоцијације и покреће асоцијацију са излазом на пројектору.	Ученици отварају по једно поље у асоцијацији и имају могућност откривања решења колоне или коначног решења асоцијације.
Наставник отвара поља асоцијације.	Ученици успешно откривају решење асоцијације.
Наставник похваљује ученика који је открио решење асоцијације и тог ученика ангажује да напише на табли назив наставне јединице (решење асоцијације)	Ученик који открије решење асоцијације пише на табли решење асоцијације, тј. назив наставне јединице.
ОСНОВНИ ЕЛЕКТРОНСКИ ЕЛЕМЕНТИ	

У прилогу асоцијација у програму *Microsoft PowerPoint* и изглед асоцијације означене са 1 и 2.

🕒 ГЛАВНИ ДЕО ЧАСА (30 минута)

Наставник	Ученик
Наставник формира три групе ученика: групу А, групу Б и групу В.	Ученици се организују у три групе.
Наставник упућује ученике у групи у израду електричног кола са основним електронским елементима.	Ученици прате упутства наставника.
Наставник упућује ученике из групе А на читавање вредности отпорника коришћењем едукативног програма.	Ученици у групи А читавају вредност отпорника користећи одговарајући програм.
Наставник упућује ученике из групе Б на читавање вредности отпорника коришћењем дигиталног инструмента мултиметра.	Ученици у групи Б читавају вредност отпорника користећи дигитални инструмент мултиметар.
Наставник упућује ученике из групе В на читавање вредности отпорника користећи табелу за читавање вредности отпорника према боји прстенова отпорника.	Ученици у групи В читавају вредност отпорника користећи табелу за читавање вредности отпорника.

<p>Наставник упућује ученике у групи А да саставе струјно коло на рачунару користећи одговарајући програм.</p> <p>Наставник упућује ученике у групи Б да саставе струјно коло користећи основне електронске елементе из конструктора.</p> <p>Наставник упућује ученике у групи В да нацртају струјно коло користећи симболе основних електронских елемената.</p> <p>Наставник упућује ученике да састављају/цртају струјно коло са редно везаним, паралелно везаним и са комбинованом везом електронских елемената и резултате уписују у табелу.</p> <p>Наставник упућује ученике у групи А да очитане вредности проследи електронском поштом, ученике у групи Б да доставе SMS-ом, док група В резултате доставља на папиру.</p>	<p>Ученици из групе А коришћењем рачунара и одговарајућег програма састављају струјно коло од основних електронских елемената.</p> <p>Ученици у групи Б састављају струјно коло од основних електронских елемената из конструктора.</p> <p>Ученици у групи В цртају струјно коло користећи симболе основних електронских елемената.</p> <p>Ученици састављају/цртају редно, паралелно и комбиновано везане електронске елементе.</p> <p>Сви ученици попуњавају табелу. Ученици у групи А резултате шаљу наставнику имејлом. Ученици у групи Б резултате шаљу наставнику SMS-ом. Ученици у групи В резултате достављају на папиру. Ученици учествују у разговору, слушају наставника, постављају питања, одговарају на питања, изводе закључке.</p>
---	--

🕒 ЗАКЉУЧНИ ДЕО (7 минута)

Наставник	Ученик
<p>Наставник формира три групе А, Б и В.</p> <p>Наставник проверава стечено знање игром асоцијације скривене личности (научник).</p> <p>Наставник упућује ученике у правила игре асоцијације скривена личност: по један ученик из сваке групе асоцира пет пута, одговара на питања са погодак/ промашај, ученик из групе треба да помогне својим друговима да погоде</p>	<p>Ученици су организовани у три групе А, Б и В.</p> <p>Ученици слушају правила игре асоцијације скривене личности. Ученик из групе А прилази наставнику и узима лист А4 са сликом научника.</p> <p>Ученици из групе А постављају до пет питања која су заједно спремили.</p>

који је научник, ученици из групе имају право на три покушаја откривања скривене личности.

Наставник даје ученику који асоцира по један од три папира А4 на којем се налази по једна слика научника.

На сликама су: **Мајкл Фарадеј (Michael Faraday)**, **Алесандро Волта (Alessandro Volta)** и **Андре-Мари Ампер (André-Marie Ampère)**.

* Наставник упућује ученике који нису погодили научника да решење потраже на интернету.

Наставник након откривања загонетних личности упознаје ученике са занимљивим детаљима из рада Фарадеја, Волте и Ампера. Наставник похваљује групу/групе са откривеном скривеном личношћу.

Ученик који асоцира даје одговоре погодак/промашај; када се погоди научник, лепи слику научника на таблу.

Поступају исто и ученици из других група.

Ученици који су промашили траже решење на интернету.

Ученици препознају скривену личност.

Мајкл Фарадеј
(Michael Faraday)

Андре-Мари Ампер
(André-Marie Ampère)

Алесандро Волта
(Alessandro Giuseppe
Antonio Anastasio
Gerolamo Umberto Volta)

Својства метала и легура

Наставна тема:	МАШИНСКИ МАТЕРИЈАЛИ
Наставна јединица:	Својства метала и легура
Редни број часа:	25–26.
Разред:	7.
Место рада:	кабинет за ТИО
Облик рада:	фронтални, индивидуални, у пару
Метода рада:	излагање, графичка, практична
Наставна средства:	уџбеник, радна свеска, машински материјали (из комплета), чекић, ексери, летвице од дрвета
Тип часа:	обрада, вежба
Корелација:	физика, хемија, информатика и рачунарство
Циљеви часа:	Стицање трајних и применљивих знања о својствима машинских материјала и основама за њихово испитивање.
Задаци Образовни: Васпитни: Функционални:	<ul style="list-style-type: none">– Стицања знања о особинама машинских материјала.– Побуђивање интересовања за развијање техничке културе.– Развијање критичког и логичког мишљења при избору материјала за конструкције и испитивању њихових особина.
Исходи:	У 7. разреду ученик треба да: <ul style="list-style-type: none">– познаје особине машинских материјала (метала и легура),– на основу карактеристика материјала уме да изврши избор одговарајућих материјала за израду конструкција (модела),– разуме поступке испитивања чврстоће и тврдоће материјала.

– *Тврдоћа* је отпор који материјал пружа при продирању другог тела у његову површину.

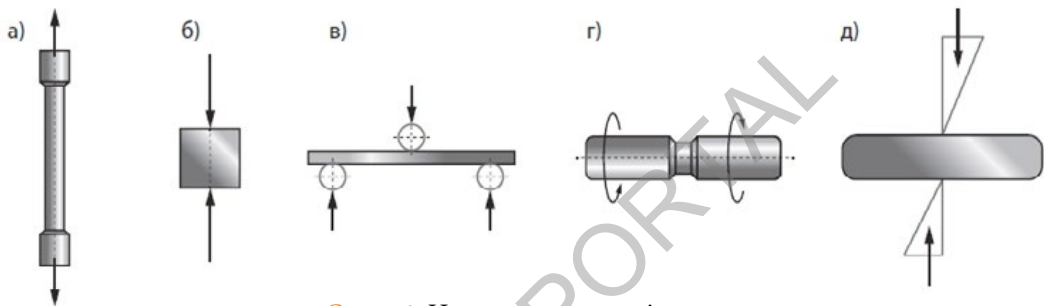
– *Еластичност* представља карактеристику материјала да при деловању оптерећења привремено промени свој облик, а по престанку дејства се врати у првобитни положај.

– *Пластичност* је особина материјала да при деловању сила трајно/неповратно мења свој облик.

– *Живавост* је способност материјала да под деловањем ударних сила трајно мења свој облик, а да при томе не прсне.

– *Кривост* је својство при коме дејством ударних сила долази до прскања/лома материјала.

Технички цртеж напрезања материјала (Сл. 4.25) – уџбеник: анализа (прибором за цртање изградити; ради прегледности увећати приказ).

Слика 1. Напрезање материјала

Разматрање слика 4.26, 4.27, 4.28. из уџбеника.

Где се и како се испитују механичке карактеристике материјала? (дискусија)

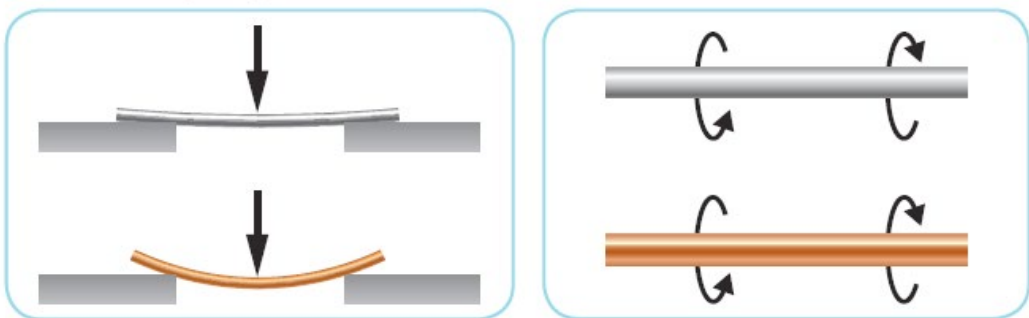
– На институтима, факултетима, у фирмама; стандардима, опремом, ценом итд.

Задатак 24/радна свеска:

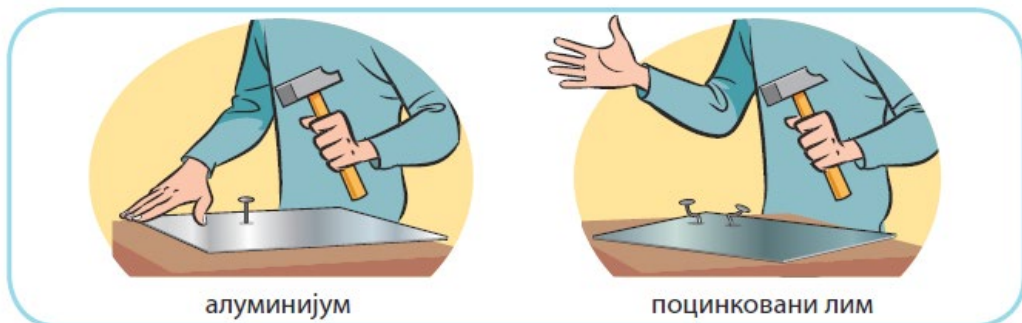
Испитивање материјала (вежба, рад у пару): а. чврстоће, б. тврдоће.

Поређење чврстоће шипки од алуминијума и челика (савијање, увијање) – Слика 2.

Упоређивање тврдоће поцинкованог лима и лима од алуминијума (чекић и ексери) – Слика 3.

Слика 2. Испитивање чврстоће

Слика 3. Испитивање тврдоће

Извести и написати одговарајуће закључке из спроведених испитивања (тестова).

Активностии ученика

Прате наставниково излагање, анализирају слике из уџбеника/радне свеске, записују у свесци важне ставке, цртају слику напрезања материјала из уџбеника, раде тестове за испитивање особина материјала/радна свеска према упутствима, решавају задатке из радне свеске.

Задаци:

1. Нацртати Слику 4.25. из уџбеника.
2. Из радне свеске задатак 25 (стр. 32, укрштеница) и саопштити коначно решење – напредни ниво.
3. Из радне свеске бр. 26 (стр. 33, асоцијације) дати опционо за домаћи (ко жели да уради).

🕒 **Завршни део часа** (15 минута)

Активностии наставника

Пићања:

1. Која својства поседују материјали? (основни ниво)
2. Наведи механичке особине материјала. (средњи ниво)
3. Шта је чврстоћа? (средњи ниво)
4. Дефинисајте тврдоћу материјала. (средњи ниво)
5. Чиме се одликују еластични материјали? (средњи ниво)
6. Зашто је важно знајти механичка својства материјала? (напредни ниво)
7. Која се оштерећења јављају у виду сила, а која као моментни сила?
(напредни ниво)

8. *Објаснији испитивања чврстоће и тврдоће материјала према урађеним иситивима – вежбама.* (напредни ниво)

– Евалуација укупног ангажовања ученика на часу, оцена израђених техничких цртежа и анализа испитивања особина материјала.

– Најуспешније и најактивније ученике похвалити и наградити – подстицај за даљи рад.

– Најава наставне јединице за следећи наставни час:

Мерење и контрола (наставна тема), Мерење и мерна средства (наставна јединица).

Активносји ученика

Одговарају на питања (анализирају урађено).

Током часа користити мултимедијалну презентацију израђену у програму *Microsoft Sway*.

<https://sway.com/YVR3kU12JwAld0Z3?ref=Link>

Запажања са часа:

Евалуација часа и предлог мера за унапређење наставе (ако их има):

Електротехнички материјали

Основна школа „Душан Јерковић”, Рума

- Наставна тема: Електротехнички материјали и инсталације
- Наставна јединица: Електротехнички материјали
- Разред: осми
- Место рада: кабинет за ТИО
- Тип часа: обрада новог градива
- Облик рада: фронтални, индивидуални, групни – тимски
- Наставне методе: дијалог, ланац знања, текстуална, решавање проблема, учење открићем
- Наставна средства – материјал: уџбеник ТИО за осми разред, креде у боји, наставни листићи и евалуациони листићи за ученике (прилози 1, 2 и 3)
- Циљеви часа:
 1. Образовни: утврђивање претходно стечених знања о појму материјала и о његовим својствима, упознавање ученика са појмом електротехнички материјали, са њиховом применом као и са основним карактеристикама са нагласком на хемијским својствима.
 2. Функционални: развијање способности слушања и разумевања као и памћења, оспособљавање за смислено читање свог расположивог текста, селекција прочитаног и разврставање по смислу, препознавање материјала по групама и врстама.
 3. Васпитни: изражавање сопственог мишљења, подстицање на рад и учење, развијање тимског – сарадничког али и такмичарског духа, посредна примена знања у свакодневном животу.
- Исходи: ученици познају групе електротехничких материјала, знају улогу сваке групе, разликују поделе и врсте појединих материјала, повезују хемијска својства материјала са групама електротехничких материјала, посредно преко електроинсталационих елемената примењују знања у свакодневном животу.
- Компетенције: учење, комуникација, рад са подацима и информацијама, сарадња.
- Корелација: физика, хемија
- Литература: уџбени за ТИО, осми разред, Војислав Сајферт, Иван Тасић и Марина Петровић, ЗУНС, Београд, 2015.
- Активности ученика: прате излагање наставника, прате упутства наставника, учествују у дијалогу, постављају питања, коментаришу међусобно и са настав-

ником, појединачно читају питања и одговоре са наставних листића (**Прилог 1**) као и текст у уџбенику, групно исписују текст у Наставном листићу 2. и заједнички попуњавају таблу кредума у боји, бележе, упоређују, истражују, меморишу, вреднују.

- Активности наставника: излаже предвиђени садржај – веома кратко, води дијалог, поставља питања, коментарише, организује и надзире рад ученика, сугерише, предлаже, помаже уколико је неопходно (колона 3 у Радном листићу 2), вреднује ниво усвојености садржаја.
- Евалуација: усмено објашњење, дискусија.
- Временска организација часа:
 1. уводни део (5 минута): увод у наставну тему односно јединицу кроз понављање садржаја и договор о раду као и изношење циља часа;
 2. главни део (35 минута): први део – усвајање садржаја кроз ланац знања, други део – групни рад на попуњавању наставних листића и заједничко исписивање табле;
 3. завршни део (5 минута): кратка заједничка анализа и вредновање часа, попуњавање евалуационих упитника и најава за наредни час.

АКТИВНОСТИ, ТОК АКТИВНОСТИ И ЗАДАЦИ

ДЕО ЧАСА	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
Уводни део	<ul style="list-style-type: none"> – Ученике кроз дијалог уводи у наставну тему односно наставну јединицу питањима: Шта је материјал? Која су својства материјала? – Саопштава ученицима циљеве часа као и начин на који ће се остварити (договор о раду). – Исписује наслов наставне јединице по табли. 	<ul style="list-style-type: none"> – слушају, – одговарају на питања, – коментаришу.
Главни део	<p>Први део (око 10 минута):</p> <ul style="list-style-type: none"> – организује ученике у круг – ланац; – даје упутство за рад; – одређује од ког ученика ланац започиње; – прати ланац и интервенише када је потребно; – црта Наставни листић 2 на табли. 	<ul style="list-style-type: none"> – распоређују се физички у круг – ланац; – узимају случајним избором, по боји, свако по један Наставни листић 1; – појединачно и наизменично читају питање – одговор, питање – одговор све док сви не прочитају текст са свог листића; – слушају и памте питања и одговоре;

	<p>Други део (око 25 минута):</p> <ul style="list-style-type: none"> - распоређује ученике у групе по боји листића; - даје упутство за рад, фронтално (свака група ће попунити Наставни листић 2 и то део који се може попунити на основу листића сваког члана групе); - указује ученицима на колону 3 у наставном листићу где ће им требати уџбеник, стр. 40 и 41; - надзире рад ученика, сугерише, предлаже; - помаже у колони 3 уколико је неопходно; - вреднује. 	<ul style="list-style-type: none"> - распоређују се на своја места у групе по боји; - попуњавају групно Наставни листић 2 уз помоћ Наставног листића 1 и уџбеника; - сарађују у оквиру групе; - сукцесивно кредом у боји по један члан из сваке групе попуњава таблу; - свака преостала група преписује са табле садржај у свој наставни листић.
Завршни део	<ul style="list-style-type: none"> - Са ученицима фронтално анализира изглед табле (резултат заједничког рада). - Похваљује најефикаснију групу. - Указује на евентуалне пропусте. - Указује на последњи ред на табли који је најава за наредни час. - Дели евалуационе упитнике за ученике (Наставни листић 3). 	<ul style="list-style-type: none"> - Коментаришу изглед табле. - Коментаришу час попуњавањем евалуационог упитника.

ПРИЛОГ 1.

ПИТАЊА:

1. Шта су ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ?
2. Шта је МЕЂУФРЕКВЕНЦИЈА?

ОДГОВОРИ:

1. ФЕРИТ је магнетно меки материјал са великом магнетном пропустљивошћу.
2. _____

ПИТАЊА:

1. Који МАТЕРИЈАЛИ ДОБРО ПРОВОДЕ ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ?
2. Шта је БИТУМЕН?

ОДГОВОРИ:

1. ЕЛЕКТРОПРОВОДНИ МАТЕРИЈАЛИ СЕ ДЕЛЕ НА: материјале за проводнике, материјале за отпорнике, материјале за контакте, материјале за нити осигурача и материјале за лемљење.
2. МЕЂУФРЕКВЕНЦИЈА је фреквенција излазног сигнала која представља разлику између фреквенције локалног осцилатора и фреквенције радио-фреквенцијског сигнала.

ПИТАЊА:

1. Како се ЕЛЕКТРОПРОВОДНИ МАТЕРИЈАЛИ ДЕЛЕ?
2. Шта је ОСНОВНИ САСТОЈАК ГУМЕ?

ОДГОВОРИ:

1. БИТУМЕН је фракција нафте.
2. УЛОГА ЕЛЕКТРОПРОВОДНИХ МАТЕРИЈАЛА јесте да проводе електричну енергију.

ПИТАЊА:

1. Која је УЛОГА ЕЛЕКТРОИЗОЛАЦИОНИХ МАТЕРИЈАЛА?
2. Који ЕЛЕМЕНТИ ЧИНЕ ВАЗДУХ?

ОДГОВОРИ:

1. ОСНОВНИ САСТОЈАК ГУМЕ јесте сумпор.
2. ВОЛФРАМ је материјал који се користи за жарну нит сијалице, а одликује се великом тврдоћом и чврстоћом.

ПИТАЊА:

1. Шта је ОКСИД?
2. Поред тога што је добар проводник електричне енергије, ЗА ШТА СЕ ЈОШ КОРИСТИ АЛУМИНИЈУМ?

ОДГОВОРИ:

1. БАКАР СЕ ЈОШ КОРИСТИ за делове у машинству, за олуке, кровне покривке и посуђе.
2. ХЕМИЈСКИ АФИНИТЕТ је тежња елемента да се веже са другим хемијским елементом и да са њим гради хемијско једињење.

ПИТАЊА:

1. Која је УЛОГА ЕЛЕКТРОПРОВОДНИХ МАТЕРИЈАЛА?
2. Како се ГВОЖЂЕ ОДВАЈА ОД СУМПОРА?

ОДГОВОРИ:

1. ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ СЕ ПРЕМА ОБЛАСТИ ПРИМЕНЕ ДЕЛЕ на електропроводне, електроизолационе и магнетне.
2. ХЕМИЈСКА РЕАКЦИЈА НАСТАЈАЊА ПОЛИЕТИЛЕНА НАЗИВА СЕ адиција.

ПИТАЊА:

1. Који материјали се КОРИСТЕ ЗА ИЗРАДУ ГРЕЈАЧА?
2. Како се назива ХЕМИЈСКА РЕАКЦИЈА НАСТАЈАЊА ПОЛИЕТИЛЕНА?

ОДГОВОРИ:

1. ОСНОВНА СИРОВИНА ЗА ИЗРАДУ СТАКЛА јесте песак.
2. МАТЕРИЈАЛИ ЗА ЕЛЕКТРИЧНЕ ОТПОРНИКЕ ОДЛИКУЈУ СЕ великим специфичним отпором и великом топлотном издржљивошћу.

ПИТАЊА:

1. Како се деле ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛИ ПРЕМА АГРЕГАТНОМ СТАЊУ?
2. Која је основна СИРОВИНА ЗА ИЗРАДУ СТАКЛА?

ОДГОВОРИ:

1. АЛУМИНИЈУМ СЕ ЈОШ КОРИСТИ у ауто и авио индустрији, за олуке и изолацију.
2. УЛОГА ЕЛЕКТРОИЗОЛАЦИОНИХ МАТЕРИЈАЛА ЈЕСТЕ да одржавају електричну енергију унутар границе проводника, чиме се штите људи.

ПИТАЊА:

1. Чиме се ОДЛИКУЈУ МАТЕРИЈАЛИ ЗА ЕЛЕКТРИЧНЕ ОТПОРНИКЕ?
2. Поред тога што је добар проводник електричне енергије, ЗА ШТА СЕ БАКАР ЈОШ КОРИСТИ?

ОДГОВОРИ:

1. МАТЕРИЈАЛИ КОЈИ ДОБРО ПРОВОДЕ ЕЛЕКТРИЧНУ ЕНЕРГИЈУ ЈЕСУ бакар, алуминијум, гвожђе и сребро.
2. КОРОЗИЈА ЈЕ постепено и штетно уништавање метала под утицајем влаге и гасова из ваздуха.

ПИТАЊА:

1. Шта је ХЕМИЈСКИ АФИНИТЕТ?
2. Шта је КОРОЗИЈА?

ОДГОВОРИ:

1. ХЕМИЈСКА СВОЈСТВА одређују хемијски састав материјала, хемијску отпорност на корозију и хемијски афинитет према другим материјалима.
2. ЕЛЕМЕНТИ КОЈИ ЧИНЕ ВАЗДУХ ЈЕСУ азот и кисеоник.

ПИТАЊА:

1. Које су ВРСТЕ МАГНЕТНИХ МАТЕРИЈАЛА?
2. Шта обухватају ЕЛЕКТРОИНСТАЛАЦИОНИ ЕЛЕМЕНТИ И ПРИБОР?

ОДГОВОРИ:

1. УЛОГА МАГНЕТНИХ МАТЕРИЈАЛА ЈЕ да стварају снажно магнетно поље.
2. СТАНДАРДИ У ИЗРАДИ ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИХ МАТЕРИЈАЛА ЈЕСУ прописи односно захтеви који треба да се испуне како би се спречиле несреће, пожари и прекиди у функционисању инсталација.

ПИТАЊА:

1. За шта се ПРИМЕЊУЈУ МАГНЕТНИ МАТЕРИЈАЛИ?
2. Шта су СТАНДАРДИ У ИЗРАДИ ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИХ МАТЕРИЈАЛА?

ОДГОВОРИ:

1. ВРСТЕ МАГНЕТНИХ МАТЕРИЈАЛА ЈЕСУ меко гвожђе, челик, никал, кобалт, легуре гвожђа и никла и легуре гвожђа и силицијума.
2. МЕСИНГ СЕ У ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ НАЈЧЕШЋЕ КОРИСТИ ЗА унутрашње делове прекидача утичница и утикача.

ПИТАЊА:

1. Која је УЛОГА МАГНЕТНИХ МАТЕРИЈАЛА?
2. За шта се НАЈЧЕШЋЕ КОРИСТИ МЕСИНГ У ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ?

ОДГОВОРИ:

1. АЛУЧЕЛ ЈЕ проводник који је комбинација челичних и алуминијумских жица.
2. ПРЕШПАН ЈЕ изолатор добијен пресовањем влакнастих струготина дрвета.

ПИТАЊА:

1. Шта је ПРЕШПАН?
2. Шта је АЛУЧЕЛ?

ОДГОВОРИ:

1. ТЕЧНИ ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛ ЈЕ трансформаторско уље, а ГАСОВИТИ је ваздух.
2. БАКАР СЕ НАЈВИШЕ КОРИСТИ ЗА израду проводника јер има велику електричну проводљивост, велику жилавист, лако се обрађује и јефтинији је од сребра и злата.

ПИТАЊА:

1. Који су ЧВРСТИ ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛИ?
2. Зашто се БАКАР НАЈВИШЕ КОРИСТИ ЗА ИЗРАДУ ПРОВОДНИКА?

ОДГОВОРИ:

1. ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛИ СЕ ПРЕМА АГРЕГАТНОМ СТАЊУ ДЕЛЕ НА чврсте, течне и гасовите.
2. СРЕБРО И ЗЛАТО СУ отпорни на корозију, меки су, лако се обрађују ковањем и извлачењем и обично се легирају.

ПИТАЊА:

1. Шта су ХЕМИЈСКА СВОЈСТВА МАТЕРИЈАЛА?
2. Које су ОСОБИНЕ СРЕБРА И ЗЛАТА?

ОДГОВОРИ:

1. ЗЛАТО И СРЕБРО СЕ КОРИСТЕ У ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ КОД топљивих осигурача, електричних контаката, лемова, оптичких филтера и фотоотпорника.
2. ЧЕТИРИ ГРУПЕ СВОЈСТАВА МАТЕРИЈАЛА ЈЕСУ физичка, механичка, технолошка и хемијска.

ПИТАЊА:

1. Шта је ФЕРИТ?
2. За шта се КОРИСТЕ СРЕБРО И ЗЛАТО У ЕЛЕКТРОТЕХНИЦИ?

ОДГОВОРИ:

1. МАГНЕТНИ МАТЕРИЈАЛИ СЕ ПРИМЕЊУЈУ ЗА звучнике, феритна језгра у међуфреквенцији, феритне антене, трафо лим у свим врстама трансформатора, динамо лим у свим електричним машинама.
2. СУПЕРПРОВОДНОСТ СЕ НЕ ПОЈАВЉУЈЕ КОД племенитих метала као што су сребро и злато.

ПИТАЊА:

1. Шта је ТЕЧНИ а шта ГАСОВИТ ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛ?
2. Код којих материјала се СУПЕРПРОВОДНОСТ НЕ ПОЈАВЉУЈЕ?

ОДГОВОРИ:

1. СУПЕРПРОВОДНОСТ ЈЕ ИЗРАЖЕНА КОД олова, калаја и алуминијума.
2. ЧВРСТИ ИЗОЛАЦИОНИ МАТЕРИЈАЛИ ЈЕСУ природна смола, битумен, каучук, гума, лискун, кварц, стакло, порцелан, пластика, полиетилен, силикон, прешпан.

ПИТАЊА:

1. Које су ЧЕТИРИ ГРУПЕ СВОЈСТАВА МАТЕРИЈАЛА?
2. Код којих материјала је СУПЕРПРОВОДНОСТ ИЗРАЖЕНА?

ОДГОВОРИ:

1. ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ СУ сви материјали који се користе у електротехници.
2. СУПЕРПРОВОДНОСТ ЈЕ појава да неки материјали боље проводе електричну енергију када су изложени веома ниским температурама.

ПИТАЊА:

1. Шта је ВОЛФРАМ?
2. Шта је СУПЕРПРОВОДНОСТ?

ОДГОВОРИ:

1. ЗА ИЗРАДУ ГРЕЈАЧА КОРИСТИ СЕ легура хромникла као што је цекас. Температурна издржљивост овог материјала креће се реко 1000 степени.
2. ГВОЖЂЕ СЕ ОД СУМПОРА ОДВАЈА помоћу магнета јер је гвожђе магнетично.

ПИТАЊА:

1. Како се деле електротехнички материјали према области примене?
2. _____

ОДГОВОРИ:

1. ОКСИД ЈЕ једињење неког хемијског елемента и кисеоника.
2. У ЕЛЕКТРОИНСТАЛАЦИОНЕ ЕЛЕМЕНТЕ И ПРИБОР СПАДАЈУ проводници, инсталационе цеви и кутије, сијалице и сијалична грла, прекидачи, утичнице, утикачи, осигурачи, бројила и др.

ПРИЛОГ 2.

ЕЛЕКТРОТЕХНИЧКИ МАТЕРИЈАЛИ

- електротехнички материјали су
- својства материјала су:
- према области примене, групе материјала су:
-

ГРУПЕ МАТЕРИЈАЛА	УЛОГА	ПОДЕЛА/ ВРСТЕ	ОСТАЛО
1. ЕЛЕКТРОПРОВОДНИ МАТЕРИЈАЛИ			
2. ЕЛЕКТРОИЗОЛАЦИО- НИ МАТЕРИЈАЛИ			
3. МАГНЕТНИ МАТЕРИЈАЛИ			

– СТАНДАРДНИ ЕЛЕКТРОИНСТАЛАЦИОНИ ЕЛЕМЕНТИ И ПРИБОР
ОБУХВАТАЈУ:

ПРИЛОГ 3.

ЕВАЛУАЦИОНИ УПИТНИК ЗА УЧЕНИКЕ

На протеклом часу сам се осећао/осећала (заокружи три доминантна осећања):

ПОНОСНО

ЛЕПО

ТУЖНО

ДОСАДНО

ЗАБРИНУТО

ЗБУЊЕНО

ИЗНЕНАЂЕНО

СРЕЋНО

ОДУШЕВЉЕНО

РАДОЗНАЛО

Udobnost stanovanja

JU IV osnovna škola Mostar

PRIPREMA ZA NASTAVU		
Nastavni predmet: tehnička kultura	Razred i odjeljenja: 5. razred	
Nastavna cjelina: Građevinska tehnika	Datum:	Br. časa
Nastavna jedinica: Udobnost stanovanja	Tip nastavnog časa: obrađivanje novog gradiva s radno-praktičnom vježbom	
Ključni pojmovi i novi stručni nazivi: građevinski simboli, funkcionalni raspored prostorija, paleta boja, enterijer, kućni red, udobnost stanovanja...		
Središnji sadržajno-metodički elementi: Multimedijalna demonstracija odabranih prostorija u stambenom objektu, igra memorijskih kartica, izrada projektne dokumentacije stambenog objekta, prezentacija idejnog rješenja, izrada i prezentacija pravila kućnog reda.		
ZADACÉ NASTAVNOG ČASA		
OBRAZOVNE: Proširivanje znanja iz oblasti građevinske tehnike, obnoviti spoznaje o građevinskim simbolima, upoznati učenike sa pravilima funkcionalnog raspoređivanja prostorija u stambenom objektu, upoznati učenike sa pojmom enterijer, upoznati učenike sa značajem etike stanovanja i pravilima kućnog reda...		
FUNKCIONALNE/PRAKTIČNE: Osposobiti učenike za pravilnu primjenu građevinskih simbola na tlocrtu stambenog objekta, razvijati sposobnosti iščitavanja simbola u svakodnevnom životu, razvijati pravilnu upotrebu pribora i materijala za izvođenje zadataka, osvijestiti značaj kvalitetnog građevinskog projekta pri izradi funkcionalnog rasporeda prostorija u stambenom objektu, osposobiti učenike da projektuju jednostavne planove stambenih objekata i njihovog uređenja, formirati mišljenje o važnosti detalja u nastanku cjeline...		
ODGOJNE/VASPIITNE I SOCIJALIZOVANE: Razvijati stvaralačko i tehničko mišljenje, razvijati smisao za estetiku na osnovu tehničkih ostvarenja, razvijati osjećaj kreativnosti pri idejnom rješenju uređenja prostora, uvidjeti značaj tehničke pismenosti, osvijestiti značaj etike stanovanja kao uslova kvalitetnijih međuljudskih odnosa i stambene kulture modernog čovječanstva, poticati ispravan odnos u timu, prema radu, urednost, preciznost...		

OBLICI RADA:	NASTAVNE METODE:	NASTAVNA SREDSTVA:
<ul style="list-style-type: none"> – individualni, – frontalni, – timski rad. 	<ul style="list-style-type: none"> – dijaloška, monološka (mini-predavanje), – memorija, – metoda demonstracije, – stvaralačko-istraživački zadaci, – izrada praktičnih radova, – problemska nastava (realizacija idejnog rješenja), – grozd. 	<ul style="list-style-type: none"> – računar, – multimedijalni projektor, – prezentacije <i>PowerPoint</i>, – memorijske kartice, – plakati, – radni listovi, – hamer, – makaze, ljepilo, heftarica, magneti.

ISHODI UČENJA

- Prepoznaje vrste građevinskih objekata.
- Razumije značaj projektne dokumentacije pri izradi građevinskog objekta.
- Prepoznaje, imenuje i primjenjuje određene građevinske simbole.
- Čita i koristi projektnu dokumentaciju.
- Planira i izrađuje prijedlog unutrašnjeg uređenja stambenog objekta.
- Predlaže i realizuje sopstvene ideje.

Za učenika koji radi prema IPP-u:

- Prepoznaje određene građevinske simbole.
- Dorađuje i boji projektnu dokumentaciju stambenog objekta.

Izvori za pripremanje: Zoran D. Lapčević, *Tehničko i informatičko obrazovanje* 6, EDUKA. Edukativni i stručni časopisi, pisani mediji, internet.

Mjesto izvođenja nastave: kabinet za tehničko i informatičko obrazovanje

Korelacija sa drugim nastavnim predmetima: jezik i književnost, likovna kultura, geografija, ČOZ...

ARTIKULACIJA NASTAVNE JEDINICE

UVODNI DIO

(motivacija, najava sadržaja rada i gostiju, zanimljivosti)

Na ovom času obrade gradiva i praktičnog rada razvijat ćemo tehničko mišljenje radeći na drugačiji način (**1. slajd**). Mnogobrojnim zanimljivostima naučit ćemo i proširiti znanje o građevinskoj tehnici.

(učenici su podijeljeni u četiri tima, koji su prethodno raspoređeni)

(ponavljanje i proširivanje dosadašnjih spoznaja uz pomoć multimedijalne prezentacije)

(nastavnik postavlja pitanja u vezi sa sadržajem na slajdovima, navodeći učenike da daju tačne odgovore)

(2. slajd) Šta je prikazano na slikama? (*građevinski objekti: zgrade, tuneli, luke...*)
Kako se zove tehnika koja se bavi izgradnjom ovih objekata? (*građevinska tehnika*)

Kojoj vrsti građevinske tehnike pripadaju određeni objekti na slikama? (*visokogradnji pripadaju zgrade, niskogradnji pripadaju tuneli, niskogradnji pripadaju luke...*)

(3. slajd) Kako se zove dokumentacija na kojoj se nalaze informacije o građevinskom objektu? (*projektna dokumentacija*)

Izgradnja građevinskih objekata veoma je odgovoran, dugotrajan i skup posao, zato ga treba dobro osmisliti i pripremiti.

Ko osmišljava izgled građevinskog objekta i izrađuje projektnu dokumentaciju? (*projektant na osnovu stručnog znanja, iskustva i talenta projektnom dokumentacijom realizuje zamisao investitora, naručioca građenja*)

(4. slajd) Na slajdu je prikazana slika projektne dokumentacije stambenog objekta sa mnoštvom detalja. Koje detalje uočavate na ovoj slici? (*tlocrt, mjerne dimenzije, građevinske simbole...*)

GLAVNI DIO

1. KORAK

(isticanje cilja časa)

Prilikom projektovanja, osnovni zadatak projektanta jeste da osmisli izgled stambenog objekta tako da bi se postigla maksimalna udobnost stanovanja. Da bi život porodice u stanu bio u potpunosti prijatan, neophodno je pridržavati se određenih pravila kućnog reda. O udobnosti stanovanja više ćemo saznati iz prezentacije.

(mini-predavanje uz pomoć multimedijalne prezentacije)

(1. slajd, napisati na ploči) UDOBNOST STANOVANJA

(metodom stvaralačkih pitanja i odgovora, učenici će osvjestiti neke važne pojmove)

(3. slajd) Jedna od glavnih komponenata udobnosti stana jeste funkcionalni raspored prostorija u odnosu na njihovu namjenu i korišćenje. Projektant vodi računa o pravilnom grupisanju prostorija te u savremenom stanu razlikujemo:

- ✓ pomoćne prostorije: ulaz, predsoblje, podrum, garaža, kotlovnica, tavan...;
- ✓ prostorije za dnevni boravak: dnevna soba, radna soba i biblioteka, trpezarija, balkon, terasa...;
- ✓ prostorije za spavanje: roditeljska, dječja, gostinjska soba...;
- ✓ prostorije za pripremanje hrane i odlaganje namirnica: kuhinja, ostava, niša...;
- ✓ prostorije za održavanje higijene: kupatilo, WC, vešernica...

Naravno, svaki stan nema sve navedene prostorije, one su pomenute kao mogućnost, a njihova primjena zavisi od broja ukućana i veličine stambenog objekta.

(4. slajd) Ulaz predstavlja vezu između spoljašnjeg prostora i stambenog dijela te služi kao barijera za prodiranje hladnoće, buke, prašine i radoznalih pogleda.

(4. slajd) Predsoblje se nalazi u centralnom dijelu stana i osnovno pravilo je da obezbijedi neposredan pristup u ostale prostorije. Često su mala i mračna pa treba obratiti pažnju na dobru osvijetljenost. Kaže se da su predsoblja ogledalo stana. Napadne boje u malom, mračnom prostoru, razbacane cipele, papuče... stvaraju neugodnu sliku o stanu i porodici za svakog ko dođe u posjetu. Predsoblje jeste kao neka raskrsnica jer dolazimo, odlazimo, oblačimo se, svlačimo, telefoniramo, plaćamo račune, dočekujemo goste...

(5. slajd) Dnevni boravak je najveća i najvažnija prostorija u stanu. On je središte porodičnog života jer se članovi porodice tu okupljaju i borave u toku čitavog dana. Upravo zbog toga, treba ga opremiti s posebnom pažnjom u skladu s veličinom, oblikom i položajem vrata i prozora. U dnevnom boravku neophodno je dobro osvijetljenje i neposredna povezanost sa kuhinjom, trpezarijom i balkonom.

(7. slajd) Kuhinja je prvenstveno namijenjena za pripremanje hrane. U njoj se nalazi veliki broj sitnih električnih uređaja koji služe za lakšu i bržu obradu namirnica i pripremanje hrane. Pri projektovanju mora se voditi računa o tome da bude organizovana tako da je sve nadohvat ruke. Svjetlo u kuhinji treba da je ravnomjerno, a na pojedina mjesta po potrebi ugrađuju se i pomoćna svjetla. Povezana je sa trpezarijom i ostavom.

(5. slajd) Trpezarija je prostor za objedovanje. Povezana je sa dnevnim boravkom i kuhinjom. Osvijetljenje se postavlja iznad trpezarijskog stola.

(6. slajd) Spavaća soba je namijenjena za spavanje i odmor. Pri projektovanju postavlja se u mirnijem dijelu stana sa istočne strane zbog ugodnog buđenja suncem i u blizini kupatila. Osvijetljenje ne mora da bude jaka.

(6. slajd) Dječja soba koristi se za spavanje, učenje i igranje. U idealnim uslovima svako dijete bi trebalo da ima svoju sobu, ali pošto to često nije moguće, dvoje ili više djece dijeli sobu, što može biti problem, naročito ako su ona različitog spola. Osvijetljenje treba da bude ravnomjerno i jako sa pomoćnim svjetlima na radnom stolu.

(8. slajd) Kupatilo i WC u većim stanovima često su odvojeni, dok u manjim čine cjelinu. To su prostorije za održavanje higijene. Treba da bude postavljeno tako da se iz njega ulazi u predsoblje i da je uz spavaću sobu. Pored centralnog svjetla, postavlja se i pomoćno pored ogledala.

(nastavnik pokazuje učenicima paletu boja koja je predviđena za zidove)

Znate li kako se ovo zove? (*paleta boja*)

Kada se koristi ova paleta boja? (*kada se želi izabrati boja za zidove u prostorijama*)

Da li ste znali da boje u prostorijama utiču na raspoloženje?

Neograničene su mogućnosti kombinacija boja, ali se treba pridržavati osnovnih pravila. U mračnim prostorijama treba prednost dati svijetlim bojama, a u svijetlim prostorijama mogu se koristiti tamne boje. U hladnim prostorijama okrenutim na sjever i istok potrebno je izabrati tople boje, a u toplim prostorijama okrenutim na jug i zapad uzeti hladne boje.

Na osnovu našeg razgovora uočila sam da o prostorijama u stambenom objektu mnogo znate.

O građevinskim simbolima koji se primjenjuju pri planiranju enterijera građevinskog objekta govorili smo na prethodnim časovima, a sada ćemo to naučeno primijeniti korišćenjem memorijskih kartica.

(učenike upoznati sa pravilima igre memorijske kartice)

(učenik koji radi po IPP-u ravnopravno učestvuje u igri)

Pravila igre memorijske kartice su sljedeća: timovi dobijaju memorijske kartice na kojima se nalaze 24 različita građevinska simbola; prvi član tima ima zadatak da prepozna isti građevinski simbol na dvije memorijske kartice pri čemu dobija prednost još jednog pokušaja, u suprotnom igru nastavlja drugi član istog tima...

(nastavnik prati rad učenika i pruža potrebnu pomoć)

(članovi timova koji su prepoznali najveći broj građevinskih simbola imaju prednost izlaganja i imenovanja)

(zajednička kratka analiza zadatka)

2. KORAK

Da li je igra bila zabavna? Kažu da se kroz igru najbolje uči, pa ćemo se nastaviti istovremeno učiti i igrati. U sljedećem zadatku dobit ćete ulogu projektanta i praktično pokazati usvojeno znanje. Na tlocrtu stambenog objekta izvršit ćete funkcionalnu raspodjelu prostorija i pomoću građevinskih simbola osmisлити enterijer.

(učenici će na radnim listovima praktično upoznati pravilnu raspodjelu prostorija u stambenom objektu i građevinskim simbolima urediti enterijer te shvatiti važnost planiranja s ciljem da se osigura udobnije stanovanje)

(učenik koji radi po IPP-u dobija prilagođen zadatak)

(nastavnik prati rad učenika i pruža potrebnu pomoć)

(učenici se dogovaraju u timovima i vođe prezentuju urađeno)

(izbor najoriginalnijeg idejnog rješenja izgleda savremenog stambenog objekta)

3. KORAK

(1. slajd) Da bi život savremenog čovjeka u zajednici bio kvalitetniji i bolji, potrebno je da postoje pravila ponašanja kojih će se svi njeni članovi pridržavati. Pravila ponašanja u stambenim objektima nazivaju se pravila kućnog reda.

(nastavnik učenicima pokazuje sliku)

(problemski zadatak, idejno rješenje)

(2. slajd) Na slajdu je prikazana slika zgrade sa njenim stanarima. Njihova svakodnevna situacija je sljedeća:

- na prvom spratu živi mladi bračni par sa petomjesečnom bebom, zaposleni su i željni odmora;
- na drugom spratu je poznati rok muzičar koji često pravi bučne zabave do kasno u noć;
- na trećem spratu je penzioner koji ima problema sa sluhom i preglasno sluša političke emisije;
- na četvrtom spratu je domaćica koja krišom baca otpad kroz prozor;
- haustor i fasadu zgrade ispisali su dječaci iz susjedstva zajedno sa sinovima domaćice sa četvrtog sprata.

Stanarima ove zgrade očito je potrebna pomoć. Njihov život u zgradi je pod stresom i nezadovoljstvom. Kako ćemo im pomoći? (*napraviti ćemo pravila kućnog reda*)

(učenici u timovima se dogovaraju i smišljaju pravila kućnog reda)
(primjenom tehnike „grozd” vođe timova će zajednički zabilježiti najznačajnija pravila kućnog reda)
(aktuelizacija)

Naš sljedeći zadatak je da osvijestimo važnost značaja ovoga što smo danas učili i izradili.

U čemu se ogleda važnost udobnosti stanovanja savremenog čovjeka? (*Udobnost stanovanja ogleda se u pravilno osmišljenom izgledu stambenog objekata i poštivanju pravila kućnog reda, što su neki od uslova za bolji, prijatniji i civilizovaniji život savremenog čovjeka.*)

ZAVRŠNI DIO

Nadam se da vam je, kao i našim gostima, bilo ugodno na ovom času te da nosite pozitivna iskustva. Pohvaljujem vašu radnu atmosferu.

(najbolje učenike ocijeniti, koristiti kriterij ocjenjivanja)

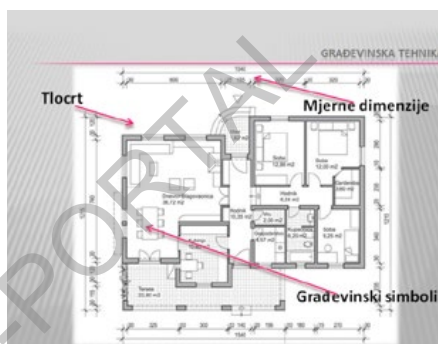
(najaviti novu nastavnu jedinicu za naredni čas:

Analiza rezultata rada i zaključivanje ocjena na kraju I polugodišta)

PLAN PLOČE

– UDOBNOST STANOVANJA –
(radni materijal)

- GRAĐEVINSKA TEHNIKA (multimedijalna prezentacija)

- UDOBNOŠT STANOVANJA ► Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu (multimedijalna prezentacija)

UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

1. Pomoćne prostorije: ulaz, predsoblje, podrum, garaža, kotlovnica, tavan...

2. Prostorije za dnevni boravak: dnevna soba, radna soba i biblioteka, trpezarija, balkon, terasa...

3. Prostorije za spavanje: roditeljska, dječja, gostinjska soba...

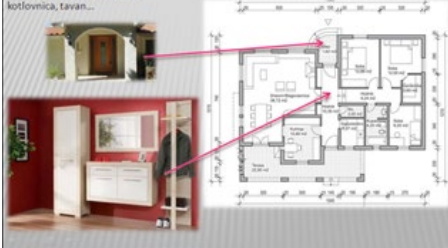

4. Prostorije za pripremanje hrane i odlaganje namirnica: kuhinja, ostava, nisa...

5. Prostorije za održavanje higijene: kupatilo, wc, vešernica...

UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

1. Pomoćne prostorije: ulaz, predsoblje, podrum, garaža, kotlovnica, tavan...

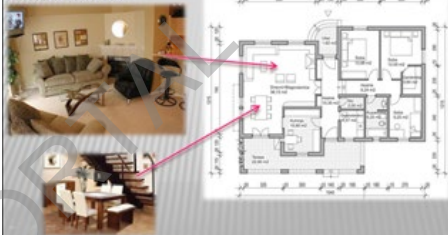
UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

3. Prostorije za spavanje: roditeljska, dječja, gostinjska soba...

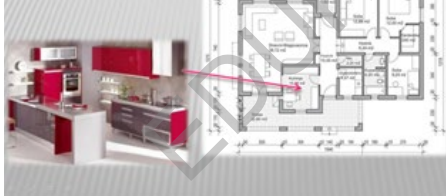
UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

2. Prostorije za dnevni boravak: dnevna soba, radna soba i biblioteka, trpezarija, balkon, terasa...

UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

4. Prostorije za pripremanje hrane i odlaganje namirnica: kuhinja, ostava, nisa...

UDOBNOST STANOVANJA → Funkcionalni raspored prostorija u stambenom objektu

5. Prostorije za održavanje higijene: kupatilo, wc, vešernica...

- UDOBNOST STANOVANJA Kućni red (multimedijalna prezentacija)

EDUKA-PORTAL

ЧАС
ОДЕЉЕЊСКОГ
СТАРЕШИНЕ

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Digitalni građanin (pojam i osobine)

JU IV osnovna škola Mostar

PRIPREMA ZA NASTAVU		
ČAS ODJELJENJSKOG STARJEŠINE	Razred i odjeljenje: 7. razred	
Nastavna cjelina: Komunikacija	Datum: .	Br. časa:
Nastavna jedinica: Digitalni građanin (pojam i osobine)	Tip nastavnog časa: kombinovani (obrada i vježba)	
Ključni pojmovi: digitalni građanin, digitalna prava i propisi, digitalni zakon, digitalna komunikacija, digitalni pristup, digitalna sigurnost, digitalno zdravlje, digitalna pismenost, digitalni bonton, digitalna trgovina (odredbe koje opisuju digitalnog građanina prema M. Riblu)		
CILJEVI NASTAVNOG ČASA		
OBRAZOVNI: Razumjeti pojam digitalni građanin, razumjeti suodnose između građanina u fizičkom i digitalnom svijetu, razumjeti proces donošenja odgovornih odluka, upoznati devet odredaba koje opisuju digitalnog građanina (model digitalnog građanina prema M. Riblu)...		
FUNKCIONALNI/ PRAKTIČNI: Razvijati kritičko mišljenje, socijalne i komunikološke vještine, usvajati pojmove građanskog odgoja i demokratije te spoznati važnost ljudskih prava, slobode, dužnosti i odgovornosti u fizičkom i digitalnom svijetu...		
ODGOJNI/VASPIITNI I SOCIJALIZOVANI: Prepoznati poželjne osobine ponašanja i vrijednosti digitalnog građanina, osvijestiti svoje navike pri upotrebi digitalne tehnologije, razumjeti važnost digitalnog bontona, razvijati komunikološke vještine...		
OBLICI RADA:	NASTAVNE METODE:	NASTAVNA SREDSTVA:
<ul style="list-style-type: none">- individualni,- frontalni,- grupni rad.	<ul style="list-style-type: none">- predavačka,- dijaloška,- metoda demonstracije PPT,- upoređivanja,- insert metoda,- tekstualna,- problemska nastava (kritičko mišljenje),- analitičko-sintetička,- istraživačka...	<ul style="list-style-type: none">- računar,- projektor,- nastavnički blog sa multimedijalnim materijalima,- PPT,- radni list (upitnik za učenike),- radni list (tvrdnje za grupe),- papirne medalje, makaze, ljepilo, magneti...

ISHODI UČENJA

- Učenici će odrediti sličnosti i razlike između građana u fizičkom i u digitalnom svijetu.
- Učenici će spoznati važnost ljudskih prava, slobode, dužnosti i odgovornosti.
- Učenici će osvijestiti svoje navike pri upotrebi digitalne tehnologije.
- Učenici će razumjeti važnost digitalnog bontona.
- Učenici će upoznati devet odredaba koje opisuju digitalnog građanina.
- Učenici će utvrditi poželjna ponašanja i vrijednosti koje treba da ima digitalni građanin.

Izvori za pripremanje učenika: nastavnički blog, link

<https://skolskasveznalica.wordpress.com/>

Izvori za pripremanje nastavnika: priručnici (stručna i metodička literatura), internet...

Mjesto izvođenja nastave:

Korelacija: informatika, jezik i književnost, istorija...

ARTIKULACIJA NASTAVNE JEDINICE

UVODNI DIO

**(koristiti nastavnički blog, link <https://skolskasveznalica.wordpress.com/>)
(učenici su podijeljeni u pet grupa, koje su prethodno raspoređene)**

Na ovom času odjeljenjske zajednice razgovarat ćemo o korištenju digitalne tehnologije. Na zanimljiv način uvidjet ćemo dobre i loše strane komunikacije u digitalnom svijetu.

(1. SLAJD, pokrenuti PPT)

**(povezivanje pojmova: građanin u fizičkom svijetu – građanin u digitalnom svijetu)
(motivacijska aktivnost, razgovor)**

Šta mislite ko su digitalni građani? (Učenici, nastavnici, roditelji...)

Zašto se tako nazivaju? (Jer se koriste digitalnim tehnologijama: računarima, mobilima, tabletima... u školi, na poslu, u slobodno vrijeme...)

(2. SLAJD)

(podsjetiti učenike na značenje pojma građanin i na njegova obilježja)

U fizičkom svijetu građani imaju svoja obilježja, a to su: pravo, sloboda, dužnosti i odgovornosti.

Znaš li navesti primjere za ova obilježja? (Pravo: na jednakost, obrazovanje, informisanje...; sloboda: mišljenja, izražavanja, udruživanja...; dužnosti: poštivanje zakona, saobraćajnih pravila, plaćanje poreza...; odgovornosti: poštivanje prava i slobode drugih, prijavljivanje neprimjerenih ponašanja, tolerancija...)

Razmislite o tome vrijede li ova obilježja u digitalnom svijetu. (Vrijede, građani u fizičkom i digitalnom svijetu imaju ista obilježja...)

Zašto je bitno da u svakoj zajednici svaki njen član ima pravo, slobodu, dužnosti i odgovornosti? (*Njihove aktivnosti moraju biti takve da pozitivno doprinose zajednici zbog njenog uspješnog funkcionisanja...*)

(naglasiti, zaključak)

Svi građani imaju prava, slobodu, dužnosti i odgovornosti kako bi mogli ostvariti lični interes u skladu sa zajedničkim dobrom svih ostalih građana, bez obzira na to učestvuju li u fizičkom ili u digitalnom svijetu.

(zanimljivost)

Navedena obilježja vrijede u demokratskim državama, međutim u nekim državama, npr. Iranu, Pakistanu, Koreji, Kini... postoje ograničenja u pristupu određenim internetskim sadržajima i društvenim mrežama.

GLAVNI DIO

1. KORAK

(isticanje cilja časa)

(3. **SLAJD, napisati na tabli**) **DIGITALNI GRAĐANIN** (pojam i osobine)

Upoznat ćemo se sa digitalnim građaninom, sa njegovim poželjnim osobinama, ponašanjima i vrijednostima.

(4. **SLAJD**)

(ispunjavanje upitnika, prosuđivanje vlastitih onlajn aktivnosti)

Kao što je bitno kako se ponašamo u fizičkom svijetu, jednako je bitno i ponašanje u digitalnom svijetu. Da bismo bolje razumjeli kako bi trebalo da izgleda odgovorno ponašanje digitalnog građanina i utvrdili kakvo je vaše ponašanje, ispunit ćete upitnik. Za svako pitanje zaokružiti ćete po jedan odgovor, iskreno, onako kako se vi ponašate u digitalnom svijetu. Pred kraj časa, analizirat ćemo tačne odgovore.

(*individualno ispunjavanje upitnika, ograničeno vrijeme*)

(*tačni odgovori analiziraju se u završnom dijelu časa*)

2. KORAK

(5. **SLAJD**)

(digitalni kompas, kritičko mišljenje o donošenju odluka, aktivno učestvovanje, odgovornost, učenje jedni od drugih, argumentovanje odluka)

Sljedeća aktivnost je digitalni kompas.

Na šta vas upućuje ovaj pojam? (*Snalaženje u digitalnom svijetu...*)

Digitalni građanin se ne rađa, on se snalazi u digitalnom svijetu i postaje procesom odgoja i obrazovanja u porodici, školi...

Ovom aktivnošću pokazat ćete kakvi ste digitalni građani i kako se snalazite u tom svijetu. Svaka grupa dobit će radni list sa po jednom tvrdnjom. Vaš zadatak je da se izjasnite da li se slažete ili se ne slažete sa postavljenom tvrdnjom i u svakom slučaju obrazložite svoje mišljenje argumentima.

(11. SLAJD)

(zadatak za 1. grupu – Prihvatljivo je da pišem i komentarišem *onlajn*.)

NE SLAŽEM SE – Ponekad zaboravljamo da je sve ono što kažemo ili radimo *onlajn* uvijek i svima vidljivo. To znači da ako u svom rječniku koristimo riječi koje nekoga vrijeđaju ili ponižavaju, čak i ako je to šala, posljedice mogu biti mnogo ozbiljnije nego da te riječi glasno izgovorimo. Isto vrijedi i za slike koje se objavljuju. Kako bismo izbjegli probleme, uvijek treba da razmislimo prije nego nešto objavimo!

(12. SLAJD)

(zadatak za 2. grupu – Ponekad se može, iz šale, lažno predstavljati.)

NE SLAŽEM SE – Predstavljati se kao neko drugi ili koristiti tuđu lozinku za pristup uslugama jeste krađa identiteta. Posljedice za obe strane mogu biti ozbiljne i često nepredvidive (društvene, finansijske, zakonske...).

(13. SLAJD)

(zadatak za 3. grupu – Oni koji prijavljuju neprimjerene komentare nastavnicima ili roditeljima obične su tužibabe.)

NE SLAŽEM SE – Neki učenici su možda bili žrtve elektroničkog nasilja, a neki su možda bili sudionici. U mnogim slučajevima zlostavljanja prisutni su i posmatrači koji se ne žele uključiti. Važno je reagovati i pokušati zaustaviti nasilje na smiren i odgovoran način. Često je to dovoljno. Ako se ne možemo uključiti, onda ćemo prijaviti nastavniku ili roditelju.

(14. SLAJD)

(zadatak za 4. grupu – Nije fer, roditelji su mi ograničili vrijeme koje provodim na internetu, navodno zbog zdravlja, kako da ne!)

NE SLAŽEM SE – Vrijeme provedeno na internetu može biti zabavno, ugodno i korisno za učenje. Ipak, ako smo prekomjerno za računarom, možemo imati ozbiljnih problema kao što su: poteškoće sa spavanjem, osjećanje tjeskobe, nervoze ili može biti narušeno naše fizičko zdravlje. Važno je postići ravnotežu između održavanja dobrog zdravlja i uživanja u dobrobitima interneta.

(15. SLAJD)

(zadatak za 5. grupu – O privatnim stvarima može se razgovarati i sa osobom koja se ne poznaje.)

NE SLAŽEM SE – Nikada nije dobro nepoznatima iznositi svoje lične podatke. Nemoguće je reći ko je stvarno osoba koja je *onlajn*. Postoji mnogo razloga zbog kojih neko pokušava da dobije privatne informacije o nama, našoj porodici, našim finansijama. Važno je štititi podatke o svom identitetu, svojoj školi, porodici, adresi. Moguće je upoznati prijatelje i razgovarati s njima bez potrebe da se iznose lični podaci.

(učenici u grupama se dogovaraju i prave bilješke, ograničeno vrijeme)

(nastavnik prati rad učenika i pruža potrebnu pomoć)

(predstavnici grupa iznose pojedinačna mišljenja grupa i obrazlažu ih)

(zajednička analiza zadataka, diskusija, korekcije i uobličavanje)

3. KORAK

(6. i 7. SLAJD)

(analiza tačnih odgovora u upitniku, prosuđivanje vlastitih onlajn aktivnosti)

Ponovo ćete uzeti upitnike koje ste popunili na početku časa. Pogledajte odgovore i razmislite: ako smatrate da su sada drugačiji, ispravite ih i izradite ključ upitnika.

(8. SLAJD)

(odrednice koje opisuju digitalnog građanina prema M. Riblu)

Osobine i postupke koje smo spomenuli u proteklim aktivnostima analizirao je poznati američki profesor Majk Ribl koji je kroz trogodišnji istraživački projekat razvio model digitalnog građanina.

(odrednice komentarisati zajedno sa učenicima)

- digitalna prava (sloboda i povlastice korišćenja digitalnom tehnologijom uz primjereno ponašanje),
- digitalni zakon,
- digitalna komunikacija (razmjenjivanje informacija imejlom, porukama, blogovima...),
- digitalni pristup (učestvovanje u društvu putem digitalne tehnologije),
- digitalna sigurnost (zaštita računara i lična zaštita),
- digitalno zdravlje (zaštita fizičkog i psihičkog zdravlja),
- digitalna pismenost (korišćenje digitalnom tehnologijom),
- digitalna trgovina (*onlajn* trgovina i prodaja).

(aktuelizacija)

Kako ćete se ubuduće ponašati u digitalnom svijetu?

(naglasiti, zaključak)

Slobodu koju imamo u digitalnom svijetu moramo odgovorno primijeniti. Važno je prije svake odluke dobro razmisliti o mogućim posljedicama za sebe i za druge.

ZAVRŠNI DIO

(9. i 10. SLAJD)

(pohvaliti radnu atmosferu)

(podjela medalja prema ključu upitnika)

(podjela materijala za roditelje)

(najaviti novu nastavnu jedinicu za naredni čas: Moj doprinos digitalnoj zajednici)

PLAN TABLE

– DIGITALNI GRAĐANIN (pojam i osobine) –

(radni materijal)

Земља лимунова

ОШ „Милисав Николић”, Божевац

Датум реализације:	6. јун 2017.	
Назив ЧОС-а:	Земља лимунова	
Циљеви часа:	<ul style="list-style-type: none"> – Развијање вештина за прихватање и поштовање различитости. – Развијање вештина за стварање позитивних међуљудских односа. 	
Облици рада:	фронтални, групни	
Методе рада:	радионица, усмено излагање, дискусија/разговор	
Наставни материјал:	сличице лимуна, сличице поврћа (краставац, шаргарепа, парадајз), одштампани текстови задатака, празни листови за ученичке одговоре, постер – хамер	
Учесници радионице:	ученици V ₂	
Време реализације:	45 минута (час одељењског старешине)	
Део часа	Активност	Време
Уводни део часа	Ученицима се поставља питање како долази до лоших међуљудских односа и зашто се људи некад свађају. Такође се поставља питање да ли су се они некада посвађали са неким и шта мисле да је био узрок тих свађа (зашто је до свађе дошло) и да ли су, и како, оне могле бити спречене. Затим им се представља начин рада на часу.	5 мин
Главни део часа Корак 1	Ученици се деле у групе од по четири ученика. Свакој групи се деле празни листови на којима ће решавати захтеве. Након поделе ученика у групе и дељења листова, на један (празан) сто стављају се различите сличице лимунова. По један ученик из сваке групе треба да одабере једну сличицу лимуна и однесе је за сто своје групе. Чланови група затим треба да запамте како изгледа њихова сличица, односно лимун, и да лимуну дају име, које записују на свом листу.	7 мин

	<p>Када ученици на нивоу групе дају име свом лимуну и запамте како он изгледа, сличице се узимају и све се поново стављају на празан сто. Свака група треба да каже како се зове њен лимун и по којој карактеристици је запамтила своју сличицу (шта је то по чему је њихов лимун препознатљив). Затим ученици прилазе столу на коме су сличице и треба да препознају који је лимун њихов и да га узму.</p> <p><u>Дискусија „Шта представља лимун?“</u></p> <p>У разговору са ученицима, објашњава се да лимун заправо представља <u>џојединца</u> – нашег пријатеља, родитеља, баку, деку, комшију... Као што су успели да препознају свој лимун на основу његових карактеристика, тако препознајемо и људе из свог окружења на основу њиховог физичког изгледа и особина.</p>	
Корак 2	<p>Групама се деле листићи са текстом њиховог наредног задатка (текст се затим може прочитати и наглас ради веће пажње ученика) у коме ученици треба да опишу Земљу лимунова у којој њихов лимун живи: каква је то заједница, чиме се лимунови баве, шта раде у слободно време, да ли се друже (Прилози, Корак 2). Опис заједнице записују на листу како би касније могли да је представе одељењу.</p> <p>Свака група затим представља и описује осталима заједницу свог лимуна.</p> <p><u>Дискусија „Шта представља Земља лимунова?“</u></p> <p>Кроз дискусију са ученицима долази се до закључка да Земља лимунова заправо представља неку врсту <u>заједнице</u> – нашу породицу, одељење, комшилук... Да би било која заједница опстала, неопходно је да чланови заједнице међусобно сарађују, као што то раде њихови лимунови у својој заједници.</p>	10 мин
Корак 3	<p>Свака група сада добија по још једну сличицу – поврће (шаргарепа, парадајз, краставац) која представља новог становника њихове заједнице. Затим добијају текст на листићима о свом наредном задатку (Прилог, Корак 3). Ученици на нивоу групе треба да одлуче да ли ће прихватити новог становника или не тако што ће писати аргументе „за” и „против”, а затим ће донети коначну одлуку.</p> <p>Свака група затим представља своју одлуку.</p>	8 мин

	<p><u>Дискусија „Шта представља нови становник?“</u></p> <p>Кроз разговор, долази се до закључка да је нови становник Земље лимунова заправо <u>нова особа у нашој заједници</u>. То може бити нови друг/нова другарица у одељењу или школи, нови комшија који се доселио из другог града, можда нови наставник или чак нови члан породице.</p>	
Корак 4	<p>У овом кораку, ученици на нивоу групе треба да нађу начин како ће помоћи новом становнику да се уклопи у заједницу од које се толико разликује (како ће се понашати према њему да би се он осећао пријатно међу њима, зашто је важно да га прихвате, како ће се осећати они а како нови становник када га прихвате као члана заједнице и како унапредити однос новог становника са осталим члановима заједнице и обратно). Смернице за овај корак ученици добијају на листићима (Прилози, Корак 4).</p> <p>Свака група представља своја решења.</p> <p><u>Дискусија „Зашто је важно да прихватимо новог члана?“</u></p> <p>Са ученицима се дискутује на тему зашто је важно да прихватимо новог члана у своју заједницу. У разговору се истиче да људи уче само када размењују идеје са другим људима. Ако смо сви исти, имамо иста знања, вештине и способности, наша заједница неће моћи да напредује јер нећемо имати од кога да учимо нове ствари. Уколико прихватамо нове другове и са њима размењујемо своја знања и искуства, <u>обогатићемо и свој и њихов живот</u> и омогућити својој заједници да расте, напредује и развија се.</p>	10 мин
Завршни део часа	<p>У разговору са ученицима, прави се паралела између Земље лимунова и стварног света у коме живимо, људима у њему и нашим односима са њима. Ученици се охрабрују да поштују различитости и личност других особа у свом окружењу како би се створила пријатна међуљудска атмосфера која може допринети напретку заједнице у којој живимо.</p> <p>На зид се лепи постер који ће ученике стално подсећати на то да свима буду добри другари, да једни другима помажу и да поштују и прихватају друге без обзира на разлике међу њима.</p>	5 мин

Корак 2

ЗЕМЉА ЛИМУНОВА

Земља лимунова је затворена заједница од око стотинак становника. Сви становници заједнице су лимунови и сви се међусобно познају и друже. У њој живи и ваш лимун. Ваш задатак је да опишете каква је то заједница.

Примери за опис заједнице:

Чиме се лимунови баве?

Шта раде у слободно време?

Да ли у заједници постоје позориште, библиотека, биоскоп, дискотека?

Да ли лимунови организују окупљања и дружења (игранке, играње друштвених игара)? ...

Корак 3

НОВИ СТАНОВНИК У ЗЕМЉИ ЛИМУНОВА

У вашу малу заједницу лимунова долази нови становник! Нико о њему не зна ништа, сем да се доселио у комшилук. Он се доста разликује од читаве заједнице, зато што... није лимун! Ваш задатак је да одлучите да ли ћете новог становника прихватити као новог члана своје заједнице. Напишите аргументе „за” и „против” и донесите коначну одлуку.

Корак 4

КАКО ПОМОЋИ НОВОМ СТАНОВНИКУ ДА СЕ УКЛОПИ У ЗЕМЉУ ЛИМУНОВА

Како ћете помоћи новом становнику да се уклопи у заједницу од које се толико разликује? Како ћете се понашати према њему како би се он међу вама осећао пријатно и безбедно? Како ћете га укључити у друштвени живот заједнице? Зашто је важно да га прихватите? Како ћете унапредити односе између новог становника и лимунова и обратно? Како ћете се осећати ви а како нови становник када га прихватите као пуноправног члана Земље лимунова?

Вандализам – превенција насиља

ОШ „Ђура Јакшић”, Чуруг

Циљ: Разумевање појма вандализам. Подстицање ученика на правилан однос према својој имовини, школској имовини и имовини других.

Задаци: – Разумевање појма вандализам.
– Подстицање ученика да сами чувају имовину и позитивним примером утичу на друге да то исто чине.

Наставна средства: штампани материјал, папир, фломастери

Облик рада: фронтални, групни

Метод рада: дијалог, дискусија, демонстрација

Артикулација часа

Активности

1. Уводни део (10 минута)

Најава теме ЧОС-а и циља часа.

Ученицима објашњавам појам вандализам: **Вандализам** је намерно (дивљачко, безумно) уништавање јавне или приватне имовине. Назив је настао по имену германског племена Вандали, који су напали, опљачкали и разорили град Рим 455. године.

Термин *вандализам* се данас најчешће користи како би се укратко описало свако безразложно разарање, пре свега уметничких дела, али и других материјалних добара (у том смислу говори се о вандализму спортских навијача, демонстраната и сл.).

Ученике питам шта мисле да ли у школи има вандализма. Да ли су у нашој школи приметили трагове вандализма? Где?

Разговарам са ученицима о њиховом односу према школском намештају. Да ли школски намештај треба чувати? Зашто? Да ли вам се десило да ненамерно оштетите неки предмет у школи? Како сте се осећали? Да ли сте некада шарали оловком или шестаром по клупи? Зашто? Да ли сте видели друга или другарицу да се немарно односи према школском намештају? Да ли сте им тада скренули пажњу да то што раде није добро? Ученике делимо у пет група и дајемо им упутства за рад.

2. Главни део (30 минута)

Први задатак

Ученици добијају упутства за играње пет ситуација вандализма.

Ситуација 1. Играте фудбал у школском дворишту. Ваша екипа је изгубила утакмицу. Ваш друг из екипе бесно шутира и кида мрежу на голу...

Ситуација 2. Два најбоља друга гаје симпатије према истој девојчици. Један од њих жели да јој покаже своју наклоност и на зиду школе црта срце у које уписује своје и њено име...

Ситуација 3. На одмору наставник оставља ученике да ужинају у учионици, а он одлази у ходник да дежура. Неколико ученика почиње да отвара ормане и да из њих вади предмете. Док се гурају око ормана, један предмет пада на под и ломи се...

Ситуација 4. Дечак у последњој клупи урезује у зид поред себе име друга из одељења док наставник пише на табли...

Ситуација 5. Одлазиш да поквасиш сунђер. Два дечака из осмог разреда ломе апарат за убрусе и разбацују листиће по поду тоалета....

Ученицима дати времена да се договоре, да осмисле и провежбају реаговања околине.

Ученици глуме ситуације.

Разговор о свакој ситуацији: како су је доживели, како би се они поставили у њој, да ли би реаговали и како би спречили вандализам.

Други задатак

Наша школа – наш простор

Ученици остају у групама. Све групе имају исти задатак.

Определити се за неки простор у школи и осмислити пројекат уређења тог простора (могу се определети за један кутак у учионици или испред ње, у библиотеци, дворишту, ходнику...). Кренути са мањим пројектима (рецимо израда плаката, прављење еко-кутка, осликавање неког зида, чишћење или кречење неког зида...).

Пројекат треба да садржи:

- опис простора који желе да уреде;
- разлог због кога су се определили за уређење тог простора;
- шта би желели да ураде;
- који материјал је потребан.

Ученици износе своје идеје за оплемењивање простора у школи. Ако је неки од тих пројеката могуће урадити (нпр. направити плакат, украсити зид...), на неком од наредних ЧОС-ева спроводимо га у дело.

3. Завршни део (5 минута)

Резимирамо рад на часу. Понављамо још једном појам вандализма и разлоге због којих не би требали да се понашамо као „вандали”.

Оливера Урошев Палалић (српски језик), **Ивана Вуков** (биологија), **Душица Кордић** (енглески језик)

Квалитет производа које купујемо – рекламе
ОШ „Жарко Зрењанин”, Зрењанин

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС	
Име аутора, назив школе, место и разред	Оливера Урошев Палалић (српски језик), Ивана Вуков (биологија), Душица Кордић (енглески језик), ОШ „Жарко Зрењанин”, Зрењанин, 8. разред
Амбијент	Школско окружење са подстицајним предавањем на ЧОС-у о заштити животне средине и култури живљења. Пример реклама за један производ („ко-ка-кола”, „чипс”). ЧОС ће бити реализован у холу школе, а предавање за све ученике осмог разреда. Предавање ће се реализовати кроз разговор, истицање битних елемената, кроз презентацију ПП. Пожељно је да се спроводи у исто време са свим ученицима осмог разреда због размене мишљења, међувршњачког деловања/учења и сл.
Наставна тема/јединица	Квалитет производа које купујемо – рекламе
Интегрисани наставни предмети	српски језик биологија енглески језик ЧОС
Тип часа	обрада (српски језик), утврђивање (биологија, енглески језик) – комбиновани час
Циљ часа	Утврдити квалитет производа које купујемо, као и сврху рекламе као пропагандног материјала.
Образовни задаци	Развијање потреба и могућности личног ангажовања у препознавању квалитета производа који се купују. Уочавање значаја рекламирања производа, као и манипулативности рекламе. Усвајање неопходног вокабулара на енглеском.

* Час је одржан у оквиру пројекта МПНТР – *Сарадњом до знања*, те се припрема за час (у траженој форми Министарства) налази на <http://www.oszzenjanin.edu.rs> од 28. јуна 2017. Овде је дата проширена припрема у другој форми.

Функционални циљеви	Оспособљавање ученика за примену стечених знања из биологије у свакодневном животу. Развијање љубави према матерњем језику. Примена стеченог знања из енглеског при изради презентације.
Васпитни циљеви	Развијање моћи запажања и анализирања, анализе и закључивања. Неговање истраживачког духа ученика. Неговање језичке културе ученика.
Наставне методе	молошка, дијалогска, истраживачка, демонстративна, текстуална
Наставни облици	индивидуални, групни, фронтални
Материјали и наставна средства	Литићи са Е ознакама, упутство за израду рекламе, презентације ПП, анкетни листић за самовалуацију часа
Образовни стандарди	БИ.1.5.6. разуме предности и недостатке употребе додатака у храни. БИ.2.3.4. зна да на развиће организма поред генетичког материјала утиче и средина. БИ.2.5.1. познаје основне механизме деловања превентивних мера у очувању здравља. СЈ. 2.1.2. познаје врсте неуметничких текстова (реклама). СЈ.2.1.6. разликује чињеницу од коментара, објективност од пристрасности и пропаганде на једноставним примерима. СЈ.3.1.3. издваја аргументе у прилог некој тези.
Кључни појмови	слаткиши, сланиши, млечни производи, сокови, производи за кућну и личну хигијену, списак адитива, реклама, пропаганда, манипулативност
Литература	Драгана Ђећез Иљукић, Јелена Срдић, Слађана Савовић, Светлана Вулић, <i>Дар речи, њрамајшика за осми разред</i> , Логос, Београд, 2010. Др Оливера Радуловић, <i>Књижевни појмовник за ученике виших разреда основне школе</i> , ИК Едука, Београд, 2012. https://sh.wikipedia.org/wiki/Reklama Верица Матановић, Милица Станковић, <i>Биологија за 8. разред основне школе</i> , Герундијум, Београд, 2015. http://www.ceps.rs/saveti/item/566-spisak-stetnih-i-dozvoljenih-emulgatora www.nops.org.rs/pdf/izdavastvo/ADITIVI,%20hrana%20i%20potrosaci Интернет

АКТИВНОСТИ		
		Кратак опис активности по предметима
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: СРПСКИ ЈЕЗИК	1. корак Осмишљавање рекламе и анти- рекламе	*Напомена у дну припреме. Бележе у оквиру група.
	2. корак Коментар	Коментарисање урађених презентација ПП и реклама.
	3. корак Расправа	Расправа – која презентација је убедљиво приказана уз објективно приказивање чињеница (реклама), као и антиреклама.
	4. корак Евалуација	Ученик процењује и вреднује свој допринос и допринос других учесника у пројекту.
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: БИОЛОГИЈА	1. корак Подела задатака	Групе добијају захтеве рада.
	2. корак Састављање група	Након предавања, на ЧОС-у, ученици заједно са наставником бирају називе група и распоређују се: слаткиши, сланиши, млечни производи, сокови, производи за кућну и личну хигијену.
	3. корак Рад групе	Израда рекламе на српском језику истицањем негативних својстава адитива – антиреклама.
	4. корак Излагање група	Представљање радова група (презентације ППТ – филмови до три минута).
НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК	1. корак Групе	Чланови оформљених група деле задужења између себе.
	2. корак Анти- реклама на енглеском	Израда рекламе на енглеском језику уз поштовање захтева шта реклама треба да садржи, као и законитости енглеског језика.
	4. корак Коментар	Коментари присутних ученика о успешним рекламама.

НАСТАВНИ ПРЕДМЕТ: ЧОС	1. корак Мотивација за тему – предавањем	Мотивација за тему – предавањем.
	2. корак Подела у групе	Хетерогеним избором формираће се групе (6 група) тако да сваке две раде исто.
	3. корак Припремни задаци група	Групе ће се припремити за рад одређивањем задатака.
*НАПОМЕНА	<p>Часови ће се реализовати као двочас и рад код куће, као и рад на сакупљању података.</p> <p>Активности предвиђене корацима су издвојене, али оне не иду одвојено по предметима, већ се надопуњују и преплићу. Нема јасне границе међу предметима.</p> <p>Ток часа би изгледао овако:</p> <ul style="list-style-type: none"> – увод; – подела у групе, подела задатака; – истраживачки рад; – израда презентација; – презентовање и излагање уз образлагање; – извођење закључака; – анализа; – евалуација и самоевалуација. 	
	<p>Компетенције које се развијају код ученика</p> <ul style="list-style-type: none"> • компетенције за учење, • комуникација, • сарадња, • рад са подацима и информацијама, • дигитална компетенција, • одговоран однос према здрављу, • естетичка компетенција, • вршњачка едукација. 	
	<p>Активности ученика:</p> <ul style="list-style-type: none"> – истражују, – међусобно сарађују, – закључују, – процењују, – дискутују о раду на претходном часу/ претходним часовима, – излажу, – дискутују, – анализирају, – изналазе аргументе, – процењују свој рад и рад осталих учесника у пројекту, – евалуирају. 	

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Шта је то карактер (24 карактерна својства човека)

МОТО: „Дивно је што нико не треба да чека ниједан тренутак да започне са радом на побољшању света.” Ана Франк	
ПРИПРЕМА ЗА ЧАС	
Наставна тема/ област:	3. Избор проблема на коме ће се радити – упознавање сопствене личности, сагледавање својстава карактера и повезивање информација о карактеру са активностима из програма професионалне оријентације, Вршњачког тима, Тима за заштиту ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања, Тима за предузетништво и слично – овај час представљен у припреми служи као уводни час за све следеће часове који ће бити одржани на тему карактера, што може бити у оквиру пројекта eTwinning , али и не мора, већ само у оквиру наставе грађанског васпитања у седмом и/или осмом разреду.
Наставна јединица:	Шта је то карактер (24 карактерна својства човека)
Тип наставног часа:	обрада са дискусијом
Образовни задаци:	Упознавање ученика са својствима човековог карактера и дискусија о важности појединих својстава, са избором будуће професије, са начином да се човек самомотивише за учење и рад, са начином да се понаша асертивно, а избегне насиље и слично.
Функционални задаци:	<ul style="list-style-type: none">– Упознати ученике са 24 својства карактера понаособ.– Представити ученицима плакат који је израдила дизајнерка Наташа Давид Искреновић, нарочито за <i>eTwinning</i> пројекат „Георгија – школа карактера”, који је награђен европском ознаком квалитета и трећом наградом „Дигитални час”.– Заинтересовати ученике да додатно истражују материјале о карактерним својствима и да анализирају свој карактер како би боље одлучили у коју ће се средњу школу уписати и којом професијом ће се бавити у будућности.

	<p>– Показати ученицима да је карактер нешто што се може мењати, унапређивати, да није доживотно дат као нека осуда, већ да је то ресурс на који човек може својим трудом утицати.</p> <p>– Разговарати о томе како човек може утицати на свој карактер.</p>
Васпитни задаци:	Подстицање и неговање одговорног односа ученика према самој себи и према друштву.
Очекивани иходи	<p>Ученик ће бити способан:</p> <ul style="list-style-type: none"> – да користи плакат са 24 карактерна својства, тј. да пронађе на плакату свако посебно својство; – да објасни својим речима свако од 24 карактерна својства; – да повеже поједина карактерна својства са професијама за које је потребно у већој мери имати то карактерно својство (нпр. емпатија је потребна у великој мери медицинским радницима и наставницима, духовитост глумцима и водитељима, упорност спортистима и слично); – да дискутује о карактерним својствима; – да размени мишљење са другим ученицима током дискусије.
Облик рада на часу и приступ раду са ученицима:	Индивидуализовани приступ у раду са ученицима; дискусија у паровима и групама. Хеуристичко учење – учење открићем о самој себи. Пројектна настава – учење у оквиру етвининг пројекта „Георгија – школа карактера”.
Наставне методе и врсте наставе:	метода рада на тексту, дијалогска, индивидуализована метода
Технике	брејнсторминг (олуја идеја), мапирање (мапе ума)
Наставна средства и дидактички материјал:	плакат, картице са појединим карактерним својствима исечене са оригиналног плаката

Корелација интердисциплинарних садржаја:	<p>Српски језик: расправа, говорна култура, промотивни и убеђивачки текст; кратке народне умотворине (пословице).</p> <p>Ликовна култура: плакат.</p> <p>Грађанско васпитање: толеранција, препознавање потреба, уважавање, асертивност, хуманост, друштво, заједница...</p>
---	--

Основни кораци у припремању наставе и артикулацији часа

1. Припрема ученика – анкета.
2. Дискусија о појединим карактерним својствима.
3. Повезивање карактерних својстава и народних пословица.
4. Формирање група или парова за рад. Упутства за рад групама.
5. Самосталан рад по групама.
6. Извештавање група.
7. Анализа тока стваралачког процеса и резултата рада.
8. Синтеза резултата рада. (Најава учешћа ученика који то желе и у пројекту *eTwinning*. Пријављивање ученика наставнику. Додатне информације наставника ученицима о њиховом корисничком имену и лозинци за улазак у пројекат на мрежи.)
9. Задаци за самосталан рад код куће; уколико није могуће приказати у учионици ученицима следеће презентације, упутити их да проуче презентацију на линку: http://prezi.com/tps-pf2wo16k/?utm_campaign=share&utm_medium=copy и следећу презентацију: <https://sway.com/IVy0LqS2Fo0RF7aD?ref=Link> како би видели шта су други ученици радили у склопу свог сличног пројекта. У оквиру ових презентација су и дигитални филмови и презентације, рад ученика у оквиру овог пројекта који се изводио у ОШ „Сремски фронт” у току претходне две школске године.
10. Евалуација наставног часа од стране ученика (мета нацртана на табли на којој ученици кредом означе колико се час приближио циљу – успешности).

ТОК ЧАСА

Припрема ученика – увод у рад

Ученицима се дају папири и оловке да са плаката одреде 6 карактерних својстава која сматрају да су најважнија за сваког човека. Затим се од њих тражи да од тих 6 одаберу три која сматрају најважнијима, а након тога, од та три оно једно које је кључно међу та три. Кратка дискусија ће показати да ли је већина ученика одабрала слична карактерна својства или не. Пребројати које карактерно својство се најчешће појављује, направити статистику за оно последње једно једино изабрано својство. Дискутовати са ученицима о томе да ли су бирали онако како заиста осећају или како мисле да се од њих очекује (нпр. да ли су бирали искреност или хуманост, иако можда мисле заправо да је духовитост или храброст важнија).

Дискусија о појединим карактерним својствима

Ученици дискутују са наставником о особинама појединог карактерног својства. Нпр. упорност је такво својство које представља једно од седам карактерних својстава за која кажу да су кључна за школски успех. Осим што је спортистима очигледно потребна упорност, потребна је у суштини свима, ђацима да постигну што боље оцене, било којем професионалцу да постигне циљ који је зацртао. Да би човек покосио травњак до краја, треба му упорност, и да би научник завршио истраживање које траје годину дана, или романописац роман који пише неколико година.

Повезивање карактерних својстава и народних пословица

Активност брејнсторминг помоћу које ученици излиставају народне умотворине (пословице и изреке) које се могу повезати са карактерним својствима и праве мапу ума на хамеру, школској табли или у неком електронском програму/ апликацији (зависно од могућности у школи).

Формирање група за самосталан рад

Наставник формира парове или групе од 3 до 5 ученика, према величини одељења са којим сарађује.

Улога за рад групама

Наставник образлаже ученицима задатак: свака група треба да се договори која карактерна својства су потребна за поједино занимање (нпр. прва група – медицински радник, друга група – наставник, трећа група – спортиста, четврта група – музичар, пета група – грађевински радник, шеста група – информатичар, и слично). Свака група прави своју мапу ума у чијем центру је назив одређеног занимања, а затим ниже остале податке према поступку израде мапе ума. Након тога ће свака група одабрати једног члана који ће осталима образложити њихову мапу ума и њихово виђење те професије.

Самосталан рад по групама

Ученици самостално раде задатак.

Извештавање група

Представници група представљају оно што су урадили уз помоћ осталих чланова група, уколико је потребно.

Анализа шока сиваралачкој процеса и резултата рада

Наставник коментарише резултате рада група и њихова излагања, односно да ли су добро истакли основне закључке до којих су дошли, те врши синтезу. Задаци за самосталан рад – за оне који желе да провере своје знање

Ученици се упућују да посете две онлајн презентације и да се укључе у ет-вининг пројекат о карактеру, уколико то желе.

Евалуација наставној часа од сйране ученика – мейа на табли

Ученици остављају ознаку кредом на табли пре изласка из учионице.

EDUKA-PORTAL

Светски дан туризма или колико познајемо Нови Сад

СВЕТСКИ ДАНИ У НАСТАВИ ГРАЂАНСКОГ ВАСПИТАЊА
– СВЕТСКИ ДАН ТУРИЗМА ИЛИ КОЛИКО ПОЗНАЈЕМО НОВИ САД –

„Најлепше установе остаће свуд мртва хартија ако у грађана не буде зреле свести, просвећеног родољубља и грађанских врлина.”
(из уџбеника за грађанско образовање Милана Ђ. Милићевића
Школица за грађанска права и дужности из 1873. године)

Предмет грађанско васпитање, на велику жалост, често бива маргинализован. Разлога за то је више: некомпетентност и незаинтересованост наставника, више наставника запослених у истој школи који предају овај предмет и имају један час или више часова како би допунили норму, распоред – часови су углавном или последњи или ван редовног распореда, неретко се и не одржавају, непостојање кабинета итд. Текст који следи има циљ да садашње и будуће наставнике подстакне на размишљање у том смислу да предмет грађанско васпитање најпре омиле себи, а затим и ученицима. Од радозналости наставника у великој мери зависи и радозналост ученика. Када сам почела да предајем грађанско васпитање, помислила сам: Колико је заправо овај предмет изазован! И данас, годину дана касније, неретко затекнем себе како – на најразличитијим местима и у најразличитијим ситуацијама (идући у школу, враћајући се, проводећи време у стану, идући у град, путујући) – размишљам о наставним темама и могућностима њихове обраде.

Поред наставних тема предвиђених Наставним планом и програмом, часови грађанског васпитања пружају могућност за обраду најразличитијих тема, па тако и обележавања светских дана. Неретко ће се десити да је одређени светски дан у вези са текућом наставном темом. Његовим обележавањем ем се не одступа од градива, ем се тренутна наставна тема учини још више занимљивом и пријемчивом ученицима.

ПРИПРЕМА ЗА ЧАС*

Разред	VII (Писана припрема може да се надовеже на наставну тему „Грађанин”. Искуство је показало да је подједнако интересантна свим ученицима виших разреда.)
---------------	--

* Литература о Новом Саду је неисцрпна. Колегама предлагем: *Нови Сад, земљи рај* (приредили Сава Дамјанов и Лидија Мустеданагић), *Book-mark: јединствени књижевни водич кроз Нови Сад* (група аутора).

Наставна тема	Грађанин
Наставна јединица	Грађанин – систематизација (Светски дани у настави грађанског васпитања – Светски дан туризма или колико познајемо Нови Сад)
Редни број часа	/
Временско трајање часа	три школска часа (с тим што се колеге могу одлучити и за један и за два)
Место рада	кабинет за грађанско васпитање
Тип часа	систематизација
Облици рада	комбинација фронталног, индивидуалног и групног рада
Наставне методе	Услед сложености наставне јединице, комбинују се све три: обавештајне (комуникационе), опште (логичке), стручне (специјалне).
Наставна средства	књиге и часописи о Новом Саду, фотографије, разгледнице, мапе, лаптоп, пројектор, табла, креде (бела и у боји), прибор за писање, свеске, хамер (бели и у боји), папири различитих формата (бели и у боји), селотејп, лепак, маказе и др.
Наставни циљеви	<ul style="list-style-type: none"> о Упознати ученике са Новим Садам – некад и сад. о Развијати љубав према сопственом месту становања. о Подстицати ученике да самостално истражују место свога становања (и на тај начин стекну умења, способности, радне навике и искуства која ће моћи да примене у непосредној животној пракси).
Корелација*	<p>Српски језик и књижевност. Упознавање са књижевницима чији је животни и стваралачки пут везан за Нови Сад. Упознавање са књижевним стваралаштвом аутора који су писали о Новом Саду. Дружење са савременим новосадским писцима. Литерарно такмичење. Филм и Нови Сад (гледање филмова о Новом Саду и дискутовање о њима). Посета родним кућама и становима новосадских писаца, одакле се може добити највише података значајних за књижевну културу.</p> <p>Историја. Упознавање са историјским чињеницама о Новом Саду. Одлазак у Музеј Војводине и Музеј града Новог Сада.</p> <p>Географија. Упознавање са географским положајем Новог Сада. Излет/екскурзија: Нови Сад са околином (Сремска Каменица, Сремски Карловци, Фрушка гора). Вожња катамараном до</p>

* Светски дан туризма или колико познајемо Нови Сад јесте наставна јединица изузетно захвална за обраду и у том смислу што може да се обради из угла готово свих предмета иако је у припреми наведено свега неколико (и: информатика и рачунарство: Нови Сад и интернет; креирање блога о Новом Саду; музичка култура: Нови Сад и музички догађаји итд.).

	<p>Новосадске капије – прича о Новом Саду и Дунаву уз залазак сунца. Упознајмо војвођанске салаше. Упознајмо фрушкогорска језера. Сналажење у природи.</p> <p>Биологија. Упознајмо биљне врсте Дунавског парка. (Наведене излете заједничким снагама могу да организују наставник/наставница географије и наставник/наставница биологије.)</p> <p>Ликовна култура. Радионица: Насликајмо Нови Сад. Одлазак у Музеј савремене уметности Војводине и Галерију Матице српске. Ликовно такмичење. Фотографско такмичење.</p> <p>Верска настава. Упознавање са верским објектима Новог Сада и њихово посећивање. Излет: упознајмо фрушкогорске манастире.</p> <p>Домаћинство/час одељењског старешине. Изостављен из Наставног плана и програма крајем деведесетих, предмет домаћинство опет бива актуелан. Уколико се пак не одржава у школи, на часу одељењског старешине могу да се организују најразличитије радионице (на пример: национална/домаћа кухиња и како спремити здрав оброк [теоријски и практични део]).*</p>
Учесници	наставница и ученици

На почетку свакога месеца прочитај календар светских дана ученицима и затим се договоримо који или које ћемо обележити. У септембру смо обележили Светски дан туризма.

КАЛЕНДАР СВЕТСКИХ ДАНА
СЕПТЕМБАР
8. Међународни дан писмености
10. Међународни дан превенције самоубиства
11. Дан европске баштине
15. Светска акција „Очистимо свет” Међународни дан демократије
16. Светски дан очувања озонског омотача
18. Светски дан геолога
21. Међународни дан мира
22. Светски дан без аутомобила
26. Светски дан чистих планина
27. Светски дан туризма
29. Светски дан гусака
последња недеља у септембру – Светски поморски дан

* Препорука за читање: На интернет страници Зелена учионица налази се сјајан текст са референцама о овоме предмету („Вратимо домаћинство у школе”).

Обележавање Светског дана туризма подразумевало је три сегмента. Ученици су се најпре поделили у групе. Свака група представљала је једну туристичку агенцију. Поред именовања туристичке агенције, ученици су имали задатак да осмисле туристичку понуду за дводневни (субота и недеља) боравак њихових вршњака из иностранства у Новом Саду. Наравно, требало је да изузетно воде рачуна о смештају, оброцима (домаћој кухињи), обиласцима, евентуалним излетима, и све то уз добро организовање времена. За овај сегмент ученици су имали готово цео један школски час. На наредном је уследило коментарисање туристичких понуда, читање најинтересантније, најкреативније и најпримамљивије, као и додела награда у виду слаткиша. Оваквим видом радионице ученици су показали у којој мери познају историју, традицију, обичаје, уметност и културу свога града и своје земље.

Ученици су затим креирали кутак о Новом Саду сачињен од материјала који су претходно донели на час (фотографија [које су сами направили шетајући кроз град, што је био необавезан домаћи задатак, после се испоставило и врло изазован, или пронашли на интернету], својих цртежа и песмица, исечака из новина, текстова познатих Новосађана, мапа, сувенира у виду разгледнице или магнета и др.).^{*} Један ученик, изузетно талентован, осликао је на зиду кабинета Сахат-кулу на Петроварадинској тврђави, међу Новосађанима познату и као „Пијани сат”, један од најпрепознатљивијих симбола града. Подсетили смо се добро познате приче о њој. Наиме, на Бастиону Светог Луја на Петроварадинској тврђави смештен је сат са кулом, поклон аустријске царице Марије Терезије грађанима Новог Сада. Сат је направљен у Алзасу у Француској и од почетка 18. века, кад је постављен, представља својеврстан заштитни знак Петроварадина и Новог Сада. Више занимљивости везује се за овај сат. Казаљкама које показују време замењена је улога, па тако мала показује минуте, а велика сате. Ово није грешка мајстора. Замена је урађена врло смишљено како би и лађари и становништво могли боље да виде колико има сати. Кад је хладно, сат касни неколико минута, а кад је топло, жури, што вероватно има везе са његовим великим механизмом. Због те аномалије сат је у шали прозван „Пијани сат”.

У трећем и завршном сегменту овога низа часова ученици су решавали квиз – Колико познајемо Нови Сад. Неки су се подсетили, а неки су научили...^{**}

^{*} Један ученик се досетио Туристичке организације града Новог Сада. Отишао је у њене просторије, објаснио чиме се бавимо и замолио за промотивни материјал који је потом нашао место у нашем кутку. Испричајте ово својим ученицима. Ја сам била импресионирана његовом досетљивошћу.

^{**} Тачни одговори проширени су подацима важним за ближе упознавање са историјом града, са одређеном личношћу или знаменитошћу. Наравно, квиз може бити допуњен питањима.

КВИЗ: КОЛИКО ПОЗНАЈЕМО НОВИ САД

1. Ког датума Нови Сад слави рођендан?

Статус слободног града Нови Сад је добио 1. фебруара 1748. године, Указом Марије Терезије, и управо тог датума данас слави рођендан. Под данашњим именом тада је и први пут поменуто.

2. Како изгледа и шта представља грб Новог Сада?

Грб Новог Сада представља штит барокне форме, у чијем се горњем плавом пољу налазе три округле сребрно-светлосиве куле, од којих сваку средином и одозго опасује надстрешница. Куле стоје одвојено, свака за себе, сазиране од неотесаног камена. Надстрешница горњег дела им је зупчаста, капије су им затворене, а прозори отворени. Средња кула је нешто виша и ширира, а над њом је бели голуб у лету са маслиновом гранчицом. У доњем зеленом пољу испод кула налази се таласаста сребрна трака.

3. Ко је био Светозар Милетић?

Светозар Милетић (1826—1901) био је адвокат, градоначелник Новог Сада и један од најзначајнијих и најутицајнијих српских политичара у Аустроугарској. Споменик Светозара Милетића у Новом Саду налази се на Тргу слободе. Фигура је изливена у бронзи и постављена на четвртасти постамент од сивог гранита, док је Милетић приказан у натприродној величини, гологлав, са пелерином и уздигнутом десном руком. Споменик је рад Ивана Мештровића.

4. Како се зове најстарија српска књижевна, културна и научна институција смештена у Новом Саду?

Матица српска је најстарија српска књижевна, културна и научна институција. Основана је 1826. године у Пешти, а 38 година касније (1864) пресељена у Нови Сад.

5. Како се зове најпознатији парк у Новом Саду и споменици која три књижевника га красе?

Дунавски парк је најпознатији новосадски парк. Острво на језеру у Дунавском парку посвећено је аустријској царици Елизабети. На њему је засађена жалосна врба, царици у част и у знак сећања на њену тужну судбину. Дунавски парк, између осталог, красе и споменици три књижевника – Ђуре Јакшића, Бранка Радићевића и Мирослава Мике Антића.

6. Наведите барем пет верских објеката у Новом Саду.

Највећи православни храм у граду – Саборна црква Светог Ђорђа, католичка Црква имена Маријиног (познатија као Катедрала), јеврејска синагога (некада храм јеврејске заједнице, данас најрепрезентативнији концертни простор у граду), Грkokатоличка црква, Николајевска црква, Успенска црква и др.

7. Како се зове и шта представља споменик на Кеју жртва рације?

Споменик жртвама рације подигнут је у знак сећања на „јануарску” рацију која је спроведена у периоду од 21. до 23. јануара 1942. године. Тада су фашисти стрељали више од хиљаду недужних грађана. На том месту, поред Дунава, 1971. године подигнута је четири метра висока композиција *Породица*, рад вајара Јована Солдатовића.

8. Наведите барем десет познатих Новосађана.

Димитрије Аврамовић (1815—1855), сликар, **Алберт Ајнштајн** (1879—1955), теоријски физичар, један од највећих умова и најзначајнијих личности у историји света, **Мирослав Антић** (1932—1986), књижевник и новинар, **Исидор Бајић** (1878—1915), композитор, учитељ, издавач, **Јаника Балаж** (1925—1988), тамбураш, **Ђорђе Балашевић** (рођен 1953), музичар, кантаутор, песник, глумац, **Мира Бањац** (рођена 1929), глумица, **Јоаким Вујић** (1772—1847), познати позоришни радник, „отац српског позоришта”, **Јован Миленко Грчић** (1846—1875), песник, **Драга Дејановић** (1843—1871), глумица, списатељица и борац за женска права, **Петар Добриновић** (1853—1923), глумац, редитељ, управник позоришта, **Петар Добровић** (1890—1942), сликар, **Перо Зубац** (рођен 1945), књижевник, **Јаков Јаша Игњатовић** (1822—1889), књижевник, **Ђура Јакшић** (1831—1878), књижевник и сликар, **Јован Јовановић Змај** (1833—1904), песник, књижевник, лекар, преводилац, **Данило Киш** (1935—1989), књижевник, романсијер, полемичар и преводилац, **Сретен Марић** (1903—1992), књижевник, академик, преводилац, **Лукијан Мушицки** (1777—1837), песник, шишатовачки архимандрит, **Ђорђе Петровић Карађорђе** (1762—1817), вожд Првог српског устанка, **Васа Стајић** (1878—1947), професор и писац, **Милица Стојадиновић Српкиња** (1830—1878), песникиња, **Сава Текелија** (1761—1842), политичар, јавни радник и народни добротвор, први Србин са правним докторатом, **Александар Тишма** (1924—2003), књижевник, књижевни преводилац, **Коста Трифковић** (1843—1875), књижевник и драмски писац и др.

EDUKA-PORTAL

ФУНКЦИОНАЛНО
ОСНОВНО
ОБРАЗОВАЊЕ
ОДРАСЛИХ

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Драгана Комадина

Понуда и тражња

Школа за основно образовање одраслих Сомбор

ПРИПРЕМА ЗА БЛОК НАСТАВУ

Школа	Школа за основно образовање одраслих, Сомбор
Циклус функционалног основног образовања одраслих	трећи циклус
Разред	осми
Тема(е) из програма предмета	Пословање
Тема блока	Понуда и тражња
Тип блока (часа)	обрада новог градива
Облици наставног рада	фронтални, индивидуални, групни
Наставне методе	истраживачка, текстуална, монолошка, дијалoшка, дискусија, метода „Шта нам донела олуја” – модификована метода „мождане олује”, метода практичног рада кроз креативну радионицу, метода „кошнице”, метода „барометар расположења”
Наставна средства	табла, фломастери, наставни листићи, папири у боји, хамер, маказе, бушач за папир, лепило, селотејп, налепнице, украсне машнице, одштампане слике са интернета, картон
Литература	– <i>Друја шанса, водич за наставнике и полазнике за прегмеј Предузетништво</i> , Београд, 2013. – Додатни штампани материјал за полазнике.
Циљ блока	– Увођење и разумевање основних економских појмова (понуда, потражња, тржиште, накнада) и тржишних принципа. – Полазници ће кроз креативну радионицу изградити проактиван – „ја то могу” предузетнички став. У оквиру тога, настава ће допринети развоју: креативности,

	иницијативности, иновативности, самопоуздања, одговорности, спремности за преузимање разумног ризика. Производ који направе полазници могу да задрже за себе или да га поклоне драгој особи. – Разумевање социоекономског амбијента и предузетничког начина деловања.
Трајање блока	90 минута
Исходи	
Општи исходи	<ul style="list-style-type: none"> • ЈЕЗИЧКА ПИСМЕНОСТ • МАТЕМАТИЧКА ПИСМЕНОСТ • УПРАВЉАЊЕ СОПСТВЕНИМ УЧЕЊЕМ • РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА • СОЦИЈАЛНЕ ИНТЕРАКЦИЈЕ И САРАДЊА СА ДРУГИМА • ИНИЦИЈАТИВНОСТ И ПРЕДУЗЕТНИШТВО • КУЛТУРНА СВЕСТ, МУЛТИКУЛТУРАЛНОСТ И КРЕАТИВНОСТ
Предметни исходи	Полазник: <ul style="list-style-type: none"> – осмишљава једноставан комерцијални производ/услугу; – процењује функцију, вредност и изглед производа и услуге; – организује и спроводи, индивидуално или као члан тима, једноставну активност из контекста породичног макросоцијалног и микросоцијалног окружења у складу са расположивим материјалним и временским ресурсима.
Стандарди	<p>ОЗ.ПД.1.1.4. радећи са другима руководи се основним принципима тимског рада.</p> <p>ОЗ.ПД.1.3.2. бира производе или услуге који ће му донети предност у односу на конкуренцију.</p> <p>ОЗ.ПД.1.3.3. одређује цену производа који продаје или услуге коју пружа у односу на конкуренцију.</p>
Кључни појмови за тему блока	роба/производ, услуга, предузетничка идеја, креативност, тржиште, понуда и потражња, накнада
Делови блока	
<p>УВОДНИ РАЗГОВОР (понављање градива са претходних часова) Шта је предузетничка идеја? (Замисао о понуди производа или услуга у складу са потребама купаца ради стварања добити.) Која је разлика између производа и услуге? Шта је креативност? (Способност развијања нове идеје која може довести до новог производа или услуге.) Да ли мислите да сте кретивни? Каква могу бити (новчана) средства за започињање посла? (Сопствена – плата, пензија, социјална помоћ, и позајмљена – од родбине, пријатеља, кредити код банака.)</p>	

ГЛАВНИ ДЕО

Шта нам је донела олуја на обалу? Полазницима је на крају претходног часа речено да преко интернета (или неких других извора) потраже објашњење речи **тржиште**. Наставница црта на табли узбуркане таласе који воде према обали, а изнад обале сунце које сија. Затим пита полазнике да ли су истраживали на задату тему и пише на „таласе” њихове одговоре: пијаца, продавница, апотека, месара итд. (и тачне и нетачне одговоре), таласима „потапају” нетачне одговоре, тачне одговоре „извлаче” на обалу. У нацртано сунце наставница напише **тржиште**, брише таласе, испод пише појмове **понуда** (с леве стране), **тражња** (са десне стране) и остави празно док се не уради креативна радионица, после које ће полазници сами да дођу до значења.

Креативна радионица – развијамо креативност кроз предузетничку идеју

Наставница је на столу направила **тржиште** – поређани су папири, фломастери, маказе, бушачи за папир, лепило, селотејп, налепнице, украсне машинице, одштампане слике са интернета, картон итд., и код сваког предмета написала цену. Полазници су добили по 100 динара (од направљеног измишљеног новца) и њихов задатак је да од новца који имају купе материјал од ког ће направити производ по избору (честитку или обележивач за књигу). Уколико им је потребно још новца, наставница је и „банка” и у сваком моменту могу да добију одређени износ на кредит, али наравно уз камату. Полазници треба пажљиво да прегледају шта је у понуди од материјала и да направе производ за који ће после да одреде цену (такође треба да размисле о томе да производ буде лепо направљен, односно конкурентан). Одређени производи имају високе цене (нпр. маказе 80 динара, бушач за папир 60 динара), а циљ је да се полазници удруже, купе једне маказе и деле их или да једна особа купи бушач за 60 динара, а након употребе га прода некоме по нижој цени или да изнајми на коришћење уз одређену накнаду и тако поврати део новца који је потрошио/потрошила на скупи бушач папира. Кроз наведено долазимо до значења речи **накнада** – новчана вредност за извршени рад или коришћену услугу. Поред наведеног, изложена су само два црвена фломастера и њихова цена је 10 динара, фломастера у другим бојама има по 6 комада и њихова цена је 6 динара. Наставница пита полазнике зашто је то тако, а циљ је да полазници сами дођу до одговора да је цена мања ако је понуда већа, односно да је цена већа ако је понуда мања. Након што полазници направе неки производ, добијају табелу коју треба да испуне.

Сопствена средства	Позајмљена средства	Укупно уложено средстава	Продајна цена	Дуг	Профит или губитак
Сви су добили по 100 динара.	Уколико су узели позајмицу од наставнице-банке.	Колико су потрошили на материјал.	Оквирно упишу цену за колико мисле да би могли да продају производ.	Уносе само они који су узели позајмицу, коју би требало да врате након продаје.	

Како се цена одређује? Цена треба да покрије укупне трошкове и да допринесе профиту. (Увод за наредну лекцију где се кроз формуле долази до продајне цене.) Пре него што израчунају да ли су у минусу или у плусу после „продаје” производа, сваки полазник устаје и показује одељењу свој рад, каже гласно колико су новца уложили и кажу цену за коју би продали, остатак одељења коментарише да ли је цена за тај производ превисока, прениска или је реална (до продајне цене долазимо сви заједно да полазници не би претерали). Наставница прозива пар полазника да гласно коментаришу своју „рачуницу” и похвале се пред разредом тиме како су остварили профит или траже савет уколико су у губитку.

ЗАВРШНИ ДЕО – метода „кошнице”

Наставница дели полазнике у четири групе и свака група добија по један задатак, а представник сваке групе ће презентовати одговор пред целим одељењем: Група 1 – Тржиште, Група 2 – Шта је понуда, а шта потражња, Група 3 – Шта је профит, шта је губитак, Група 4 – Како се одређује цена. Представник сваке групе излази пред таблу и својим речима објашњава и довршава на табли оно што је наставница започела на почетку часа.

Полазници добијају штампани материјал са најбитнијим тезама са овог часа.

Полазници и наставница сумирају утиске са часа, наставница хвали њихову пажњу на часу, тимски рад, упорност и, наравно, креативност.

Ученици исказују своје мишљење о успешности часа, односно колико су научили на часу, тако што приликом изласка из учионице на табли нацртају 😊 ако су задовољни или ☹️ ако нису.

Петрана Јаковић

Магнети и магнетизам

Школа за основно образовање одраслих, Сомбор

VIII разред Датум: Број часа: 25

П Р И П Р Е М А З А Ч А С

НАСТАВНА ТЕМА: МАГНЕТНО ПОЉЕ

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: **Магнети – магнетизам. Магнетно поље сталних магнета**

ЦИЉ ЧАСА: Да ученици упознају појмове магнети, магнетизам и магнетно поље.

ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ПОМОЋНА ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА
<ul style="list-style-type: none"> - обрада нової ірадива - утврђивање - вежбање и понављање - проверавање и оцењивање - писмени / контролни задаци - комбиновани тип часа 	<ul style="list-style-type: none"> - фронтални - групни - рад у паровима - индивидуални - тимски <p>ВРСТА НАСТАВЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - класична - проблемска - програмрана - индивидуализирана - егземпларна - са елементима: 	<ul style="list-style-type: none"> - предавање - ирочање - описивање - објашњавање - дијалої - рад на тексту - иисање - читање - илустрација - демонстрација - ипрактичан рад - лабораторијска вежба - експеримент / оилед - иосмайрање - рад са удебеником - рад са картом - решавање задатака 	<p>ВИЗУЕЛНА</p> <ul style="list-style-type: none"> - цртеж, слика - дијаграм, карта - графикон - графофолија - модели макете, - конструкциони - фотокопиран материјал - илустрације - магнети, спајалице, - ексери, компас, лењир - задаци за рад <p>АУДИТИВНА</p> <ul style="list-style-type: none"> - звучни снимци - радио-емисије <p>АУДИО-ВИЗУЕЛНА</p> <ul style="list-style-type: none"> - ТВ емисија, - мултимедијална презентација, - драматизација, - филм, практичан рад <p>СРЕДСТВА ЗА ПРОГРАМИРАНО УЧЕЊЕ</p> <ul style="list-style-type: none"> - штампани програмирани материјали, софтвери 	<p>ВИЗУЕЛНА</p> <ul style="list-style-type: none"> - енциклопедија, - речник, школска табла, илустроване књиге, - фланелограф, - магнетна табла - папир у боји, - фломастери - лаптоп - рачунар, - пројектор - епископ, - графоскоп, - АУДИТИВНА - радио-пријемник, - ЦД плејер - АУДИО-ВИЗУЕЛНА - ТВ пријемник, - ДВД плејер, - мултимедијски пројектор - МУЛТИМЕДИЈСКА - електронска учионица

ЛИТЕРАТУРА: уџбеник – *Физика 8*, Д. Поповић, М. Богдановић, А. Кандић, Нови Логос, Београд, 2012; уџбеник – *Физика 8*, Дарко Капор, Јован Шетрајчић, Завод за уџбенике, Београд, 2008.

ЛИТЕРАТУРА ЗА НАСТАВНИКА:

- Приручник за наставнике *Физика 8*, Нови Логос, Београд, 2012.
- *Полиџикин забавник* број 3272 / Магнетизам у 26 слика /
- Вучић, Ивановић, *ФИЗИКА 1*, Наука, Београд, 2000.
- *Експериментни и ољеди из физике* – I део, Физички факултет, Београд, 2007.

Интернет: www.fizika.info

www.fizikazaosnovce678.wordpress

КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТОМ:

- хемија / руда магнетит, метали
- географија / стране света, полови Земље
- у оквиру предмета / проводљивост материјала.

ТЕКСТ У УЏБЕНИКУ: одговара у потпуности / потребна корекција:

ОБРАЗОВНИ СТАНДАРДИ: ОС ФИ.1.1.2. СР ФИ.2.3.1.

ФИ.1.1.3. ФИ.2.3.2.

ФИ.1.3.2.

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

- Увођење ученика у наставни рад са нагласком на мотивацији за рад.
- *Обрада нової градива.*
- Утврђивање.
- Вежбање и понављање.
- Проверавање и оцењивање.
- Самосталан рад ученика код куће.

САДРЖАЈ, ОРГАНИЗАЦИЈА И АКТИВНОСТИ	ВАСПИТНИ ОБРАЗОВНИ ФУНКЦИОНАЛНИ ЗАДАЦИ
<p>Уводни део: око 5 минута</p> <p>Игра <i>Слајалица</i>.</p> <p>Задачи за рад у паровима – игру, у прилогу. Истицање циља часа. / Магнети – магнетизам /</p> <p>Главни део: 30 минута</p> <p>Наслов наставне јединице. Магнети – магнетизам. Магнетно поље сталних магнета</p>	<ul style="list-style-type: none">– Ученици усвајају појмове магнетизам и магнети.– Ученици усвајају знања о облицима и врстама магнета.– Усвајају знања о магнетном пољу сталних магнета и магнетном пољу Земље.

<p>– Шта су магнети? Како делују магнети? (Разговарам са ученицима.)</p> <p>Основна особина магнета је да делују на друге магнете и неке металне предмете. (Објашњавам ученицима.)</p> <p>Магнет има особину да привлачи гвоздене предмете и држи привучене комадиће гвозђа или челика. Ова појава назива се МАГНЕТИЗАМ.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Легенда о открићу магнета. – Руда МАГНЕТИТ (Fe_3O_4.) – Какви могу бити магнети? Које врсте магнета постоје? Каког облика могу бити магнети? (Разговарам са ученицима.) <p>* Природни и вештачки магнети.</p> <p>Вештачки (стални) магнети – не мењају магнетна својства.</p> <p>Вештачки – перманентни магнети се праве од гвозђа, челика уз примесе кобалта и никла.</p> <p>Злато, сребро, алуминијум, бакар – немају изражена магнетна својства.</p> <p style="text-align: right;">(презентација ПП)</p> <p>* Облик шипке, потковице, магнетне игле, ваљка.</p> <p style="text-align: center;">/ Показујем ученицима различите магнете.) (Компас)</p> <p>– Магнети не привлаче све супстанце, материјале. (Огледи)</p> <ul style="list-style-type: none"> – Магнет и папирићи. – Магнет и спајалице. – Магнет и кључ. – Пластични лењир и папирићи. <p style="text-align: right;">(Извођење огледа и самостално закључивање.)</p> <p>– Заједничка особина свих магнета јесте МАГНЕТНО ПОЉЕ.</p> <p>– Која смо поља досад учили?</p> <p>(Гравитационо, електрично и сада магнетно поље.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Умеју самостално да изводе закључке, самостално закључују. – Схватају значај огледа, експеримената и посматрања у настави физике. – Теоријска знања потврђују примерима из живота.
--	--

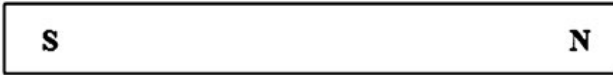
- Сваки магнет има два пола – **северни и јужни пол.**

N север (плаво)
S јужни (црвено)

ДИПОЛ – 2 пола

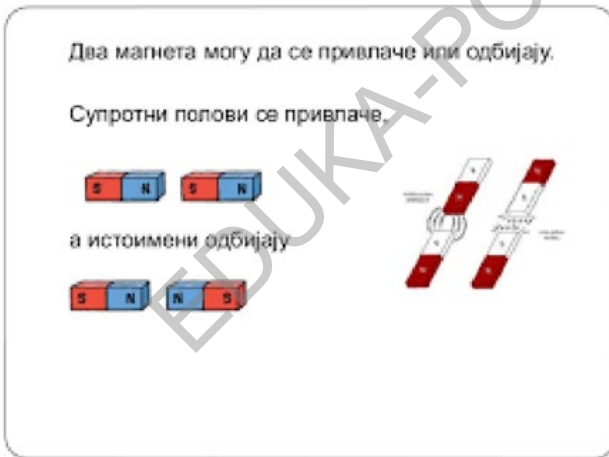
(презентација ПП)

- Магнетни полови се не могу одвојити.

- Способност привлачења је највећа на крајевима, а у средини је најслабија.

- **Истоимени полови се одбијају, а разноимени полови се привлаче.**

- Представљање магнетног поља – **магнетне линије сила.**

(слике у прилогу)

- Линије сила извиру из северног пола и увиру у јужни магнетни пол. Где је поље јаче, ту су линије сила гушће.

* Примена магнета у свакодневном животу.

(презентација ПП)

Завршни део: до 10 минута

- Припремљени задаци за рад. Ученици решавају задатке и заједнички проверавамо решења задатака.
- Истичем најважније појмове.
- Похваљујем најуспешније ученике.
- Евалуација и самоевалуација часа.

Напомена: За ученике који брже напредују имам припремљене занимљивости о магнетима и магнетизму из *Полиџикиној забавника*.

СОПСТВЕНА ПРОЦЕНА ЧАСА:
Самоевалуација часа – у прилогу.

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

СРЕДЊА ШКОЛА

EDUKA-PORTAL

EDUKA-PORTAL

Наташа Распоповић

Зачеци беседништва – беседништво старога века

Економско-трговинска школа, Краљево

ПЛАН ТОКА ЧАСА

Наставница:	Наташа Распоповић, мр проф. српског језика и књижевности
Наставни предмет:	Реторика и беседништво
Образовни профил:	службеник у осигурању, одељење: IV ₂
Наставна тема/модул:	Историја беседништва
Назив наставне јединице:	<i>Зачеци беседништва – беседништво старога века</i>
Тип часа:	обрада новог градива
Облик рада:	фронтални, индивидуални, рад у паровима
Наставне методе:	дијалогска, монолошка, текстовна, демонстративна
Наставна средства и место рада:	презентација у програму <i>PowerPoint</i> , истраживачки задаци, уџбеник; кабинет за српски јез.
Редни број часа:	11
Циљ часа:	Упознати ученике са зачецима беседништва у старом веку и са њиховим представницима, истаћи улогу беседништва као оплемењивања човека и његовог духа, указати на преплитање различитих врста уметности и беседништва, као и на <i>Библију</i> као централну књигу „историје човечанства” и улогу беседа у њој.

Задаци часа

1. **Образовни.** Упознати ученике са беседништвом старога века; доживети, разумети и проучити смисао беседа у старом веку; протумачити елементе истакнуте беседе и уочити вредности беседничког казивања; обогатити знања о значају *Библије* и као научног текста и као књижевног текста, као и о знаменитим говорницима старога века и њиховим беседама.

2. **Васпитни.** Истаћи значај беседништва старога века; развијати код ученика осећај за снагу изговорене речи; усвајати и неговати етичке и естетичке принципе који произлазе из беседа; навикавати ученике на смисаоно целовите и логичне одговоре, као и на аргументоване ставове.

3. **Функционални.** Научити ученике да препознају главне представнике беседништва старог века, као и њихове централне идеје; оспособити их за препознавање основних елемената беседништва у *Библији*; јачати радозналост и интересовање за познавање кључних личности старог века везаних за почетке беседништва.

Литература

1) За ученике: **Петровић, Сретен, *Реторика*.**

Нушић, Бранислав, *Реторика*;

као и претходно дати истраживачки задаци.

2) За наставника: ***Библија*.**

Петровић, Сретен, *Реторика*.

Нушић, Бранислав, *Реторика*.

Тадић, Љубомир, *Реторика*.

Николић, Милија, *Методика наставе српској језика и књижевности*.

Корелација са другим предметима: историја, филозофија, српски језик и књижевност, веронаука, социологија, ликовна култура

Образовни стандарди:

2.СЈК.1.2.2. познаје књижевнотеоријску терминологију и доводи је у функционалну везу са примерима из књижевних текстова.

2.СЈК.2.2.7. самостално уочава и анализира проблеме у књижевном делу и уме да аргументује своје ставове на основу примарног текста.

2.СЈК.1.3.3. у расправи или размени мишљења на теме из књижевности уме у кратким цртама да изнесе и образложи идеју или став за који се залаже, говори одмерено, ослања се на аргументе, у стању је да чује туђе мишљење и да га узме у обзир приликом своје аргументације.

Фазе и кораци	Време	Активности наставника	Активности ученика	Методе, облици и технике	Наставна средства/ медији и радни материјали	Жељени процес учења, исходи учења
Уводни део	5 минута	Наставник подсећа ученике на епоху старог века, питајући их шта о томе знају из историје и из књижевности или из уметности уопште, повезујући тако градиво других предмета са реториком и беседништвом ове епохе.	У разговору са ученицима о епоси старог века, они дају одговоре из историје везане за зачетке цивилизације у области двеју река – Тигра и Еуфрата, Вавилону и Месопотамији.	У овом делу часа наставник користи дијалошку методу како би подстакао ученике на размишљање и повезивање градива, и фронтални облик рада.	Сваки ученик испред себе има свеску и истраживачка питања. Наставник користи претходно припремљени материјал за поменуту наст. јединицу, креду и таблу.	По завршетку уводног дела, ученик: има јаснију слику о почецима цивилизације (хронолошки след); увиђа и схвата значај интердисциплинарности у приступу проучавању реторике и беседништва старог века.

		Активности наставника		Активности ученика		
		<p>Пита их за дела из књижевности ове епохе која су радили у првом разреду средње школе, или која су помињали.</p> <p>Подсећа их на саме почетке цивилизације и на развој писма и језика, уводећи их у причу о зачецима беседништва у старом веку.</p>		<p>Причају о делима која су обрађивали у првом разреду – <i>Еј о Гиліамешу</i> и <i>Библија</i>.</p> <p>На питање којим писмом је писан <i>Еј о Гиліамешу</i>, ученици одговарају – клинастим писмом. Помињу и хијероглифе, као и сликовно писмо.</p>		
Фазе и кораци	Време	Активности наставника	Активности ученика	Методе, облици и технике	Наставна средства/ медији и радни материјали	Жељени процес учења, исходи учења
		<p>Главни део часа отпочиње приказом првог слајда презентације рађене у програму <i>PowerPoint</i>. Слајд се односи на реченицу из <i>Библије</i>, која представља срж данашњег циља часа (<i>У њочейку беше реч...</i>). Алудирајући на то да и у најстаријој познатој књизи све почиње од речи (логоса), наставник жели да истакне значај говора од постанка човека па до данашњих дана. Централна ствар овог дела часа јесте анализа реторичких елемената у <i>Библији</i>, као главној цивилизацијској тековини старог века.</p>	<p>Ученици износе своје утиске о истакнутој реченици из <i>Библије</i> и коментаришу њено значење.</p> <p>Повезују градиво са градивом књижевности у првом разреду, па истичу неке одлике <i>Библије</i> као књижевног текста и као значајне цивилизацијске тековине.</p> <p>При помињању беседе као књижевног жанра у <i>Библији</i> који је веома заступљен и негован, ученици дају пример из <i>Чиџанке</i> за први разред – <i>Беседу на јори</i> Исуса Христа.</p> <p>Ученици одговарају на питање шта је то пророчко беседништво и дају своје мишљење на ту тему.</p>	<p>У току главног дела часа преовладава дијалогска метода, која ученицима даје слободу да се укључе у ток часа, да коментаришу, износе своја мишљења, знања и искуство; монолошка при приказу нових детаља и објашњавању, а демонстративна при приказивању слајдова са презентације. Облик рада: фронтални, активни.</p>	<p>У овом делу часа главни материјал представља припремљена презентација, истраживачка питања, пројектор, табла и лаптоп. Ученици у свеске записују битне тезе, а наставник користи и наведену литературу за поменуто тему.</p>	<p>Ученик схвата да интердисциплинарни приступ проучавању ове тематске јединице може допринети квалитетне закључке, проширити видике и обликовати вештину беседништва. Ученик сазнаје да се <i>Библија</i> може проучавати и као књижевни, и као научни, и као алегоријски текст.</p> <p>Такође, уочава жанровску специфичност беседе и анализира је спрам предзнања које је стекао. Упознаје одлике и представнике пророчког беседништва, као и одлике и представнике беседништва Далеког истока.</p>
Средишњи део		30–35 минута				

		Активности ученика
		<p>Гледајући слајдове, ученици коментаришу представнике, истичући то да су чули за неке од њих, било на часовима историје, филозофије или српског језика и књижевности, било на телевизији или на интернету (на друштвеним мрежама), повезујући тако мултимедијалне садржаје са наставним садржајима.</p> <p>Ученици препознају неке од представника на сликама и пореде их са онима које су негде раније имали прилику да виде.</p>

Фазе и кораци	Активности наставника	Активности ученика	Методе, облици и технике	Наставна средства/ медији и радни материјали	Жељени процес учења, исходи учења
Време Завршни део	<p>У завршном делу часа наставник истиче значај беседништва у историји старог света, али и значај за сваког човека, притом подсећајући ученике на чувену мисао из беседе <i>О ирчи и ирчању</i> Ива Андрића: <i>Пријоветач и његово дело не служе ничему ако на један или на други начин не служе човеку и човечности.</i></p> <p>Прозива ученика да самостално пред таблом прочита пример беседе из старог века – Будину беседу под називом <i>Мноштво и мањина.</i></p> <p>Завршава час тако што ученицима предочава наслов следеће теме, указујући им на то шта ће се у наставку градива обрађивати и даје им два минута да размисле у паровима о говору као о моћном средству за покретање народа.</p>	<p>Ученик кога је наставник прозвао изражајно чита Будину беседу пред таблом и пред одељењем.</p> <p>По завршетку читања, остали ученици коментаришу садржину беседе.</p> <p>Ученици записују захтеве и смернице који им се предочавају за наредни час не би ли што боље разумели градиво и наставили проучавање историје реторике и беседништва.</p>	<p>Наставник користи монолошку методу када прави резиме часа, а дијалошку када ученици коментаришу садржину прочитане беседе.</p> <p>Облик рада: фронтални, индивидуални и активни.</p>	<p>Ученици користе свеске током целог часа, док наставник располаже обимнијим радним материјалом како би их упутио на рад за следећи час.</p>	<p>Ученик поседује основна знања о почелима беседништва у старом веку. Уме да препозна беседу у текстовима <i>Библије</i>, као и да схвати значај беседништва у историји старог света.</p>

Савица Ђурђевић

Западна Србија

СШ „Никета Ремезијански”, Бела Паланка

Припрема за час	
Разред	III, гимназија – општи тип
Наставна тема	VI Регионалне целине Србије
Наставна јединица	Западна Србија (бр. 63)
Тип часа	интердисциплинарна обрада новог градива
Облици рада	групни, индивидуални и рад у пару
Наставне методе	дијалoшка, истраживачка, илустрaтивно-демонстрaтивна, брeјнстoрминг
Наставна средства и материјал	рaчунар, пројектор (интернет веза), тематске карте, карта Србије, припремљен тематски материјал о Западној Србији (географија, српски језик и историја)
Циљ часа	Обрада регије Западне Србије комбиновањем метода, садржаја и међупредметних компетенција (интегрисање и примена предметних знања). Компетенција за целоживотно учење, дигитална компетенција, сарадња, предузимљивост и предузетничка компетенција, SWOT анализа.
Задаци	<p>Васпитни Развијање навике за тимски рад, толеранцију и сарадњу, размена информација, развој критичког мишљења.</p> <p>Образовни Стицање и повезивање знања из више предмета при обради регија Србије, усвајање нових знања.</p> <p>Функционални Оспособити ученике да самостално проналазе информације и лоцирају места на карти, да развију вршњачко учење, да користе ИТ, и подстицати их да осмисле пројекте за коришћење ресурса регија Србије.</p> <p>Истраживачки Пронађите податке и креирајте групну/предметну презентацију за Западну Србију (географија, историја, српски језик и књижевност).</p>

Стандарди:	2ГЕ .(1.1.1, 1.1.3, 1.4.3; 2.1.1, 2.2.3, 2.4.1; 3.1.1, 3.2.3, 3.4.2) 2ИС (1.1.3, 1.2.1; 2.1.2, 2.1.3; 3.1.1, 3.2.1) 2СЈК (1.2.1, 1.2.6; 2.2.2, 2.2.8; 3.2.1)
Резултати часа – исходи	Ученик уме да лоцира места на карти регије Србије, зна да повезује историјске догађаје са географским простором, повезује знања из више предмета у целину, примењује знања на карти и у креирању примера.
Корелација	географија, историја, српски језик и књижевност, рачунарство и информатика, музичка култура
Кључне речи:	регије Србије, значајне личности, значајни догађаји, ресурси регије
Место одржавања часа	мултимедијална учионица
Коришћена литература	<i>Географија за 3. разред гимназије, Клет.</i> Интернет стране за рад група (<u>Јован Цвијић</u> , <u>Вук Караџић</u> , <u>Десанка Максимовић</u> [Стрепња], <u>Церска битка</u> , <u>Колубарска битка</u> , <u>Јутјуб</u> [Марш на Дрину]).

ТОК ЧАСА

Припремне активности

Ученици су подељени на три групе према областима које су повезане са темом: Истражи–покажи **географске одлике Западне Србије**, Истражи и прикажи **историјске догађаје на простору Западне Србије** и **значајне личности регије**.

Ученик који ради по ИОПЗ креираће мултимедијалну презентацију, представници група приказаће тематске делове (рецитоваће стихове Д. Максимовић, набрајаће радове Јована Цвијића, Вука Караџића).

Предметни професори географије, историје и српског језика и књижевности час припремају и реализују са ученицима, вреднују ученике и анализирају методичке вредности.

Уводни део часа (5 минута)

Мотивациони део: набрајају се „буром идеја” географски објекти на простору Западне Србије (реке: Дрина, Сава, Колубара; насеља: Шабац, Ваљево, Лозница, Бања Ковиљача; планине: Цер, Повлен, Маљен, Суворор, Рајац; производи: плави камен, вештачка влакна). Приказују се фотографије значајних личности и тематска карта регија Србије.

Најава часа обухвата саопштавање циљева и предвиђених активности. Један ученик мапира папирићима у боји пут од нашег места до регије коју проучавамо.

⌚ Главни део часа (30 минута)

Приказују се интердисциплинарни мултимедијални садржаји о Западној Србији (џрилоі ППТ).

1. Географски положај, рељеф регије са пратећим историјским садржајима о Мишарској, Церској и Колубарској бици. У оквиру приказа пушта се део са Јутјуба (*Марш на Дрину*), а затим се набрајају регије: Мачва, Подриње, Бранковина и додају садржаји о Тршићу, Троноши, Вуку Караџићу, Десанки Максимовић, Јовану Цвијићу – **излагање група**.

2. Приказују се на презентацији садржаји о природним и привредним одликама регије (Шабац, Ваљево и Лозница) и анализирају се прилози (**индивидуални рад** – развијање критичког мишљења).

3. Тема „Перспективе развоја” обухвата предлог развоја регије према приказаним ресурсима (предузимљивост и предузетништво) – **рад у пару**. Ученици креирају SWOT анализу за регију (снаге, слабости, шансе и претње).

Активност ученика: презентују креиране тематске садржаје, коментаришу прилоге, мапирају места на карти, предлажу мере за развој регије, попуњавају наставни и анкетни лист.

Активност наставника: координирају рад група, прате презентовање група, постављају питања, бележе активности ученика у групи и индивидуалне.

⌚ Завршни део часа (10 минута)

Ученик који ради по ИОПЗ упоређује регију Западна Србија на основу табеле из уџбеника са осталим регијама које су рађене на претходним часовима. Набрајају се предложене могућности за развој регије: туризам (сеоски, бањски, излетнички), индустрија, гране пољопривреде и наводе се регије где је могућа реализација.

Вредновање ученика врше предметни наставници оцењивањем групних презентација и оценом активности ученика на часу бележењем и коментарима.
Евалуација часа ради се упитником и усмено.

Упитник за ученике https://docs.google.com/forms/d/1nMB5NJB4Z9A9a3cMSaC7Af1i4DYtyM654DU55CU3Pt8/viewform?fbzx=3824557910614601000&edit_requested=true

Прилози за **уводни гео часа** (личности, догађаји, дела).

Прилози за перспективе развоја

EDUKA-PORTAL

Зорана Матићевић

Облици религиозности

Гимназија „Патријарх Павле”, Београд

Одељење: IV

Редни број часа: 44

Наставна тема: ОСНОВНЕ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНОГ ЖИВОТА

Наставна јединица: Облици религиозности

Циљ часа: Упознавање са најзначајнијим појавним облицима религиозности кроз које се религија током историје развијала а постоје и у савременом свету.

Образовни задаци часа:

- ◆ разумевање историчности развоја религије;
- ◆ стицање знања о повезаности карактеристика епохе и размишљања о вишим силама;
- ◆ упознавање са најзначајнијим видовима религиозности у друштву и са њиховим значајем у савременом друштву.

Функционални задаци часа:

- ◆ овладавање вештином примене социолошког „широкоугаоног” контекста на макросоциолошком нивоу;
- ◆ развијање вештине читања текста, сажимања и реинтерпретације текста, вештине постављања питања;
- ◆ увежбавање методе вршњачке едукације.

Васпитни задаци часа:

- ◆ развијање толеранције, прихватање и поштовање различитости идеја и мишљења других људи;
- ◆ подстицање и неговање активног и критичког односа према културном наслеђу;
- ◆ развијање одговорности за сопствени став и сопствени ангажман заснован на том ставу;
- ◆ навикавање на критике и похвале;
- ◆ развијање солидарности, помагања другима у учењу;
- ◆ навикавање на јавно иступање.

ТИП ЧАСА: обрада новог градива

ОБЛИК РАДА: групни

МЕТОДЕ РАДА: КМ/МРЗ /МУСИ/ТМ

Наставна средства: Прилог бр. 20 – школски рад „Облици религиозности”

Место рада: учионица

Уџбеник/литература:

Небојша Јовановић, *Социологија*, ДАТАСТАТУС, Београд, 2016.

Милена Станојевић, *Социологија*, Нови Логос, Београд, 2016.

Ентони Гиденс, *Социологија*.

Група аутора, *Социологија*, ЗУНС, Београд, 2011.

Анри Мандра, *Основи социологије*.

Радомир Лукић, *Основи социологије*.

Ђуро Шушњић, *Дијало и толеранција*.

Ђуро Шушњић, *Ридари људских душа*, Чигоја, Београд.

Абрахам Мол, *Умешности среће*.

Ерих Фром, *Здраво друштво*.

Николај Берђајев, *Човек и слобода*.

Ђуро Шушњић, *Религија и друштво*.

Библија

Талмуд

Кадала

Мирча Елијаде, *Религије светиа*.

Светислав Басара, *На ивици*.

Серафим Роуз, *Светлост са Запада*.

Владета Јеротић, *Провидне очи Индије*.

Оксфордска историја религије

Радован Биговић, *Црква и друштво*.

Митологија старих Словена

Кура'н

Бела Хамваш, *Ода 20. веку*.

Бела Хамваш, *Пути предака и њихово*.

Корелација: историја, философија, логика, психологија, устав и права грађана, грађанско васпитање, веронаука, српски језик и књижевност

Кључни појмови: магија, имитативна магија, контактна магија, тотем, тотемизам, фетишизам, амађија, инцест, табу, натураizam, анимизам, култ, жртва, обред

ТОК ЧАСА

УВОДНИ ДЕО ЧАСА (5 минута)

Активности наставника:

- ◆ упознаје ученике с циљем часа;
- ◆ подсећа ученике на то да су на претходним часовима сазнали како се размишљање о друштву развијало кроз религијске представе и како су те представе имале свој ток, мењале се, као и да је време да се с њима упознају;

- ◆ упознаје ученике са школским задатком: Облици религиозности, уз напомене о правилима рада и понашања и о временском оквиру за обављање задатка;
- ◆ најављује групни рад, групише и размешта ученике у шест група, од по четири до пет ученика, који ће радити на наставном материјалу (Прилог бр. 20 – школски рад „Облици религиозности”);
- ◆ група А обрађује магију, група Б тотемизам, група В фетишизам, група Г натураizam, група Д анимизам и група Е политеизам;
- ◆ затим им даје упутства: да прихвате вођу групе који је задужен за организовање активности групе, да се преместе тако да чланови групе седе заједно, да пажљиво прочитају задатак, да ће наставник бити ту да надзире и контролише ток израде задатка, дисциплину, услове рада и да даје сугестије, савете, додатна објашњења, да имају укупно три задатка (1. задатак: да обраде, сажму и припреме реинтерпретацију текста за троминутно излагање; 2. задатак: да одговарају на питања колега из других група и да појасне, објасне нејасноће, празнине, неразумевања и 3. задатак: да формулишу три издиференцирана питања која се односе на текст а служе за евалуацију), да је време за израду задатака ограничено на 10 минута, да вођа групе бира гласноговорника или гласноговорнике групе, да ће се по истеку времена предвиђеног за решавање задатака излагати оно што је урађено, и то свака група по укупно четири минута, тако што ће првом задатку посветити два минута, другом два минута; трећи задатак ће излагати у завршном делу часа.

Активности ученика:

- ◆ слушају излагање и питања наставника;
- ◆ одговарају на питања наставника, образлажу своје одговоре;
- ◆ премештају се тако што се групишу, узимају радни материјал и спремају прибор за писање.

Метод рада: монолошки, дијалoшки

Очекивани исходи

Ученик:

- ✓ је упознат са циљем часа,
- ✓ је покренут, уведен у наставни процес,
- ✓ је заинтересован и приправан за даљи ток часа.

ЦЕНТРАЛНИ ДЕО ЧАСА: (34 минута)

Активности наставника

- ◆ објављује почетак групног рада, даје им даља упутства за рад, од којих је најважније да део лекције треба да обраде тако да обраде суштину, препознају кључне појмове, увиде и објасне узрочно-последичне везе и све то на начин који би се и њима лично допао; излагање мора бити јасно, недвосмислено и концизно;

- ◆ надгледа, контролише њихов рад, упозорава их на дисциплину, пошто-вање договорених правила понашања, упозорава на проток времена: 24 минута за одговарање на задатке, 4 (2 + 2) минута за групу А, 4 (2 + 2) минута за групу Б, 4 (2 + 2) минута за групу В, 4 (2 + 2) минута за групу Г, 4 (2 + 2) минута за групу Д и 4 (2 + 2) минута за групу Е;
- ◆ по истеку времена за израду задатака (10 минута), прозива гласноговорнике да износе своја излагања (прво група А, затим група Б, В, Г, Д и на крају група Е) и да забележе кључне појмове и тврдње на табли; имају максимално 2 минута за излагање;
- ◆ након излагања, наставник најављује питања/одговори за које су предвиђена 2 минута; у овој фази циљ активности је да се разјасне нејасноће и отклоне недоумице, неспоразуми по питању наставног садржаја; излагач може преформулисати, кориговати своје објашњење, додати неки илустративни пример или слично;
- ◆ кроз коментаре задатака и сугестије указује на квалитет и квантитет разумевања и степена примене усвојених знања; исправља своје образложење кључних појмова ако из одговора примети да је криво схваћена информација, наставни садржај; за свако излагање по задатку је предвиђено четири минута, односно 24 минута укупно;
- ◆ најављује резиме/тест у завршном делу часа.

Активности ученика:

- ◆ слушају упутства и сугестије наставника;
- ◆ прате упутства и поступају следећи их, раде тимски на обради текста, тумачењу, разумевању и интерпретирању, осмишљавању евалуативних задатака, договарају се о начину излагања и о члану групе који ће излагати;
- ◆ излажу део наставног садржаја који су обрађивали, бележе на табли кључне појмове, идеје, везе;
- ◆ дају додатна објашњења на захтев осталих ученика, одговарају на њихова питања, износе примере за илустрацију садржаја и сл.

Метод рада: монолошки, дијалoшки, текстуални

Очекивани исходи

Ученик:

- ✓ познаје суштину задатка, начин рада, временска ограничења, правила групног рада;
- ✓ разуме текст, уме да га мисаоно обради, да уочи у тексту оно што је битно и то одвоји од небитног, да реинтерпретира наставни садржај;
- ✓ уме да представи наставни садржај на начин који је прилагођен сопственим критеријумима;
- ✓ јавно иступа пред вршњацима и едукује своје вршњаке;
- ✓ поштује договоре везане за сам задатак, за време активности, услове рада и сл.;
- ✓ зна карактеристике магије, тотемизма, фетишизма, натурализма, анимизма и политеизма.

ЗАВРШНИ ДЕО ЧАСА (5-6 минута)

Активности наставника:

- ◆ констатује да је обрађен наставни садржај: облици религиозности;
- ◆ саопштава да у завршном делу часа треба да провере колико су добро представили задати садржај и колико су то остали ученици успешно савладали;
- ◆ најављује да ће представници сваке групе постављати питања која су осмислили у оквиру трећег задатка, а да сви остали ученици треба да бележе своје одговоре у свеску и да учествују у усменом одговарању;
- ◆ најављује време од једног минута предвиђено за евалуацију садржаја групе А, затим један минут за евалуацију групе Б и један минута за евалуацију садржаја група В, Г, Д и Е;
- ◆ образлаже диференцирана постигнућа, даје сугестије, похвале;
- ◆ најављује наредну наставну јединицу „Јеврејство, појам, настанак и значај”;
- ◆ упућује ученике на домаћи задатак у електронској форми на тему „Јеврејство”.

Активности ученика:

- ◆ слушају најаву наставника и припремају се за трећи задатак;
- ◆ гласноговорници или други ученици за то задужени износе питања пред одељењем и траже одговоре индивидуалним излагањем или дизањем руке;
- ◆ одговарају на постављена питања;
- ◆ слушају коментар наставника, сугестије и процене;
- ◆ слушају инструкције за наредни час.

Метод рада: монолошки, дијалошки метод, текстуални

Очекивани исходи

Ученик:

- ◆ је поновио, утврдио кључне, сажете садржаје новог градива;
- ◆ је проценио савладаност градива; квантитативно и квалитативно;
- ◆ је упоредио своју процену са сугестијама, коментарима наставника и других ученика;
- ◆ извештио се како да изрази или препозна диференцирани захтев;
- ◆ добио инструкције и задатак за наредни час.

Изглед табле:

ОБЛИЦИ РЕЛИГИОЗНОСТИ

МАГИЈА	ТОТЕМИЗАМ	ФЕТИШИЗАМ
✓	✓	✓
НАТУРИЗАМ	АНИМИЗАМ	ПОЛИТЕИЗАМ

Белешке о часу/евалуација:

Корекција:

EDUKA-PORTAL

Мр Снежана Замуровић

Програмска подршка рачунара (систематизација)

Гимназија „Душан Васиљев”, Кикинда

датум: број часова: 1

НАСТАВНА ТЕМА: ПРОГРАМСКА ПОДРШКА РАЧУНАРА

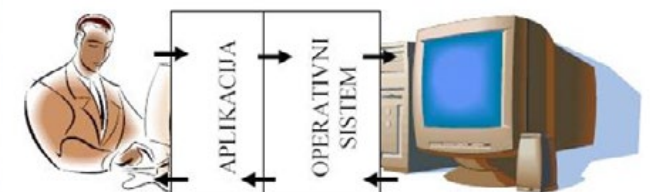
НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА: СИСТЕМАТИЗАЦИЈА

ЦИЉ ЧАСА: Омогућити ученицима разумевање и утврђивање градива савладаног на претходним часовима кроз занимљива квиз питања.

ТИП ЧАСА	ОБЛИК РАДА	НАСТАВНЕ МЕТОДЕ	НАСТАВНА СРЕДСТВА	ПОМОЋНА ТЕХНИЧКА СРЕДСТВА
<ul style="list-style-type: none"> – утврђивање – обрада новог градива – вежбање и понављање – проверавање и оцењивање – писмени/контролни задаци – комбиновани тип часа 	<ul style="list-style-type: none"> – фронтални – групни – индивидуални – тимски – рад у паровима 	<ul style="list-style-type: none"> – предавање – причање – описивање – објашњавање – дијалог – рад на тексту – писање – читање – илустрација – демонстрација – практичан рад – експеримент – посматрање – рад са уџбеником – рад са картом – решавање задатака – лабораторијска вежба 	<p>ВИЗУЕЛНА: цртеж, слика, дијаграм, карта, графикон, графофолија,</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>модел, макете, конструкциони материјал, узорци, симулатори</p> <p>АУДИТИВНА: звучни снимци, радио-емисије</p> <p>АУДИО-ВИЗУЕЛНА: ТВ емисија, мултимедијална презентација, драматизација, филм, практичан рад</p> <p>СРЕДСТВА ЗА ПРОГРАМИРАНО УЧЕЊЕ штампани програмирани материјали, софтвери</p>	<p>ВИЗУЕЛНА: енциклопедија, речник, школска табла, илустроване књиге, фланелограф, магнетна табла</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>епископ, графоскоп</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>АУДИТИВНА: радио-пријемник, ЦД плејер</p> <p>АУДИО-ВИЗУЕЛНА: лаптоп, мултимедијски пројектор</p> <p>МУЛТИМЕДИЈСКА: електронска учioniца</p>
	ВРСТА НАСТАВЕ			
	<ul style="list-style-type: none"> – класична – проблемска – програмирана – индивидуализирана – егземпларна – са елементима: 			

ЛИТЕРАТУРА: Мр Снежана Замуровић, Љубомир Замуровић, *Информатички азбучник*, ауторски репринт, Кикинда, 2008.
 КОРЕЛАЦИЈА СА ДРУГИМ ПРЕДМЕТОМ
 ТЕКСТ У УЏБЕНИКУ: одговара у потпуности

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСА

САДРЖАЈ, ОРГАНИЗОВАЊЕ И АКТИВНОСТИ	ОБРАЗОВНИ ФУНКЦИОНАЛНИ ВАСПИТНИ ЗАДАЦИ
<p>⊕ Уводни део – трајање 3 минута</p> <p>Предавач уводи ученике у наставну јединицу, истиче циљ часа и указује на значај наставних јединица које се обрађују.</p> <p>⊕ Главни део – трајање 35 минута</p> <p style="text-align: center;"><i>Анајрами (3')</i></p> <p>Предавач поставља питање шта је софтвер и која је његова основна подела.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">СОФТВЕР СЕ ДЕЛИ НА:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; font-weight: bold;"> ТЕСМИСИКИ ПАЛАКВИНИТ </div> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px 0;"> <p style="text-align: center;">СОФТВЕР СЕ ДЕЛИ НА:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-around; font-weight: bold;"> СИСТЕМСКИ АПЛИКАТИВНИ </div> </div>	<p>ОБРАЗОВНИ Омогућити ученицима лакше разумевање појма софтвер и оперативни систем, проширити стечена знања додатним информацијама.</p> <p>ФУНКЦИОНАЛНИ Навикавати ученике на употребу готових апликација и на асоцијативно размишљање.</p> <p>ВАСПИТНИ Оспособити ученике за рад у групи, за толеранцију према мишљењу других чланова групе и за брзо сналажење у новим ситуацијама.</p>

Ученици решавају анаграме.

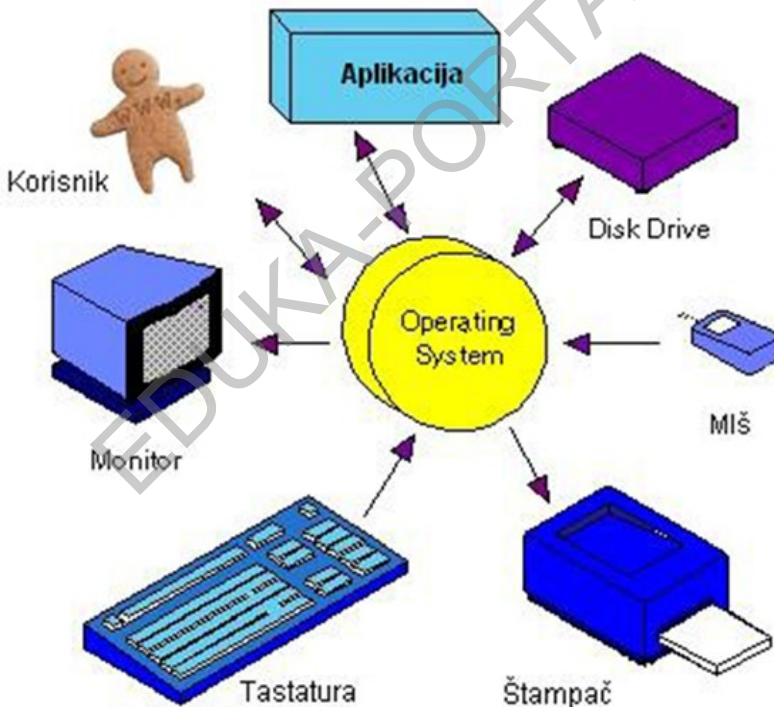
Аргументација (5')

Подела ученика на две групе које представљају системски и апликативни софтвер. Њихов задатак је да пронађу пет аргумената који их чине важнијим софтвером од софтвера друге групе. Валидност аргумената процењује ученик који је први решио анаграме.

Разврставање (5')

Следећи задатак: групе добијају картице са именима програма – софтвера који треба разврстати у системски или апликативни. Картице су у две боје за сваку групу посебно. Група са мање грешака односи победу.

Предавач подсећа ученике на појам оперативног система.

КВИЗ (22')

Час се одвија у учионици. Столови су поређани уз зидове, а столице у средини. Ученици се налазе у средини, подељени су у три групе. Свака група бира „порт-парола” који ће у име свих одговорати на питања. Наставник помоћу видео-бима пројектује асоцијације. По две за сваку групу.

Астероиди	Складиштење	Живчани	Друг
Планете	Пројектовање	Периферни	Распуст
Комете	Прикупљање	Завршеци	Аутобус
СУНЧЕВ	ИНФОРМАЦИЈА	НЕРВНИ	ШКОЛСКИ
СИСТЕМ			

1981.	MIŠ	KUĆA	PODEŠAVANJE
C>	FOLDER	VLASNIK	ŽIVOT (LATINSKI)
DIREKTORIJUM	XP	GOSTOLJUBIV	ULAZ/IZLAZ
MS DOS	WINDOWS	DOMAĆIN	BIOS
OPERATIVNI SISTEM			

ŠVAJCARSKA	1054.	SVETLOST	IKONE
KRAVA	SVETI SAVA	NAUKA	MENIJI
PITA	MANASTIR	SOČIVO	PROZORI
SIR	CRKVA	OPTIKA	WINDOWS
MIŠ			

KOMPANIJA	OPTIČKI	SVET	MENIJI
MS DOS	MAČKA	KRILO	IKONE
BIL GEITS	SIR	OKNO	RADNI STO
MICROSOFT	MIŠ	PROZOR	DESKTOP
WINDOWS			

🕒 Завршни део часа – трајање 7 минута

Предавач дели листиће за евалуацију часа и анализира час са ученицима, питања и сугестије.

А н к е т а

1. Ваш степен задовољства одржаним часом (заокружи број):

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

2. На овом часу сам на занимљив начин:

(заокружи свој став)

А) поновио и утврдио градиво учено на претходним часовима,

Б) научио понешто ново,

В) све је већ било познато.

3. После овог часа:
(заокружи свој став)

- А) више ћу се активирати у савладавању нових садржаја,
- Б) користићу се наученим у савладавању нових садржаја,
- В) задржаћу постојеће ставове,
- Г) више ћу користити софтвере за креирање и коришћење занимљивих апликација. **Завршни део часа** – трајање 7 минута

Хвала на сарадњи ☺

Евалуациони листић за наставнике:

	ДА	ДЕЛИМИЧНО	НЕ
Наставник подстиче ученике на самосталност у раду.			
Наставник упућује ученике и даје корисне савете.			
Задовољан/задовољна сам организацијом овог часа.			
Наставник јасно износи упутства за рад и даје адекватна објашњења.			
Наставник добро организује час и држи пажњу ученика.			

+ СОПСТВЕНА ПРОЦЕНА ЧАСА

Вера Милићевић

Понуда и тражња

Техничка школа, Лозница

Наставни предмет: Примена рачунара у грађевинарству

Одељење: грађевински техничар за високоградњу, трећа година, Г31

Наставна тема: Терен, шира ситуација

Наставна јединица (двочас): Постављање зграде у окружење у програму *ArchiCAD*

Тип часа: Први час: вежба. Други час: вежба

Циљ часа: Повезивање и примена стечених знања у програму за цртање *ArchiCAD* са елементима зелене (еколошке) градње. Повезивање наставних садржаја из компјутерске графике са реалним ситуацијама на терену путем пројектних активности.

Исходи часа: Ученик ће моделовати конструкцију објекта путем компјутерске графике. Ученик ће знати које елементе измене на објекту може да предузме да би објекат припадао зеленој градњи. Ученик ће знати да формира објекат 3Д и уради измене на њему. Ученик ће уочити важност свих фаза пројектних активности.

Облици наставног рада: групни рад, индивидуални рад, фронтални рад

Наставне методе: метода практичних радова, илустративно-демонстративна, монолошка, дијалогска, метода решавања проблема, истраживачка метода

Наставна средства: рачунари са софтвером *ArchiCAD*, видео-бим, фотографије објеката, инфографика у веб-алату *Piktochart*, таговане слике у веб-алату *ThingLink*, виртуелна табла у веб-алату *Lino*, припремљени материјали са интернета

Наставни објекат: кабинет за информатику са видео-бимом и приступом интернету; кабинет има 15 рачунара.

Корелација: са предметом Разрада пројекта

Иновације: Примењује се пројектна настава што утиче на већу активност ученика и наставника. Менторска улога наставника мења његову позицију у односу на традиционалну наставу јер представља нови организациони приступ настави. Захтева велику припрему наставника, али је реализација пројектних активности на ученицима. Наставник пружа подршку, подстиче ученике и пружа помоћ када треба. У току пројектне наставе примењују се наставна средства у виду ИКТ алата: *Piktochart*, *ThingLink*, *Piktochart*. Наставно градиво се повезује са стварним животом и савременим тенденцијама у друштву као што је еколошка градња. Ученици се уче како да решавају проблеме из стварног живота, тј. траже начине како обичан објекат да претворе у објекат зелене градње.

Активности у оквиру двочаса обележене су редним бројевима.

1. АКТИВНОСТ: Истицање циља часа

Ученици треба да примене стечена знања у програму *ArchiCAD*, тако што ће у том програму нацртати објекат 3Д на основу фотографије куће коју су сликали пре часа. Такође на том објекту треба да ураде измене како би постао бољи у смислу зелене (еколошке) градње. Да би умели да реше проблем и пронађу решење, ученици су путем истраживачких активности на интернету упознати са неким принципима еколошког грађења. Све етапе које ће проћи да би дошли до коначног изгледа објекта ученици ће радити у оквиру пројектних активности и уз примену програма и ИКТ алата.

2. АКТИВНОСТ: Упознавање ученика са етапама пројектних активности у току двочаса

Тема пројекта:	Постављање зграде у окружење у програму <i>ArchiCAD</i> уз примену елемената зелене градње
Циљ пројекта:	Повезивање и примена стечених знања у програму за цртање <i>ArchiCAD</i> са елементима зелене градње. Повезивање наставних садржаја из компјутерске графике са реалним ситуацијама на терену путем пројектних активности.
Планирање активности:	<p>Почетну пројектну активност ученици су урадили као домаћи задатак пре доласка на час:</p> <ul style="list-style-type: none"> – фотографисали су путем мобилног телефона објекат из свог животног окружења. <p>На двочасу имају следеће активности у оквиру групног рада:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Истраживање на интернету да би дали одговоре на постављена питања из области одрживог развоја. Питања су постављена у веб-алату <i>ThingLink</i>, а ученици одговоре дају у веб-алату <i>Lino</i>. – Објекат са фотографије цртају у програму <i>ArchiCAD</i>. – Треба да дају предлоге како постојећи објекат да се измени да би постао објекат зелене градње. – Предлоге измене да ураде на нацртаном објекту. – Све етапе пројектних активности да прикажу у облику инфографике у веб-алату <i>Piktochart</i>.
Реализација активности:	Уводну пројектну активност ученици су урадили као домаћи рад, а остале пројектне активности се реализују у оквиру двочаса.
Приказ продуката пројекта:	У завршном делу двочаса путем извештавања група виде се резултати пројекта. Све етапе и резултати пројекта ученици приказују путем инфографике у веб-алату <i>Piktochart</i> или путем презентације.

Вредновање пројекта:	Учешће ученика у пројекту и њихов допринос у оквиру групног рада вреднује се путем посебне табеле. Инфографике на којима су приказане пројектне активности могу да се одштапају и да се изложе у холу школе.
-----------------------------	--

3 АКТИВНОСТ: Прва пројектна активност ученика – домаћи рад

Ученици показују фотографију објекта из свог животног окружења који су сликали. Ученици описују основне карактеристике фотографисаног објекта. Бележи се активност ученика који су урадили домаћи рад, тј. направили су и описали фотографију изабраног објекта.

4. АКТИВНОСТ: Формирање група

Ученици се деле у четири групе. Свака група има 3–4 ученика пошто у кабинету има максимално 15 места. Свака група договором расподељује задатке на чланове групе, а задаци за сваку групу су следећи:

- o Да би ученици увидели важност одрживог развоја и зелене градње, потребно је да свака група одговори на изабрана два питања постављена у веб-алату *ThingLink*. Ученици информације за одговоре траже на интернету, а затим формиран одговор пишу у веб-алату *Lino*.
- o Свака група бира једну од фотографија које су донели чланови групе. Дакле, свака група ће имати другачију фотографију, тј. објекат и описаће постојеће стање објекта.
- o Објекат са фотографије црта се путем програма *ArchiCAD*.
- o Предложити измене на објекту са фотографије тако да он буде енергетски ефикаснији и да има елементе еколошке градње.
- o Применити предложене измене на нацртаном објекту у програму *ArchiCAD*.
- o Фазе пројектних активности приказати путем инфографике у веб-алату *Piktochart* или путем презентације.
- o Презентовати пројектне активности и резултате пројекта у завршном делу двочаса.

5. АКТИВНОСТ: Истраживачки рад ученика на интернету

Да би се наставни садржаји из предмета повезали са темама одрживог развоја и еколошке градње, припремљена су питања на тагованој слици у веб-алату *ThingLink*. Постоји 20 тагова, тј. 20 појмова везаних за одрживи развој и они се налазе на линку: <https://www.thinglink.com/scene/880904989713629186>.

Ученици путем истрижавиња на интернету треба да пронађу информације које би детаљније описале постављене појмове. Свака група бира два појма и њихов опис ће поставити као стикере у веб-алат *Lino* на следећем линку: <http://linoit.com/users/veramilicevic/canvases/Odr%C5%BEivi%20razvoj>.

6. АКТИВНОСТ: Реализација задатих пројектних активности путем групног рада

Свака група реализује своје задатке и приказаће све фазе пројектних активности путем инфографике или у презентацији:

- прва фаза: фотографије постојећег објекта,
- друга фаза: опис постојећег објекта,
- трећа фаза: предлози измена на објекту,
- четврта фаза: цртање фотографисаног објекта у компјутерској графичкој са елементима измене у функцији зелене градње,
- пета фаза: приказ пројектних активности помоћу неког ИКТ алата.

7. АКТИВНОСТ: Презентовање пројектних активности сваке групе

Представник сваке групе презентује на који начин су реализовали пројектне активности и то путем инфографике у веб-алату *Piktochart* или путем презентације. Свака група је показала различит приступ проблему:

1. група је на изабраном објекту применила елементе пасивне соларне архитектуре и постојећи објекат изменила додавањем стакленика и перголе. Приказ пројектних активности на линку: <https://create.piktochart.com/output/30151466-predlog-izmena-na-objektu-prva-grupa>;
2. група је на изабраном објекту применила активну соларну архитектуру и постојећи објекат изменила додавањем соларних панела. Приказ пројектних активности на линку: <https://create.piktochart.com/output/30152294-predlozi-izmena-na-objektu-druga-grupa>;
3. група је на изабраном објекту применила елементе еколошке градње тако што је постојећи објекат изменила постављањем зеленог крова на врху зграде. Приказ пројектних активности на линку: <https://create.piktochart.com/output/28812757-predlozi-izmena-na-objektu-treca-grupa>;
4. група је на изабраном објекту побољшала енергетску ефикасност тако што је побољшала термоизолацију објекта са свим потребним слојевима. Приказ пројектних активности на линку: <https://create.piktochart.com/output/30173978-predlozi-izmena-na-objektu-cetvrta-grupa>.

8. АКТИВНОСТ: Вредновање пројекта

Пројекти свих група су успешно реализовани и доприносе даљој едукацији ученика јер су примењене различите идеје на постављени проблем. Вредновање пројекта као и вредновање рада у групи је извршено на основу посебно припремљених табела које је наставник припремио.

9. АКТИВНОСТ: Евалуација

Ученици попуњавају евалуационе листиће где износе своје мишљење о свом раду унутар групе, о раду своје групе и о изложеном раду осталих група

10. АКТИВНОСТ (након часа): Изложба радова у холу школе

Када се инфографика одштампа у већој размери, може се направити изложба.

Драгана Мудринић

Својства и употреба фурнирских плоча

ПРИПРЕМА ЗА ИЗВОЂЕЊЕ НАСТАВЕ		
Наставна тема:	ФУРНИРСКЕ ПЛОЧЕ	
Наставна јединица:	Својства и употреба фурнирских плоча	Час: 107
Разред:	ДТО 11	
Место рада:	учионица	
Облик рада:	фронтални, рад у пару, индивидуални	
Методе рада :	монолошко-дијалогска, демонстративна, аудио-визуелна	
Средства рада:	уџбеник (стр. 138–140), презентација, пројектор, табла, мапе ума, тест	
Тип часа:	обрада	
Задаци Образовни	– Стицање знања о својствима и употреби фурнирских плоча.	
Васпитни	– Развијање и подстицање ученичких способности да учествују у раду.	
Функционални	– Развијање способности ученика да примене стечено знање у практичној настави (препознавање, својства и употреба фурнирских плоча).	
Исходи:	<ul style="list-style-type: none"> – Ученик зна да препозна фурнирску плочу. – Ученик зна да дефинише основна својства и конструкцију фурнирске плоче. – Ученик зна да наведе области употребе фурнирских плоча. 	
Литература:	<p>Миленко Банковић, <i>Технологија материјала за 1. и 2. разред дрвопрерађивачке струке</i>, Завод за уџбенике, Београд, 2009.</p> <p>Интернет истраживање теме фрунирске плоче. Видео-материјал фурнирске плоче са Јутјуба.</p>	
Корелација	Практична настава – столарство; финална прерада дрвета; дрвне конструкције.	

Време за реализацију часа:	45 минута
Циљ часа:	Упознати ученике са својствима и употребом фурнирских плоча.
ОРГАНИЗАЦИЈА ЧАСА	
Део и трајање	Садржај рада
Уводни део часа (5 минута)	<p>Најава циља данашњег часа: Данас ћемо се упознати са својствима и употребом фурнирских плоча.</p> <p>Упознати ученике са начином рада на часу и са њиховим обавезама у току часа.</p>
Главни део часа (30 минута)	<p>Уз помоћ презентације која садржи видео-материјале приближити ученицима појмове везане за својства и употребу фурнирских плоча. Презентација се налази на интернету на адреси: https://drive.google.com/open?id=1NigWMlyfE5EYdQGM7I_AgbnC_cp1_CzY</p> <p>Ученици на својим местима имају мапу ума на којој прате ток часа.</p> <p><u>Појмови који се обрађују:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – фурнир, конструктивни (љуштени) фурнир као сировина за израду фурнирских плоча; – подела фурнирских плоча (према броју слојева, према врсти дрвета, према намени); – производња фурнирске плоче (понављање); – захтеви при конструисању фурнирске плоче; – предности фурнирских плоча у односу на масивно дрво; – употреба фурнирских плоча; – стандарди и прописи за фурнирске плоче.
Завршни део часа (10 минута)	<p>Ученици попуњавају тест провере усвојеног знања на часу. Замене тестове и оцене друга/другарицу из клупе.</p> <p>Поновити појмове користећи мапу ума (по један ученик објашњава једну целину).</p> <p>Најава следеће наставне јединице: СТОЛАРСКЕ ПЛОЧЕ.</p>
Напомена:	<p>Наставник ће се потрудити да кроз аудио-визуелну презентацију приближи ученицима појмове везане за наставну јединицу.</p> <p>Уколико остане времена, на крају часа ученицима још једном поновити појмове користећи мапу ума и објаснити како се пра-ви мапа ума и како се користи.</p>